

UOFFISIELL NORSK OVERSETTELSE AV PROSPEKT I FORBINDELSE MED BØRSNOTERINGEN AV OG TILBUD OM EGENKAPITALBEVIS I

SpareBank 1 Østlandet

Tilretteleggere

SpareBank 1 Markets AS
(Global koordinator)

Pareto Securities AS

Swedbank

26. mai 2017

VIKTIG INFORMASJON

Dette dokumentet er ikke et prospekt, men en uoffisiell norskspråklig oversettelse av det offisielle, godkjente prospektet datert 26. mai 2017 utarbeidet av Banken i forbindelse med noteringen av Bankens egenkapitalbevis på Oslo Børs og tilbud om salg og tegning av egenkapitalbevis som der beskrevet. Dette dokumentet er utarbeidet av Banken for informasjonsformål. Denne uoffisielle norske oversettelsen har ikke vært gjenstand for kontroll av Finanstilsynet, inneholder ikke vedlegg eller tegningsblanketter og er derfor ingen fullstendig oversettelese av det offisielle engelskspråklige prospektet. Blant annet er informasjon i det offisielle engelskspråklige prospektet som er ment for personer utenfor Norge ikke oversatt i denne uoffisielle oversettelsen. Ingen verdipapirer kan tegnes eller bestilles på grunnlag av dette dokumentet. Alle investeringsbeslutninger må tas på grunnlag av den engelskspråklige offisielle versjonen av prospektet. Ved avvik mellom denne uoffisielle norske oversettelsen og det offisielle engelskspråklige prospektet, er det det offisielle engelskspråklige prospektet som har forrang. Det offisielle engelskspråklige prospektet er tilgjengelig elektronisk på www.sparebank1.no/en/hedmark/about-us/investor.html, www.sb1markets.no, www.paretosec.com and www.swedbank.no. Fysiske versjoner av det offisielle engelskspråklige Prospektet kan innhentes gratis ved å kontakte Banken eller en av Tilretteleggerne.

SpareBank 1 Østlandet

Tilbud i forbindelse med salg av opp til 26 845 638 egenkapitalbevis og utstedelse av nye egenkapitalbevis i forbindelse med ansatteemisjon

Indikativt prisintervall: NOK 74,50 til NOK 82,00 per egenkapitalbevis

Notering av bankens egenkapitalbevis på Oslo Børs

Denne uoffisielle norske oversettelsen av prospektet («**Prospektet**») er utarbeidet av SpareBank 1 Østlandet, som tidligere het Sparebanken Hedmark, («**Banken**») og, sammen med datterselskapene, «**Konsernet**»), og er kun ment til bruk i forbindelse med Bankens tilbud i forbindelse med tilbud om salg og utstedelse («**Tilbudet**») og notering («**Noteringen**») av egenkapitalbevis («**Egenkapitalbevisene**») på Oslo Børs.

Tilbudet består av et salg av opp til 26 845 638 eksisterende Egenkapitalbevis i Banken, hvert med en pålydende verdi på NOK 50, (de «**Eksisterende Egenkapitalbevisene**») tilbudt av Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse («**Stiftelsen**»), og SpareBank 1 SR-Bank ASA, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 Ringerike Hadeland, SpareBank 1 Modum, SpareBank 1 Søre Sunnmøre, SpareBank 1 Nordvest, SpareBank 1 Lom og Skjåk og SpareBank 1 Gudbrandsdal (samlet, sammen med Stiftelsen, de «**Selgende Egenkapitalbevisene**»), i forbindelse med (i) et institusjonelt tilbud der Eksisterende Egenkapitalbevis tilbys (a) til institusjonelle og profesjonelle investorer i Norge, (b) til investorer utenfor Norge og USA, etter gjeldende unntak fra lokale prospektkrav og regulatoriske krav, og (c) i USA til kvalifiserte institusjonelle kjøpere («**QIBs**») som definert i regel 144A («**Rule 144A**») etter den amerikanske verdipapirloven av 1933 med endringer («**U.S. Securities Act**») i en transaksjon som er unntatt fra eller ikke omfattet av registreringskravene i U.S. Securities Act, i hvert tilfelle med en nedre grense per bestilling på mer enn NOK 2 500 000 (det «**Institusjonelle Tilbudet**»), og (ii) et offentlig tilbud til allmennheten i Norge med en nedre grense per bestilling på NOK 10 500 og en øvre grense per bestilling på NOK 2 500 000 (det «**Offentlige Tilbudet**») samt (iii) en utstedelse av Nye Egenkapitalbevis med bruttoproveny på opp til NOK 200 millioner, med en ansatterabatt, (de «**Nye Egenkapitalbevisene**») og sammen med de Eksisterende Egenkapitalbevisene, «**Tilbudsegenkapitalbevisene**») i en ansatteemisjon til kvalifiserte ansatte i Konsernet per 9. juni 2017 («**Kvalifiserte Ansatte**»), med bl.a en nedre grense per bestilling på NOK 10 500 og en øvre grense per bestilling på NOK 2 500 000 per Kvalifisert Ansatt («**Ansattetilbudet**»).

Banken har engasjert SpareBank 1 Markets AS som Global Koordinator, Lead Manager og Joint Bookrunner og Pareto Securities AS og Swedbank Norge, en filial av Swedbank AB (publ) («**Swedbank**») som Joint Bookrunners i Tilbudet (samlet «**Tilretteleggerne**» eller «**Joint Bookrunners**»). Banken, Stiftelsen og Tilretteleggerne kan i felleskap velge å overtildede («**Overtildelingsopsjonen**») et antall Tilbudsegenkapitalbevis tilsvarende opp til 10 prosent av antallet Eksisterende Egenkapitalbevis («**Tilleggsegenkapitalbevisene**»), og, med mindre sammenhengen tilsier noe annet, er Tilleggsegenkapitalbevisene inkludert i Tilbudsegenkapitalbevis som definert over). Stiftelsen har i den forbindelse gitt SpareBank 1 Markets AS («**Stabiliseringsagenten**»), på vegne av Tilretteleggerne, en opsjon på å låne et antall Egenkapitalbevis lik antall Tilleggsegenkapitalbevisene for å legge til rette for slik overtildeling («**Låneopsjonen**»). Stiftelsen har gitt Stabiliseringsagenten en opsjon på å kjøpe et antall Egenkapitalbevis som tilsvarer antall Tilleggsegenkapitalbevis til en pris per Egenkapitalbevis lik endelig tilbudspris («**Greenshoe-opsjonen**»).

Prisen («**Tilbudsprisen**») som Tilbudsegenkapitalbevisene ventes å bli solgt til, er indikativt satt til mellom NOK 74,50 og NOK 82,00 per Tilbudsegenkapitalbevis (det «**Indikative Prisintervallet**»). Tilbudsprisen kan fastsettes innenfor, under eller over det Indikative Prisintervallet, men ikke lavere enn NOK 74,42 per Tilbudsegenkapitalbevis. Tilbudsprisen vil bli bestemt gjennom en bookbuildingprosess og vil bli fastsatt av Banken og Stiftelsen etter råd fra Tilretteleggerne. Kvalifiserte Ansatte i Ansattetilbudet vil motta en rabatt på 20 prosent av samlet beløp som skal betales for Nye Egenkapitalbevis som tildeles slike Kvalifiserte Ansatte, begrenset til en maksimum rabatt på NOK 25 000 per Kvalifisert Ansatt (dvs. det vil ikke bli gitt ekstrarabatt for bestillinger som overstiger NOK 125 000 per Kvalifisert Ansatt). Tilbudsprisen og antallet Tilbudsegenkapitalbevis som blir solgt i Tilbudet, er ventet å bli kunngjort gjennom en børsmelding senest 12. juni 2017 kl. 09:00 (norsk tid). Tilbudsperioden for det Institusjonelle Tilbudet («**Bookbuildingperioden**») vil begynne kl. 09:00 (norsk tid) 29. mai 2017 og slutte kl. 16:30 (norsk tid) 9. juni 2017. Bestillingsperioden for det Offentlige Tilbudet og Ansattetilbudet (samlet «**Bestillingsperioden**») vil begynne kl. 09:00 (norsk tid) 29. mai 2017 og slutte kl. 12:00 (norsk tid) 9. juni 2017. Bookbuildingperioden og/eller Bestillingsperioden kan, etter Bankens og Stiftelsens eget skjønn og av hvilken som helst grunn forkortes eller forlenges ut over de fastsatte tidspunktene, men de skal ikke under noen omstendighet forkortes slik at de løper ut før kl. 12:00 (norsk tid) 7. juni 2017 eller fortsetter å løpe lenger enn til kl. 16:30 (norsk tid) 23. juni 2017.

Alle Egenkapitalbevisene er registrert i Verdipapirsentralen («**VPS**») og er registrert i elektornisk form. Alle Egenkapitalbevis har like rettigheter og alle vil ha en stemme.

Investering i Tilbudsegenkapitalbevisene innebærer høy risiko. Potensielle investorer bør lese hele Prospektet og særlig kapittel 2 «**Risikofaktorer**» som begynner på side 15 før det investeres i Egenkapitalbevisene.

The Equity Capital Certificates (the «ECCs») have not been and will not be registered under the U.S. Securities Act, and may not be offered or sold except (i) within the United States to QIBs in reliance on Rule 144A or another applicable exemption from, or in a transaction not subject to, the registration requirements of the U.S. Securities Act or (ii) outside the United States to certain persons in "offshore transactions" in compliance with Regulation S under the U.S. Securities Act, and in accordance with any applicable securities laws of any state or territory of the United States or any other jurisdiction. Accordingly, the offer ECCs shall not be offered or sold within the United States, except in reliance on an exemption from the registration requirements of the U.S. Securities Act. Transfer of the offer ECCs will be restricted and each purchaser of the offer ECCs in the United States will be required to make certain acknowledgements, representations and agreements, as described under Section 20.2 "Transfer restrictions".

Egenkapitalbevisene har ikke vært offentlig omsatt før Tilbudet. Banken søkte om opptak til handel av Egenkapitalbevisene på Oslo Børs 22. mai 2017. Det er forventet at styret i Oslo Børs vil behandle noteringssøknaden 7. juni 2017. Gjennomføring av emisjonen er bl.a betinget av at styret i Oslo Børs godkjenner noteringssøknaden, og at Banken oppfyller alle opptaksvilkårene fastsatt av Oslo Børs. Utstedelse og levering av Nye Egenkapitalbevis til Kvalifiserte Ansatte i Ansattetilbudet krever bl.a godkjenning fra Finanstilsynet.

Frist for betaling av Tilbudsegenkapitalbevisene ventes å bli rundt 14. juni 2017. Forutsatt rettidig betaling ventes levering av de Tilbudsegenkapitalbevisene å finne sted rundt 14. juni 2017 for det Institusjonelle Tilbudet, rundt 14. juni 2017 for det Offentlige Tilbudet og rundt 20. juni 2017 for de Nye Egenkapitalbevisene i Ansattetilbudet, gjennom fasilitetene til VPS. Handel i Egenkapitalbevisene på Oslo Børs ventes å begynne rundt 13. juni 2017 under tickerkoden «SPOL».

Joint Lead Managers og Joint Bookrunners

SpareBank 1 Markets AS
(Global koordinator)

Pareto Securities AS

Swedbank

Dato for dette prospektet er 26. juni 2017

VIKTIG INFORMASJON

Dette Prospektet er utarbeidet utelukkende i forbindelse med Tilbudet av Tilbudsegenkapitalbevisene og Noteringen av Egenkapitalbevisene på Oslo Børs. Vennligst se kapittel 22 "Definisjoner og ordliste" for definisjoner av begreper brukt i Prospektet.

Det offisielle engelskspråklige prospektet er utarbeidet i samsvar med lov av 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel («**Verdipapirhandelloven**») og relatert regelverk, herunder EU-forordning (EF) nr. 809/2004, som gjennomfører EU-direktiv 2003/71/EF av 4. november 2003 om innholdskrav i prospekter med tilhørende endringer, slik de er gjennomført i Norge. Det offisielle engelskspråklige prospektet er kun utarbeidet på engelsk, men det er tatt inn et norsk sammendrag i kapittel 22. Finanstilsynet har gjennomgått og godkjent Det offisielle engelskspråklige prospektet i samsvar med verdipapirhandelloven §§ 7-7 og 7-8. Finanstilsynet har ikke kontrollert eller godkjent riktigheten eller fullstendigheten av informasjonen som gis i dette prospektet eller det offisielle engelskspråklige prospektet. Godkjenningen gitt av Finanstilsynet av det offisielle engelskspråklige prospektet knytter seg utelukkende til informasjonen som er tatt med i henhold til en definert liste med innholdskrav. Finanstilsynet har ikke foretatt noen form for kontroll eller godkjenning knyttet til selskapsforhold beskrevet eller nevnt i dette Prospektet eller det offisielle engelskspråklige prospektet. Det offisielle engelskspråklige prospektet ble godkjent 26. mai 2017 og er gyldig i en periode på 12 måneder fregnet fra datoen det ble godkjent av Finanstilsynet. Som en tjeneste til norske investorer har Banken utarbeidet en uoffisiell norsk oversettelse av det offisielle engelskspråklige prospektet som er tilgjengelig på Bankens nettsted www.sparebank1.no/en/hedmark/about-us/investor.html. Den uoffisielle norske oversettelsen er ikke kontrollert av Finanstilsynet. Alle investeringsbeslutninger må derfor tas på grunnlag av det offisielle engelskspråklige prospektet. Ved avvik mellom den uoffisielle norske oversettelsen og det offisielle engelskspråklige prospektet er det offisielle engelskspråklige prospektet som gjelder.

Med unntak av det som fremgår i Prospektet, er ingen andre personer autorisert til å gi informasjon eller garantier om Konsernet eller i forbindelse med Tilbudet eller Noteringen av Tilbudsegenkapitalbevisene. Dersom det er blitt gitt slik informasjon, må den ikke behandles som om den hadde vært autorisert av Banken eller Tilretteleggerne, eller nærstående, rådgivere eller salgsagenter av disse.

Det er ikke gjort tiltak for å godkjenne eller registrere Prospektet utenfor Norge. Distribuerings av dette Prospektet samt tilbud og salg av Tilbudsegenkapitalbevisene kan være underlagt restriksjoner i enkelte jurisdiksjoner. Dette Prospektet utgjør ikke et tilbud, eller en invitasjon til å kjøpe, noen av Tilbudsegenkapitalbevisene i en jurisdiksjon hvor et slikt tilbud eller salg vil være ulovlig. Verken dette Prospektet, annonser eller annet tilbudsmateriale skal distribueres i andre jurisdiksjoner med unntak av der det gjøres i henhold til gjeldene regler og reguleringer. Personer i besittelse av dette Prospektet må undersøke og følge slike restriksjoner. Egenkapitalbevisene er i tillegg underlagt restriksjoner om overføring og videresalg og må ikke overføres eller videreselges med unntak av når det blir gjort i henhold til gjeldene verdipapirlovgivning og regulering. Investorer må være klar over at de kan måtte bære den finansielle risikoen for denne investeringen for en ubestemt periode. Dersom slike restriksjoner ikke overholdes kan dette utgjøre et brudd på gjeldene verdipapirlovgivning. For ytterligere informasjon om salg og overføringsbegrensninger se kapittel 20 "salgs og overførings restriksjoner".

Informasjonen angitt i Prospektet er gjeldene for Prospektdatoen og det kan forekomme endringer og ferdigstillelser, uten at det blir oppdatert. I henhold til § 7-15 i Verdipapirhandelloven vil vesentlige nye omstendigheter, vesetlige feil eller unøyaktigheter som relaterer seg til informasjon i Prospektet som kan påvirke vurderingen av Tilbudsegenkapitalbevisene i perioden fra godkjenning av det offisielle engelskspråklige prospektet av Finanstilsynet og Noteringen av Tilbudsegenkapitalbevisene på Oslo Børs fremgå av et tilleggsspektrum. Verken publikasjonen eller distribusjon av dette Prospektet eller salg av Tilbudsegenkapitalbevisene skal under noen omstendighet anses å gi uttrykk for at det ikke har vært endring i Konsernets forhold eller at informasjonen i Prospektet er korrekt på et tidspunkt etter datoen for Prospektet.

Investorer må stole på sine egne undersøkelser, analyser og vurderinger av Konsernet og vilkårene for Tilbudet, inkludert risikoen som er involvert. Verken Banken, de Selgende Egenkapitalbeviserne eller Tilretteleggerne, eller noen av deres respektive representanter eller rådgivere, gir noen garantier til tilbudsgiver eller kjøper av Tilbudsegenkapitalbevisene om lovligheten eller egnetheten av en investering i Tilbudsegenkapitalbevisene for en slik kjøper eller tilbudsgiver i henhold til gjeldene lover for en slik tilbyder eller kjøper. Hver investor bør rådføre seg med sine egne rådgivere om juridiske, skattemessige, forretningsmessige, økonomiske og relaterte aspekter ved et kjøp av Tilbudsegenkapitalbevisene.

Prospektet, samt vilkårene og betingelsene som fremgår her, er underlagt norsk rett. Norske domstoler, med Hamar tingrett som vernetting, skal ha eksklusiv jurisdiksjon til å avgjøre enhver tvist som måtte oppstå ut av eller i forbindelse med Tilbudet eller dette Prospektet.

Alle kapitler i Prospektet bør leses i sammenheng med informasjonen i punkt 4 "Generell informasjon".

NOTICE TO NEW HAMPSHIRE RESIDENTS

NEITHER THE FACT THAT A REGISTRATION STATEMENT OR AN APPLICATION FOR A LICENSE HAS BEEN FILED UNDER CHAPTER 421-B OF THE NEW HAMPSHIRE REVISED STATUTES WITH THE STATE OF NEW HAMPSHIRE NOR THE FACT THAT A SECURITY IS EFFECTIVELY REGISTERED OR A PERSON IS LICENSED IN THE STATE OF NEW HAMPSHIRE CONSTITUTES A FINDING BY THE SECRETARY OF STATE OF NEW HAMPSHIRE THAT ANY DOCUMENT FILED UNDER RSA 421-B IS TRUE, COMPLETE AND NOT MISLEADING. NEITHER ANY SUCH FACT NOR THE FACT THAT AN EXEMPTION OR EXCEPTION IS AVAILABLE FOR A SECURITY OR A TRANSACTION MEANS THAT THE SECRETARY OF STATE HAS PASSED IN ANY WAY UPON THE MERITS OR QUALIFICATIONS OF, OR RECOMMENDED OR GIVEN APPROVAL TO, ANY PERSON, SECURITY OR TRANSACTION. IT IS UNLAWFUL TO MAKE, OR CAUSE TO BE MADE, TO ANY PROSPECTIVE PURCHASER, CUSTOMER OR CLIENT ANY REPRESENTATION INCONSISTENT WITH THE PROVISIONS OF THIS PARAGRAPH.

NOTICE TO INVESTORS IN THE UNITED STATES

Prospective investors are advised to consult their own legal counsel, financial advisors or other professional advisors prior to making an investment in the offer ECCs or making any offer, resale, pledge or other transfer of the ECCs. The offer ECCs have not been and will not be registered under the U.S. Securities Act or with any securities regulatory authority of any state or other jurisdiction in the United States and may not be offered, sold, pledged or otherwise transferred within the United States except pursuant to an exemption from, or in a transaction not subject to, the registration requirements of the U.S. Securities Act and in compliance with any applicable state securities laws. Accordingly, the offer ECCs shall not be offered or sold within the United States, except to QIBs in a transaction exempt from or not subject to the registration requirements of the U.S. Securities Act. The offer ECCs shall be offered and sold outside the United States in "offshore transactions" compliance with Regulation S. **Prospective purchasers are hereby notified that sellers of offer ECCs may be relying on the exemption from the provisions of section 5 of the U.S. Securities Act provided by Rule 144A under the U.S. Securities Act.** See Section 20.1 "Selling restrictions."

Any ECCs offered or sold in the United States will be subject to certain transfer restrictions as set forth under Section 20.2 "Transfer restrictions".

The securities offered hereby have not been recommended by any United States federal or state securities commission or regulatory authority. Furthermore, the foregoing authorities have not passed upon the merits of the offering or confirmed the accuracy or determined the adequacy of this Prospectus. Any representation to the contrary is a criminal offense under the laws of the United States.

In the United States, this Prospectus is being furnished on a confidential basis to QIBs solely for the purposes of enabling a prospective investor to consider purchasing the particular securities described herein. The information contained in this Prospectus has been provided by the Bank and other sources identified herein. Distribution of this Prospectus to any person other than the offeree specified by the Managers or their representatives, and those persons, if any, retained to advise such offeree with respect thereto, is unauthorised and any disclosure of its contents, without prior written consent of the Bank, is prohibited. This Prospectus is personal to each offeree and does not constitute an offer to any other person or to the public generally to purchase offer ECCs or subscribe for or otherwise acquire any ECCs.

NOTICE TO UNITED KINGDOM INVESTORS

This Prospectus and any other material in relation to the Offering described herein is only being distributed to, and is only directed at persons in the United Kingdom who are qualified investors within the meaning of Article 2(1)(e) of the EU Prospectus Directive ("qualified investors") that are also (i) investment professionals falling within Article 19(5) of the Financial Services and Markets Act 2000 (Financial Promotion) Order 2005, as amended (the "**Order**"); (ii) high net worth entities or other persons falling within Article 49(2)(a) to (d) of the Order; or (iii) persons to whom distributions may otherwise lawfully be made, communicated, or caused to be communicated (all such persons together being referred to as "**Relevant Persons**"). In the United Kingdom, the offer ECCs are only available to, and any investment or investment activity to which this Prospectus relates is available only to, and will be engaged in only with, Relevant Persons. This Prospectus and its contents are confidential and should not be distributed, published or reproduced (in whole or in part) or disclosed by recipients to any other person in the United Kingdom. Persons who are not Relevant Persons in the United Kingdom should not take any action on the basis of this Prospectus and should not rely on it.

Each of the Managers has represented, warranted and agreed (i) that it has only communicated or caused to be communicated and will only communicate or cause to be communicated an invitation or inducement to engage in investment activity (within the meaning of section 21 of the United Kingdom Financial Services and Markets Act 2000 (as amended) (the "**FSMA**")) received by it in connection with the issue or sale of the offer ECCs in circumstances in which section 21(1) of the FSMA does not apply to the Bank and (ii) that it has complied and will comply with all applicable provisions of the FSMA with respect to anything done by it in relation to the offer ECCs in, from or otherwise involving the United Kingdom.

NOTICE TO INVESTORS IN THE EEA

In any member state of the European Economic Area (the "**EEA**") that has implemented the EU Prospectus Directive, other than Norway (each, a "**Relevant Member State**"), this communication is only addressed to and is only directed at qualified investors in that Member State within the meaning of the EU Prospectus Directive. The Prospectus has been prepared on the basis that all offers of offer ECCs outside Norway will be made pursuant to an exemption under the EU Prospectus Directive from the requirement to produce a prospectus for offer of equity capital certificates. Accordingly, any person making or intending to make any offer within the EEA of offer ECCs which is the subject of the Offering contemplated in this Prospectus within any EEA member state (other than Norway) should only do so in circumstances in which no obligation arises for the Bank, the Selling ECC Holders or any of the Managers to publish a prospectus or a supplement to a prospectus under the EU Prospectus Directive for such offer. Neither the Bank, the Selling ECC Holders nor the Managers have authorised, nor do they authorise, the making of any offer of ECCs through any financial intermediary, other than offers made by Managers which constitute the final placement of offer ECCs contemplated in this Prospectus.

Each person in a Relevant Member State other than, in the case of paragraph (a), persons receiving offers contemplated in this Prospectus in Norway, who receives any communication in respect of, or who acquires any offer ECCs under, the offers contemplated in this Prospectus will be deemed to have represented, warranted and agreed to and with the Managers and the Bank that:

- a) it is a qualified investor as defined in the EU Prospectus Directive; and
- b) in the case of any offer ECCs acquired by it as a financial intermediary, as that term is used in Article 3(2) of the EU Prospectus Directive, (i) such offer ECCs acquired by it in the Offering have not been acquired on behalf of, nor have they been acquired with a view to their offer or resale to, persons in any Relevant Member State other than qualified investors, as that term is defined in the EU Prospectus Directive, or in circumstances in which the prior consent of the Managers has been given to the offer or resale; or (ii) where such Offer ECCs have been acquired by it on behalf of persons in any Relevant Member State other than qualified investors, the offer of those offer ECCs to it is not treated under the EU Prospectus Directive as having been made to such persons.

For the purposes of this provision, the expression an "offer to the public" in relation to any of the offer ECCs in any Relevant Member State means the communication in any form and by any means of sufficient information on the terms of the offer and any offer ECCs to be offered so as to enable an investor to decide to purchase any of the offer ECCs, as the same may be varied in that Relevant Member State by any measure implementing the EU Prospectus Directive in that Relevant Member State, and the expression "EU Prospectus Directive" means Directive 2003/71/EC (and amendments thereto, including the 2010 PD Amending Directive, to the extent implemented in the Relevant Member State), and includes any relevant implementing measure in each Relevant Member State and the expression "**2010 PD Amending Directive**" means Directive 2010/73/EU.

See Section 20 "Selling and Transfer Restrictions" for certain other notices to investors.

STABILISERING

I tilknytning til Tilbudet kan Stabiliseringsagenten, eller sine representanter, på vegne av Tilretteleggerne, gjennomføre transaksjoner som stabiliserer, opprettholder eller på annen måte påvirker kursen på Egenkapitalbevisene i en periode på opptil 30 dager fra start av handel og Noteringen. Stabiliseringsagenten kan blant annet gjennomføre transaksjoner med tanke på å opprettholde markedskursen på Egenkapitalbevisene på et nivå høyere enn det som ellers ville vært tilfellet. Stabiliseringsagenten og sine representanter er ikke forpliktet til å gjennomføre noen av disse aktivitetene, og det er derfor ingen garanti for at slike aktiviteter vil bli gjennomført; og hvis gjennomført, kan Stabiliseringsagenten og sine representanter avslutte slike aktiviteter på ethvert tidspunkt og slike aktiviteter må under enhver omstendighet avsluttes på slutten av 30-dagers perioden nevnt ovenfor. Med unntak av det som kreves etter lov eller reguleringer, så har ikke Stabiliseringsagenten til hensikt av å informere om stabiliseringsaktiviteter relatert til Tilbudet.

ENFORCEMENT OF CIVIL LIABILITIES

The Bank is a savings bank incorporated under the laws of Norway. As a result, the rights of the Bank's ECCs holders will be governed by Norwegian law and the Bank's articles of association (the "**Articles of Association**"). The rights of equity capital certificate holders under Norwegian law may differ from the rights of equity capital certificate holders of banks incorporated in other jurisdictions. The Bank's directors and the Group's executive officers are not residents of the United States, and all of the Bank's assets are located outside the United States. As a result, it may be difficult for investors in the United States to effect service of process on the Bank or its directors or the Group's executive officers in the United States or to enforce judgments obtained in U.S. courts against the Bank or those persons based on the civil liability provisions of the federal securities laws of the United States or other laws of the

United States or any state thereof. Uncertainty exists as to whether courts in Norway will enforce judgments obtained in other jurisdictions, including the United States, against the Bank or its directors or the Group's officers under the securities laws of those jurisdictions or entertain actions in Norway against the Bank or its directors or officers under the securities laws of other jurisdictions. The United States and Norway do not currently have a treaty providing for reciprocal recognition and enforcement of judgements (other than arbitral awards) in civil and commercial matters. In addition, awards of punitive damages in actions brought in the United States or elsewhere may not be enforceable in Norway. Similar limitations may also apply in any other jurisdictions than the United States.

AVAILABLE INFORMATION

The Bank has agreed that, for so long as any of the Offer ECCs are "restricted securities" within the meaning of Rule 144(a)(3) under the U.S. Securities Act, it will during any period in which it is neither subject to Sections 13 or 15(d) of the U.S. Securities Exchange Act of 1934, as amended (the "**U.S. Exchange Act**"), nor exempt from reporting pursuant to Rule 12g3-2(b) under the U.S. Exchange Act, provide to any holder or beneficial owners of ECCs, or to any prospective purchaser designated by any such registered holder, upon the request of such holder, beneficial owner or prospective owner, the information required to be delivered pursuant to Rule 144A(d)(4) of the U.S. Securities Act.

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	SAMMENDRAG	7
2	RISIKOFAKTORER	18
3	ANSVAR FOR PROSPEKTET	29
4	GENERELL INFORMASJON	30
5	TILBUDET	36
6	PRESENTASJON AV KONSERNET	54
7	STIFTELSEN	82
8	MARKEDSOVERSIKT	85
9	STYRET, LEDELSEN, ANSATTE, EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE	95
10	KAPITALISERING OG GJELDSFORPLIKTELSER	107
11	FINANSIELL INFORMASJON	109
11.4	RESULTATREGNSKAP	109
11.5	BALANSEREGNSKAP	110
11.6	KONTANTSTRØMMOPPSTILLING	112
11.7	ENDRING I EGENKAPITALEN	113
11.8	OPPSTILLING OVER KAPITALDEKNING OG KAPITALFORVALTNING	116
11.9	OPPSTILLING OVER SEGMENTINFORMASJON	118
11.9.1	Resultatregnskap	118
11.9.2	Balanse	120
12	OPPKJØP AV BANK 1 OSLO AKERSHUS	123
13	UREVIDERT PROFORMA FINANSIELL INFORMASJON	128
14	GJENNOMGANG AV DRIFTEN OG FINANSIELLE FORHOLD	132
15	TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER	183
16	EIERANDELSKAPITAL OG EIERE AV EGENKAPITALBEVIS	187
17	RAMMEBETINGELSER	192
18	VERDIPAPIRHANDEL I NORGE	201
19	SKATTEMESSIGE FORHOLD	204
20	SELLING AND TRANSFER RESTRICTIONS	208
21	TILLEGGSINFORMASJON	214
22	DEFINISJONER OG ORDLISTE	215

Vedlegg A:	Vedtekter
Vedlegg B:	Årsregnskap for 2016, 2015 og 2014
Vedlegg C:	Delårsregnskap for første kvartal 2017 og 2016
Vedlegg D:	PwCs beretning om den proforma finansielle informasjonen
Appendix E:	Bestillingsblankett for det Offentlige Tilbudet
Appendix F:	Bestillingsblankett for Ansattetilbudet
Appendix G:	Årsregnskap for 2016 for Bank 1 Oslo Akershus

1 SAMMENDRAG

Sammendrag består av informasjon som skal gis i form av "Elementer". Elementene er nummerert i punktene A – E (A.1 – E.7) nedenfor. Dette sammendraget inneholder alle Elementer som skal være inkludert i et sammendrag for denne type verdipapir og utsteder. Som følge av at enkelte Elementer ikke må beskrives, kan det være huller i nummereringen av Elementene. Selv om man kan være pålagt å innta et Element i sammendraget på grunn av typen verdipapir og utsteder, er det mulig at det ikke kan gis relevant informasjon knyttet til Elementet. I så fall er det inntatt en kort beskrivelse av Elementet i sammendraget sammen med benevnelsen "ikke aktuelt"

Avsnitt A – Introduksjon og Advarsel

A.1	Advarsel	Dette sammendraget bør leses som en innledning til Prospektet. Enhver beslutning om å investere i Tilbudsegenkapitalbevisene bør baseres på investorens vurdering av Prospektet i sin helhet. Dersom et krav knyttet til informasjonen i prospektet fremsettes for en domstol, kan saksøkende investor, i henhold til nasjonal lovgivning i sitt Medlemsland, bli pålagt å dekke kostnadene med å oversette Prospektet før rettsforhandlingene igangsettes. Kun de personer som har satt opp sammendraget, herunder oversatt dette, kan pådra seg sivilrettslig ansvar, men kun dersom sammendraget er misvisende, ikke korrekt eller usammenhengende når det leses i sammenheng med de øvrige deler av Prospektet eller dersom sammendraget, når det leses sammen med de øvrige deler av Prospektet, ikke gir slik nøkkelinformasjon som investorene behøver når de vurderer om de skal investere i slike verdipapirer.
A2	Videresalg eller endelig plassering av verdipapirer av finansielle mellommenn	Ikke aktuelt. Finansielle mellommenn har ikke rett til å bruke dette Prospektet for senere videresalg eller endelig plassering av verdipapirer.

Avsnitt B – Utsteder

B.1	Juridisk og forretningsnavn	SpareBank 1 Østlandet
B.2	Hjemstat og rettslig organisering, lovgivning og stiftelsesland	Bankens registrerte navn er SpareBank 1 Østlandet. Banken er organisert som en sparebank under norsk lov og i henhold til Finansforetaksloven og er registrert i Foretaksregisteret med organisasjonsnummeret 920 426 530.
B.3	Eksisterende virksomhet, hovedaktiviteter og markeder	SpareBank 1 Østlandet er et finanskonsern som tilbyr et vidt spekter av produkter innen lån, innskudd, forsikring, pensjon, betalingstjenester, eiendomsmegling, regnskapstjenester, leasing og finansiering til privatpersoner, bedriftskunder og offentlig sektor. Banken har omtrent 290 000 kunder spredt hovedsakelig i fylkene Hedmark, Oppland, Oslo og Akershus. Bankens hovedkontor er i Hamar i Hedmark.

B.4a	Vesentlige aktuelle trender	Det har ikke vært noen vesentlige trender eller utvikling utover normal virksomhet siden 31. mars 2017 frem til dato for prospektet. Det er ingen kjente utviklingstrekk, usikkerheter, krav, forpliktelser eller hendelser som det er sannsynlig at vil ha en vesentlig innvirkning på SpareBank 1 Østlandet's utsikter i inneværende år.				
B.5	Beskrivelsen av Selskapet	Konsernet består av Banken som morbank og følgende datterselskap, joint ventures og tilknyttede selskap: – EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS – EiendomsMegler 1 Oslo Akershus AS – SpareBank 1 Finans Østlandet AS – SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS – Vato AS – Youngstorget 5 AS – SpareBank 1 Boligkreditt AS – SpareBank 1 Næringskreditt AS – SpareBank 1 Kredittkort AS – SpareBank 1 Mobilbetaling AS – KOMM-IN AS – Torggt 22 AS – SpareBank 1 Gruppen AS – SpareBank 1 Banksamarbeidet DA				
B.6	Interesser i utsteder og stemmeretter	Egenkapitalbevisiere som eier 5 % eller mer av Egenkapitalbevisene har en interesse i Bankens eierandelskapital som er meldepliktig etter verdipapirhandelloven. Følgende Egenkapitalbevisiere eier mer enn 5 % av Egenkapitalbevisene per 29. mai 2017:				
Navn		Antall Egenkapitalbevis		Prosent (%)		
Sparebanken Hedmark		79 740 000		75,08295		
Sparebankstiftelse						
Landsorganisasjonen i Norge*		10 322 584		9,71971		
*Landsorganisasjonen I Norge sammen med tilknyttede foreninger eier tilsammen ca. 14,95 % av Egenkapitalbevisene i Banken.						
B.7	Sammendrag av finansiell informasjon	Sammendraget av finansiell informasjon som presenteres nedenfor er hentet fra Selskapets reviderte konsoliderte regnskap per og for årene som endte 31. desember 2016, 2015 og 2014 og har blitt utarbeidet i henhold til IFRS som vedtatt av EU. Den ureviderte konsoliderte delårsregnskap per og for tremånedersperiodene som endte 31. mars 2017 og 2016 er utarbeidet i henhold til IAS 34. Den utvalgte finansielle informasjonen nedenfor bør leses i sammenheng med kapittel 11 "Financial Information" og Konsernets Årsregnskap og Delårsregnskap, vedlagt i Vedlegg B og C til prospektet.				
Resultatregnskap		Tremånedersperiode avsluttet			År avsluttet	
		31. mars			31.desember	
		2017	2016	2016	2015	2014
<i>I NOK millioner</i>		(urevidert)	(urevidert)	(revidert)	(revidert)	(revidert)

Netto renteinntekter	464	297	1 490	1 105	1 043
Netto provisjons og andre inntekter	308	160	939	651	663
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	0	7	220	514	572
Sum netto inntekter	773	464	2 649	2 270	2 279
Sum driftskostnader før tap på utlån og garantier	437	253	1 203	1 052	981
Driftsresultat før tap på utlån og garantier	335	211	1 446	1 218	1 298
Driftsresultat før skatt	361	202	1 371	1 162	1 232
Resultat for regnskapsperioden	274	169	1 100	930	1 040
Resultat for regnskapsåret	274	169	1 100	930	1 040
Sum poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat	0	0	-46	98	-51
Sum poster som kan bli reklassifisert til resultat	-13	9	11	82	-14
Sum resultatposter ført mot egenkapitalen	-13	9	-35	180	-65
Totalresultat for regnskapsperioden	287	178	1 064	1 109	975

Balanse	Tremånedersperiode avsluttet		År avsluttet		
	31. mars		31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
<i>I NOK millioner</i>	(urevidert)	(urevidert)	(revidert)	(revidert)	(revidert)
Sum eiendeler	101,861	57 185	101 240	55 971	49 934
Sum gjeld	89,491	48 190	89 132	47 253	42 310
Sum egenkapital	12,370	8 995	12 107	8 718	7 624
Sum gjeld og egenkapital	101,861	57 185	101 240	55 971	49 934

Kontantstrømoppstilling	Tremånedersperiode avsluttet		År avsluttet		
	31. mars		31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
<i>I NOK millioner</i>	(urevidert)	(urevidert)	(revidert)	(revidert)	(revidert)
Kontantstrøm fra utlånsvirksomheten (A)	-1,235	-100	-3,441	-2 161	-1 198
Kontantstrøm fra innskuddsvirksomheten (B)	-503	106	3,279	1 831	230
Kontantstrøm fra verdipapirinvesteringer (C)	1,361	-148	-532	-2 053	1 134
Kontantstrøm fra innskudd i kredittinstitusjoner (D)	-254	-9	110	-44	149
Resterende kontantstrøm fra løpende drift (E)	-612	-249	-178	-635	-361
Kontantstrøm fra virksomheten (A+B+C+D+E=F)	-1,243	-400	-762	-3 062	-46
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter (G)	431	621	644	2,651	211
Kontantstrøm fra investeringer (H)	323	26	280	-35	61
Likviditetseffekt av kjøp av gjenværende aksjer i B1OA (I)	0	0	-225	0	0
Likviditetsbeholdning overtatt fra B1OA (J)	0	0	843	0	0
Likviditetseffekt fra oppkjøp og salg av datterselskaper (K)	0	0	-13	-28	-43
Utbetalt ved emisjon i datterselskap (L)	1	0	5	0	0
Endring i likviditetsbeholdning (F+G+H+I+J+K+L)	-488	246	772	-474	184
Likviditetsbeholdning ved rapporteringsperiodens start	1 082	309	309	783	599
Sum likviditetsbeholdning ved rapporteringsperiodens slutt (B1OA 100 % inkludert for året 2016 og Q1 2017)	594	555	1 082	309	783

Vesentlige etterfølgende endringer i utsteders økonomiske forhold og driftsresultat.

Banken har siden 2013 eid 40,5 % av aksjene i B1OA. Banken kjøpte de resterende aksjene i B1OA i juni 2016. Selve fusjonen mellom Banken og B1OA ble fullført 1. april 2017.

		Netto rente, netto provisjon, øvrige driftskostnader og skattekostnad økte i både tre måneders perioden som endte 31. mars 2017, sammenlignet med samme periode i 2016 og i året som endte 2016 sammenlignet med året som endte 2015. Økningen skyldtes primært oppkjøpet av B1OA. Personalkostnadene økte i tre måneders perioden som endte 31. mars 2017, sammenlignet med samme periode i 2016. Hovedårsaken til økning i personalkostnader var konsolideringen av B1OA i regnskapet. Personalkostnadene gikk ned i 2016 sammenlignet med 2015. Hovedårsaken til reduksjonen i Personalkostnadene var avviklingen av Bankens ytelsesbaserte pensjonsordning med virkning fra 1. juli 2016, noe som førte til engangs inntektsføring På 271 millioner kroner. Bankens mål er å hente ut synergieffekten fra fusjonen på minst NOK 75 millioner årlig.				
B.8	Utvalgt pro forma finansiell nøkkelinformasjon	Den ureviderte proforma finansielle informasjonen er utarbeidet på et grunnlag som oppfyller Konsernets regnskapsprinsipper etter IFRS. Regnskapsprinsippene som skal anvendes for Konsernet etter gjennomførelsen av Oppkjøpet vil være i tråd med de regnskapsprinsippene som er beskrevet i notene til konsernregnskapet for året som ble avsluttet 31. desember 2016, vedlagt i vedlegg B til Prospektet. Den ureviderte proforma finansielle informasjonen omfatter ikke all påkrevd regnskapsinformasjon etter IFRS og bør leses sammen med Konsernets historiske finansielle informasjon. Den utvalgte proforma finansielle informasjonen nedenfor bør leses i sammenheng med kapittel 13 "<i>Unaudited Pro Forma Financial Information</i>".				
Urevidert konsolidert proforma resultatregnskap for regnskapsåret 2016		Pro forma tilpasninger				
		SpareBank 1 Østlandet IFRS (revidert)	B1OA IFRS (revidert)	B1OA Resultat 1.7 – 31.12 2016 (urevidert)	Andre pro forma justeringer (urevidert)	SpareBank 1 Østlandet Pro forma IFRS (urevidert)
<i>NOK mill</i>						
Netto renteinntekter		1 490	511	(262)	(2)	1 739
Netto provisjons- og andre inntekter		939	570	(280)		1 229
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser		220	111	(53)	(71)	207
Sum netto inntekter		2 649	1 192	(595)	(73)	3 173
Sum driftskostnader før tap på utlån og garantier		1 203	753	(382)	1	1 574
Driftsresultat før tap på utlån og garantier.....		1 446	439	(213)	(74)	1 599
Driftsresultat før skatt		1 371	427	(212)	(74)	1 514
Resultat for regnskapsåret.....		1 100	334	(160)	(73)	1 202

B.9	Resultatprognose eller estimat	Ikke aktuelt. Det er ikke utarbeidet noen resultatprognose eller noe estimat i forbindelse med Prospektet.
B.10	Forbehold i revisjonsrapport	Ikke aktuelt. Det er ingen forbehold i revisjonsrapportene.
B.11	Utilstrekkelig arbeidskapital	Ikke aktuelt. Ledelsen er av den oppfatning at arbeidskapitalen tilgjengelig for Konsernet, er tilstrekkelig for å møte Konsernets behov i minst 12 måneder fra datoen for dette Prospektet.

Punkt C - Verdipapirene

C.1	Type og klasse verdipapir tatt opp til notering og identifikasjonsnummer	Banken har utstedt en klasse Egenkapitalbevis. Banken er registrert i VPS med ISIN NO 0010751910.
C.2	Valuta på utstedelse	NOK.
C.3	Antall aksjer utstedt og pålydende verdi	Per datoen for dette Prospektet har Banken en eierandelskapital på NOK 5 310 127 000 fordelt på 106 202 540 Egenkapitalbevis, hver pålydende NOK 50. Alle Egenkapitalbevisene er gyldig utstedt og fullt innbetalt.
C.4	Rettigheter knyttet til verdipapirene	Alle Egenkapitalbevisene har like rettigheter i Banken. De Eksisterende Egenkapitalbevisene som tilbys har like rettigheter som de øvrige Egenkapitalbevisene utstedt av Banken. De Nye Egenkapitalbevisene som tilbys i Ansattetilbudet vil ha like rettigheter som de øvrige Egenkapitalbevisene utstedt av Banken når de er gyldig utstedt.
C.5	Begrensninger i verdipapirenes omsettelighet	Utover eierbegrensninger og godkjennelseskrav ved erverv over visse terskler, hvilket gjelder alle sparebanker, er Bankens Egenkapitalbevis fritt omsettelige. For ytterligere informasjon vedrørende salg og overføring av Egenkapitalbevis i andre jurisdiksjoner enn Norge, se kapittel 20 " <i>Selling and transfer restrictions</i> ". Nye Egenkapitalbevis som allokteres til Kvalifiserte Ansatte til en rabatterte Tilbudspris er gjenstand for om et toårig omsetningsforbud fra levering av slike Nye Egenkapitalbevis til den relevante Kvalifiserte Ansattes VPS-konto.
C.6	Opptak til notering	Banken søkte om notering av Egenkapitalbevisene på Oslo Børs den 22. mai 2017. Det er forventet at styret i Oslo Børs godkjenner noteringssøknaden rundt den 7. juni 2017, betinget av at enkelte vilkår oppfylles. Forutsatt at styret til Oslo Børs godkjenner noteringsøknaden, forventer Banken at handel i Egenkapitalbevisene på Oslo Børs vil starte på eller rundt den 13. juni 2017. Banken har ikke søkt om

	notering av Egenkapitalbevisene på noen annen børs eller annet regulert marked.
C.7 Utbyttepolitikk	Banken tar sikte på å utbetale 50 % av overskuddet etter skatt i utbytte til egenkapitalbeviserne og som kundeutbytte fra grunnfondskapitalen.

Punkt D – Risiko

D.1 Vesentlige risiko knyttet til Selskapet eller dets bransje	Risiko knyttet til SpareBank 1 Østlandet og markedet Banken opererer i: • Banken er eksponert mot kredittrisiko • Bank er eksponert mot risiko relatert til boligmarkedet. Dersom norske boligpriser faller i fremtiden, noe som resulterer i en nedgang i sikkerhetsverdiene til Banken, kan dette medføre en reduksjon i dekning av lån og verdier av Konsernets eiendeler • Banken er eksponert mot risiko relater til renteendringer • Banken er eksponert mot variasjoner i finansieringskostnader og tilgjengelighet av finansiering • Banken er eksponert mot valutarisiko • Banken er eksponert mot kredittmargin og rentemargin • Banken er eksponert mot systemrisiko, som er risikoen for at mislighold av en finansinstitusjon kan føre til mislighold av andre finansinstitusjoner. • Banken er eksponert mot operasjonell risiko knytte til systemer, prosesser og utilstrekkelige interne kontroll rutiner • Banken er i stor grad avhengige IT systemer og er eksponert mot risikoen for at disse svikter eller er utilstrekkelige • Banken er eksponert mot risiko relatert til informasjons- og kommunikasjonsteknologi kriminalitet • Banken kan være ute av stand til å opprettholde tilstrekkelig forsikring til å dekke all risiko relatert til Bankens virksomhet • Banken er eksponert mot risiko knyttet til hvitvasking og identitetsbedrageri • Gruppen vil kunne foreta oppkjøp som ikke er vellykkede som kan begrense eller avlede Gruppens ressurser • Risiko knyttet til terminering av Bankens deltakelse i SpareBank 1 Alliansen og/eller terminering av avtalen med LO
---	---

	- Risiko knyttet til kredittvurderinger. Bankens kredittvurdering kan påvirke Bankens finansieringsmuligheter og markedets oppfatning av Banken <i>Risiko knyttet til lover og regler</i> - Banken er eksponert mot endringer i reguleringen av bank- og finansieringstjenester og endringer i tolkningen og praktiseringen av slike regler - Banken er underlagt regulatoriske soliditetskrav og økt risiko kan medføre en økning i krav til soliditet - Implementeringen av BRRD kan påvirke Bankens senior gjeld finansiering - Implementeringen av EUs markedsmissbruksdirektiv kan medføre tilbakeholdelse av informasjon til offentligheten ved enkelte nødsituasjoner og ellers - Banken er eksponert mot endringer i merverdiavgift lover og forskrifter og endringer i tolkningen og praktiseringen av slike regler - Banken er eksponert mot risiko til den nye IFRS 9 Financial Instruments.
D.3	Vesentlige risiko knyttet til verdipapirene <i>Risiko knyttet til Noteringen og Egenkapitalbevisene</i> - Det forventes at Stiftelsen er i stand til å bestemme valget av Egenkapitalbeviserne til Bankens Representantskap og kan foreta handlinger som ikke er i eller kommer i konflikt med andre Egenkapitalbeviserinteressers interesser - Fortrinnsrett til å tegne seg for Egenkapitalbevis i senere utstedelser kan være utilgjengelig for amerikanske eller andre egenkapitalbevisere - Investorer kan være ute av stand til å utøve sine stemmerettigheter for Egenkapitalbevis registrert på forvalterkonto - Investorer kan være ute av stand til å få dekket sitt tap i sivile søksmål i andre jurisdiksjoner enn i Norge - Omsetning av Egenkapitalbevis er underlagt restriksjoner under USAs og andre jurisdiksjoners verdipapirlover

Punkt E – Tilbudet

E.1	Nettoproveny og estimerte kostnader Selgende Egenkapitalbevisere vil motta nettoprovenyet fra Egenkapitalbevis solgt i det Institusjonelle Tilbudet og det Offentlige Tilbudet.
------------	--

	Nettoprovenyet fra salget av Nye Egenkapitalbevis (i Ansattetilbudet) vil tilfalle Banken og vil avhenge av både antallet Nye Egenkapitalbevis som tegnes i Ansattetilbudet og antallet Kvalifiserte Ansatte som deltar i Ansattetilbudet (ettersom rabatten på Tilbudsprisen er begrenset til NOK 25 000 per Kvalifiserte Ansatte som allokeres Nye Egenkapitalbevis). Som maksimum vil Ansattetilbudet medføre et nettoproveny i størrelsesordenen ca. MNOK 182.9 to MNOK 183.2. Banken forventer at kostnader og utgifter tilknyttet Tilbudet og Noteringen, som vil betales av Banken, er anslått til å være mellom NOK 16,8 millioner og NOK 17,1 millioner.
E.2a	Bakgrunnen for Tilbudet og bruk av provenyet Bakgrunnen for Noteringen kan oppsummeres følgende: • Notering vil gi økt fleksibilitet med tanke på Bankes kapitalsituasjon, da det gir økt rom for økonomisk vekst • Notering vil posisjonere Banken for strukturmessige endringer i banksektoren på Østlandet i Norge • Notering vil bidra til et bredere eierskap i Banken Den største delen av provenyet fra Tilbudet vil tilfalle de Selgende Egenkapitalbevisiere. Provenyet fra Ansattetilbudet vil tilfalle Banken og er ikke tiltenkt noe særskilt formål, men vil benyttes til å finansiere lønnsom vekst.
E.3	Vilkår for Tilbudet Tilbudet består av et salg av opp til 26 845 638 Eksisterende Egenkapitalbevis tilbudt av de Selgende Egenkapitalbevisierne i det Institusjonelle Tilbudet og i det Offentlige Tilbudet, samt en utstedelse av Nye Egenkapitalbevis i Ansattetilbudet med brutto proveny på inntil NOK 200 millioner, før ansatterabatten. I tillegg kan Banken, Stiftelsen og Tilretteleggerne i fellesskap velge å benytte en Overtildelingsopsjon til å overtildele et antall Tilleggs-Egenkapitalbevis som utgjør opp til 10 % av de Eksisterende Egenkapitalbevisene. Stiftelsen har tildelt Stabiliseringsagenten en Greenshoe-opsjon til å kjøpe et antall Egenkapitalbevis som tilsvarer antallet Tilleggsegenkapitalbevisene for å dekke en slik overtildeling. Stiftelsen har videre tildelt Stabiliseringsagenten, på vegne av Tilretteleggerne, en Låneopsjon til å låne et antall Egenkapitalbevis som tilsvarer antallet Tilleggs-Egenkapitalbevis for å dekke en slik overtildeling. Banken og Stiftelsen, i samråd med Tilretteleggerne, forbeholder seg retten til å til enhver tid kunne øke eller redusere størrelsen på Tilbudet. Tilbudet består av: • Et Institusjonelt Tilbud, hvor Eksisterende Egenkapitalbevis tilbys til investorer (a) i Norge, (b) utenfor Norge og USA, i henhold til gjeldende unntak fra lokale prospektkrav og andre registreringsunntak, og (c) i USA til QIBs, i henhold til Rule

	144A i U.S. Securities Act, eller i henhold til andre unntak fra, eller i en transaksjon som ikke er underlagt til registreringsplikten under U.S. Securities Act, med en nedre grense per bestilling på mer enn NOK 2 500 000. • Et Offentlig Tilbud, hvor Eksisterende Egenkapitalbevis tilbys til allmennheten i Norge med en nedre grense per bestilling på NOK 10 500 og en øvre grense per bestilling på NOK 2 500 000 for hver investor. Banken vil etter beste evne tilstrebe å tildele alle bestillere Egenkapitalbevis for inntil NOK 100 000, i den grad det er søkt om. Flere bestillinger er ikke tillatt. Investorer som ønsker å legge inn en bestilling som overstiger NOK 2 500 000 må gjøre det i det Institusjonelle Tilbudet. • Et Ansatttilbud, hvor Nye Egenkapitalbevis med brutto proveny på NOK 200 000 000, før ansatterabatten, tilbys til Kvalifiserte Ansatte (som definert i Prospektet), med en nedre grense per bestilling på NOK 10 500 og en øvre grense per bestilling på NOK 2 500 000 for hver Kvalifiserte Ansatt. Flere bestillinger er ikke tillatt. Hver Kvalifiserte Ansatt som blir tildelt Nye Egenkapitalbevis vil motta en rabatt på 20 % av den totale summen som skal betales av en slik investor, begrenset til en maksimum rabatt på NOK 25 000 per ansatt (dvs. at det er ingen rabatt for bestillinger over NOK 125 000). Kvalifiserte Ansatte er garantert tildeling av Nye Egenkapitalbevis inntil en total kjøpesum på NOK 125 000 (før rabatt) i Ansattetilbudet. For en oversikt over norske skattekonsekvenser av en slik rabatt, se kapittel 19 "Skattemessige forhold". For å delta i Ansattetilbudet må bestilleren ha en VPS-konto i Banken. Bookbuilding-perioden for det Institusjonelle Tilbudet er forventet å løpe fra kl. 09:00 norsk tid den 29. mai 2017 til kl. 16:30 norsk tid den 9. juni 2017, og bestillingsperioden for det Offentlige Tilbudet og Ansattetilbudet er forventet å løpe fra kl. 09:00 norsk tid den 29. mai 2017 til kl. 12:00 norsk tid den 9. juni 2017, men med mulighet for Banken og Stiftelsen til å i fellesskap beslutte forkortelse eller forlengelse basert på eget skjønn. Banken og Stiftelsen forbeholder seg retten til når som helst i felesskap å beslutte å trekke tilbake, oppheve eller annullere Tilbudet etter eget skjønn (og for enhver grunn). Tilretteleggerne forventer å gi beskjed om tildeling av Tilbudsegenkapitalbevisene i Tilbudet rundt den 12. juni 2017, gjennom utstedelse av sluttseddel til bestillerne via epost eller på annen måte.
--	---

	Levering og betaling av Eksisterende Egenkapitalbevis i det Institusjonelle Tilbudet er forventet å finne sted den 14. juni 2017. Frist for betaling i det Offentlige Tilbudet og Ansattetilbudet er rundt den 14. juni 2017. Forutsatt rettidig betaling av bestilleren, er levering av Tilbudsegenkapitalbevis forvntet å skje på eller omkring 14. juni for det Institusjonelle Tilbudet, 14. juni 2017 for det Offentlige Tilbudet og 20. juni 2017 for Ansattetilbudet. Utstedelse og levering av Nye Egenkapitalbevis til Kvalifiserte Ansatte i Ansattetilbudet er betinget av godkjenning fra Finanstilsynet. All handel i Tilbudsegenkapitalbevis før oppgjør og levering gjøres på de involverte parterers risiko.
E.4	Vesentlige og motstridende interesser Tilretteleggerne eller deres nærstående har fra tid til annen ytt, og kan i fremtiden yte, investeringstjenester og finansieringstjenester til Banken og dens nærstående som en del av deres ordinære virksomhet, hvor de har mottatt og i fremtiden kan motta honorar og provisjoner. Tilretteleggerne vil motta et honorar basert på en fastsatt prosent av bruttoprovenyet oppnådd i Tilbudet og kan motta et suksesshonorar ved en vellykket transaksjon. Slik sett vil Tilretteleggerne ha en interesse i Tilbudet. De Selgende Egenkapitalbeviserne vil motta provenyet fra salget av de Eksisterende Egenkapitalbevisene, og vil således ha en interesse i Tilbudet.
E.5	Selgende Egenkapitalbevisere og bindingsavtaler LO har forpliktet seg til ikke å selge Egenkapitalbevis for en periode på ett år etter Noteringen. Det følger videre av avtalen at LO ikke skal selge Egenkapitalbevis i en ytterligere periode på 5 år i slikt omfang at eierandelen faller under 10 %. Stiftelsen, SpareBank 1 Østfold Akershus, SpareBank 1 BV, SpareBank 1 Ringerike Hadeland, Sparebanken Telemark, SpareBank 1 Hallingdal Valdres og SpareBank 1 Lom og Skjåk (med andre ord de eksisterende Egenkapitalbeviserne som ikke er tilknyttet LO og som ikke selger hele sin beholdning av Egenkapitalbevis) har, på visse vilkår, påtatt seg et handelsforbud for sine Egenkapitalbevis i en periode på 12 måneder fra Noteringen. Banken har påtatt seg et handelsforbud i en periode på 6 måneder fra Noteringen. Nye Egenkapitalbevis som tildeles til Kvalifiserte Ansatte til en rabattert Tilbudspris er gjenstand for omsetningsforbud i to år fra levering av slike Nye Egenkapitalbevis til den relevante Kvalifiserte Ansattes VPS-konto.
E.6	Utvanning som følge av Tilbudet Hoveddelen av Tilbudet er salg av Eksisterende Egenkapitalbevis, noe som ikke vil medføre utvanning for eksisterende

	Egenkapitalbevisiere. Ansattetilbudet medfører utstedelse av Nye Egenkapitalbevis og vil således medføre en utvanning avhengig av Tilbudsprisen og antall Nye Egenkapitalbevis som allokeres, men vil uansett ikke medføre en utvanning på mer enn 2,82 % for eksisterende egenkapitalbevisiere.
E.7	Estimerte kostnader som vil kreves fra investorene
	Ikke aktuelt. Utgifter i forbindelse med tilbudet vil ikke kreves fra investorene.

2 RISIKOFAKTORER

Investeringer i Tilbudsegenkapitalbevisene er forbundet med risiko. Potensielle investorer bør, før de tar en beslutning med hensyn til Tilbudsegenkapitalbevisene, grundig vurdere de risikofaktorene som er angitt nedenfor, og all informasjon i dette prospektet, herunder regnskapene med noter. Hvis en eller flere av de beskrevne hendelsene skulle inntreffe, alene eller sammen med andre, kan de ha vesentlig negativ effekt på Konsernet og/eller dets virksomhet, finansielle stilling, driftsresultater, kontantstrømmer og/eller fremtidsutsikter, noe som igjen kan føre til en nedgang i verdien og omsetningskursen på Tilbudsegenkapitalbevisene og tap av hele eller deler av investeringen i Egenkapitalbevisene. Investering i Tilbudsegenkapitalbevisene passer bare for investorer som forstår risikoene forbundet med denne typen investeringer, og som har råd til å tape hele eller deler av investeringen.

Rekkefølgen risikoene presenteres i, reflekterer ikke sannsynligheten for at hendelsene skal inntreffe, eller alvorligheten av konsekvensene for Konsernets virksomhet, finansielle stilling, driftsresultater, kontantstrømmer og/eller fremtidsutsikter. Hendelsene som beskrives her, kan inntreffe en av gangen eller flere på en gang. Risikoer Konsernet i dag anser for ikke å være vesentlige, kan dessuten i fremtiden vise seg å være vesentlige for Konsernet.

2.1 RISIKO KNYTTET TIL SPAREBANK 1 ØSTLANDET OG BRANSJEN BANKEN OPEPERER I

2.1.1 *Banken er eksponert for økonomiske forhold*

Det globale kapital- og kredittmarkedet kan være volatilt. Denne volatiliteten kan ha vesentlig negativ effekt på den internasjonale banksektorens resultater og føre til redusert likviditet og økte kredittrisikopåslag for mange markedsaktører. Banken har god tilgang på finansiering i det norske kapitalmarkedet, men enhver betydelig volatilitet, forstyrrelse eller forverring i det lokale/globalt makroøkonomiske miljøet kan ha vesentlig negativ effekt på Bankens tilgang på kapital og/eller dens virksomhet, driftsresultater og/eller finansielle stilling.

Siden Bankens inntekter nesten utelukkende kommer fra kunder i Norge, kan en forverring av de makroøkonomiske forholdene i Norge ha vesentlig negativ effekt på Bankens virksomhet, driftsresultater og finansielle stilling. Hvis bruttonasjonalprodukt ikke vokser over tid, hvis oljeprisene faller, eller hvis arbeidsledigheten eller inflasjonen øker eller eiendomsverdiene faller, kan virksomheten og forbrukerne bli negativt påvirket. I tillegg til at etterspørselen etter Bankens produkter og tjenester går ned, kan også kvaliteten på Bankens kredittportefølje bli negativt påvirket, og Banken kan oppleve kreditttap.

Det meste av Bankens virksomhet er bank-, leasing-, regnskaps- og eiendomsmeglingstjenester rettet mot personkunder og små og mellomstore bedrifter, herunder bedrifter innen skog- og jordbrukssektoren. En negativ makroøkonomisk utvikling med konsekvenser for disse næringene vil derfor ha en vesentlig negativ effekt på Konsernets virksomhet, driftsresultater og/eller finansielle stilling.

2.1.2 *Banken er eksponert for kredittrisiko.*

Banken er eksponert for kredittrisiko, dvs. risiko for tap som følge av at kunder ikke oppfyller sine forpliktelser, og at den stilte sikkerheten ikke dekker forpliktelsene. I tillegg er konsentrasjonsrisiko risiko for negativ utvikling i en hel sektor eller korrelerte lån. Negative endringer i kredittkvaliteten eller atferden til Bankens låntakere eller andre motparter kan redusere verdien på Bankens eiendeler og øke Bankens nedskrivninger og avsetninger for tap ved verdifall. Den generelle kredittkvalitetsprofilen til Bankens låntakere og andre motparter kan bli påvirket av en rekke makroøkonomiske hendelser og andre faktorer, som økt arbeidsledighet, reduksjon i eiendomsverdier, lavere forbruk, økt gjeldsgrad hos kunder, økte renter og høyere mislighold.

2.1.3 *Banken er eksponert for risiko knyttet til boligmarkedet.*

Siden midten av 1990-tallet har boligprisene i Norge generelt steget hvert år. De siste årene har norske husholdningers gjeld økt raskt, godt hjulpet av lav fastlandsledighet, lav boligbeskatning, lønnsvekst og lave renter. Hvis de norske boligprisene skulle falle i fremtiden, og dermed også sikkerhetsverdiene, kan dette føre til en reduksjon i inndrivelsen av lån og verdien på Konsernets eiendeler, noe som i sin tur kan resultere i et krav om å øke Bankens avsetninger for tap ved verdifall, og i siste instans til tap. Dette vil særlig gjelde hvis boligprisene skulle begynne å falle i de regionene der Banken har en betydelig eksponering, hovedsakelig

Hedmark, Oppland, Oslo og Akershus. Beregningene av tap ved verdifall på lån er basert på tilgjengelige opplysninger, antakelser og estimater og er derfor usikre. Høyere utgiftsføringer som følge av verdifall vil kunne redusere Bankens lønnsomhet, kapital og evne til å drive med utlån og andre inntektsgenererende aktiviteter og derfor ha vesentlig negativ effekt på Bankens finansielle stilling, driftsresultater og/eller fremtidsutsikter.

2.1.4 Banken er eksponert for risikoer knyttet til renteendringer.

Renter, som påvirkes av faktorer utenfor Bankens kontroll, for eksempel myndigheters og sentralbankers finans- og pengepolitikk og norske og internasjonale politiske og økonomiske forhold, påvirker Bankens driftsresultater, lønnsomhet og kapitalavkastning på ulike områder.

For det første påvirker rentene kostnadene til og tilgjengeligheten av Bankens viktigste finansieringskilder, som innskudd fra kunder (i form av innskudds- og sparekontoer), obligasjoner med fortrinnsrett og senior usikrede obligasjoner. Vedvarende lave renter gir lavere rentekostnader og holder dermed Bankens finansieringskostnader nede. Lavere renter gir også forbrukerne mindre incentiver til å spare og begrenser dermed tilgangen på innskudd og Bankens evne til å finansiere utlånsvirksomheten sin.

For det andre påvirker renter, som NIBOR-renten, Bankens netto rentemargin og -inntekter. Rentenivået er direkte knyttet til Bankens eksterne finansiering og rentebærende verdipapirer. Videre er rentene, selv om Banken bestemmer utlåns- og innskuddsrenter etter eget skjønn, naturlig og indirekte knyttet til markedsrentene. Plutselige store eller hyppige økninger i rentene kan ha en negativ effekt på Bankens resultat som følge av at Bankens eiendeler og forpliktelser har ulik rentesensitivitet. Hvis Banken er ute av stand til å håndtere sin eksponering for rentevolatilitet, enten gjennom prising av produkter, opprettholdelse av sin kredittverdighet som låntaker eller andre midler, kan dens virksomhet, finansielle stilling, driftsresultater og/eller fremtidsutsikter bli negativt påvirket.

For det tredje påvirker rentene Bankens verdifall på utlån og kundenes betjeningsevne. For eksempel kan en økning i rentene føre til en økning i misligholdet, som igjen kan føre til økte utgiftsføringer som følge av verdifall, økte utlånstap og lavere lønnsomhet for Banken.

For det fjerde kan høye renter redusere etterspørselen etter låneprodukter, siden privatpersoner er mindre tilbøyelige eller i mindre grad i stand til å låne når rentene er høye, og dermed også redusere Konsernets driftsresultater.

2.1.5 Banken er eksponert for risiko knyttet til variasjoner i finansieringskostnader og tilgang på finansiering.

Banken må ha adgang til tilstrekkelig likviditet til akseptable vilkår for at den skal kunne oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller. Denne likviditetsrisikoen er en iboende del av all bankvirksomhet, men den kan bli større som følge av en rekke foretaksspesifikke faktorer, som for stor avhengighet av en bestemt finansieringskilde (for eksempel kortsiktige lån og døgnlån), endringer i kreditttradinger eller markedsomspennende fenomener som markedsuro og katastrofer. Videre er Banken avhengig av tilstrekkelig finansiering for at den skal kunne drive utlånsvirksomhet.

Bankens finansieringsbehov dekkes primært gjennom innskudd fra kunder. Innskuddene varierer etter faktorer utenfor Bankens kontroll, som tap av kundenes tillit og konkurransepress, og dermed kan Banken oppleve betydelig innskuddsflukt i løpet av et kort tidsrom. I tillegg kan en usikkerhet med hensyn til Bankens finansielle stilling føre til at kundene tar ut innskudd, og dermed til at Banken pådrar seg et finansieringsunderskudd.

Dessuten vil det kunne finne sted en reduksjon i den nåværende norske innskuddsgarantiordningen som følge av EU-direktiv 2014/749/EF, som innfører et harmonisert innskuddsgarantinivå på EUR 100 000 per bank per kunde i tilfelle Banken skulle gå over ende. Den nåværende norske garantiordningen dekker innskudd tilsvarende ca. EUR 250 000 (NOK 2 000 000) per kunde, og en slik reduksjon vil kunne føre til uttak av innskudd.

Det er videre en risiko for at bedrifter og institusjonelle motparter kan ta forholdsregler for å redusere sine kreditteksponeringer mot banker. Bankens andre markedsfinansieringskilde er senior usikret gjeld, hovedsakelig fra innenlandske långivere. Markedet for usikrede seniorlån til banker er utsatt for svingninger på grunn av visse faktorer utenfor Bankens kontroll, for eksempel tap av investorers tillit til banksektoren, konkurransepress, myndighetsforhold og andre makrofaktorer. Som et resultat av dette kan Banken oppleve økte kostnader og/eller begrenset tilgang på finansierings- og refinansieringsmuligheter for sin seniorgjeld.

Bankens eksponering for kortsiktige lån og døgnlån er begrenset. Banken kan imidlertid fra tid til annen komme til å benytte seg av visse fasiliteter og kommitert kreditt. Hvis disse skulle bli begrenset eller bare tilgjengelig til en høy kostnad, vil Banken kunne oppleve vanskeligheter med å oppfylle sine forpliktelser.

Hvis Banken får vanskeligheter med å sikre seg adekvate kilder til kort- og langsiktig finansiering, kan dette få vesentlig negativ effekt på Bankens virksomhet, finansielle stilling og/eller driftsresultater.

2.1.6 Banken er eksponert for valutarisiko.

Banken har for tiden begrenset eksponering for utenlandsk valuta, unntatt EUR gjennom EMTN-programmet (Euro Medium Term Note Programme) den har sammen med SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SR-Bank og SpareBank 1 SMN. Bankens mål over tid er at ca. 20 prosent av Bankens finansiering skal være i utenlandsk valuta. Hovedgrunnen til dette er at man ønsker å skape en bedre spredning i låneporteføljen. Valutakursene i finansmarkedene er volatile og svinger raskt. Endringer i valutakurser kan føre til at Bankens eiendeler faller i verdi, eller til at forpliktelser øker i verdi. Banken har interne retningslinjer på plass for håndtering av slik risiko gjennom valutasikring, men disse kan vise seg å være utilstrekkelige. Det er også en risiko for at likviditeten i valutamarkedet knyttet til NOK vil tørke inn, slik at det blir vanskelig eller umulig å sikre seg mot valutarisiko eller gjøre opp eksisterende sikringer.

2.1.7 Banken er eksponert for kreditt- og rentemarginrisiko.

Banken investerer i rentepapirer. Dette gjør Banken eksponert for endringer i kreditt- og rentemargin. Prisene på rentepapirer er ofte direkte og omvendt knyttet til kreditt- og rentemarginen, og denne kreditt- og rentemarginen kan svinge i markedet som følge av endringer i generelle makroøkonomiske forhold, utstederspesifikke forhold, likviditet eller stemningen i markedet. Banken måler og begrenser sin eksponering for kreditt- og rentemarginrisiko. Men større endringer i kreditt- og rentemarginer enn forventet kan forårsake større tap enn forventet på disse investeringene.

2.1.8 Banken er eksponert for systemrisiko.

Gitt den tette gjensidige avhengigheten mellom finansielle foretak er Banken, og vil Banken fortsatt være, utsatt for risiko for forverring av (synet på) andre finansielle foretaks kommersielle og finansielle stilling. I finansnæringen kan mislighold fra ett foretaks side føre til at også andre foretak misligholder sine forpliktelser. Bekymring for ett foretak, eller mislighold fra ett foretaks side, kan føre til betydelige likviditetsproblemer, tap eller mislighold hos andre foretak, siden mange foretaks kommersielle og finansielle stilling er tett sammenknyttet som følge av kreditt, handel, clearing eller andre relasjoner dem imellom. Denne risikoen kalles av og til for «systemrisiko» og kan påvirke finansielle mellomledd negativt, for eksempel clearinginstitusjoner, banker og verdipapirforetak og -børser, som enkelte av Bankens datterselskaper samhandler med daglig.

Systemrisiko kan få vesentlig negativ effekt på Bankens evne til å hente inn ny finansiering og på dens virksomhet, finansielle stilling, driftsresultater, likviditet og/eller fremtidsutsikter.

2.1.9 Banken er eksponert for operasjonelle risikoer knyttet til systemer, prosesser og utilstrekkelighet i interne kontrollrutiner.

Banken er avhengig av en rekke operasjoner hver dag. I hvor stor grad Banken lykkes, kommer an på i hvilken grad den er i stand til å håndtere og rapportere disse operasjonene effektivt og nøyaktig. Banken er eksponert for operasjonelle risikoer som for eksempel svikt eller mangler i interne prosesser og systemer (inkludert, men ikke begrenset til, prosesser for finansiell rapportering og risikoovervåkning), utstyr, IT-infrastruktur, dokumentasjon av transaksjoner eller avtaler med tredjeparter, manglende sikring av materielle og immaterielle eiendeler og feil begått av ansatte. Videre er det en risiko for at Banken ikke klarer å innhente eller opprettholde nødvendige tillatelser eller oppfylle myndighetspålagte krav (for eksempel personvernregler, hvitvaskingsregler og kapitalkrav).

Banken er også eksponert for operasjonelle risikoer på grunn av klager fra kunder og svikt i eksterne systemer. Dessuten kan Banken bli negativt påvirket av svikaktige handlinger eller brudd på interne instruksjoner fra egne ansattes side. Banken kan ikke forutsi om slike tilfeller av interne misligheter vil finne sted, eller, hvis det skulle finne sted slike misligheter, i hvilken grad de vil få negativ innvirkning på Banken. Det er ingen garanti for at

risikokontroll, tapsreducerende tiltak og annen internkontroll eller andre interne tiltak i Banken vil være effektive når det gjelder å håndtere alle de operasjonelle risikoene Banken står overfor.

Noen av de risikoreduserende tiltakene Banken bruker, er basert på historisk informasjon. Fremtidig utvikling kan avvike betydelig fra observert historisk utvikling; det er en risiko for at tiltakene er utilstrekkelige når det gjelder å forutsi fremtidig risikoeksponering. Videre kan risikostyringsmetodene være basert på estimater, antakelser og tilgjengelige opplysninger som er uriktige eller utdaterte. Utilstrekkelig risikostyring kan få en vesentlig negativ effekt på Banken. Hvis noe av det som er nevnt over knyttet til operasjonell risiko, skulle inntreffe, kan dette føre til både omdømmemessig og økonomisk skade og få vesentlig negativ effekt på Bankens virksomhet, finansielle stilling, likviditet og/eller driftsresultater.

2.1.10 Banken kan mislykkes i å tiltrekke seg eller beholde ledere og andre nøkkelansatte.

Banken er avhengig av ledere og nøkkelansattes lederskap og erfaring. Tap av tjenestene til noen av Bankens ledende ansatte kan få vesentlig negativ effekt på Bankens virksomhet og utsikter, siden det kanskje ikke vil være mulig å finne egnede kandidater til å erstatte de aktuelle personene tidsnok eller uten at Banken pådrar seg økte kostnader, eller i det hele tatt. I hvilken grad Banken vil lykkes i fremtiden, kommer etter Ledelsens mening an på om den vedvarende vil være i stand til å tiltrekke seg og beholde høyt kvalifiserte medarbeidere. Det er stor konkurranse om erfarne, suksessrike medarbeidere i finanssektoren. Hvis Banken blir ute av stand til å dekke sitt bemanningsbehov, kan dette gå ut over Bankens vekst og lønnsomhet, noe som kan få vesentlig negativ effekt på Bankens virksomhet, finansielle stilling, driftsresultater, kontantstrømmer og/eller fremtidsutsikter.

2.1.11 Banken er eksponert for vesentlige risikoer som følge av at den opererer i konkurranseutsatte markeder.

Banken opererer i et stadig mer konkurransepreget norsk marked for finansielle tjenester. Banken konkurrerer hovedsakelig med andre leverandører av finansielle tjenester rettet mot privatpersoner og små og mellomstore bedrifter, for eksempel norske og ikke-norske banker og andre finansinstitusjoner, hvorav noen har større skala og finansielle ressurser, bredere produkttilbud og mer omfattende distribusjonsnett enn Banken.

Konkurransen kan bli enda sterkere som følge av konkurrenters atferd, forbrukeres atferd, teknologiske endringer, markedskonsolidering og nye markedsaktører og myndighetsinngrep. Det ventes videre at det reviderte betalingstjenestedirektivet (PSD2) vil bli implementert i 2018. PSD2 åpner det europeiske markedet for betalingssystemer og kan bety økt konkurranse fra utenlandske banker og fra andre typer leverandører av finansielle tjenester. Hvis konkurransen blir hardere som følge av disse eller andre faktorer, vil Bankens virksomhet, finansielle stilling, driftsresultater og/eller fremtidsutsikter kunne bli vesentlig negativt påvirket.

Hvert av de viktigste markedene for finansielle tjenester Banken opererer på, er modne og saktevoksende; hvis man skal vokse i vesentlig grad, må man derfor ta markedsandeler fra konkurrenter. Spesielt boliglån-, spare-, kredittkort- og innskuddsmarkedet er svært konsentrert. Dette kan gjøre at det blir lagt mer vekt på pris, service og andre konkurransefaktorer som differensierende faktorer, og alle disse faktorene innebærer en kostnad for leverandøren. Hvis Banken ikke klarer å være like effektiv eller markedsføre seg like godt som sine konkurrenter, risikerer den å havne i en ugunstig stilling der den ikke er i stand til å oppnå vekstambisjonene sine.

Finansforetakenes konkurranse om kunder kan gjøre det dyrere for Bankens å trekke til seg nye kunder, for eksempel ved at Banken må sette opp rentene på sine spareprodukter eller sette ned prisen på boliglånene. Videre vil høyere renter på spareprodukter uten noen motsvarende økning i utlånsrentene redusere Bankens marginer og derfor påvirke Bankens evne til å oppnå sine inntektsmål, noe som i sin tur kan få vesentlig negativ effekt på Bankens virksomhet, finansielle stilling, driftsresultater, likviditet og/eller utsikter.

2.1.12 Banken er svært avhengig av IT-systemer og er eksponert for risiko for at disse systemene svikter eller er utilstrekkelige.

Banken er svært avhengig av at IT-systemene er i drift hele tiden, for at den skal kunne drive virksomheten sin effektivt, og, særlig, for at den skal kunne tilby kundene en nettbank som er tilgjengelig hele døgnet. Videre er Banken avhengig av visse finansielle infrastrukturtjenester som er mye brukt til behandling av betalinger og transaksjoner i banksektoren. Banken er dessuten avhengig av enkelte eksterne leverandører som leverer viktige IT-tjenester til Banken, som Evry AS og SimCorp A/S. Endringer i myndighetspålagte og operasjonelle krav kan

medføre vesentlige endringer i Bankens nåværende IT-systemer og kan videre føre til en endring i systemene og løsningene Bankens eksterne leverandører leverer.

På tross av beredskapsplaner og fasiliteter Banken har på plass, kan Bankens evne til å drive sin virksomhet bli negativt påvirket av en forstyrrelse i infrastrukturen som støtter Bankens virksomhet, og noen av disse er utenfor Bankens kontroll. Enhver svikt, utilstrekkelighet, avbrudd eller sikkerhetssvikt i slike systemer, eller manglende evne til sømløst å vedlikeholde, oppgradere eller innføre nye systemer kan skade Bankens evne til å drive virksomheten sin effektivt og øke utgiftene og skade Bankens omdømme. Det er en risiko for at kundene, som et resultat av avbrudd i nettbanktjenestene, avslutter sitt forhold til Banken. Disse risikoene kan i sin tur ha vesentlig negativ effekt på Bankens finansielle stilling, driftsresultater og/eller fremtidsutsikter.

2.1.13 Banken er eksponert for risiko for IKT-kriminalitet og slik kriminalitet kan ha negativ effekt på Bankens virksomhet, omdømme og driftsresultater

Bankens virksomhet er, og ventes å forbli, i likhet med andre finansforetaks virksomhet, i økende grad utsatt for risiko for IKT-kriminalitet i form av stadig nye former for trojanerangrep og tjenestenektangrep.

Cybersikkerhetsrisikoer er i første rekke knyttet til Bankens nettbankbrukere og omfatter blant annet risikoen for at uvedkommende skal få adgang til konfidensielle og sensitive kundeopplysninger som innloggingsinformasjon og konto- og kredittkortopplysninger.

Banken kan komme til å oppleve sikkerhetsbrudd eller uventede forstyrrelser i systemene og tjenestene sine i fremtiden, og dette kan i sin tur resultere i at Banken pådrar seg selv, sine kunder og/eller tredjeparter ansvar eller tap, og ha en negativ effekt på Bankens virksomhet, omdømme og driftsresultater.

2.1.14 Banken kan bli ute av stand til å opprettholde tilstrekkelig forsikring til å dekke alle risikoer knyttet til virksomheten.

Bankens virksomhet er utsatt for mange former for risiko, for eksempel misligheter, forstyrrelser i infrastrukturen, menneskelige feil, rettssaker og endringer i rammebetingelsene. Hvis slike hendelser finner sted, kan det resultere i økonomiske tap og rettslig ansvar. Selv om Banken søker å opprettholde forsikringer eller kontraktsmessige deknninger for å beskytte seg, med forsikringsbeløp den anser for å være rimelige, mot visse risikoer, kan det hende at forsikringen ikke dekker all risiko knyttet til Bankens virksomhet, og dette kan ha vesentlig og negativ effekt på Bankens virksomhet, finansielle stilling, driftsresultater og/eller fremtidsutsikter.

2.1.15 Banken er eksponert for risiko knyttet til potensielle rettssaker og krav og for compliancerisiko.

Konsernet vil kunne bli gjenstand for rettslige skritt i fremtiden som kan være betydelige, og det er ingen garanti for at utfallet av verserende eller fremtidige rettslige skritt eller rettssaker ikke vil få vesentlig negativ effekt på Konsernets virksomhet, finansielle stilling, driftsresultater, kontantstrømmer og/eller fremtidsutsikter.

2.1.16 Banken er eksponert for risiko knyttet til hvitvasking av penger og identitetsbedrageri.

Risikoen for at banker blir utsatt for eller brukt til hvitvasking av penger, har økt verden over. Gjennomtrekken av ansatte kan skape utfordringer når det gjelder å implementere retningslinjer og teknologisystemer knyttet til hvitvasking på en konsekvent måte. Risikoen for fremtidige hendelser i tilknytning til hvitvasking av penger er alltid til stede for banker. Ethvert brudd på hvitvaskingsreglene, eller bare påstander om brudd, kan få alvorlige rettslige og omdømmemessige konsekvenser for Banken og kan, derigjennom, påvirke Bankens virksomhet og/eller fremtidsutsikter negativt.

2.1.17 Konsernet kan komme til å foreta oppkjøp som viser seg ikke å være vellykkede, eller som begrenser eller avleder konsernets ressurser.

1. april 2017 gjennomførte Banken en fusjon med B1OA. Selv om Banken over tid har hatt en stor eierandel i B1OA, har de to tidligere bankene hatt ulik geografisk eksponering og ulik sammensetning av utlånsporteføljen. På datoen for dette Prospektet er integrasjonen av de to tidligere bankene ikke helt fullført, og det er begrenset finansiell informasjon tilgjengelig om den konsoliderte banken. Det er ingen garanti for at fusjonen blir vellykket, eller for at Konsernet lykkes med å integrere B1OA på en effektiv måte.

Konsernet vil i fremtiden kunne foreta oppkjøp som viser seg ikke å være vellykkede. Om man lykkes med å vokse gjennom oppkjøp, avhenger av Konsernets evne til å identifisere egnede målselskaper, gjennomføre en hensiktsmessig selskapsgjennomgang (due diligence), forhandle frem transaksjoner på gunstige vilkår, skaffe seg alle nødvendige lisenser og tillatelser og i siste instans gjennomføre oppkjøpet og integrere de oppkjøpte foretakene i Konsernet. Hvis Konsernet foretar oppkjøp, kan det hende at det ikke lykkes med å generere de forventede marginene eller kontantstrømmene eller med å realisere de forventede fordelene ved oppkjøpet, som vekst og synergieffekter. Konsernets vurdering av og antakelser vedrørende målselskaper kan vise seg å være uriktige, og utviklingen kan vise seg å bli betydelig annerledes enn forventet. Det er mulig at Konsernet ikke lykkes med å integrere oppkjøpte foretak, og at integrasjonen krever større investeringer enn man trodde, og Konsernet vil kunne pådra seg ukjent eller uventet ansvar overfor kunder, ansatte, myndigheter eller andre parter. Prosessen med å integrere oppkjøpte foretak kan også virke forstyrrende på Konsernets virksomhet som følge av, blant annet, uforutsette rettslige, myndighetspålagte, kontraktsmessige og andre problemer og vanskeligheter med å realisere driftssynergier, og dette kan medføre reduksjon av Konsernets driftsresultater. Dessuten kan ethvert oppkjøp få Ledelsen til å bli mindre oppmerksomme på den daglige driften, slik at man pådrar seg ytterligere gjeld. Hvis noe av det ovennevnte skulle inntreffe i forbindelse med et oppkjøp, kan det få en vesentlig negativ effekt på Konsernet.

2.1.18 Risiko knyttet til strategiske avtaler

Banken er medlem av SpareBank 1-alliansen, som er et samarbeid mellom de 14 SpareBank 1-bankene. SpareBank 1-alliansen har vært sentral når det gjelder å utvikle og tilby relevante produkter til Bankens kunder, og samarbeid om IT-tjenester og infrastruktur har gjort det mulig å kombinere effektiv drift og stordriftsfordeler med uavhengig lokal bankvirksomhet. Videre er Bankens nye navn, SpareBank 1 Østlandet, direkte knyttet til SpareBank 1-alliansen. SpareBank 1-alliansen beskrives nærmere i punkt 6.7 «Beskrivelse av SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen». En avslutning av Bankens deltakelse i SpareBank 1-alliansen kan få vesentlig negativ effekt på Konsernet.

Etter en avtale mellom Banken og Landsorganisasjonen i Norge («LO» – med LO menes her også tilsluttede fagforbund som definert i kapittel 23 «Definisjoner og ordliste») datert 10. juni 2016, har LO rett til å si opp samarbeidsavtalen (som nærmere beskrevet i punkt 6.11) hvis LO, under forutsetning av at LO eier 10 prosent av Egenkapitalbevisene, ikke er representert i Bankens styre med minst ett styremedlem og ett varamedlem (med møterett på alle styremøter). Medlemmene av Bankens styre velges av Bankens representantskap og ikke av Banken eller egenkapitalbeviserne (direkte). Hvis Bankens representantskap beslutter ikke å velge de ovennevnte representantene fra LO og LO bestemmer seg for å utøve sin oppsigelsesrett, kan dette få en negativ effekt på Konsernets finansielle stilling og driftsresultater.

2.1.19 Risiko knyttet til kreditt ratinger

Banken er avhengig av ratinger (kredittvurderinger) for sine finansieringsaktiviteter utenfor Norge. Videre kan Bankens kreditt rating påvirke Bankens muligheter for finansiering og markedets oppfatning av Banken. Bankens kreditt rating er derfor viktig for dens virksomhet. Banken har for tiden en innskudds- og utsteder rating på A1 og en basis kreditt vurdering på baa1 fra Moody's Investor Service Ltd ("Moody's"). Det er ingen sikkerhet for at Moody's eller andre kredittvurderingsbyråer ikke vil nedjustere Bankens ratinger eller ratingen av Bankens utstedte gjeldsinstrumenter som følge av en rekke faktorer, som Bankens finansielle stilling eller endringer i kreditt rating metodene som Moody's eller andre relevante kredittvurderingsbyråer benytter. Et kredittvurderingsbyrås vurdering av Banken kan også være basert på en rekke faktorer som ikke er fullstendig innenfor Bankens kontroll, som forhold som påvirker finanssektoren generelt. Enhver fremtidig nedgang i disse aspektene av Bankens virksomhet som identifiseres av Moody's som vesentlig eller som på annen måte kan påvirke Moody's oppfatning av Banken negativt, kan medføre nedjustert rating. Enhver nedjustering av Bankens kreditt rating eller rating av Bankens utstedte gjeldsinstrumenter, kan få negativ effekt for dens likviditet og konkurranseposisjon, undergrave tilliten til Banken, øke innlånskostnadene, redusere Bankens attraktivitet overfor kundene og øke risikoen for uttak av kundeinnskudd, begrense tilgangen til kapitalmarkedene eller begrense antallet motparter som er villige til å inngå transaksjoner med Banken siden mange institusjoner krever at deres motparter oppfyller minimumskrav til rating. En slik utvikling kan få vesentlig negativ effekt på Konsernets virksomhet, finansielle stilling, driftsresultater og/eller fremtidsutsikter.

2.2 RISIKO KNYTTET TIL LOVER OG REGLER

2.2.1 *Banken er eksponert for endringer i reguleringen av banker og finansielle tjenester og for endringer i tolkningen og praktiseringen av denne reguleringen.*

Banken er underlagt norske lover, forskrifter og forvaltningsvedtak innen finansielle tjenester og er utsatt for endringer i norsk politikk på området. Endringer i regelverket og i måten det føres tilsyn på, i Norge og i Den europeiske union («EU») / Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet («EØS») kan i vesentlig grad påvirke Bankens virksomhet, produktene og tjenestene som tilbys, og verdien på Bankens eiendeler. Fremtidige endringer i regelverk, skatt og annen politikk kan være uforutsigbare og utenfor Bankens kontroll.

Områder der endringer eller utvikling i regelverk og/eller måten det føres tilsyn på, som kan ha vesentlig negativ effekt inkluderer (listen er ikke uttømmende): (i) endringer i penge- og rentepolitikk og annen politikk, (ii) generelle endringer i politikk eller ordninger som i betydelig grad påvirker investorers beslutninger eller gjør det dyrere å drive virksomhet i Norge, (iii) endringer i konkurranse- og prisforholdene, (iv) differensiering mellom finansforetak når det gjelder ytelse av garantier for bankinnskudd og låneopptak fra kunder og vilkårene knyttet til slike garantier, (v) skjerping av kravene til finansiell rapportering og (vi) endringer i regelverket for Bankens nåværende struktur. Reguleringsmyndighetene kan, for å forebygge kriser eller svare på andre utfordringer, komme til å innføre begrensninger i bankenes virksomhet, for eksempel høyere kapitalkrav, strengere offentliggjøring og/eller rapporteringskrav eller begrensninger på visse typer transaksjoner. Banken kan også bli påvirket av gjennomføringen av tiltak som er en del av EUs kapitalmarkedsunion.

Selv om Banken samarbeider tett med reguleringsmyndighetene og hele tiden følger med på det rettslige rammeverket, kan fremtidige endringer i Finanstilsynets eller andre offentlige organers tolkning eller anvendelse av eksisterende lover eller forskrifter være uforutsigbare og utenfor Bankens kontroll.

Banken kan bli påvirket av EUs forslag om reduksjoner i nivået på innskuddsgarantiene og økte bidrag til Bankenes sikringsfond og det nasjonale krisefondet som utgjør finansieringsordningene for krisehåndtering i banker og kredittforetak. I tillegg kan forslaget til nytt europaparlaments- og rådsdirektiv 2015/2366 av 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked føre til økt konkurranse mellom bankene og andre betalingstjenesteytere, siden direktivet krever at bankene endrer sin tilnærming til det å gi tredjeparter tilgang til sikre data, og dermed øker konkurransen mellom betalingstjenesteytere, siden flere betalingstjenesteytere får tilgang til kundenes kontoinformasjon, herunder informasjon om disponible midler.

En ikke-uttømmende oversikt over de nåværende rammebetingelsene for Banken er gitt i kapittel 17 «Rammebetingelser» nedenfor.

2.2.2 *Banken er underlagt myndighetsfastsatte kapitaldekningskrav, og økt risiko kan medføre en skjerping av kapitaldekningskravene.*

Den globale uroen i finansmarkedet i 2008/2009 førte til at oppmerksomheten internasjonalt ble rettet mot visse faktorer man mente hadde medvirket til krisen. Resultatet ble Basel III-anbefalingen og medfølgende endringer i de europeiske rammebetingelsene, herunder det nye kapitaldekningsregelverket CRD IV / CRR, som også er gjennomført i Norge, og som Banken er omfattet av. Disse reglene innebærer en økning i de risikovektede kravene til kjerne- og tilleggskapital, hvorav de fleste har trådt i kraft. Den motsykliske kapitalbufferen (maksimum 2,5 %) skal revurderes hvert kvartal; en økning vil vanligvis bli gjennomført på tolv måneders varsel. Blant de nye reglene finner vi også ikke-risikovektede kapitalkrav, som vil bli innført med virkning fra 30. juni 2017. Kravet til uvektet kjernekapitaldekning for finansforetak er 3 % og i tillegg skal banker ha en uvektet kjernekapitaldekningsbuffer på minst 2 %. Rammeverket CRD IV / CRR omfatter også likviditetskrav.

Indikatoren Liquidity Coverage Ratio («LCR») har blitt innført gradvis fra 2016. I tillegg ventes det at en ytterligere indikator, Net Stable Funding Ratio («NSFR»), vil bli implementert innen 2018. I tillegg til de ovennevnte «pilar 1»-kravene åpner CRD IV for at reguleringsmyndighetene når som helst kan komme med ytterligere, individuelt kalibrerte kapitalkrav som hensyntar den enkelte banks spesifikke risikoprofil.

Banken vil i fremtiden kunne bli underlagt ytterligere økninger i kapital- og likviditetskravene og andre myndighetspålagte krav og begrensninger vedrørende økte kapitalkrav etter pilar 1. Dessuten kan Finanstilsynet komme til å ilegge Banken strengere kapitalkrav på grunnlag av spesifikk risiko knyttet til Bankens virksomhet

under pilar 2-vurderingen. Banken er ikke regnet som en systemviktig bank i Norge, men det kan ikke garanteres at reguleringsmyndigheten ikke endrer sitt syn på denne klassifiseringen. Hvis Banken skulle bli klassifisert som systemviktig bank, vil den bli underlagt strengere kapitalkrav. Alle slike krav som nevnes over, kan få vesentlig negativ effekt på Bankens finansielle stilling og lønnsomhet.

2.2.3 Banken er underlagt norske regler om eierkontroll.

Etter Finansforetaksloven krever erverv av kvalifiserte eierandeler i et finansforetak forhåndsgodkjenning fra Finansdepartementet eller Finanstilsynet. En kvalifisert eierandel er en eierandel som representerer mer enn 10 % av kapitalen eller stemmene i et finansforetak, eller som på annen måte gir adgang til å utøve vesentlig innflytelse i ledelsen av foretaket og dets virksomhet. Ved beregningen av kvalifisert eierandel i foretak som har utstedt egenkapitalbevis, regnes eierandel som andel av summen av grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen eller av stemmene i generalforsamlingen. Godkjenning kan bare gis hvis erververen har blitt funnet egnet i henhold til de spesifikke ikke-diskrimineringskriteriene som beskrives i Finansforetaksloven. Enhver som har tenkt å erverve en kvalifisert eierandel i Banken, må eksplisitt godkjennes av Finanstilsynet og/eller Finansdepartementet, før transaksjonen kan gjennomføres. Slike personer risikerer at søknaden om godkjenning blir avslått, eller at norske myndigheter kommer med ugunstige vilkår for en godkjenning. Mer informasjon om de norske reglene om eierkontroll i finansforetak er gitt i kapittel 17 «Rammebetingelser».

2.2.4 Implementeringen av BRRD kan påvirke Bankens senior gjeldsfinansiering.

Det forventes av implementeringen av EUs krisehåndteringsdirektiv («**BRRD**») vil påvirke bankenes senior gjeldsfinansiering og medføre flere myndighetspålagte krav for mange banker. BRRD krever at bankene utarbeider en beredskapsplan, som skal gjennomgås av reguleringsmyndighetene, og innfører blant annet krisehåndteringsverktøyet «bail-in», som innebærer at reguleringsmyndighetene i en krisesituasjon kan bestemme at usikret senior gjeld skal nedskrives eller konverteres til egenkapital. Det forventes at BRRD vil øke prisen på usikret senior bankgjeld, særlig i forhold til sikret gjeld unntatt fra «bail-in». Dermed kan enhver opplevd usikkerhet, under BRRD, vedrørende en banks finansielle stilling i betydelig grad begrense Bankens tilgang på senior gjeldsfinansiering. Banken kan dermed bli utsatt for økte kostnader til usikret senior bankgjeld i fremtiden, og dette kan påvirke Bankens tilgang på senior gjeldsfinansiering negativt.

2.2.5 Implementeringen av EUs markedsmissbruksforordning kan medføre at det i enkelte stress scenarier blir nødvendig å holde tilbake informasjon fra offentligheten.

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 596/2014 om markedsmissbruk («**MAR**»), som forventes å ville bli gjennomført i Norge i 2018, øker risikoen for eiere av noterte egenkapitalbevis og obligasjoner utstedt av banker, ved at den åpner for unntak fra den vanlige informasjonsplikten for noterte banker. De nye reglene åpner for at banker kan holde tilbake informasjon om et stress scenario, også i tilfeller der det er sannsynlig at slik utsatt offentliggjøring kan villedende offentligheten. Den relevante MAR-regelen sier at en utsteder som er en bank, av hensyn til stabiliteten i det finansielle systemet, på eget ansvar kan utsette offentliggjøringen av innsideinformasjon, for eksempel informasjon om et midlertidig likviditetsproblem og, særlig, et behov for midlertidig likviditetsbistand fra en sentralbank eller långiver i siste instans, under forutsetning av at visse vilkår er oppfylt, blant annet at offentliggjøring ville medført risiko for underminering av utstederens finansielle stilling og det finansielle systemets stabilitet. I tillegg til den nye regelen om utsatt offentliggjøring som bare gjelder for banker, forventes det at den generelle regelen om utsatt offentliggjøring av innsideinformasjon som på visse vilkår gjelder for alle utstedere som omfattes av verdipapirhandelloven, vil bli beholdt når MAR gjennomføres.

2.2.6 Banken er eksponert for endringer i lover og forskrifter om merverdiavgift og endringer i tolkningen og praktiseringen av slike regler.

Banken er underlagt norske lover og forskrifter om skatt og merverdiavgift. Hvis norske myndigheter endrer lovene og forskriftene om skatt eller merverdiavgift, øker satsene på skatt eller merverdiavgift eller innfører nye skatter eller avgifter, kan dette redusere Bankens lønnsomhet. Videre kan endringer i tolkningen av merverdiavgifts- eller skattelovgivningen og uenighet mellom Banken og norske skattemyndigheter om hvordan relevante lover og forskrifter skal tolkes, også påvirke Bankens virksomhet negativt. Det er ingen garanti for at eventuelle endringer i skatte- eller merverdiavgiftslovgivningen eller i tolkningen av skatte- og merverdiavgiftslovgivningen ikke vil bli gitt tilbakevirkende kraft. Enhver slik hendelse kan få vesentlig negativ effekt på Bankens virksomhet, finansielle stilling, driftsresultater, likviditet og/eller fremtidsutsikter.

2.2.7 Risiko knyttet til nye IFRS 9 Finansielle instrumenter

IFRS 9 Finansielle instrumenter, som EU ga sin tilslutning til i november 2016, skal erstatte IAS 39 Finansielle instrumenter: innregning og måling og vil gjelde for perioder som begynner 1. januar 2018 eller senere. IFRS 9, særlig nedskrivningskravene, vil medføre betydelige endringer i regnskapsføringen for finansielle instrumenter. Banken forventer ikke at den kommer til å presentere sammenliknbare tall for tidligere perioder når den for første gang bruker standarden 1. januar 2018, men planlegger å legge frem detaljerte overgangsupplysninger i overensstemmelse med de endrede kravene i IFRS 7.

IFRS 9 innfører en revidert modell for nedskrivning for verdifall som vil kreve at foretakene innregner forventede kreditttap på grunnlag av forventningsrett fremadskuende informasjon. Den nye metoden erstatter modellen med påløpte tap fra IAS 39, der man bare innregner verdifall hvis det er objektive bevis for at det allerede har inntruffet en tapshendelse, og der man måler tapet på grunnlag av det mest sannsynlige utfallet. Nedskrivningsmodellen etter IFRS 9 vil komme til anvendelse for alle finansielle eiendeler til amortisert kost, fordringer tilknyttet leieavtaler, finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter til virkelig verdi gjennom andre inntekter og kostnader, lånetilsagn og finansielle garantikontrakter, i motsetning til nedskrivningsmodellen etter IAS 39, som ikke kommer til anvendelse for lånetilsagn og finansielle garantikontrakter (disse var dekket av IAS 37). I tillegg krever IAS 39 at nedskrivning av gjeld «tilgjengelig for salg» skjer på grunnlag av virkelig verditap i stedet for estimerte fremtidige kontantstrømmer som ved eiendeler til amortisert kost. Konserninterne eksponeringer, herunder lånetilsagn og finansielle garantikontrakter, skal også være omfattet av den individuelle rapporteringen for det enkelte foretak.

Metodene etter IFRS 9 innebærer noe større volatilitet i nedskrivningene, og det forventes at nedskrivningen kommer tidligere enn ved dagens praksis. Dette vil være spesielt merkbart ved inngangen til en lavkonjunkturperiode. Den generelle forventningen blant banker er at gjennomføringen av IFRS 9 vil føre til en økning i innregningen av tap ved verdifall på grunn av endringen til en forventet tapsmodell, og følgelig kan gjennomføringen ha en negativ effekt på Bankens finansielle rapportering sammenliknet med rapportering etter IAS 39.

2.3 RISIKO KNYTTET TIL NOTERINGEN OG EGENKAPITALBEVISENE

2.3.1 *Det kan hende at det ikke blir et aktivt og likvid marked for Egenkapitalbevisene, og prisen på Egenkapitalbevisene kan komme til å svinge betydelig.*

En investering i Egenkapitalbevisene er forbundet med høy risiko, og det kan hende at prisen på Egenkapitalbevisene ikke utvikler seg på en gunstig måte. Det har ikke vært noe offentlig marked for Egenkapitalbevisene før Tilbudet. Etter Noteringen kan det hende at det ikke utvikler seg et likvid marked for handel med Egenkapitalbevisene, eller at et slikt marked lar seg opprettholde, og det kan hende at det ikke vil være mulig å få videresolgt Egenkapitalbevisene til eller over Tilbudsprisen. Hvis det ikke utvikler seg et marked, eller hvis et slikt marked ikke lar seg opprettholde, kan dette påvirke prisen på Egenkapitalbevisene negativt. Det kan bli umulig for investorene å få solgt Egenkapitalbevisene sine raskt til markedspris eller i det hele tatt, hvis det ikke er noen aktiv handel med Egenkapitalbevisene.

Prisene på Egenkapitalbevisene til børsnoterte banker kan være svært volatile, og prisen på Egenkapitalbevisene kan komme til å svinge betydelig etter Noteringen som følge av ulike faktorer, hvorav noen kan være spesifikke for Konsernet og dets virksomhet, og hvorav noen kan være relevante for bransjen Konsernet opererer i, eller egenkapitalmarkedet generelt. Noen av faktorene som kan påvirke prisen på Egenkapitalbevisene negativt eller føre til svingninger i prisen eller omsetningsvolumet i egenkapitalbeviset, for eksempel endringer i Konsernets eller konkurrentenes faktiske eller forventede driftsresultater, endringer i inntjeningsprognoser eller manglende oppfyllelse av investorers og analytikeres inntjeningsforventninger, investorers evalueringer om hvorvidt strategien beskrevet i dette Prospektet har vært vellykket og virkningsfull, og evalueringen av de tilknyttede risikoene, endringer i generelle økonomiske forhold, endringer i forbrukernes preferanser, en økning i markedsrentene, endringer i egenkapitalbevisere og andre faktorer. Som følge av disse og andre faktorer kan Egenkapitalbevisene komme til å bli omsatt til priser betydelig under Tilbudsprisen.

Markedsvolatilitet og volumssvingninger har påvirket og vil fortsette å påvirke markedsprisene på verdipapirer utstedt av mange banker, og vil kunne finne sted uten hensyn til bankenes driftsmessige resultater. Markedsprisen på Egenkapitalbevisene kan falle, og Egenkapitalbevisene kan bli omsatt til priser betydelig under

Tilbudsprisen, uavhengig av Konsernets faktiske driftsmessige resultater. Det er dermed ingen garanti for hvor likvide Egenkapitalbevisene vil være i noe marked, for i hvilken grad investorene vil kunne selge Egenkapitalbevisene sine, eller for hvilke priser investorene vil kunne selge Egenkapitalbevisene sine til.

En av faktorene som kan påvirke prisen på Egenkapitalbevisene, er årlig effektiv avkastning i forhold til avkastningen på andre finansielle instrumenter. En økning i markedsrentene vil gi høyere avkastning på andre finansielle instrumenter og påvirke prisen på Egenkapitalbevisene negativt.

2.3.2 Stiftelsen ventes å ville være i stand til å bestemme valget av representanter for egenkapitalbeviserne i Bankens representantskap og kan treffe tiltak som ikke er eller kommer i konflikt med andre egenkapitalbeviserens interesser.

Ifølge stiftelsens vedtekter skal den eie mer enn 50 prosent av Egenkapitalbevisene etter at Tilbudet er gjennomført, og den vil kunne bestemme valget av representanter for egenkapitalbeviserne i Bankens representantskap (som for tiden utgjør 12 av 40 medlemmer). Stiftelsen vil dermed kunne velge representanter som ikke er i samsvar med, eller som er i strid med, de andre egenkapitalbeviserens interesser.

2.3.3 Fremtidig salg eller muligheten for fremtidig salg av egenkapitalbevis etter Tilbudet kan påvirke markedsprisen på Egenkapitalbevisene.

Konsernet kan ikke forutsi hvilken effekt, om noen, et fremtidig salg av Egenkapitalbevisene, eller tilgjengeligheten av Egenkapitalbevis for fremtidig salg, vil ha på markedsprisen på Egenkapitalbevisene. Salg av et betydelig antall egenkapitalbevis i det offentlige markedet etter Tilbudet, også fra egenkapitalbeviserens side, eller en oppfatning om at slikt salg vil kunne finne sted, kan påvirke markedsprisen på Egenkapitalbevisene negativt, slik at det blir vanskeligere for eierne å selge Egenkapitalbevisene sine eller for Banken å selge egenkapitalinstrumenter på et tidspunkt og til en pris de anser for å være passende.

2.3.4 Fortrinnsrett til å tegne egenkapitalbevis i senere utstedelser kan være utilgjengelig for amerikanske eller andre egenkapitalbevisere.

Etter norsk lov har eksisterende eiere av egenkapitalbevis, med mindre noe annet er vedtatt av representantskapet, fortrinnsrett til å delta, på grunnlag av sitt eksisterende eierskap til egenkapitalbevis, ved utstedelse av eventuelle nye egenkapitalbevis. Eiere av egenkapitalbevis i USA kan imidlertid være ute av stand til å utøve slike rettigheter til å tegne nye egenkapitalbevis med mindre de aktuelle rettighetene og det aktuelle egenkapitalbeviset omfattes av en gjeldende registreringserklæring etter Den amerikanske verdipapirloven eller det foreligger et unntak fra registreringskravene etter Den amerikanske verdipapirloven. Eiere av egenkapitalbevis i andre jurisdiksjoner utenfor Norge kan være berørt tilsvarende hvis rettighetene og de nye Egenkapitalbevisene som tilbys, ikke er registrert hos, unntatt fra, eller godkjent av, de relevante myndighetene i den aktuelle jurisdiksjonen.

2.3.5 Investorer kan være ute av stand til å utøve sine stemmeretter for egenkapitalbevis registrert på en forvalterkonto.

Reelle eiere av egenkapitalbevis som er registrert på en forvalterkonto (for eksempel gjennom meglere eller andre tredjeparter), kan være ute av stand til å stemme for disse Egenkapitalbevisene på valgmøter for egenkapitalbevisere med mindre eierskapet deres registreres på nytt i egenkapitalbeviserens navn hos VPS før valgmøtet. Det er ingen garanti for at reelle eiere av egenkapitalbevis vil motta innkalling til slike møter i tide til at de får instruert forvalteren om enten å sørge for omregistrering av Egenkapitalbevisene eller å stemme på vegne av seg.

2.3.6 Investorer kan risikere nedskrivning av eierandelskapitalen i tilfelle av betalings- eller soliditetsvansker

Dersom Banken skulle få betalings- eller soliditetsvansker, kan Finanstilsynet og/eller Finansdepartementet pålegge Banken å gjennomføre en rekke tiltak, herunder nedskrivning av eierandelskapitalen. Dersom kun 25 % eller mindre av summen av eierandelskapital og grunnfondskapitalen er intakt, og Banken ikke selv treffer vedtak om å nedskrive kapitalen for å dekke tap, kan Finansdepartementet beslutte nedskrivning av eierandelskapitalen i den utstrekning kapitalen er tapt. Dersom det er nødvendig for å sikre videre forsvarlig drift av Banken, kan departementet også

fastsette at eierandelskapitalen skal forhøyes ved nytegning av egenkapitalbevis og fastsette de nærmere tegningsvilkårene, herunder at egenkapitalbeviser iernes fortrinnsrett fravikes.

2.3.7 Investorer kan være ute av stand til å få dekket tap gjennom sivile søksmål i andre jurisdiksjoner enn i Norge.

Banken er en sparebank organisert etter norsk lovgivning. Medlemmene av Styret og av Ledelsen er bosatt i Norge. Det kan dermed hende at det ikke vil være mulig for investorer å gå til sak mot disse personene eller Banken i en annen jurisdiksjon, å gjøre dommer fra ikke-norske domstoler gjeldende mot disse personene eller Banken eller å gjøre dommer mot slike personer eller Banken gjeldende i andre jurisdiksjoner.

2.3.8 Omsetning av egenkapitalbevis er underlagt begrensninger etter USAs og andre jurisdiksjoners verdipapirlover.

Egenkapitalbevisene er ikke registrert etter Den amerikanske verdipapirloven eller verdipapirlover i amerikanske delstater eller i andre jurisdiksjoner utenfor Norge og ventes ikke å bli det i fremtiden. Egenkapitalbevisene kan dermed ikke tilbys eller selges unntatt etter et unntak fra registreringskravene i den amerikanske verdipapirloven og gjeldende delstatlig verdipapirlovgivning. Se kapittel 20 «Restriksjoner for salg og overdragelse». Liknende begrensninger for overdragelse kan komme til anvendelse i andre jurisdiksjoner. I tillegg er det ingen garanti for at eiere av egenkapitalbevis som er bosatt eller hjemmehørende i USA eller andre land, vil kunne delta i fremtidige kapitalforhøyelser eller fortrinnsrettsemisjoner

3 **ANSVAR FOR PROSPEKTET**

Det engelskspråklige offisielle prospektet og denne uoffisielle norskspråklige oversettelsen har blitt utarbeidet i forbindelse med Tilbudet og Noteringen som beskrives i Prospektet.

Styret i SpareBank 1 Østlandet påtar seg ansvaret for informasjonen som fremgår av det engelskspråklige offisielle Prospektet. Medlemmene av styret bekrefter, etter å ha foretatt alle rimelige tiltak for å sikre dette at informasjonen i det engelskspråklige offisielle Prospektet, så langt de vet, er i overensstemmelse med de faktiske forhold og at det ikke forekommer utelatelser fra prospektet som er av en slik art at det kan endre betydningsinnholdet.

Hamar 26. mai 2017

Siri J. Strømmevold
Styreleder

Nina Cecilie Lier
Nestleder

Erik Garaas
Styremedlem

Guro Nina Vestvik
Styremedlem

Morten Herud
Styremedlem

Hans-Christian Gabrielsen
Styremedlem

Espen Bjørklund Larsen
Styremedlem

Vibeke Hanvold Larsen
Styremedlem

4 GENERELL INFORMASJON

4.1 Annen viktig investorinformasjon

Det er Banken som har skaffet til veie informasjonen i dette Prospektet. Tilretteleggerne fraskriver seg, så langt det er mulig etter gjeldende rett, ethvert ansvar, det være seg i eller utenfor kontraktsforhold eller på annen måte, som man ellers kunne ha kommet frem til at de hadde med hensyn til dette Prospektet eller uttalelser i forbindelse med det.

Verken Banken, selgende egenkapitalbevisiere, tilretteleggerne eller noen av disse partenes tilknyttede selskaper, representanter, rådgivere eller selgere kommer med uttalelse til noen tilbudsmottaker eller kjøper av Tilbudsegenkapitalbevis om hvorvidt en investering i Tilbudsegenkapitalbevisene er lovlig eller hensiktsmessig. Hver investor bør rådføre seg med sine egne rådgivere om juridiske, skattemessige, forretningsmessige, økonomiske og tilknyttede aspekter ved et kjøp av Tilbudsegenkapitalbevisene.

Investering i Tilbudsegenkapitalbevisene er forbundet med høy risiko. Se kapittel 2 «Risikofaktorer».

I forbindelse med Tilbudet kan tilretteleggerne og enhver av deres respektive tilknyttede selskaper, idet de handler som investor for egen regning, erverve Tilbudsegenkapitalbevis i Tilbudet og i den egenskap for egen regning beholde, kjøpe eller selge slike verdipapirer og Tilbudsegenkapitalbevis eller tilknyttede investeringer, og tilby eller selge slike Tilbudsegenkapitalbevis eller andre investeringer i andre sammenhenger enn i forbindelse med Tilbudet. Når det i Prospektet refereres til Tilbudsegenkapitalbevis som tilbys eller plasseres, skal dette forstås slik at det også omfatter ethvert tilbud eller plassering av Tilbudsegenkapitalbevis til tilretteleggerne eller noen av deres respektive tilknyttede selskaper idet de investerer for egen regning. Tilretteleggerne har ingen intensjon om å opplyse om omfanget av eventuelle slike investeringer eller transaksjoner, bortsett fra i overensstemmelse med en eventuell rettslig eller myndighetspålagt informasjonsplikt.

4.2 Presentasjon av finansiell og annen informasjon

4.2.1 Finansiell informasjon

Konsernets årsregnskap for 2016, 2015 og 2014, som er tatt med som vedlegg B til dette Prospektet, er utarbeidet i overensstemmelse med IFRS som vedtatt av EU. Konsernets ureviderte delårsregnskap for første kvartal 2017 og 2016, som er tatt med som vedlegg C til dette Prospektet, er utarbeidet i overensstemmelse med IAS 34.

Årsregnskapet for 2016, 2015 og 2014 er revidert av PricewaterhouseCoopers AS som beskrevet i deres beretning, som er tatt med som vedlegg B til dette Prospektet. Når det gjelder delårsregnskapet for første kvartal 2017, har PricewaterhouseCoopers AS foretatt en begrenset gjennomgang.

Med «kr» eller «NOK» menes i dette Prospektet Norges lovmessige valuta, norske kroner. Banken utarbeider sine regnskap i NOK (presentasjonsvalutaen). Med mindre noe annet er angitt, er alle beløp i dette Prospektet i NOK.

Enkelte tall i dette Prospektet er avrundet (til nærmeste hele tall eller desimal eller brøkdel, alt etter som). Dermed kan tall for samme kategori variere noe fra tabell til tabell. På grunn av avrundingen kan det hende at tallene som presenteres, ikke summerer seg til de presenterte totalbeløpene.

4.2.2 Visse begreper som brukes

Definisjoner av visse begreper og måltall som brukes i dette Prospektet, finnes i punkt 11 «Finansiell informasjon» og kapittel 22 «Definisjoner og ordliste».

4.2.3 Varemerker

Konsernet eier eller har rettigheter til visse varemerker, handelsnavn, eller tjenestemerker som det bruker i forbindelse med sin virksomhet. Konsernet hevder, så langt det er mulig etter gjeldende rett, sine rettigheter til varemerker, handelsnavn, og tjenestemerker.

Varemerker, handelsnavn, eller tjenestemerker tilhørende andre selskaper som nevnes i dette Prospektet, tilhører sine respektive eiere. Av praktiske årsaker er det i dette Prospektet henvist til varemerker, handelsnavn og opphavsrettigheter uten symbolene TM, ® og ©.

4.2.4 Ikke-IFRS-relaterte finansielle mål og forholdstall

I dette prospektet presenterer Banken visse ikke-IFRS-relaterte finansielle mål og forholdstall. Grunnen er at de gir et mer fullstendig bilde av Bankens driftsmessige resultater i forhold til andre selskaper og på tvers av perioder. De ikke-IFRS-relaterte finansielle målene og forholdstallene som presenteres, er definert som følger:

- *Gjennomsnittlig utlån til kunder:* Beregnes som det aritmetiske gjennomsnittet av de fem siste kvartalssluttssaldoene på kontoen «Utlån til og fordringer på kunder».
- *Gjennomsnittlig innskudd fra kunder:* Beregnes som det aritmetiske gjennomsnittet av de fem siste kvartalssluttssaldoene på kontoen «Innskudd fra og gjeld til kunder».
- *Gjennomsnittlig forvaltningskapital:* Beregnes som det aritmetiske gjennomsnittet av de fem siste kvartalssluttssaldoene på kontoen «Forvaltningskapital».
- *Margin på utlån til kunder:* Beregnes som en sum av Bankens «Renteinntekter på utlån til kunder», dividert på gjennomsnittlig utlånsvolum, justert for antall dager i perioden og minus gjennomsnittlig 3-måneders NIBOR. Gjennomsnittlig utlånsvolum for bankvirksomheten beregnes på grunnlag av gjennomsnittlige veide daglige inngående balanser, mens gjennomsnittlig utlånsvolum fra datterselskapet SpareBank 1 Finans Østlandet AS beregnes på grunnlag av gjennomsnittlige månedlige inngående balanser.
- *Margin på innskudd fra kunder:* Beregnes som en sum av Bankens «Rentekostnader på innskudd fra kunder», dividert på gjennomsnittlig innskuddsvolum, justert for antall dager i perioden og minus resultatet av gjennomsnittlig 3-måneders NIBOR. Gjennomsnittlig innskuddsvolum beregnes på grunnlag av gjennomsnittlige veide daglige inngående balanser.
- *Belåningsgrad:* Beregnes som størrelsen på boliglånet som en prosentandel av markedsverdien på sikkerheten for boliglånet.
- *Netto rentemargin:* Beregnes som «Margin utlån til kunder» pluss «Margin innskudd fra kunder».
- *Netto renteinntekter i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital:* «Netto renteinntekter» dividert på «Gjennomsnittlig forvaltningskapital».
- *Netto renteinntekter:* Beregnes som «Netto renteinntekter» dividert på «Sum netto inntekter».
- *Andel netto provisjonsinntekter og andre inntekter:* Beregnes som «Netto provisjonsinntekter og andre inntekter» dividert på «Sum netto inntekter».
- *Andel netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser:* Beregnes som «Netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser» dividert på «Sum netto inntekter».
- *Kostnadsprosent:* Beregnes som «Sum driftskostnader før tap på utlån og garantier» dividert på «Sum netto inntekter» minus «Netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser».

- *Gjennomsnittlig forvaltningskapital:* Beregnes som det aritmetiske gjennomsnittet av de fem siste kvartalssluttssaldoene på kontoen «Forvaltningskapital», ekskl. hybridkapital.
- *Egenkapitalavkastning før skatt:* Beregnes som «Resultat før skatt», herunder «Effekter før skatt av rentekostnader på hybridkapital», dividert på «Gjennomsnittlig egenkapital».
- *Egenkapitalavkastning etter skatt:* Beregnes som «Resultat for regnskapsåret», herunder «Effekter etter skatt av rentekostnader på hybridkapital», dividert på «Gjennomsnittlig egenkapital».
- *Innskuddsprosent ekskl. overføringer av lån:* Beregnes som «Innskudd fra og gjeld til kunder» dividert på «Brutto utlån til og fordringer på kunder».
- *Innskuddsprosent inkl. overføringer av lån:* Beregnes som «Innskudd fra og gjeld til kunder» dividert på «Brutto utlån til og fordringer på kunder» pluss «Lån overført til kredittforetak».
- *Ren kjernekapitaldekning:* Beregnes som «Ren kjernekapital» dividert på «Totalt beregningsgrunnlag».
- *Kjernekapitaldekning:* Beregnes som «Ren kjernekapital» pluss «Annen kjernekapital» dividert på «Totalt beregningsgrunnlag».
- *Kapitaldekning:* Beregnes som «Ren kjernekapital» pluss «Annen kjernekapital» pluss «Tilleggskapital» dividert på «Totalt beregningsgrunnlag».
- *Likviditetsdekning:* Beregnes som «Kjernekapital» dividert på totaleksponering som består av balanseførte og ikke-balanseførte poster, ikke justert for risikovekter.
- *Tap på utlån:* Beregnes som «Tap på utlån og garantier» dividert på «Brutto utlån til og fordringer på kunder».
- *Andel misligholdte engasjementer:* Beregnes som «Misligholdte engasjementer» dividert på «Totalt engasjement til kunder».
- *Andel andre tapsutsatte engasjementer:* Beregnes som «Andre tapsutsatte engasjementer» dividert på «Totalt engasjement til kunder».
- *Andel samlet mislighold:* Beregnes som «Misligholdte engasjementer» pluss «Andre tapsutsatte engasjementer» dividert på «Totalt engasjement til kunder».
- *Avsetningsgrad individuelle nedskrivninger:* Beregnes som «Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier» dividert på «Misligholdte engasjementer» pluss «Andre tapsutsatte engasjementer».
- *Avsetningsgrad gruppenedskrivninger:* Beregnes som «Gruppenedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier» dividert på «Misligholdte engasjementer» pluss «Andre tapsutsatte engasjementer».
- *Avsetningsgrad totalt:* Beregnes som «Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier» pluss «Gruppenedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier» dividert på «Misligholdte engasjementer» pluss «Andre tapsutsatte engasjementer».

De finansielle målene og forholdstallene som presenteres over, er ikke resultatmål etter IFRS eller andre allment aksepterte regnskapsprinsipper, og investorer må vurdere om et slikt mål er et alternativ til (a)

driftsinntekter eller driftsresultat (fastslått i overensstemmelse med IFRS eller andre allment aksepterte regnskapsprinsipper) som mål på Konsernets driftsmessige resultater eller (b) andre resultatmål etter allment aksepterte regnskapsprinsipper. De ikke-IFRS-relaterte finansielle målene og forholdstallene som presenteres over, sier kanskje ikke noe om Konsernets historiske driftsresultater, og slike mål er heller ikke ment å skulle forutsi Konsernets fremtidige resultater.

Det er etter Bankens oppfatning vanlig at de ikke-IFRS-relaterte finansielle målene og forholdstallene som presenteres over, blir oppgitt av banker i markedet Banken konkurrerer i, og det er også vanlig at de blir brukt av investorer som ønsker å vurdere resultater med sammenliknbare tall uten å måtte ta hensyn til faktorer som avskrivninger og nedskrivninger, som kan variere betydelig etter regnskapsmetode (særlig når det har funnet sted oppkjøp), forretningspraksis eller driftsfremmede faktorer. Derfor oppgir Konsernet de ovennevnte ikke-IFRS-relaterte finansielle målene og forholdstallene for å gi et mer fullstendig bilde av Konsernets driftsmessige resultater i forhold til andre banker og på tvers av perioder, og av Konsernets evne til å betjene sin gjeld. Bankene kan beregne de ikke-IFRS-relaterte finansielle målene og forholdstallene som presenteres i dette prospektet, på forskjellige måter. Det kan derfor hende at Konsernets presentasjon av disse ikke-IFRS-relaterte finansielle målene og forholdstallene ikke er sammenliknbare med mål og forholdstall med liknende betegnelser brukt av andre selskaper. Gitt at de ovennevnte forholdstallene er ikke-IFRS-relaterte finansielle mål og forholdstall advares potensielle investorer mot å legge uberettiget vekt på disse målene og forholdstallene.

4.2.5 Bransje- og markedsdata

Dette Prospektet inneholder statistikk, data, uttalelser og annen informasjon knyttet til markeder, markedsstørrelser, markedsandeler, markedsposisjoner og andre bransjedata vedrørende Konsernets virksomhet og bransjene og markedene Konsernet opererer i. Med mindre noe annet er angitt, reflekterer slik informasjon Konsernets estimater basert på analyser av flere kilder, for eksempel data samlet inn av bransjeorganisasjoner, rådgivere og analytikere og informasjon man på annen måte har hentet fra andre eksterne kilder, som års- og delårsrapporter og andre presentasjoner publisert av noterte selskaper som opererer i den samme bransjen som Konsernet, og Konsernets interne data og egen erfaring, eller en kombinasjon av slike kilder. Med mindre noe annet er angitt i Prospektet, er uttalelser om Konsernets konkurranseposisjon basert på Bankens egen vurdering og kunnskap om markedet Banken opererer i.

Banken bekrefter at informasjon den har hentet fra tredjeparter, er riktig gjengitt, og at det så langt Banken kjenner til og har kunnet bringe på det rene ut fra informasjonen publisert av den aktuelle tredjeparten, ikke er utelatt opplysninger som medfører at den gjengitte informasjonen blir uriktig eller villedende. Der det vises til informasjon fra tredjeparter, er kilden angitt. Banken har ikke noen intensjon om, og forplikter seg på ingen måte til, å oppdatere bransje- eller markedsdata som gjengis i dette Prospektet.

I bransjepublikasjoner eller -rapporter er det som regel angitt at informasjonen er hentet fra kilder man mener er pålitelige, men det kan ikke garanteres at informasjonen i slike publikasjoner eller rapporter er riktig eller fullstendig. Banken har ikke foretatt en uavhengig verifisering av og kan ikke gi noen garantier om riktigheten av markedsdata gjengitt i dette Prospektet som er hentet fra slike bransjepublikasjoner eller -rapporter. Markedsdata og -statistikk er i sitt vesen forutsigende og beheftet med usikkerhet og ikke nødvendigvis i samsvar med de faktiske markedsforholdene. Slik statistikk er basert på markedsundersøkelser, som selv er basert på utvelgelse og på subjektive vurderinger fra både analytikernes og respondentenes side, herunder vurderinger om hva slags produkter og transaksjoner som bør være med i det aktuelle markedet.

Dermed må potensielle investorer være klar over at statistikk, data, uttalelser og annen informasjon knyttet til markeder, markedsstørrelser, markedsandeler, markedsposisjoner og andre bransjedata i dette Prospektet og fremskrivninger, antakelser og estimater basert på slik informasjon kanskje ikke er pålitelige indikatorer på Konsernets fremtidige resultater og de fremtidige resultatene til bransjen det opererer i. Slike indikatorer er nødvendigvis beheftet med høy grad av usikkerhet og risiko som følge av begrensningene beskrevet over og en rekke andre faktorer, herunder de som er beskrevet i kapittel 2 «Risikofaktorer» og andre steder i dette Prospektet.

Følgende eksterne kilder har vært brukt i dette prospektet:

- Analyse fra SpareBank 1 Gruppen AS
- Eiendomsverdi AS, eiendomsverdi.no
- Kantar TNS
- Arbeidsmarkedsstatistikk fra Arbeids- og velferdsetaten (NAV)
- Finans Norge
- Verdipapirfondenes forening
- Statistisk sentralbyrå
- World Economic Outlook Database

Vær oppmerksom på at noen av disse eksterne kildene ikke er fritt tilgjengelige.

4.3 Moody's rating

Dette Prospektet inneholder referanser til Konsernets kreditt ratinger utstedt av Moody's. Moody's er etablert i EU og registrert i henhold forordning (EF) nr. 1060/2009 (som senere endret) ("**CRA-forordningen**"). Som følge av dette er Moody's inkludert på listen over kredittvurderingsbyråer som publiseres av European Securities and Markets Authority på deres nettsider (<http://www.esma.europa.eu/page/List-registered-and-certified-CRAs>) i henhold til CRA-forordningen.

Ratingen adresserer forventet tap som investorer kan pådra seg. Moody's anvender rating symbolene nedenfor for å indikere grader av kredittverdighet, der hvert symbol representerer en gruppe med de i det vesentlige samme kreditt karakteristika. I henhold til Moody's langsiktige rating skala¹:

Aaa	Gjeldsforpliktelser ratet Aaa er vurdert å være av høyeste kvalitet, med laveste nivå av kredittrisiko.
Aa	Gjeldsforpliktelser ratet Aa er vurdert å være av høy kvalitet , med veldig lav kredittrisiko.
A	Gjeldsforpliktelser ratet A er vurdert å være øvre medium kvalitet, med lav kredittrisiko.
Baa	Gjeldsforpliktelser ratet Baa er vurdert å være av medium kvalitet, med moderat kredittrisiko, og kan derfor innebære visse spekulative karakteristika.
Ba	Gjeldsforpliktelser ratet Ba er vurdert å være spekulative og med betydelig kredittrisiko.
B	Gjeldsforpliktelser ratet B er vurdert å være spekulative og med høy kredittrisiko.
Caa	Gjeldsforpliktelser ratet Caa er vurdert å være spekulative, av dårlig kvalitet og med veldig høy kredittrisiko.
Ca	Gjeldsforpliktelser ratet Ca er meget spekulative og er sannsynligvis i mislighold eller veldig nær mislighold, med noen utsikter til å inndrive hovedstolen og renter.
C	Gjeldsforpliktelser ratet C er det laveste.

Moody's tilføyer numeriske modifikatorer 1,2 og 3 til hver generiske rating klassifisering fra Aa til Caa. Modifikator 1 indikerer at gjeldsforpliktelser rangeres in øvre ende av den generiske rating kategorien; modifikator 2 indikerer en middels rangering; og modifikator 3 indikerer rangering i nedre del av den generiske rating kategorien. I tillegg er en "hyb" indikator tilføyd alle ratinger av hybrid instrumenter utstedt av banker, forsikringsselskaper, finansforetak og verdipapirforetak.

4.4 Fremtidsrettede uttalelser

Dette Prospektet inneholder fremtidsrettede uttalelser, herunder visse uttalelser i kapittel 5, 6 og 14 og andre steder i Prospektet. Slike fremtidsrettede uttalelser inkluderer, men er ikke begrenset til blant annet

¹ Moody's Investors Service – Rating Symbols and definitions December 2016, tilgjengelig på www.moody.com/researchdocumentcontentpage.aspx?docid=PBC_79004

fremskrivninger og forventninger vedrørende Konsernets fremtidige finansielle stilling, forretningsstrategi, planer og målsettinger. Alle fremtidsrettede uttalelser i Prospektet er basert på informasjon som er tilgjengelig for Banken, og gir uttrykk for Bankens syn og vurderinger, per datoen for Prospektet. Unntatt i den grad Banken er pålagt det gjennom gjeldende børsregler eller lovgivning, har Banken ingen intensjon om, og fraskriver seg ethvert ansvar for, offentlig å oppdatere, rette eller revidere noe av informasjonen i dette Prospektet, herunder fremtidsrettet informasjon og uttalelser, det være seg på grunn av endringer i Bankens forventninger eller som følge av ny informasjon, fremtidige hendelser, endringer i forhold og omstendigheter eller annet som en uttalelse i dette Prospektet måtte være basert på.

Når ord som «forvente», «anta», «mene», «kan», «anslå», «ønske», «ha til hensikt», «være mulig», «kan hende», «planlegge», «bør», «vil», «ville» og liknende uttrykk benyttes, eventuelt sammen med «ikke», er de, i den grad de gjelder Banken, dens datterselskaper eller dens ledelse, ment å angi at den aktuelle uttalelsen er fremtidsrettet. Banken kan ikke gi noen garanti for at slike fremtidsrettede uttalelser er riktige, og investorer gjøres oppmerksom på at eventuelle fremtidsrettede uttalelser ikke er noen garanti for fremtidige resultater. Slike fremtidsrettede uttalelser kan involvere kjente og ukjente risikoer, usikkerheter og andre faktorer som kan føre til at de faktiske resultatene, prestasjonene eller målene til Banken, datterselskapene eller bransjen, alt etter som, avviker vesentlig fra eventuelle fremtidige resultater, prestasjoner eller mål som måtte være angitt, uttrykkelig eller underforstått, gjennom slike fremtidsrettede uttalelser. Slike fremtidsrettede uttalelser er basert på en rekke antakelser vedrørende Konsernets nåværende og fremtidige forretningsstrategier og miljøet Banken og dens datterselskaper opererer i.

Faktorer som kan føre til at Bankens faktiske resultater, prestasjoner eller mål avviker vesentlig fra de aktuelle fremtidsrettede uttalelsene inkluderer (listen er ikke uttømmende): konkurransen i markedene Banken opererer i, teknologisk utvikling, endringer i regelverk, endringer i økonomiske forhold eller politiske hendelser. Disse fremtidsrettede uttalelsene gjenspeiler kun Bankens syn og vurderinger på datoen for dette Prospektet. Noen av faktorene som kan føre til at Bankens faktiske resultater, prestasjoner eller mål kan avvike vesentlig fra de aktuelle fremtidsrettede uttalelsene, inkluderer, men er ikke begrenset til, faktorene beskrevet i kapittel 2 «Risikofaktorer» og andre steder i Prospektet.

I og med ovennevnte usikkerhetsmomenter advares potensielle investorer mot å legge stor vekt på noen av disse fremtidsrettede uttalelsene

5 TILBUDET

Dette kapitlet angir vilkårene og betingelsene som gjelder for alle bestillinger av Tilbudsegenkapitalbevis i Tilbudet. Investeringer i Tilbudsegenkapitalbevisene innebærer risiko. Alle investorer må basere sin investeringsbeslutning på sin egen analyse av Banken og vilkårene for Tilbudet, herunder faktiske omstendigheter og involverte risikoer. Verken Banken, de Selgende Egenkapitalbeviserne eller Tilretteleggerne eller noen av disse partenes representanter eller rådgivere kommer med noen uttalelse til noen tilbudsmottaker eller kjøper av Tilbudsegenkapitalbevisene om hvorvidt en investering av den aktuelle tilbudsmottakeren eller kjøperens side i Tilbudsegenkapitalbevisene er lovlig eller hensiktsmessig etter lovene tilbudsmottakeren eller kjøperen er underlagt. Hver investor må rådføre seg med sine egne rådgivere om juridiske, skattemessige, forretningsmessige, økonomiske og tilknyttede aspekter ved et kjøp av Tilbudsegenkapitalbevisene. Potensielle investorer bør lese dette punktet i sammenheng med andre deler, særlig kapittel 2 «*Risikofaktorer*».

5.1 Bakgrunnen for noteringen og bruk av provenyet

Bakgrunnen for børsnoteringen av SpareBank 1 Østlandets Egenkapitalbevis er blant annet at Banken ønsker å delta aktivt i de fremtidige strukturelle endringene i banksektoren på Østlandet. En børsnotering vil også gi Banken adgang til egenkapitalmarkedet og dermed større fleksibilitet når det gjelder kapitalisering. I tillegg vil en børsnotering gi Bankens kunder, ansatte og investorer en mulighet til å bli medeiere i Banken.

Bakgrunnen for noteringen kan oppsummeres som følger:

- Notering vil gi økt fleksibilitet med tanke på Bankes kapitalsituasjon og gi større rom for lønnsom vekst.
- Notering vil posisjonere Banken for strukturelle endringer i banksektoren på Østlandet.
- Notering vil gi et bredere eierskap i Banken.

Siden det Institusjonelle Tilbudet og det Offentlige Tilbudet utføres som et salg av Eksisterende Egenkapitalbevis, vil ikke Banken motta eventuelle inntekter fra disse transjene i Tilbudet. Banken vil imidlertid motta proveny fra Ansattetilbudet i det omfang det tegnes Nye Egenkapitalbevis i Ansattetilbudet. Provenyet som mottas i Ansattetilbudet har ikke noe spesifikt formål, men vil bli brukt til å finansiere lønnsom vekst.

Både de Eksisterende Egenkapitalbevisene og de Nye Egenkapitalbevisene vil være av samme klasse og ha ISIN NO 0010751910.

5.2 Oversikt over Tilbudet

Tilbudet omfatter salg av opp til 26 845 638 Eksisterende Egenkapitalbevis som tilbys av de Selgende Egenkapitalbeviserne i det Institusjonelle Tilbudet og det Offentlige Tilbudet, samt utstedelse av Nye Egenkapitalbevis med brutto proveny på opp til NOK 200 millioner, med forbehold om en ansatterabatt, i Ansattetilbudet, ekskludert bruk av Overtildelingsopsjonen. Bruttoprovenyet fra salget av Eksisterende Egenkapitalbevis forventes å bli mellom ca. NOK 2 000 millioner og ca. NOK 2 200 millioner (innenfor det Indikative Prisintervallet og ekskludert bruk av Overtildelingsopsjonen). Stiftelsen har påtatt seg en forpliktelse til å selge opptil 19 044 938 Eksisterende Egenkapitalbevis i Tilbudet til Tilbudsprisen, og innenfor dette maksimalantallet, minimum et antall Eksisterende Egenkapitalbevis som (i) innebærer at bruttoproveny i det Institusjonelle Tilbudet og det Offentlige Tilbudet tilsvarer minst NOK 2 000 millioner, og (ii) sikrer at Banken oppfyller Oslo Børs' noteringsvilkår om fri flyt av Egenkapitalbevis og antall egenkapitalbevisiere hver med kvalifisert eierandel av Egenkapitalbevis. Bruttoprovenyet fra utstedelsen av Nye Egenkapitalbevis forventes å være opp til NOK 200 millioner, med forbehold om ansatterabatten. Størrelsen på Tilbudet kan bli justert som nærmere beskrevet nedenfor. Det endelige antallet Eksisterende Egenkapitalbevis som skal selges i Tilbudet vil bli bestemt av Stiftelsen, etter råd fra Tilretteleggerne, og endelig antall Nye Egenkapitalbevis som skal utstedes vil bestemmes av Banken, etter utløpet av Bookbuildingperioden og Bestillingsperioden.

I tillegg kan Banken, Stiftelsen og Tilretteleggerne velge å bruke Overtildelingsopsjonen for å overtildede et antall Tilleggsegenkapitalbevis tilsvarende opp til 10 prosent av antall Eksisterende Egenkapitalbevis. Stiftelsen har tildelt Stabiliseringsagenten en Greenshoe-opsjon på å kjøpe et antall egenkapitalbevis tilsvarende antallet Tilleggsegenkapitalbevis for å dekke en slik eventuell overtildeling. Tilbudsegenkapitalbevis skal i forbindelse

med dette Prospektet, med mindre annet fremgår av sammenhengen, også omfatte eventuelle Tilleggs egenkapitalbevis (se punkt 5.21 «Overtildelingsopsjon og stabiliseringsaktiviteter»).

Tilbudet vil omfatte:

- Det Institusjonelle Tilbudet, der Eksisterende Egenkapitalbevis blir tilbudt (i) til institusjonelle og profesjonelle investorer i Norge, (ii) til investorer utenfor Norge og USA, etter gjeldende unntak fra lokale prospektkrav og andre registreringskrav, og (iii) i USA til kvalifiserte institusjonelle kjøpere (QIBs) i henhold til regel 144A i henhold til U.S. Securities Act eller et annet unntak fra registreringskravene i henhold til U.S. Securities Act, med en nedre grense per bestilling på mer enn NOK 2 500 000.
- Det Offentlige Tilbudet, der Eksisterende Egenkapitalbevis blir tilbudt til allmennheten i Norge, med en nedre grense per bestilling på NOK 10 500 og en øvre grense per bestilling på NOK 2 500 000 for hver investor. Banken vil gjøre tilstrebe at alle bestillere tildeles Tilbudsegenkapitalbevis for opp til NOK 100 000 hver, forutsatt at dette er bestilt. Flere bestillinger er ikke tillatt. Investorer som ønsker å legge inn en bestilling som overstiger NOK 2 500 000, må gjøre det i det Institusjonelle Tilbudet.
- Ansattetilbudet, der Nye Egenkapitalbevis blir tilbudt til Kvalifiserte Ansatte (som definert i dette Prospektet), med en nedre grense per bestilling på NOK 10 500 og en øvre grense per bestilling på NOK 2 500 000 per Kvalifisert Ansatt. Flere bestillinger er ikke tillatt. Hver Kvalifisert Ansatt som tildeles Nye Egenkapitalbevis, vil motta en rabatt på 20 prosent på samlet beløp som slike investorer må betale, begrenset til NOK 25 000 per Kvalifisert Ansatt (dvs. det vil ikke være ekstra rabatt for bestillinger som overstiger NOK 125 000 per Kvalifisert Ansatt). De Kvalifiserte Ansatte garanteres tildeling av Nye Egenkapitalbevis med en total tilbudspris på NOK 125 000 (før rabatt) i Ansattetilbudet. En kort beskrivelse av skatteeffekter i Norge av en slik rabatt finnes i kapittel 19 «Skattemessige forhold».

Alle tilbud og alt salg utenfor USA skal skje i samsvar med Regulering S etter U.S. Securities Act.

Banken og Stiftelsen har, i samråd med Tilretteleggerne, fastsatt et Indikativt Prisintervall for Tilbudet fra NOK 74,50 til NOK 82,00 per Tilbudsegenkapitalbevis. Det ikke-bindende Indikative Prisintervallet antyder et pris/bokverdiforhold på 1,0 –1,1 basert på Bankens kvartalsrapport 31. mars 2017 (justert for utbytte). Bookbuildingprosessen, som vil danne grunnlaget for den endelige fastsettelsen av Tilbudsprisen og antall Tilbudsegenkapitalbevis, vil bare bli gjennomført i forbindelse med det Institusjonelle Tilbudet. Den endelige Tilbudsprisen vil uansett ikke settes lavere enn NOK 74,42 per Tilbudsegenkapitalbevis. I bookbuildingprosessen melder investorene sin interesse og bestiller Eksisterende Egenkapitalbevis, enten med et fast beløp eller med et antall Eksisterende Egenkapitalbevis, gjennom Tilretteleggerne. Det Indikative Prisintervallet kan bli endret i løpet av Bookbuildingperioden. En eventuell endring i det Indikative Prisintervallet vil bli presentert i et tilleggsprospekt som skal bli publisert og kunngjort med en pressemelding lagt ut gjennom Oslo Børs' informasjonssystem før handelsstart på den siste dagen av den på det tidspunktet gjeldende Bookbuildingperiode.

Den endelige allokeringen mellom det Institusjonelle Tilbudet og det Offentlige Tilbudet vil bli bestemt av Banken og Stiftelsen i samråd med Tilretteleggerne etter utløpet av Bookbuildingperioden og Bestillingsperioden. Når Banken og Stiftelsen skal bestemme den endelige fordelingen mellom transjene, vil de ta hensyn til etterspørselen ved forskjellige prisnivåer og prinsippene skissert i punkt 5.5.8.

Bookbuildingperioden for det Institusjonelle Tilbudet forventes å finne sted fra kl. 09.00 (norsk tid) 29. mai 2017 til kl. 16.30 (norsk tid) 9. juni 2017, med forbehold om forkortelse eller forlengelse som beslattes i fellesskap av Bankens og Stiftelsens etter deres skjønn. Bestillingsperioden for det Offentlige Tilbudet og Ansattetilbudet vil vare fra kl. 09.00 (norsk tid) 29. mai 2017 til kl. 12:00 (norsk tid) 9. juni 2017, med forbehold om forkortelse eller forlengelse som beslattes i fellesskap av Bankens og Stiftelsens etter deres skjønn.

De endelige vilkårene for Tilbudet, herunder Tilbudsprisen og antall Tilbudsegenkapitalbevis som skal selges, forventes å bli kunngjort 12. juni 2017. Med forbehold om rettidig betaling forventer Banken at de Eksisterende Egenkapitalbevisene i det Institusjonelle Tilbudet vil bli levert til investorenes VPS-kontoer rundt 14. juni 2017, de Eksisterende Egenkapitalbevisene i det Offentlige Tilbudet vil bli levert til investorenes VPS-kontoer rundt 14. juni 2017, og Nye Egenkapitalbevis i Ansattetilbudet vil bli levert til investorenes VPS-kontoer rundt 20. juni 2017. Utstedelsen og leveringen av Nye Egenkapitalbevis, og leveringen av disse, til Kvalifiserte Ansatte i Ansattetilbudet krever godkjenning fra Finanstilsynet. Handel i Egenkapitalbevisene på Oslo Børs ventes å starte

rundt 13. juni 2017. All handel med Tilbudsegenkapitalbevisene før oppgjør og levering er på gjøres på de aktuelle partenes egen risiko.

Banken og Stiftelsen forbeholder seg retten i fellesskap til når som helst før den endelige tildelingen å trekke tilbake, utsette eller avlyse Tilbudet etter eget skjønn (og av hvilken som helst grunn).

Tabellen nedenfor angir noen veiledende foreløpige datoer i forbindelse med Tilbudet:

Hendelse	Dato ¹
Start av Bookbuilding- og Bestillingsperiode (kl. 09.00 norsk tid)	29. mai 2017
Møte i styret i Oslo Børs (der man vil behandle Bankens noteringssøknad)	7. juni 2017
Avslutning av Bookbuildingperiode (kl. 16.30 norsk tid) og Bestillingsperiode (kl. 12.00 norsk tid)	9. juni 2017 ¹
Tildeling av Tilbudsegenkapitalbevis	11. juni 2017
Utsendelse av tildelingsbrev	12. juni 2017
Første dag for handel i Egenkapitalbevisene på Oslo Børs	13. juni 2017
Betalingsfrist for Tilbudsegenkapitalbevisene i det Offentlige Tilbudet og Ansattetilbudet	14. juni 2017
Betalingsfrist for Tilbudsegenkapitalbevisene i det Institusjonelle Tilbudet	14. juni 2017
Forutsatt rettidig betaling: levering av Tilbudsegenkapitalbevisene i det Institusjonelle Tilbudet	14. juni 2017
Forutsatt rettidig betaling: levering av Tilbudsegenkapitalbevisene i det Offentlige Tilbudet	14. juni 2017
Forutsatt rettidig betaling: levering av Tilbudsegenkapitalbevisene i Ansattetilbudet	På eller omkring 20. juni 2017

1 Med forbehold om forkortelse eller forlengelse. Hvis Bookbuildingperioden og/eller Bestillingsperioden blir forkortet eller forlenget, endres alle andre datoer i denne tabellen tilsvarende.

Mer informasjon om vilkårene for Tilbudet finnes i punkt 5.3 til 5.5.

5.3 Det Institusjonelle Tilbudet

5.3.1 Oversikt

Det Institusjonelle Tilbudet er strukturert som et tilbud om Eksisterende Egenkapitalbevis til (i) institusjonelle og profesjonelle investorer i Norge, (ii) til investorer utenfor Norge og USA etter gjeldende unntak fra lokale prospektkrav og andre registreringskrav og i samsvar med Regulering S i henhold til U.S. Securities Act og (iii) i USA til QIBer som definert i, og i henhold til, Rule 144A i U.S. Securities Act eller et annet unntak fra registreringskravene i U.S. Securities Act. Bestillinger fra investorer utenfor Norge vil bare bli akseptert hvis Tilretteleggerne er sikre på at bestillingen ikke er i strid med lovene i noen jurisdiksjon.

Minstebeløpet per bestilling i det Institusjonelle Tilbudet er mer enn NOK 2 500 000. Investorer som planlegger å legge inn en bestilling på NOK 2 500 000 eller mindre, må gjøre det i det Offentlige Tilbudet eller, dersom relevant, i Ansattetilbudet. Bestillere som bestiller Eksisterende Egenkapitalbevis i det Offentlige Tilbudet, kan ikke bestille Eksisterende Egenkapitalbevis i det Institusjonelle Tilbudet. Hvis en investor eller personlige nærstående av ham bestiller Eksisterende Egenkapitalbevis i både det Institusjonelle Tilbudet og det Offentlige

Tilbudet, kan Tilretteleggerne uten ytterligere varsel se bort fra disse personenes bestillinger i det Offentlige Tilbudet. Hvis en Tilrettelegger av en eller annen grunn unnlater å se bort fra bestillinger innlevert i det Offentlige Tilbudet på ovennevnte grunnlag, gir ikke dette investoren eller hans nærstående noen rett til å kreve en reduksjon i antallet Eksisterende Egenkapitalbevis som tildeles ham eller dem.

5.3.2 Tilbudspris

Det ikke-bindende Indikative Prisintervallet fra NOK 74,50 til NOK 82,00 per Tilbudsegenkapitalbevis har blitt fastsatt av Banken og Stiftelsen i samråd med Tilretteleggerne. Det ikke-bindende Indikative Prisintervallet antyder et pris/bok verdiforhold på 1,0–1,1 basert på Bankens kvartalsrapport 31. mars 2017 (justert for utbytte). Banken og Stiftelsen forbeholder seg retten til i fellesskap å vedta å endre det Indikative Prisintervallet. En eventuell endring i det Indikative Prisintervallet vil bli presentert i et tilleggsprospekt som skal bli publisert og kunngjort med en pressemelding lagt ut gjennom Oslo Børs' informasjonssystem før handelsstart på den siste dagen av den på det tidspunktet gjeldende Bookbuildingperiode.

Den endelige Tilbudsprisen kan fastsettes innenfor, under eller over det Indikative Prisintervallet etter Bankens og Stiftelsens felles skjønn, etter råd fra Tilretteleggerne, men den endelige Tilbudsprisen vil ikke bli satt under NOK 74,42 per Tilbudsegenkapitalbevis. Den endelige Tilbudsprisen og antallet Eksisterende Egenkapitalbevis som skal selges, vil bli bestemt av Stiftelsen i samråd med Tilretteleggerne på grunnlag av bestillinger fremsatt i det Institusjonelle Tilbudet i Bookbuildingperioden, der Tilretteleggerne mottar uttrykk for investorers interesse i de Eksisterende Egenkapitalbevisene, og antallet bestillinger mottatt i det Offentlige Tilbudet og Ansattetilbudet.

Den endelige Tilbudsprisen er ventet å bli kunngjort gjennom Oslo Børs' informasjonssystem under Bankens ticker «SPOL» 12. juni 2017.

5.3.3 Bookbuildingperiode

Bookbuildingperioden for det Institusjonelle Tilbudet er forventet å finne sted fra kl. 09.00 norsk tid 29. mai 2017 til kl. 16.30 norsk tid 9. juni 2017. Banken og Stiftelsen forbeholder seg retten til i fellesskap å forlenge Bookbuildingperioden når som helst, ut fra antallet, og størrelsen på, bestillinger mottatt i Tilbudet, under ett eller individuelt. En eventuell forlengelse av Bookbuildingperioden skal bli kunngjort gjennom Oslo Børs' informasjonssystem senest kl. 09.00 (norsk tid) på Bookbuildingperiodens gjeldende utløpsdato. Bookbuildingperioden kan forlenges én eller flere ganger, men ikke under noen omstendighet ut over kl. 16:30 norsk tid 23. juni 2017. Ved en forlengelse kan tildelingsdato, første handelsdato, betalingsdato og dato for levering av Tilbudsegenkapitalbevis bli fremskyndet tilsvarende ved melding gjennom Oslo Børs' informasjonssystem. Banken og Stiftelsen forbeholder seg også retten til i fellesskap å vedta å avslutte Bookbuildingperioden tidligere, men under ingen omstendighet tidligere enn 16:30 (norsk tid) 7. juni 2017. En beslutning om å avslutte Bookbuildingperioden før tiden skal bli kunngjort gjennom Oslo Børs' informasjonssystem senest kl. 09:00 norsk tid 7. juni 2017. Ved en fremskyndet avslutning kan tildelingsdato, første handelsdato, betalingsdato og dato for levering av Tilbudsegenkapitalbevisene bli fremskyndet tilsvarende ved melding gjennom Oslo Børs' informasjonssystem.

5.3.4 Bestilling av Eksisterende Egenkapitalbevis

Bestillinger av Eksisterende Egenkapitalbevis i det Institusjonelle Tilbudet må fremsettes i løpet av Bookbuildingperioden ved at en av Tilretteleggerne angitt nedenfor informeres om hvor mange Eksisterende Egenkapitalbevis investoren ønsker å bestille og hvilken pris per Eksisterende Egenkapitalbevis investoren tilbyr å betale for de Eksisterende Egenkapitalbevisene. Alle bestillinger i det Institusjonelle Tilbudet vil bli behandlet på samme måte, uavhengig av hvilken Tilrettelegger investoren velger å legge inn bestillingen hos.

SpareBank 1 Markets AS
Postboks Postboks 1398 Vika
N-0114 Oslo
Norge
T: +47 24 14 74 00
Faks: + 47 24 14 74 01
www.sb1markets.no

Pareto Securities AS
Postboks 1411 Vika
N-0115 Oslo
Norge
T: +47 22 87 87 00
Faks: + 47 22 87 87 15
www.paretosec.com

Swedbank Norge
Postboks Postboks 1441 Vika
N-0115 Oslo
Norge
Tlf.: + 47 23 23 80 30
Faks: + 47 23 23 80 11
www.swedbank.no

Muntlige bestillinger gitt i det Institusjonelle Tilbudet er bindende for investoren og underlagt de samme vilkårene som en skriftlig bestilling. Tilretteleggerne kan imidlertid til enhver tid og etter eget skjønn be investoren bekrefte eventuell muntlig inngitt bestilling skriftlig. Ved å bestille Eksisterende Egenkapitalbevis gir bestilleren hver av Tilretteleggerne (eller noen en av disse har utpekt) fullmakt til og instruks om i fellesskap eller hver for seg å overføre og/eller tegne de Tilbudsegenkapitalbevisene tildelt bestilleren og foreta seg alt som kreves for at de Eksisterende Egenkapitalbevisene skal bli overført til VPS-kontoføreren og sørge for at de økonomiske interessene i de Eksisterende Egenkapitalbevisene blir levert til bestilleren.

Bestillinger fremsatt i det Institusjonelle Tilbudet kan trekkes tilbake eller endres av investoren når som helst frem til utløpet av Bookbuildingperioden. Ved Bookbuildingperiodens utløp blir alle bestillinger som ikke er trukket tilbake eller endret, ugjenkallelige og bindende for investoren, uansett om den endelige Tilbudsprisen blir satt innenfor, over eller under det Indikative Prisintervallet.

5.3.5 Tildeling, betaling og levering av Eksisterende Egenkapitalbevis

Tilretteleggerne vil etter planen utstede meldinger om tildeling av Eksisterende Egenkapitalbevis i det Institusjonelle Tilbudet rundt 12. juni 2017, ved utstedelse av sluttseddel til bestillerne via e-post eller på annen måte.

Betaling av Eksisterende Egenkapitalbevis i det Institusjonelle Tilbudet vil finne sted mot levering av Eksisterende Egenkapitalbevis til VPS-kontoen angitt av investoren. Betaling og levering av Eksisterende Egenkapitalbevis forventes å finne sted rundt 14. juni 2017, og under ingen omstendighet senere enn 30. juni 2017.

Investorer i det Institusjonelle Tilbudet må sørge for at betaling med tilgjengelige midler for de Eksisterende Egenkapitalbevisene tildelt dem er tilgjengelig på den oppgitte oppgjørskontoen registrert på den valgte VPS-kontoen. Hvis midlene ikke blir gjort tilgjengelig og/eller relevante instruksjoner ikke har blitt gitt i overensstemmelse med disse kravene og i tide til å bli inkludert i oppgjøret, vil bestillerens betalingsforpliktelse for de Eksisterende Egenkapitalbevisene bli ansett for å være misligholdt. Forsinket betaling belastes med gjeldende forsinkelsesrente i henhold til lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. (forsinkelsesrenteloven), som på datoen for dette Prospektet er 8,50 prosent p.a.

Hvis en investor unnlater å oppfylle betalingsvilkårene, blir de Eksisterende Egenkapitalbevisene ikke levert til vedkommende, og hver av Banken, de Selgende Egenkapitalbeviserne og Tilretteleggerne forbeholder seg retten til, for investorens regning og risiko (investoren har imidlertid ikke rett til et eventuelt resulterende overskudd), å annullere bestillingen og tildele de tildelte Eksisterende Egenkapitalbevisene på nytt eller på annen måte avhende disse, på slike vilkår og på en slik måte som hver av Banken, de Selgende Egenkapitalbeviserne og Tilretteleggerne måtte bestemme seg for i overensstemmelse med norsk lov. Den opprinnelige investoren forblir ansvarlig for betaling av Tilbudsprisen på de Eksisterende Egenkapitalbevisene vedkommende er tildelt, sammen med eventuelle renter, kostnader, gebyrer og utgifter Banken, de Selgende Egenkapitalbeviserne eller Tilretteleggerne måtte pådra seg som et resultat av eller i forbindelse med et slikt salg, og hver av Banken, de Selgende Egenkapitalbeviserne og Tilretteleggerne kan inndrive betaling for ethvert slikt utestående beløp.

Investorer må være klar over at de Eksisterende Egenkapitalbevisene bare blir levert hvis de betaler for de Eksisterende Egenkapitalbevisene.

5.4 Det Offentlige Tilbudet

5.4.1 Oversikt

Det Offentlige Tilbudet er et offentlig tilbud til investorer i Norge. For det Offentlige Tilbudet gjelder det et minstebeløp per bestilling på NOK 10 500 og et maksimumsbeløp per bestilling på NOK 2 500 000 per bestiller.

Bestillere som legger inn en bestilling i det Offentlige Tilbudet, kan ikke bestille Eksisterende Egenkapitalbevis i det Institusjonelle Tilbudet. Hvis en investor eller personlige nærstående av ham bestiller Eksisterende Egenkapitalbevis i både det Institusjonelle Tilbudet og det Offentlige Tilbudet, kan Tilretteleggerne uten ytterligere varsel se bort fra disse personenes bestillinger i det Offentlige Tilbudet. Hvis en Tilrettelegger av en eller annen grunn unnlater å se bort fra bestillinger innlevert i det Offentlige Tilbudet på det ovennevnte

grunnlag, gir ikke dette investoren eller hans nærstående noen rett til å kreve en reduksjon i antallet Eksisterende Egenkapitalbevis tildelt vedkommende/dem.

5.4.2 Tilbudspris

Tilbudsprisen på de Eksisterende Egenkapitalbevisene som tilbys i det Offentlige Tilbudet, vil være den samme som i det Institusjonelle Tilbudet.

Bestillere i det Offentlige Tilbudet kan, men er ikke pålagt, å angi på Bestillingsskjemaet for det Offentlige Tilbudet at de ikke ønsker å bli tildelt Eksisterende Egenkapitalbevisene hvis Tilbudsprisen blir satt over det Indikative Prisintervallet. Bestillere som gjør det, blir ikke tildelt Eksisterende Egenkapitalbevis hvis Tilbudsprisen blir satt over den øvre enden av det Indikative Prisintervallet. Hvis bestilleren ikke uttrykkelig angir et slikt forbehold på Bestillingsskjema for det Offentlige Tilbudet, er bestillingen bindende uansett om Tilbudsprisen blir satt innenfor eller over (eller under) det Indikative Prisintervallet.

5.4.3 Bestillingsperiode

Bestillingsperioden for det Offentlige Tilbudet løper fra og med kl. 09.00 norsk tid 29. mai 2017 til kl. 12:00 norsk tid 9. juni 2017. Tilretteleggerne kan se bort fra bestillinger som blir sendt inn etter utløpet av Bestillingsperioden. Banken og Stiftelsen forbeholder seg retten til i felleskap når som helst å forlenge Bestillingsperioden, ut fra antallet, og størrelsen på, bestillinger mottatt i Tilbudet, under ett eller individuelt. En eventuell forlengelse av Bestillingsperioden skal bli kunngjort gjennom Oslo Børs' informasjonssystem senest kl. 09.00 norsk tid på Bestillingsperiodens gjeldende utløpsdato. Bestillingsperioden kan forlenges én eller flere ganger, men ikke under noen omstendighet ut over kl. 12:00 norsk tid 23. juni 2017. Ved forlengelse kan tildelingsdato, første handelsdato, betalingsdato og dato for levering av Eksisterende Egenkapitalbevis bli fremskyndet tilsvarende ved melding gjennom Oslo Børs' informasjonssystem. Banken og Stiftelsen forbeholder seg også retten til i fellesskap å vedta å avslutte Bestillingsperioden tidligere, men under ingen omstendighet tidligere enn 12:00 (norsk tid) 7. juni 2017. En beslutning om å avslutte Bestillingsperioden før tiden skal bli kunngjort gjennom Oslo Børs' informasjonssystem senest kl. 09:00 norsk tid 7. juni. Ved en fremskyndet avslutning kan tildelingsdato, første handelsdato, betalingsdato og dato for levering av Eksisterende Egenkapitalbevis bli fremskyndet tilsvarende ved melding gjennom Oslo Børs' informasjonssystem.

5.4.4 Bestillingsprosedyrer og bestillingssteder

Alle bestillinger av Eksisterende Egenkapitalbevis i det Offentlige Tilbudet må fremsettes i løpet av Bestillingsperioden på Bestillingsskjemaet for det Offentlige Tilbudet, som er vedlagt dette Prospektet som vedlegg E. Bestillingsskjemaer for det Offentlige Tilbudet og dette Prospektet kan fås fra Banken eller bestillingskontorene, som er angitt nedenfor. Norske investorer som bestiller Eksisterende Egenkapitalbevis i det Offentlige Tilbudet, kan også bestille Eksisterende Egenkapitalbevis med bestillingsprosedyrne på nettstedene www.sparebank1.no/en/hedmark/about-us/investor.html, www.sb1markets.no, www.paretosec.com og www.swedbank.no, der investoren blir omdirigert til VPS' elektroniske tegningssystem. For å kunne bruke det elektroniske tegningssystemet må investoren ha, eller skaffe seg, et VPS-kontonummer. Investorer som bestiller på nettet, må bekrefte at de er norske statsborgere, ved å angi sitt personnummer.

Riktig utfylte Bestillingsskjemaer for det Offentlige Tilbudet må være mottatt av Tilretteleggerne ved bestillingsstedene senest kl. 12.00 norsk tid 9. juni 2017, med forbehold om forlengelse eller forkortelse av Bestillingsperioden. Eventuelle internettbestillinger må være gjennomført innen den samme fristen. Bestillingsskjemaer for det Offentlige Tilbudet som sendes med vanlig post nær slutten på Bestillingsperioden, kan komme frem etter fristen. Verken Banken, de Selgende Egenkapitalbevisene eller Tilretteleggerne kan holdes ansvarlig for forsinkelser i postsystemet, opptatte fakslinjer eller manglende mottak av Bestillingsskjemaer for det Offentlige Tilbudet sendt til Tilretteleggerne per post, e-post eller faks.

Riktig utfylte og signerte Bestillingsskjemaer for det Offentlige Tilbudet må sendes per post, e-post eller faks, eller leveres til, en av Tilretteleggerne på adressene angitt nedenfor. En bestilling av Eksisterende Egenkapitalbevis i det Offentlige Tilbudet er ugjenkallelig og kan ikke trekkes tilbake, annulleres eller endres etter at bestillerens Bestillingsskjema for det Offentlige Tilbudet er mottatt av et av bestillingskontorene. Ved å bestille Eksisterende Egenkapitalbevis gir bestilleren hver av Tilretteleggerne (eller noen en av disse har utpekt) fullmakt til og instruks om i fellesskap eller hver for seg å overføre og/eller tegne de Eksisterende

Egenkapitalbevisene tildelt bestilleren og foreta seg alt som kreves for at de Eksisterende Egenkapitalbevisene skal bli overført til VPS-kontoføreren og sørge for at de økonomiske interessene i de Eksisterende Egenkapitalbevisene blir levert til bestilleren.

Flere bestillinger er ikke tillatt. Hvis en bestiller sender inn to eller flere Bestillingsskjemaer for det Offentlige Tilbudet, risikerer vedkommende at bestillingene blir slått sammen, eller én eller alle av bestillingene blir annullert, på Banken eller Tilretteleggerens skjønn.

Banken og Tilretteleggerne kan, etter eget skjønn, og uten at bestilleren varsles om det, avvise for sene, eller uriktig utfylte, leverte eller utferdigede Bestillingsskjemaer for det Offentlige Tilbudet eller andre bestillinger som måtte være ulovlige. Alle spørsmål om hvorvidt en bestilling av Eksisterende Egenkapitalbevis i det Offentlige Tilbudet er fremsatt i tide, er gyldig, har riktig form og kan tas i betraktning, avgjøres av Banken etter dets eget skjønn, som vil være endelig og bindende.

Banken, eller Tilretteleggerne etter fullmakt fra Banken, kan etter eget skjønn akseptere sene, eller se bort fra eventuelle mangler eller avvik i Bestillingsskjemaene for det Offentlige Tilbudet (og dermed akseptere uriktig utfylte Bestillingsskjemaer for det Offentlige Tilbudet), tillate at slike mangler eller avvik blir rettet innen en frist som Banken eller Tilretteleggerne fastsetter, eller avvise bestillingen på Eksisterende Egenkapitalbevis i det Offentlige Tilbudet. Det kan ikke forventes at Bestillingsskjemaer for det Offentlige Tilbudet blir ansett for å være mottatt og akseptert hvis ikke alle avvik blir avhjulpet eller frafalt innen den fristen Banken eller Tilretteleggerne fastsetter. Verken Banken, de Selgende Egenkapitalbeviserne eller Tilretteleggerne er på noen måte forpliktet til å varsle om eventuelle mangler eller avvik i forbindelse med innsending av Bestillingsskjemaer for det Offentlige Tilbudet, og de påtar seg ikke noe ansvar for tap som måtte oppstå fordi de ikke har gitt slikt varsel. Alle bestillinger i det Offentlige Tilbudet vil bli behandlet likt, uavhengig av hvilken Tilrettelegger investoren velger å legge inn bestillingen hos.

Bestillingskontorene for fysiske bestillinger i det Offentlige Tilbudet er:

SpareBank 1 Markets AS
Postboks Postboks 1398 Vika
N-0114 Oslo
Norge
Telefon: +47 24 14 74 00
Faks: + 47 24 14 74 01
Epost:
subscription@sb1markets.no
www.sb1markets.no

Pareto Securities AS
Postboks 1411 Vika
N-0115 Oslo
Norge
Telefon: +47 22 87 87 00
Faks: + 47 22 87 87 15
Epost:
subscription@paretosec.com
www.paretosec.com

Swedbank Norge
Postboks Postboks 1441 Vika
N-0115 Oslo
Norge
Telefon: + 47 [xx xx xx xx]
Faks: + 47 23 23 80 11
Epost:
emisjon@swedbank.no
www.swedbank.no

5.4.5 Tildeling, betaling og levering av Eksisterende Egenkapitalbevis i det Offentlige Tilbudet

I det Offentlige Tilbudet blir bestillerne tildelt et antall Eksisterende Egenkapitalbevis, rundet ned til nærmeste hele Eksisterende Egenkapitalbevis, som ut fra Tilbudsprisen gir en verdi på minst NOK 10 500 og en maksimum allokering av Eksisterende Egenkapitalbevis på NOK 2 500 000. Banken vil tilstrebe å sikre at hver bestiller tildeles Eksisterende Egenkapitalbevis for opp til NOK 100 000, forutsatt at dette er bestilt.

Alle bestillere som blir allokert Eksisterende Egenkapitalbevis i det Offentlige Tilbudet vil få et brev som bekrefter antallet tildelte Eksisterende Egenkapitalbevis og beløpet som skal betales. Disse brevene forventes å bli sendt rundt 12. juni 2017.

Alle bestillere i det Offentlige Tilbudet gir Tilretteleggerne, ved utfyllelse av Bestillingsskjemaet for det Offentlige Tilbudet, en engangsfullmakt til å belaste en angitt bankkonto i en norsk bank med beløpet som skal betales for de Eksisterende Egenkapitalbevisene vedkommende er tildelt i det Offentlige Tilbudet.

Det forventes at beløpet vil bli trukket rundt 14. juni 2017 («**Betalingsdatoen for det Offentlige Tilbudet**»), og det må være dekning på den angitte bankkontoen fra og med 13. juni 2017. Tilretteleggerne har bare fullmakt til å trekke beløpet én gang, men forbeholder seg retten til å gjøre opptil tre debiteringsforsøk, og fullmakten vil være gyldig i opptil sju virkedager etter Betalingsdatoen for det Offentlige Tilbudet. Hvis det ikke er nok midler

på den angitte bankkontoen eller det ikke er mulig å belaste den angitte bankkontoen med beløpet bestilleren er forpliktet til å betale, eller hvis betaling ikke mottas av en av Tilretteleggerne i henhold til andre instruksjoner, vil bestillerens betalingsforpliktelse til å betale for de Eksisterende Egenkapitalbevisene bli ansett for å være misligholdt.

Bestillere som ikke har norsk bankkonto, må sørge for at betaling av de Eksisterende Egenkapitalbevisene de har blitt tildelt i det Offentlige Tilbudet, skjer med tilgjengelige midler senest kl. 12.00 norsk tid 14. juni 2017. Bestillerne bes ta kontakt med en av Tilretteleggerne i denne forbindelse.

Forsinket betaling belastes med gjeldende forsinkelsesrente i henhold til lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. (forsinkelsesrenteloven), som på datoen for dette prospektet var 8,50 prosent p.a.

Hvis en bestiller unnlater å oppfylle betalingsvilkårene, blir de Eksisterende Egenkapitalbevisene, etter Tilretteleggerens skjønn, ikke levert til vedkommende, og hver av Banken, de Selgende Egenkapitalbeviserne og Tilretteleggerne forbeholder seg retten til, for bestillerens regning og risiko (bestilleren får imidlertid ikke noen rett til et eventuelt resulterende overskudd), å annullere bestillingen og tildele de tildelte Eksisterende Egenkapitalbevisene på nytt eller på annen måte avhende disse, på slike vilkår og på en slik måte som hver av Banken, de Selgende Egenkapitalbeviserne og Tilretteleggerne måtte bestemme seg for i overensstemmelse med norsk lov. Den opprinnelige bestilleren forblir ansvarlig for å betale Tilbudsprisen på de Eksisterende Egenkapitalbevisene vedkommende er tildelt, sammen med eventuelle renter, kostnader, gebyrer og utgifter Banken, de Selgende Egenkapitalbeviserne eller Tilretteleggerne pådrar seg som et resultat av eller i forbindelse med et slikt salg, og hver av Banken, de Selgende Egenkapitalbeviserne eller Tilretteleggerne kan inndrive betaling for ethvert slikt utestående beløp.

Alle bestillere i det Offentlige Tilbudet må ha en gyldig VPS-konto for å motta Eksisterende Egenkapitalbevis. VPS-kontonummeret må oppgis ved registrering av en bestilling gjennom VPS' elektroniske tegningssystem eller på Bestillingsskjemaet for det Offentlige Tilbudet. VPS-kontoer kan opprettes hos autoriserte VPS-kontoførere, som kan være norske banker, autoriserte verdipapirforetak i Norge og norske avdelinger av kredittinstitusjoner etablert innenfor EØS.

Tegnere som har tilgang til investortjenester gjennom sin VPS-kontofører, vil kunne undersøke hvor mange Eksisterende Egenkapitalbevis de er tildelt, fra rundt kl. 12:00 norsk tid 12. juni 2017. Tegnere som ikke har tilgang til investortjenester gjennom sin VPS-kontofører, kan kontakte Tilretteleggerne fra kl. 12:00 norsk tid 12. juni 2017 og spørre dem hvor mange Eksisterende Egenkapitalbevis de er tildelt.

Det forventes at de Eksisterende Egenkapitalbevisene vil bli levert i VPS til bestillere i det Offentlige Tilbudet rundt 14. juni 2017, og senest 30. juni 2016, forutsatt at bestilleren har betalt for de Eksisterende Egenkapitalbevisene vedkommende er tildelt, innen fristen.

Bestillerne må være klar over at de Eksisterende Egenkapitalbevisene bare blir levert hvis de betaler for dem.

5.5 Ansattetilbudet

5.5.1 Kvalifiserte Ansatte

Hvis annet ikke følger av gjeldende lovgivning, er alle faste ansatte i Konsernet, per 9. juni 2017, Kvalifiserte Ansatte for å delta i Ansattetilbudet.

5.5.2 Oversikt

I Ansattetilbudet tilbys Nye Egenkapitalbevis til Kvalifiserte Ansatte, med en nedre grense per bestilling på NOK 10 500 og en øvre grense per bestilling på NOK 2 500 000. Hver Kvalifisert Ansatt vil motta en rabatt på 20 prosent på samlet beløp som slike ansatte må betale, begrenset til NOK 25 000 per Kvalifisert Ansatt (dvs. det vil ikke være ekstra rabatt for bestillinger som overstiger NOK 125 000 per Kvalifisert Ansatt). Alle tegnere i Ansattetilbudet må ha VPS konto i Banken.

De Nye Egenkapitalbevisene som tildeles en Kvalifisert Ansatt i Ansattetilbudet til 20 prosent rabatt på totalbeløpet slike investorer må betale (dvs. tildelte Nye Egenkapitalbevis med et samlet beløp slike investorer

må betale opp til NOK 125 000 per Kvalifisert Ansatt før rabatt), vil være underlagt en omsetningsbegrensning der de relevante Egenkapitalbevisene ikke kan omsettes, selges, pantsettes eller avhendes på annen måte i en periode på to år fra levering til den relevante Kvalifiserte Ansattes VPS-konto.

5.5.3 *Beslutning om å utstede Nye Egenkapitalbevis*

På representantskapets årsmøte 30. mars 2017 ga representantskapet Bankens styre fullmakt til å øke Bankens eierandelskapital på opp til NOK 531 012 700 i forbindelse med blant annet tilbud av egenkapitalbevis til ansatte i Banken:

«Representantskapet gir styret fullmakt til å øke eierandelskapitalen i samsvar med finansforetaksloven § 10-10 (2), jf. allmennaksjeloven § 10-14 (2), på følgende vilkår:

- 1. Eierandelskapitalen kan ved én eller flere anledninger økes med opp til NOK 531 012 700.*
- 2. Pålydende verdi per egenkapitalbevis er NOK 50.*
- 3. Egenkapitalbevisseierens fortrinnsrettigheter kan settes til side.*
- 4. Fullmakten kan brukes i forbindelse med nødvendig styrking av bankens egenkapital, utstedelse av egenkapitalbevis som vederlag i forbindelse med oppkjøp av foretak innenfor bankens virkeområde, eller i forbindelse med salg av egenkapitalbevis til ansatte og/eller valgte representanter.*
- 5. Fullmakten omfatter forhøyelse av eierandelskapitalen mot annet vederlag enn kontantvederlag og retten til å pådra seg særlige forpliktelser for banken i samsvar med allmennaksjeloven § 10-2, men omfatter ikke beslutninger om sammenslåing i henhold til allmennaksjeloven § 13-5.*
- 6. Fullmaktene erstatter tidligere innvilgede fullmakter til å forhøye eierandelskapitalen og skal være gyldige frem til representantskapets årsmøte i 2018, men senest 30. juni 2018»*

Styret skal, ved Bookbuildingperiodens utløp, bestemme antall Nye Egenkapitalbevis som skal utstedes, endelig Tilbudspris og øvrige vilkår i forbindelse med Ansattetilbudet i samsvar med fullmakten gitt ovenfor. De eksisterende egenkapitalbevisseierens fortrinnsrett vil bli satt til side til fordel for de Kvalifiserte Ansatte som tildeles Nye Egenkapitalbevis i Ansattetilbudet.

5.5.4 *Tilbudspris*

Tilbudsprisen for de Nye Egenkapitalbevisene i Ansattetilbudet vil være den samme som i det Institusjonelle Tilbudet, men hver Kvalifisert Ansatt vil motta en rabatt på 20 prosent på totalbeløpet slike investorer må betale, begrenset til NOK 25 000 per Kvalifisert Ansatt (dvs. det vil ikke være ekstra rabatt på bestillinger som overstiger NOK 125 000 per Kvalifisert Ansatt).

Bestillere i Ansattetilbudet kan, men er ikke pålagt, å angi, på Bestillingsskjemaet for Ansattetilbudet, at de ikke ønsker å bli tildelt Nye Egenkapitalbevis hvis Tilbudsprisen blir satt over det Indikative Prisintervallet. Bestillere som gjør det, blir ikke tildelt Nye Egenkapitalbevis hvis Tilbudsprisen blir satt over den øvre enden av det Indikative Prisintervallet. Hvis bestilleren ikke uttrykkelig kommer med et slikt forbehold på Bestillingsskjemaet for Ansattetilbudet, er bestillingen bindende uansett om Tilbudsprisen blir satt innenfor eller over (eller under) det Indikative Prisintervallet.

5.5.5 *Bestillingsperiode*

Bestillingsperioden for Ansattetilbudet løper fra og med kl. 09.00 norsk tid 29. mai 2017 til kl. 12.00 norsk tid 9. juni 2017. SpareBank 1 Markets kan se bort fra bestillinger som blir sendt inn etter utløpet av Bestillingsperioden. Banken og Stiftelsen forbeholder seg i fellesskap retten til når som helst å forlenge Bestillingsperioden, ut fra antallet, og størrelsen på, bestillinger mottatt i Tilbudet, under ett eller individuelt. En eventuell forlengelse av Bestillingsperioden skal bli kunngjort gjennom Oslo Børs' informasjonssystem senest kl. 09:00 norsk tid på Bestillingsperiodens gjeldende utløpsdato. Bestillingsperioden kan forlenges én eller flere ganger, men ikke

under noen omstendighet ut over kl. 12:00 norsk tid 23. juni 2017. Ved forlengelse kan tildelingsdato, første handelsdato, betalingsdato og dato for levering av Nye Egenkapitalbevis bli fremskyndet tilsvarende ved melding gjennom Oslo Børs' informasjonssystem. Banken og Stiftelsen forbeholder seg i fellesskap også retten til å avslutte Bestillingsperioden tidligere, men ikke tidligere enn kl. 12:00 norsk tid 7. juni 2017. En beslutning om å avslutte Bestillingsperioden tidligere skal bli kunngjort gjennom Oslo Børs' informasjonssystem senest kl. 09:00 norsk tid 7. juni 2017. Ved en fremskyndet avslutning kan tildelingsdato, første handelsdato, betalingsdato og dato for levering av Nye Egenkapitalbevis bli fremskyndet tilsvarende ved melding gjennom Oslo Børs' informasjonssystem.

5.5.6 Bestillingsprosedyrer og bestillingssteder

Alle bestillinger av Nye Egenkapitalbevis i Ansattetilbudet må fremsettes i løpet av Bestillingsperioden på Bestillingsskjemaet for Ansattetilbudet, som er vedlagt dette Prospektet som vedlegg F. Bestillingsskjema for Ansattetilbudet og dette Prospektet kan fås fra Banken eller SpareBank 1 Markets («**Tegningskontoret for Ansattetilbudet**») som angitt nedenfor. Kvalifiserte Ansatte som bestiller Nye Egenkapitalbevis i Ansattetilbudet, kan også bestille Nye Egenkapitalbevis ved å fullføre bestillingsprosedyrene på Bankens intranettside, som vil omdirigere investoren til VPS' elektroniske tegningssystem. For å kunne bruke det elektroniske tegningssystemet må investoren ha, eller skaffe seg, et VPS-kontonummer i Banken. Investorer som bestiller på internett, må bekrefte at de er norske statsborgere, ved å angi sitt personnummer.

Riktig utfylte Bestillingsskjemaer for Ansattetilbudet må være mottatt av SpareBank 1 Markets ved bestillingsstedene senest kl. 12:00 norsk tid 9. juni 2017, med forbehold om forkortelse eller forlengelse av Bestillingsperioden. Bestillingsskjemaer for Ansattetilbudet som sendes med vanlig post nær slutten på Bestillingsperioden, kan komme frem etter fristen. Verken Banken, de Selgende Egenkapitalbeviserne eller Tegningskontoret for Ansattetilbudet kan holdes ansvarlig for forsinkelser i postsystemet, opptatte fakslinjer eller manglende mottak av Bestillingsskjemaer for Ansattetilbudet sendt til Tegningskontoret for Ansattetilbudet per post, e-post eller faks.

Riktig utfylte og signerte Bestillingsskjemaer for Ansattetilbudet må sendes per post, e-post eller faks, eller leveres til Tegningskontoret for Ansattetilbudet på adressen som er angitt nedenfor. En bestilling av Nye Egenkapitalbevis i Ansattetilbudet er ugjenkallelig og kan ikke trekkes tilbake, annulleres eller endres etter at bestillerens Bestillingsskjema for Ansattetilbudet er mottatt av Tegningskontoret for Ansattetilbudet. Ved å bestille Nye Egenkapitalbevis gir bestilleren Tegningskontoret for Ansattetilbudet (eller noen en av disse har utpekt) fullmakt til og instruks om å overføre og/eller tegne de Nye Egenkapitalbevisene tildelt bestilleren og foreta seg alt som kreves for at de Nye Egenkapitalbevisene skal bli overført til VPS-kontoføreren og sørge for at de økonomiske interessene i de Nye Egenkapitalbevisene blir levert til bestilleren.

Flere bestillinger er ikke tillatt. Hvis en bestiller sender inn to eller flere Bestillingsskjemaer for Ansattetilbudet, risikerer vedkommende at bestillingene blir slått sammen, eller at én eller alle bestillinger bli annullert, etter Bankens etter eget skjønn. For å kunne bestille Nye Egenkapitalbevis må de Kvalifiserte Ansatte ha VPS konto i Banken.

Banken og Tegningskontoret for Ansattetilbudet kan, etter eget skjønn, og uten at bestilleren varsles om det, avvise for sent inkomne eller uriktig utfylte, leverte eller utferdigede Bestillingsskjemaer for Ansattetilbudet eller andre bestillinger som måtte være ulovlige. Alle spørsmål om hvorvidt en bestilling av Nye Egenkapitalbevis i Ansattetilbudet er fremsatt i tide, er gyldig, har riktig form og kan tas i betraktning, avgjøres av Banken etter dets eget skjønn som vil være endelig og bindende.

Banken, eller Tegningskontoret for Ansattetilbudet etter fullmakt fra styret, kan etter eget skjønn akseptere sent inkomne, eller se bort fra eventuelle mangler eller avvik i Bestillingsskjemaene for Ansattetilbudet (og dermed akseptere uriktig utfylte Bestillingsskjemaer for Ansattetilbudet), tillate at slike mangler eller avvik blir rettet innen en frist Banken eller Tegningskontoret for Ansattetilbudet fastsetter, eller avvise bestillingen av Nye Egenkapitalbevis i Ansattetilbudet. Det kan ikke forventes at Bestillingsskjemaer for Ansattetilbudet blir ansett for å være mottatt og akseptert hvis ikke alle avvik blir avhjulpet eller frafalt innen den fristen Banken eller Tegningskontoret for Ansattetilbudet fastsetter. Verken Banken eller Tegningskontoret for Ansatteemisjoen er på noen måte forpliktet til å varsle om eventuelle for sent inkomne, mangler eller avvik i forbindelse med innsending av Bestillingsskjemaer for Ansatteemisjonen, og de påtar seg ikke noe ansvar for tap som måtte oppstå fordi de ikke har gitt slikt varsel.

Tegningskontoret for ansatte for fysiske bestillinger i Ansattetilbudet er:

SpareBank 1 Markets AS
Postboks Postboks 4796
Sluppen
7467 Trondheim
Norge
T: +47 24 14 74 00
F: +47 73 58 65 25
E-post:
subscription@sb1markets.no
www.sb1markets.no

5.5.7 Tildeling, betaling og levering av Nye Egenkapitalbevis i Ansattetilbudet

I Ansattetilbudet blir bestillerne tildelt et antall Nye Egenkapitalbevis, rundet ned til nærmeste hele Nye Egenkapitalbevis, som ut fra Tilbudsprisen gir en verdi på minst NOK 10 500 og høyst NOK 2 500 000.

Alle bestillere som blir tildelt Tilbudsegenkapitalbevis i Ansattetilbudet, vil få et brev som bekrefter antallet tildelte Nye Egenkapitalbevis og beløpet som skal betales. Disse brevene er forventet sendt rundt 12. juni 2017.

Alle som bestiller i Ansattetilbudet må, ved å fylle ut og signere Bestillingsskjemaet for Ansattetilbude, gi Tegningskontoret For Ansatte en engangsfullmakt til å belaste en angitt bankkonto i en norsk bank med beløpet som skal betales for de Nye Egenkapitalbevisene vedkommende er tildelt i Ansattetilbudet.

Det forventes at beløpet vil bli trukket rundt 14. juni 2017 («**Betalingsdatoen for Ansattetilbudet**»), og det må være dekning på den angitte bankkontoen fra og med 13. juni 2017. Tegningskontoret For Ansattetilbudet har bare fullmakt til å trekke beløpet én gang, men forbeholder seg retten til å gjøre opp til tre debiteringsforsøk, og fullmakten vil være gyldig i opp til sju virkedager etter Betalingsdatoen for Ansattetilbudet. Hvis det ikke er nok midler på den angitte bankkontoen eller det ikke er mulig å belaste den angitte bankkontoen med beløpet bestilleren er forpliktet til å betale, eller hvis betaling ikke mottas av Tegningskontoret For Ansattetilbudet i henhold til andre instruksjer, vil bestillerens betalingsforpliktelse for de Nye Egenkapitalbevisene bli ansett for å være misligholdt.

Forsinket betaling belastes med gjeldende forsinkelsesrente i henhold til lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. (forsinkelsesrenteloven), som på datoen for dette prospektet var 8,50 prosent p.a.

Hvis en bestiller unnlater å oppfylle betalingsvilkårene, blir de Nye Egenkapitalbevisene, etter Bankens eller Tegningskontoret For Ansattetilbudets skjønn, ikke levert til vedkommende, og hver av Banken og Tegningskontoret for Ansattetilbudet forbeholder seg retten til, for bestillerens regning og risiko (bestilleren får imidlertid ikke noen rett til et eventuelt resulterende overskudd), å annullere bestillingen og tildele de tildelte Nye Egenkapitalbevisene på nytt eller på annen måte avhende disse, på slike vilkår og på en slik måte som hver av Banken og Tegningskontoret for Ansattetilbudet måtte bestemme seg for i overensstemmelse med norsk lov. Den opprinnelige bestilleren forblir ansvarlig for å betale de Nye Egenkapitalbevisene vedkommende er tildelt, sammen med eventuelle renter, kostnader, gebyrer og utgifter Banken eller Tegningskontoret for Ansattetilbudet pådrar seg som et resultat av eller i forbindelse med et slikt salg, og hver av Banken eller Tegningskontoret for Ansattetilbudet kan inndrive betaling for ethvert slikt utestående beløp.

Alle bestillere i Ansattetilbudet må ha en gyldig VPS-konto i Banken for å motta Nye Egenkapitalbevis. VPS-kontonummeret må oppgis ved registrering av en bestilling gjennom VPS' elektroniske tegningssystem eller på Bestillingsskjemaet for Ansattetilbudet. VPS-kontoer kan opprettes hos autoriserte VPS-kontoførere, som kan være norske banker, autoriserte verdipapirforetak i Norge og norske avdelinger av kredittinstitusjoner etablert innenfor EØS.

Det forventes at de Nye Egenkapitalbevisene vil bli levert i VPS til bestillere i Ansattetilbudet rundt 20. juni 2017, forutsatt at bestilleren har betalt for Tilbudsegenkapitalbevisene som tildeles bestilleren når disse forfaller, at Finanstilsynet har godkjent utstedelsen av de Nye Egenkapitalbevisene, og at forhøyelsen av eierandelskapitalen har blitt registrert i Foretaksregisteret, og under ingen omstendighet senere enn 9. september 2017, som er fristen for registrering av kapitalforhøyelsen i Foretaksregisteret (3 måneder etter utløpet av Bestillingsperioden).

5.5.8 Lock-up forpliktelser

De Nye Egenkapitalbevisene som tildeles en Kvalifisert Ansatt i Ansattetilbudet til 20 prosent rabatt på totalbeløpet slike investorer må betale, begrenset til NOK 25 000 per Kvalifisert Ansatt (dvs. tildelt Nye Egenkapitalbevis med et samlet betalbart beløp opp til NOK 125 000 før rabatt), vil være underlagt en omsetningsbegrensning der de relevante Egenkapitalbevisene ikke kan omsettes, selges, pantsettes eller avhendes på annen måte i en periode på to år fra levering til den relevante Kvalifiserte Ansattes VPS-konto. Ved å bestille og bli allokert Nye Egenkapitalbevis i Annsattetilbudet aksepterer og anerkjenner de Kvalifiserte Ansatte at Tegningskontoret for Ansattetilbudet har rett til å instruere den respektive Kvalifiserte Ansattes sin VPS- kontofører om å implementere en omsetningsbegrensning for de Nye Egenkapitalbevisene som er bestilt og allokert på en rabbert Tilbudspris på den respektive Kvalifiserte Ansattes VPS konto for å sikre omsetningsbegrensningen som er nevnt ovenfor.

5.6 Tildelingsmekanisme

Tilbudet er delt inn i et Institusjonelt Tilbud, et Offentlig Tilbud og et Ansattetilbud. Den forventede fordelingen av Eksisterende Egenkapitalbevis mellom det Institusjonelle Tilbudet og det Offentlige Tilbudet er henholdsvis 80–85 prosent og 15–20 prosent. Den endelige fordelingen mellom transjene blir imidlertid bestemt basert på bestillingsnivå i de respektive transjene i forhold til det totale bestillingsnivået i Tilbudet, og på grunnlag av de tildelingsprinsippene som er angitt nedenfor. Banken og Stiftelsen, etter råd fra Tilretteleggerne, forbeholder seg retten til å avvike fra den foreløpig antatte fordelingen på transjene uten ytterligere varsel og etter eget skjønn.

I det Institusjonelle Tilbudet bestemmer Banken og Stiftelsen i fellesskap tildelingen av de Eksisterende Egenkapitalbevisene etter råd fra Tilretteleggerne. Et viktig aspekt ved tildelingsprinsippene er ønsket om å skape en hensiktsmessig langsiktig eierstruktur for Banken. Tildelingsprinsippene vil omfatte faktorer som tegnede beløp, deltagelse ved forhåndsmarkedsføring og deltagelse i road-show, bestillingstidspunkt, prisaggressivitet i Bookbuildingperioden, bestillingenes relative størrelse, oppfattet investorkvalitet og investeringshorisont, sektorkunnskap, geografisk opprinnelse og målet om å etablere en sterk og differensiert eierstruktur. Banken og Stiftelsen, etter råd fra Tilretteleggerne, forbeholder seg videre retten til etter eget skjønn å ta hensyn til bestillernes kredittverdighet. Banken og Stiftelsen, etter råd fra Tilretteleggerne, kan også fastsette en øvre grense for tildeling, redusere en bestilling eller bestemme at det ikke skal foretas noen tildeling til noen bestiller.

I det Offentlige Tilbudet vil tildelingen bli gjort forholdsmessig ved hjelp av VPS' automatiske standard tildelingsprosedyre og/eller andre tildelingsmekanismer, men det vil ikke bli foretatt tildelinger der antallet Eksisterende Egenkapitalbevis gir en samlet pris på mindre enn NOK 10 500. Uten hensyn til det foregående vil Banken tilstrebe å sikre at hver bestiller tildeles Eksisterende Egenkapitalbevis for opp til NOK 100 000, forutsatt at dette er bestilt. Banken og Stiftelsen, etter råd fra Tilretteleggerne, forbeholder seg retten til i fellesskap å vedta å redusere eller se bort fra eventuell bestilling i det Offentlige Tilbudet. Banken og stiftelsen, etter råd fra Tilretteleggerne, forbeholder seg videre retten til i fellesskap å vedta, etter råd fra Tilretteleggerne, å redusere eller avvise enhver bestilling i det Offentlige Tilbudet. Banken og Stiftelsen i fellesskap, etter råd fra Tilretteleggerne, forbeholder seg også retten til å begrense samlet antall bestillere som Eksisterende Egenkapitalbevis vil bli tildelt til hvis de anser det som nødvendig for å holde antall egenkapitalbevisiere i Banken på et hensiktsmessig nivå, og slik begrensning har ikke den virkning at eventuelle vilkår for noteringen vedrørende antall egenkapitalbevisiere ikke blir oppfylt. Hvis Banken og Stiftelsen bestemmer seg for å begrense antallet bestillere det skal tildeles Eksisterende Egenkapitalbevis til, skal det bestemmes ved loddtrekning eller liknende mekanismer hvem de Eksisterende Egenkapitalbevisene skal tildeles til. En begrensning av det totale antallet bestillere kan også skje ved at man fastsetter en grense mellom NOK 10 500 og NOK 2 500 000 og anvender dette begrensningsprinsippet på bestillere i det Offentlige Tilbudet som har bestilt Eksisterende Egenkapitalbevis til en samlet tilbudspris under denne grensen.

I Ansattetilbudet tar Banken sikte på å gi alle Kvalifiserte Ansatte full tildeling, forutsatt at de legger inn en bestilling som ligger innenfor den nedre og den øvre grensen for slike bestillere. De Kvalifiserte Ansatte garanteres tildeling av Nye Egenkapitalbevis med et totalt betalingsbeløp på NOK 125 000 (før rabatt). Alle Kvalifiserte Ansatte vil bli behandlet på samme måte, og det vil ikke være forskjellsbehandling for ledelsen eller ledende ansatte.

Ingen Tilbudsegenkapitalbevis er forbeholdt noe bestemt nasjonalt marked.

Bestillinger vil ikke bli behandlet forskjellig ut fra hvilken Tiltrettelegger den sendes inn til.

5.7 Publisering av informasjon om Tilbudet

I tillegg til pressemeldinger på Bankens nettsted vil Banken bruke Oslo Børs' elektroniske informasjonssystem når den skal publisere informasjon om Tilbudet, for eksempel informasjon om endringer i det Indikative Prisintervallet, om endringer i tidsskjemaet for Tilbudet, herunder Bookbuildingperioden og Bestillingsperioden, og om fastsettelsen av Tilbudsprisen.

Generell informasjon om resultatet av Tilbudet, herunder den endelige fastsettelsen av Tilbudsprisen, antallet Tilbudsegenkapitalbevis og totalbeløpet for Tilbudet, er forventet å bli publisert rundt 12. juni 2017 i form av en melding gjennom Oslo Børs' elektroniske informasjonssystem.

5.8 Vilkår for gjennomføring av Tilbudet

Den 22. mai 2017 søkte Banken om notering. Gjennomføringen av Tilbudet er betinget av at styret i Oslo Børs innvilger søknaden om notering av Bankens Egenkapitalbevis på et møte som forventes å bli holdt 7. juni 2017, og at vilkårene for opptak til notering som Oslo Børs har fastsatt blir oppfylt, som er forventet å være:

- at Banken har i overkant av 200 egenkapitalbevisiere, og at hver egenkapitalbevisier eier Egenkapitalbevis med en verdi på mer enn NOK 10 000, og
- at det er en fri flyt i Egenkapitalbevisene på minst 25 prosent.

Banken forventer at disse vilkårene blir oppfylt gjennom Tilbudet.

Det slås uttrykkelig fast at Tilbudet på de vilkår som er angitt i dette Prospektet bare gjennomføres dersom vilkårene for opptak til notering på Oslo Børs blir oppfylt. Tilbudet blir avlyst hvis vilkårene ikke blir oppfylt. Det kan ikke avgis noen garanti for at Banken kommer til å oppfylle disse vilkårene.

Gjennomføringen av Tilbudet på de vilkår som er angitt i dette Prospektet, er ellers betinget av (i) at Banken og Stiftelsen, etter råd fra Tiltretteleggerne, har godkjent Tilbudsprisen og tildelingen av Tilbudsegenkapitalbevisene til kvalifiserte investorer etter bookbuildingprosessen, og, (ii) når det gjelder Ansattetilbudet, at styret i Banken beslutter at de Nye Egenkapitalbevisene skal utstedes og at Finanstilsynet har godkjent utstedelsen av de Nye Egenkapitalbevisene.

Det er ingen garanti for at disse vilkårene blir oppfylt. Oppfylles ikke ovenstående vilkår, kan Tilbudet bli trukket eller stoppet uten at bestillerne godtgjøres.

5.9 Rettighetene knyttet til Tilbudsegenkapitalbevisene

Bankens Egenkapitalbevis er utstedt i henhold til Finansforetaksloven. De Nye Egenkapitalbevisene vil i alle henseender gi fulle egenkapitalbeviserrettigheter i Banken på lik linje med alle andre egenkapitalbevis i Banken, herunder retten til å motta utbytte for de Nye Egenkapitalbevisene når kapitalforhøyelsen for de Nye Egenkapitalbevisene er registrert i Fortaksregisteret. En beskrivelse av rettighetene knyttet til Egenkapitalbevisene finnes i punkt 17.1.

De Nye Egenkapitalbevisene som allokeres til Kvalifiserte Ansatte i Ansattetilbudet til en rabattert Tilbudspris vil være underlagt en lock-up forpliktelse (handelsforbud) i to år fra datoen de Nye Egenkapitalbevisene leveres til den relevante Kvalifiserte Ansattes VPS-konto.

5.10 Opptak til handel, handelsmarked, handelssymbol og VPS-registrering

Forutsatt at vilkårene for gjennomføring av Tilbudet blir oppfylt, og at Tilbudet ikke blir trukket tilbake, forventes det at handelen i de Eksisterende Egenkapitalbevisene på Oslo Børs vil starte rundt 13. juni 2017. De Nye Egenkapitalbevisene som allokteres til Kvalifiserte Ansatte i Ansattetilbudet er forventet utstedt omkring 20. juni 2017, forutsatt rettidig betaling, og er forventet å være notert på Oslo Børs etter levering av disse. Det forventes at Egenkapitalbevisene vil bli omsatt under symbolet «SPOL». All handel med Tilbudsegenkapitalbevisene før oppgjør og levering gjøres på de aktuelle partenes egen risiko.

Investorer som ønsker å selge Tilbudsegenkapitalbevisene før leveringen har funnet sted, risikerer at betalingen ikke finner sted i tråd med de ovennevnte prosedyrene, og at de solgte Tilbudsegenkapitalbevisene ikke kan leveres i tide. Bestillere som ønsker å selge sine Tilbudsegenkapitalbevis før leveringen, må derfor sørge for at betalingen blir foretatt, slik at Tilbudsegenkapitalbevisene kan leveres til kjøperen i tide.

Nye Egenkapitalbevis som tildeles Kvalifiserte Ansatte til rabattert Tilbudspris, er underlagt en toårig omsetningsbegrensning fra levering av slike Nye Egenkapitalbevis på den relevante Kvalifiserte Ansattes VPS-konto.

Banken har ikke søkt om opptak til handel i sine egenkapitalbevis på noen annen børs eller noe annet regulert marked enn Oslo Børs.

Banken, de Selgende Egenkapitalbeviserne eller Tilretteleggerne kan ikke forsikre at et likvid handelsmarked for Egenkapitalbevisene kan opprettes eller opprettholdes. Prisene Egenkapitalbevisene blir omsatt for etter Tilbudet vil kunne bli lavere enn Tilbudsprisen. Det er ikke sikkert at det blir noe samsvar mellom Tilbudsprisen og markedsprisen på Egenkapitalbevisene etter Tilbudet.

Tilbudsegenkapitalbevisene utstedes i elektronisk form i VPS og har ISIN NO 0010751910. Bankens register av egenkapitalbevisiere hos VPS administreres av SpareBank 1 SMN, adresse: Søndre gate 4. 7011 Trondheim

5.11 Obligatoriske hvitvaskingsprosedyrer

Tilbudet omfattes av lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. og forskrift 13. mars 2009 nr. 302 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. («**hvitvaskingslovgivningen**»).

Bestillere som ikke er registrert som eksisterende kunder hos en av Tilretteleggerne må bekrefte identiteten sin i overensstemmelse med kravene i hvitvaskingslovgivningen, med mindre et unntak kommer til anvendelse. Bestillere som på Bestillingsskjemaet har angitt en eksisterende norsk bankkonto og en eksisterende VPS-konto, er unntatt fra kravet hvis det samlede bestillingsbeløpet er lavere enn NOK 100 000 og ingen av Tilretteleggerne krever at de bekrefter identiteten sin. Identitetsbekreftelsen må være fullført før utløpet av Bestillingsperioden eller Bookbuildingperioden. Bestillere som ikke har fullført en påkrevd identitetsbekreftelse kan ikke tildeles Tilbudsegenkapitalbevis.

5.12 VPS-konto

Alle som ønsker å delta i Tilbudet må ha en VPS-konto. For tegniger i Ansattetilbudet må VPS konoten være i Banken. VPS-kontonummeret må oppgis på Bestillingsskjemaet eller i VPS' elektroniske tegningssystem. VPS-kontoer kan opprettes hos autoriserte VPS-kontoførere, som kan være norske banker, autoriserte verdipapirforetak i Norge og norske avdelinger av kredittinstitusjoner etablert innenfor EØS. Ikke-norske investorer kan imidlertid bruke VPS-kontoer registrert i en forvalters navn. Forvalteren må være godkjent av Finansdepartementet. For å få opprettet en VPS-konto må man bekrefte identiteten sin overfor VPS-kontoføreren slik Hvitvaskingslovgivningen krever.

5.13 Selgende Egenkapitalbevisiere

Stiftelsen, med forretningsadresse Strandgata 15, 2317 Hamar, Norge, vil selge Tilbudsegenkapitalbevis i Tilbudet i en størrelsesorden opp til 19 044 938, og opp til 21 721 576 inkludert eventuell overtildeling. De andre Selgende Egenkapitalbevisierens salg av egenkapitalbevis i Tilbudet er fastsatt nedenfor:

Selgende egenkapitalbevisiere	Forretningsadresse	Antall egenkapitalbevis som skal selges
SpareBank 1 SR-Bank ASA	Bjergsted Terrasse 1 4007 Stavanger Norge	1 713 942
SpareBank 1 SMN	Søndre gate 4 7011 Trondheim Norge	1 713 942
SpareBank1 Nord-Norge	Storgata 65 9008 Tromsø Norge	1 713 942
SpareBank 1 Ringerike Hadeland	Søndre torv 6 3510 Hønefoss Norge	700 000
SpareBank 1 Modum	Vikersundgata 29 3370 Vikersund Norge	419 962
SpareBank 1 Søre Sunnmøre	Gymnasvegen 2 6102 Volda Norge	419 962
SpareBank 1 Nordvest	Langveien 21 6509 Kristiansund N Norge	419 962
SpareBank 1 Lom og Skjåk	Sognefjellsvegen 4 2686 Lom Norge	294 023
SpareBank 1 Gudbrandsdal	Nedregata 69 2640 Vinstra Norge	404 965
SUM		7 800 700

Det endelige antallet Eksisterende Egenkapitalbevis som skal selges i Tilbudet av Stiftelsen vil bli bestemt av Stiftelsen etter råd fra Tilretteleggerne etter utløpet av Bookbuildingperioden. De Andre Selgende Egenkapitalbevisiere skal selge den fastsatte mengden Eksisterende Egenkapitalbevis som angitt ovenfor.

Under forutsetning av at Tilbudet blir allokert i sin helhet (inklusive Ansattetilbudet), at endelig Tilbudspris settes til midtpunktet i det Indikative Prisintervallet, og at Greenshoe-opsjonen ikke blir brukt, vil Stiftelsen beholde en eierandel i Banken på rundt 56,8 prosent av de utstedte Egenkapitalbevisene. Under samme forutsetninger som ovenfor vil Stiftelsen videre, hvis Greenshoe-opsjonen brukes fullt ut, beholde en eierandel i Banken på rundt 54,45 prosent av de utstedte Egenkapitalbevisene.

5.14 Omsetningsbegrensninger

Tilretteleggerne har inngått omsetningsbegrensningsavtaler med Banken, Stiftelsen, SpareBank 1 Østfold Akershus, SpareBank 1 BV, SpareBank 1 Ringerike Hadeland, Sparebanken Telemark, SpareBank 1 Hallingdal og Valdres og SpareBank 1 Lom og Skjåk (dvs. eksisterende Egenkapitalbevisiere som ikke er tilknyttet LO og som ikke skal selge alle sine Egenkapitalbevis i Tilbudet) som angir at Banken, Stiftelsen og de andre Selgende Egenkapitalbevisiere har forpliktet seg til ikke, uten forutgående skriftlig samtykke fra Tilretteleggerne (slikt samtykke kan ikke urimelig holdes tilbake), (i) å utstede, tilby, selge, avtale å selge, pantsette, deponere, overføre, utstede opsjoner eller andre rettigheter over Egenkapitalbevis, eller på annen måte disponere, direkte eller indirekte, over noen Egenkapitalbevis (eller andre instrumenter som kan konverteres eller byttes mot Egenkapitalbevis som gir rett til å tegne eller kjøpe Egenkapitalbevis), (ii) å foreta noen annen transaksjon

(herunder derivattransaksjoner) som kan påvirke markedet for Egenkapitalbevisene på tilsvarende måte som et salg, eller som er meldepliktig for Egenkapitalbeviser som avhendelse i henhold til norsk verdipapirlovgivning, eller (iii) å offentlig kunngjøre noen intensjon til å foreta transaksjoner eller disposisjoner som spesifisert i (i) eller (ii), i en periode på seks måneder for Banken og tolv måneder for de Selgende Egenkapitalbeviserne, fra Noteringen. Omsetningsbegrensningssavtalene gjelder både Bankens, Stiftelsens og/eller de andre overnevnte Egenkapitalbevisernes nåværende Egenkapitalbevis og Egenkapitalbevis mottatt i omsetningsbegrensningsperioden.

Omsetningsbegrensningen for de Egenkapitalbeviserne som er nevnt over gjelder ikke for Egenkapitalbevis som selges eller lånes ut i forbindelse med Tilbudet. Omsetningsbegrensningen for Banken gjelder ikke for Egenkapitalbevis som utstedes i forbindelse med Tilbudet, eller som utstedes i forbindelse med et incentivprogram for ansatte i Banken. For ordnes skyld presiseres det at lock up-forpliktelsen ikke legger begrensninger på Bankens evne til å utstede obligasjoner eller andre gjeldsinstrumenter.

Som fastsatt i punkt 5.5.8 vil de Nye Egenkapitalbevisene som tildeles en Kvalifisert Ansatt i Ansattetilbudet til 20 prosent rabatt, være underlagt en omsetningsbegrensning der de relevante Egenkapitalbevisene ikke kan omsettes, selges, pantsettes eller avhendes på annen måte i en periode på to år fra levering til den relevante Kvalifiserte Ansattes VPS-konto.

Banken og LO inngikk 10. desember 2015 en transaksjonsavtale i forbindelse med oppkjøpet av Bank 1 Oslo Akershus som nærmere beskrevet nærmere i kapittel 12 («**Oppkjøpet**»). Etter avtalen skal LO ikke selge Egenkapitalbevis i en periode på ett år etter Noteringen. Det følger videre av avtalen at LO i en ytterligere periode på fem år ikke skal selge Egenkapitalbevis i et slikt omfang at LOs eierandel faller under 10 prosent av Egenkapitalbevisene i Banken.

5.15 Restriksjoner for salg og overdragelse

Visse relevante restriksjoner for salg og overdragelse knyttet til Tilbudet er beskrevet i kapittel 20 «*Restriksjoner for salg og overdragelse*».

5.16 Tilretteleggere og rådgivere

SpareBank 1 Markets AS (Olav V's gate 5, 0161 Oslo, Norge) er Global Koordinator, Tilrettelegger og Joint Bookrunner, og Pareto Securities AS (Dronning Mauds gate 3, 0260 Oslo) og Swedbank Norge, en filial av Swedbank AB (publ) (Filipstad brygge 1, 0252 Oslo) er Joint Bookrunners for Tilbudet. Tilretteleggerne vil fungere som betalingsagenter i Tilbudet i henhold til beskrivelsen i punkt 5.2.

Advokatfirmaet Selmer DA (Tjuvholmen allé 1, N-0112 Oslo, Norge) er norsk juridisk rådgiver for Banken.

Schjødt AS (Ruseløkkveien 14-16, 0201, Norge) er norsk juridisk rådgiver for Tilretteleggerne.

Deloitte AS (Dronning Eufemias gate 14, 0191 Oslo) er engasjert for å gjennomføre den finansielle selskapsgjennomgangen (financial due diligence).

5.17 Proveny og utgifter knyttet til Tilbudet

Nettoprovenyet fra salget av de Eksisterende Egenkapitalbevisene (det Institusjonelle Tilbudet og det Offentlige Tilbudet) vil tilfalle de Selgende Egenkapitalbeviserne. Nettoprovenyet fra salget av Nye Egenkapitalbevis (i Ansattetilbudet) tilfaller Banken og avhenger av antallet Nye Egenkapitalbevis som tegnes i Ansattetilbudet og antallet Kvalifiserte Ansatte som deltar i Ansattetilbudet (ettersom rabatt på Tilbudsprisen er begrenset til NOK 125 000 per Kvalifiserte Ansatte som allokeres Nye Egenkapitalbevis). Maksimalt vil Ansattetilbudet innebære nettoproveny på ca NOK 182,9 millioner til NOK 183,2 millioner. Banken er velkapitalisert sammenliknet med de myndighetspålagte kravene. Provenyet som mottas i Ansattetilbudet, har ikke noe spesifikt formål, men vil bli brukt til å finansiere lønnsom vekst.

Ved gjennomføring av Tilbudet er Tilretteleggerne ha krav på et transaksjonshonorar tilsvarende 1,4 % av bruttoprovenyet i Tilbudet (som er antall egenkapitalbevis ganger Tilbudsprisen). I tillegg kan Banken og Stiftelsen, etter eget fritt skjønn, velge og betale Tilretteleggerne et suksesshonorar på opp til 0,3 % av det totale

bruttoprovenyet i det Institusjonelle Tilbudet og det Offentlige Tilbudet. Videre kan Banken, etter eget fritt skjønn, velge å betale et suksesshonorar til Tilretteleggerne på opp til 0,3 % av bruttoprovenyet i Ansattetilbudet.

Selgende Egenkapitalbevisiere skal betale meglerprovisjon for et eventuelt salg av Eksisterende Egenkapitalbevis. Alle andre transaksjoner som direkte kan tilskrives Noteringen og Tilbudet, vil bli betalt av Banken. SpareBank 1 Østlandet anslår at utgiftene i forbindelse med Tilbudet og Noteringen, som vil bli betalt av Banken, vil beløpe seg til mellom NOK 168 millioner og NOK 17,1 millioner. Utgifter som er direkte knyttet til bestilling og levering av egenkapitalbevis i Tilbudet, vil ikke bli fakturert investoren.

5.18 Fysiske og juridiske personers interesser i Tilbudet

Tilretteleggerne (og/eller deres tilknyttede selskaper) har fra tid til annen ytt, og kan i fremtiden komme til å yte, investeringsrelaterte og kommersielle banktjenester til Banken og dens tilknyttede selskaper som ledd i sin ordinære virksomhet, og kan ha mottatt og kan komme til å fortsette å motta sedvanlige honorarer og provisjoner for slike tjenester. I forbindelse med Tilbudet kan Tilretteleggerne, deres ansatte og tilknyttede selskaper, idet de handler som investor for egen regning, dessuten kjøpe Tilbudsegenkapitalbevis og andre av Bankens verdipapirer eller andre investeringer for egen regning, og tilby eller selge slike verdipapirer (eller andre investeringer) i andre sammenhenger enn i forbindelse med Tilbudet. Ingen av Tilretteleggerne akter å opplyse om omfanget av eventuelle slike investeringer eller transaksjoner, bortsett fra i overensstemmelse med en eventuell lov- eller myndighetspålagt opplysningsplikt.

Tilretteleggerne vil motta et honorar på en fast bruttoprovenyet i Tilbudet. Videre kan Banken og Stiftelsen etter felles skjønn velge å gi Tilretteleggerne et resultatavhengig honorar på opp til 0,3 prosent av bruttoprovenyet mottatt i salget av Eksisterende Egenkapitalbevis dersom Tilbudet er vellykket. I så måte har Tilretteleggerne en interesse i Tilbudet.

De Selgende Egenkapitalbevisierne vil motta proveny fra salget av de Eksisterende Egenkapitalbevisene og vil dermed ha en interesse i Tilbudet. Informasjon om antall Tilbudsegenkapitalbevis som skal selges av hver Selgende Egenkapitalbevisier, finnes i punkt 5.13.

Banken er ikke kjent med at noen av de store egenkapitalbevisierne eller medlemmer av Bankens ledelse eller styre har tenkt å bestille Tilbudsegenkapitalbevis i Tilbudet, eller at noen har tenkt å tegne mer enn 5 % av Tilbudsegenkapitalbevisene, utover det som er beskrevet i dette Prospektet.

5.19 Utvanning

Siden det Institusjonelle Tilbudet og det Offentlige Tilbudet er salg av Eksisterende Egenkapitalbevis, vil ikke disse Tilbudene i seg selv medføre noen utvanning for eksisterende egenkapitalbevisiere. Utstedelsen av Nye Egenkapitalbevis i Ansattetilbudet vil avhenge av Tilbudsprisen og antall Nye Egenkapitalbevis tildelt og utstedt i Ansattetilbudet, men vil under ingen omstendighet medføre en utvanning på mer enn 2,82 % prosent for eksisterende egenkapitalbevisiere.

5.20 Lovvalg og vernetting

Vilkårene for Tilbudet slik de er nedfelt i dette Prospektet, skal reguleres av og tolkes i overensstemmelse med norsk lov. Norske domstoler, med Oslo tingrett som vernetting, skal ha enekompetanse når det gjelder avgjørelse av tvister som måtte oppstå som følge av eller i forbindelse med Tilbudet eller dette Prospektet.

5.21 Overtildelingsopsjon og stabiliseringsaktiviteter

5.21.1 Overtildeling av Tilleggsegenkapitalbevis

Banken, Stiftelsen og Tilretteleggerne kan i felleskap velge å utøve Overtildelingsopsjonen for å overtildele Tilleggsegenkapitalbevis tilsvarende opp til 10 % av det totale antallet Eksisterende Egenkapitalbevis som selges i forbindelse med Tilbudet. For å tillate levering med hensyn til overtildelinger som er gjort, kan Stabiliseringsagenten, på vegne av Tilretteleggerne, benytte Låneopsjonen for å kreve at Stiftelsen låner disse Tilleggsegenkapitalbevisene til Stabiliseringsagenten. Etter Greenshoe-opsjonen har stiftelsen også tildelt Stabiliseringsagenten en opsjon på å kjøpe et antall Tilleggsegenkapitalbevis tilsvarende opptil 10 prosent av antallet Eksisterende Egenkapitalbevis til en pris som er lik den endelige Tilbudsprisen i Tilbudet, for å dekke

eventuelle overtildelinger gjort i forbindelse med Tilbudet. I den grad Egenkapitalbevis har blitt overtildelt i Tilbudet, er det skapt en short-posisjon i Egenkapitalbevisene. Stabiliseringsagenten kan dekke denne short-posisjonen ved å kjøpe Egenkapitalbevis på det åpne markedet gjennom stabilitetsaktiviteter og/eller ved å utøve Greenshoe-opsjonen.

Det vil bli sendt ut en børsmelding rundt 12. juni 2017, der det vil bli kunngjort om Egenkapitalbevis har blitt overtildelt i forbindelse med Tilbudet. Enhver utøvelse av Greenshoe-opsjonen vil omgående bli kunngjort av Stabiliseringsagenten gjennom Oslo Børs' informasjonssystem.

5.21.2 Prisstabilisering

Stabiliseringsagenten kan ved utøvelse av Overtidelingsopsjonen gjennomføre transaksjoner fra første handelsdag med sikte på å holde markedsprisen på Tilbudsegenkapitalbevisene på et høyere nivå enn det som ellers ville ha vært gjeldende, ved å kjøpe Egenkapitalbevis på det åpne markedet til priser tilsvarende eller lavere enn Tilbudsprisen. Stabiliseringsagenten er ikke forpliktet til å gjennomføre stabiliseringsaktiviteter, og det er ingen garanti for at det vil bli gjennomført stabiliseringsaktiviteter. Hvis det blir iverksatt stabiliseringsaktiviteter, kan de avsluttes når som helst, og de skal bringes til opphør senest 30 kalenderdager etter første Noteringsdag. Man bør være klar over at stabiliseringsaktiviteter kan resultere i markedspriser som er høyere enn dem som ellers ville ha vært gjeldende.

Eventuelle stabiliseringsaktiviteter skal bli gjennomført i overensstemmelse med verdipapirhandelloven § 3-12 og kommisjonsforordning (EF) 2273/2003 angående tilbakekjøpsprogrammer og stabilisering av finansielle instrumenter.

Et eventuelt overskudd fra stabiliseringsaktiviteter gjennomført av Stabiliseringsagenten, på vegne av Tilretteleggerne, tilfaller Stiftelsen.

Innen én uke etter utløpet av den 30 kalenderdager lange prisstabiliseringsperioden skal Stabiliseringsagenten publisere informasjon om hvorvidt det er gjennomført prisstabiliseringsaktiviteter eller ikke. Hvis det har blitt gjennomført stabiliseringsaktiviteter, skal disse opplysningene tas med i redegjørelsen: (i) det totale antallet kjøpte Egenkapitalbevis, (ii) datoen for stabiliseringsperiodens begynnelse og slutt, (iii) prisintervallet stabiliseringen ble gjennomført innenfor, samt den høyeste prisen, den laveste prisen og gjennomsnittsprisen som ble betalt i stabiliseringsperioden, og (iv) datoen da det sist fant sted stabilitetsaktiviteter.

6 PRESENTASJON AV KONSERNET

SpareBank 1 Østlandet kan føre sine aner tilbake til 1845, da midler fra lokale kornmagasiner, allmenninger, kommuner og privatpersoner la grunnlaget for den første sparebanken.

Banken har blitt til gjennom fusjoner av tidligere selvstendige sparebanker i Hedmark fylke. Gjennom flere sammenslutninger har 22 lokale sparebanker utviklet seg til å bli Hedmarks største kapitalkilde. Inntil 1. april 2017 var Bankens navn Sparebanken Hedmark. SpareBank 1 Østlandet tok sitt nåværende navn etter fusjonen med B1OA 1. april 2017, og hovedkontoret ligger på Hamar. For enkelhets skyld vil SpareBank 1 Østlandet, både i det følgende og der det er relevant, bli brukt til å beskrive Banken både før og etter sammenslåingen med B1OA.

I juni 2006 ble SpareBank 1 Østlandet en del av SpareBank 1-alliansen. Alliansen har vært sentral når det gjelder å utvikle og tilby relevante produkter til SpareBank 1 Østlandets kunder, og har gjort det mulig å kombinere effektiv drift og stordriftsfordeler med uavhengig lokal bankvirksomhet.

Høsten 2011 tok SpareBank 1 Østlandet steget over i nabofylket Oppland og fikk kontorer på Gjøvik og på Lillehammer. I 2012 etablerte Banken seg også i Nes kommune i Akershus, ved at den kjøpte en lokal filial av B1OA.

Fra 2013 eide SpareBank 1 Østlandet 40,5 % av B1OA. I desember 2015 inngikk SpareBank 1 Østlandet en avtale med Landsorganisasjonen i Norge og tilsluttede fagforbund («LO») og de andre SpareBank 1-bankene om kjøp av de resterende aksjene i B1OA. De resterende aksjene ble kjøpt 29. juni 2016. Den juridiske sammenslåingen mellom SpareBank 1 Østlandet før sammenslåingen med B1OA («**Tidligere Sparebanken Hedmark**») og B1OA ble fullført 1. april 2017, under navnet SpareBank 1 Østlandet. Utvidelsen til Oslo og nye deler av Akershus gjør at SpareBank 1 Østlandet blir Norges fjerde største sparebank².

På frittstående grunnlag var B1OA (en forretningsbank) den sjuende største sparebanken i Norge³ med justert forvaltningskapital i 2016 på NOK 61 milliarder medregnet lån overført til kredittforetakene SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS (en beskrivelse av selskapene finnes i punkt 6.2.4).

Med B1OA har SpareBank 1 Østlandet-konsernet per 31. desember 2016 rundt 290 000 kunder, 1 200 ansatte fordelt på 38 kontorer og en forvaltningskapital på rundt NOK 138 milliarder, inkludert lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt. Til sammen har Konsernet en andel lån til personmarkedet (av brutto utlån) på rundt 74 prosent.

Finansdepartementet ga høsten 2016 sin tilslutning til at SpareBank 1 Østlandet som første bank i Norge kan gi årlig kundeutbytte basert på Bankens overskudd. Opptjening til kundeutbytte begynte i 2017.

SpareBank 1 Østlandet er en norskegistrert sparebank etter finansforetaksloven 10. april 2015 nr. 17 (finansforetaksloven) og er registrert i Foretaksregisteret med organisasjonsnummeret 920 426 530. Banken ble stiftet 1. mars 1988. Adressen til Bankens forretningskontor er Strandgata 15, postboks 203, N-2302 Hamar, og telefonnummeret til forretningskontoret er + 47 91 50 29 99. SpareBank 1 Østlandet er en sparebank med konsesjon fra Finansdepartementet og underlagt Finanstilsynets tilsyn. Banken er avhengig av konsesjonen for å utføre sin virksomhet.

6.1.1 Kort om sparebanker og egenkapitalbevis

Egenkapitalbevis er en viktig del av en sparebanks kapitalstruktur og har mye til felles med aksjer i norske aksjeselskaper. Hovedforskjellene er knyttet til eiernes rettigheter til Bankens eiendeler og eiernes innflytelse over Bankens styrende organer. En sparebank som har utstedt egenkapitalbevis, har to egenkapitalklasser (kapital eid av eiere av egenkapitalbevis og grunnfondskapital). Som et hovedprinsipp skal overskuddet deles forholdsmessig mellom egenkapitalklassene ut fra eierandel (eierbrøk – andelen av overskudd og egenkapital som eies av egenkapitalbevisiere).

² Kilde: SpareBank 1 Gruppens analyse (forvaltningskapital, basert på årsrapporter)

³ Kilde: SpareBank 1 Gruppens analyse (forvaltningskapital, basert på årsrapporter)

Egenkapitalklassen grunnfondskapital kalles «eierløs» egenkapital. Denne egenkapitalen består av den opprinnelige kapitalen i Banken og den opptjente egenkapitalen som har blitt lagt til i årenes løp (som for Bankens del er all akkumulert fortjeneste frem til utstedelsen av egenkapitalbevis i november 2015). Den andre formen for egenkapital er egenkapital eid av egenkapitalbeveiseierne. Denne egenkapitalen består av innbetalt kapital som i henhold til vedtektene er knyttet til egenkapitalbevis, senere tilført avkastning eller overskudd og et eventuelt utjevningsfond og overkursfond. Deler av grunnfondskapitalen kan konverteres til eierandelskapital.

I en sparebank absorberes tap først av grunnfondskapitalen, herunder gavefond og eierandelskapital utover vedtektsfestet eierandelskapital, herunder utjevningsfondet, og deretter, forholdsmessig, av overkursfondet og kompensasjonsfondet. Det betyr at den vedtektsfestede eierandelskapitalen (som tilhører egenkapitalbeveiseierne) først absorberer tap hvis grunnfondskapitalen og andre midler blir brukt opp.

I motsetning til i et vanlig aksjeselskap stemmer ikke egenkapitalbeveiseierne direkte i representantskapet (også kalt «generalforsamlingen»). Eierne av egenkapitalbevis velger representanter, som stemmer for dem i representantskapet. I henhold til finansforetaksloven skal egenkapitalbeveiseierne ha mellom 20 og 40 prosent av representantene i representantskapet. Mer informasjon om Bankens representantskap finnes i punkt 9.4. Resten av representantene er innskytere, offentlig valgte representanter og ansatte. Det betyr at egenkapitalbeveiseierne vil kunne komme til å få færre representanter i representantskapet enn egenkapitalbevisandelen deres skulle tilsi. Nærmere bestemmelser om representantskapets sammensetning er nedfelt i vedtektene. Mer informasjon finnes i punkt 16.8.

En nærmere beskrivelse av egenkapitalbevis finnes i kapittel 17 «*Rammebetingelser*».

6.2 Organisasjon

6.2.1 Organisasjonsstruktur

SpareBank 1 Østlandets bankvirksomhet er organisert i tre ulike divisjoner: Personmarked, Bedriftsmarked og Organisasjons- og kapitalmarked.

I divisjonen Personmarked («PM») er aktivitetene delt inn i seks geografiske regioner: Østerdalen, Glåmdalen, Hedmarken, Ringsaker/Oppland, Sentrum/Vest og Romerike-Øst-Follo. I tillegg har PM-divisjonen et kundesenter og et private banking-team. Divisjonen Bedriftsmarked («BM») er geografisk delt inn i fem regioner: Oslo/Akershus, Hedmarken, Oppland, Østerdalen og Glåmdalen. BM-divisjonen har også et kundesenter.

Begge divisjonene tilbyr finans- og forsikringsprodukter til privatpersoner og bedrifter (herunder selvstendig næringsdrivende). BM-divisjonen tilbyr også cash management tjenester. Divisjonene har en multikanalstrategi for distribusjon av sine produkter, med 38 kontorer spredt over hele Innlandet (Hedmark og Oppland) og Hovedstadsregionen (Oslo og Akershus) i tillegg til de to kundesentrene og nettbanktjenester.

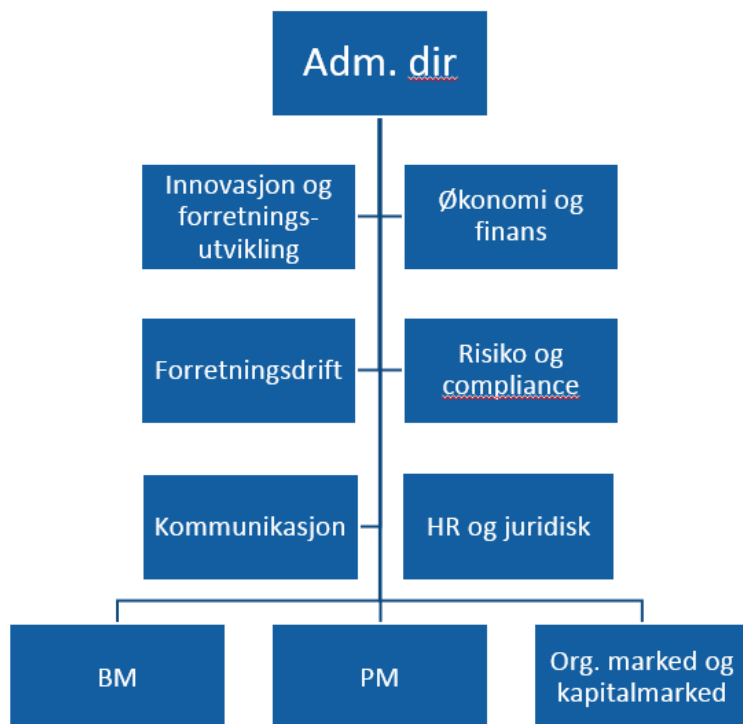
Divisjonen Organisasjons- og Kapitalmarked («OM») betjener kunder på tvers av kategorier. Divisjonen tar seg for det første av Bankens forhold til fagbevegelsen. Fagforeningene er en viktig kundegruppe i Banken på grunn av høyt innskuddsvolum og den langsiktige samarbeidsavtalen (se punkt 6.11). OM-divisjonen er også et kompetansesenter for andre divisjoner i Banken i saker som gjelder fagbevegelsen, særlig for PM-divisjonen i saker som gjelder fagforeningsmedlemmer. For det andre tilbyr divisjonen meglings- og rådgivningstjenester innen renter og valuta, hovedsakelig tjenester som bedriftskunder trenger i forbindelse med sin næringsvirksomhet. Divisjonen leverer også formuesforvaltningstjenester til formuende personkunder og bedrifter. Divisjonen driver ikke med handel/spekulering for Bankens egen regning.

Kontorene befinner seg i de fire fylkene Oslo (6), Akershus (9), Hedmark (21) og Oppland (2). De fleste kontorene betjener både person- og bedriftskunder.

Konsernet har rundt 1 200 ansatte. Rundt 750 årsverk er knyttet til Banken, mens resten er knyttet til datterselskapene (se punkt 6.2.3). Av de 750 årsverkene i Banken arbeider rundt 500 direkte mot kunder, mens 250 arbeider i støttefunksjoner. SpareBank 1 Østlandets støttefunksjoner er divisjonene Økonomi og finans, Risikostyring og compliance, Innovasjon og forretningsutvikling, Forretningsdrift, HR og juridisk og

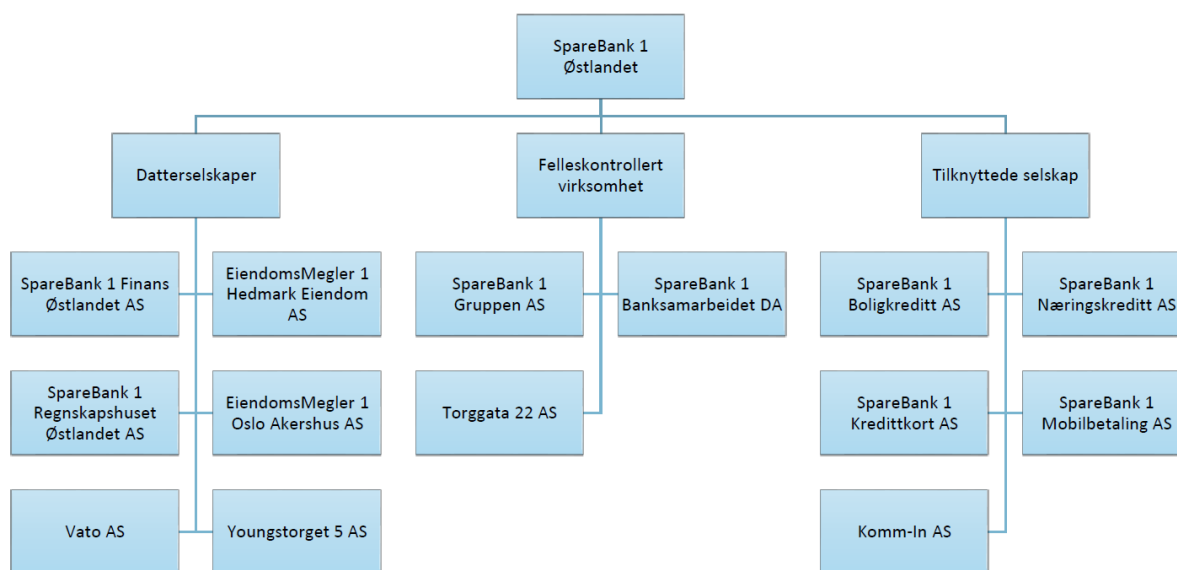
Kommunikasjon. Støttefunksjonene er delvis lokalisert til hovedkontoret på Hamar, og delvis til B1OAs gamle hovedkontor i Oslo.

Figuren nedenfor viser Bankens organisasjonsstruktur.

6.2.2 Juridisk struktur

I tillegg til morbanken består Konsernet av seks datterselskaper: EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS, EiendomsMegler 1 Oslo Akershus AS, SpareBank 1 Finans Østlandet AS, SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS, Vato AS og Youngstorget 5 AS. Datterselskapene, de felleskontrollerte virksomhetene og de tilknyttede selskapene er nærmere beskrevet i punkt 6.2.3 «Datterselskaper» og 6.2.4 «Andre eierinteresser». Figuren nedenfor viser Konsernets juridiske struktur.

Tabellen nedenfor illustrerer Bankens (morselskapets) eierinteresser.

Selskap	Type virksomhet	Oppkjøpsår	Forretningskontor, hovedk.	% eierskap og stemmeandel	Bokført verdi (mill. kroner)**
<u>Datterselskaper</u>					
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	Eiendomsmegler	1988	Hamar, Norge	100 %	20
EiendomsMegler 1 Oslo Akershus AS***	Eiendomsmegler	2016	Oslo, Norge	100 %	58
Youngstorget 5 AS	Utleie av, investering i og utvikling av fast eiendom	2017	Oslo, Norge	100 %	148
SpareBank1 Finans Østlandet AS	Finansiering	1995	Hamar, Norge	95 %	903
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	Regnskap	2011	Hamar, Norge	100 %	81
Vato AS	Utleie av fast eiendom	1981	Hamar, Norge	100 %	9
<u>Tilknyttede selskaper</u>					
SpareBank 1 Boligkreditt AS	OMF-foretak	2007	Stavanger, Norge	20,26 %	1 994
SpareBank 1 Næringskreditt AS	OMF-foretak	2012	Stavanger, Norge	9,24 %	171
SpareBank 1 Kredittkort AS	Kredittkort	2012	Trondheim, Norge	19,58 %	223
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	Betalings tjenester	2015	Oslo, Norge	21,20 %	6
KOMM-IN AS	Rådgivning	2013	Raufoss, Norge	23,70 %	
<u>Felleskontrollerte virksomheter</u>					
Torggt 22 AS	Utleie av fast eiendom	2001	Hamar, Norge	50 %	10
SpareBank 1 Gruppen AS	Finansielt holdingselskap	2006	Tromsø, Norge*	12,4 %	1 187
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	Samarbeid og utvikling	2006	Oslo, Norge	19,04 %	21

*Hovedkontor i Oslo

**Bokført verdi i datterselskaper fra morbank, bokført verdi i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet fra konsern

*** Datterselskap av B10A fra og med 31. mars 2017. Fusjon med B10A har virkning fra 1. april 2017

6.2.3 Datterselskaper

EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS

EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS er en del av EiendomsMegler 1-alliansen, en av Norges største⁴ eiendomsmeglerkjeder. Selskapet har kontorer i alle store byer og tettsteder i Hedmark samt et kontor i Nes i Akershus og på Gjøvik i Oppland. De fleste kontorene er plassert sammen med Bankens filialer for å fremme samarbeid mellom Banken og eiendomsmeglerkontorene om å levere relevante produkter til kundene i Konsernet. Selskapet etablerte et nytt kontor på Hamar Vest i løpet av året. Selskapet har til sammen elleve kontorer og er den største lokale eiendomsmegleren i Bankens markedsområde målt i antall salg.

I 2016 økte omsetningen med 22 prosent til NOK 99 millioner. Resultat etter skatt var NOK 14 millioner, NOK 5 millioner mer enn året før. Deler av lønnsomhetsøkningen skyldtes overgangen fra ytelses- til innskuddsbasert pensjonsordning. Engangseffekten var på NOK 6,3 millioner. Selskapet solgte 1 947 eiendommer verdt til sammen NOK 4,25 milliarder i 2016. Dette tilsvarer 19,2 % flere eiendommer enn i 2015. Selv om prisene steg kraftig, var det nesten ingen endring i antallet fritt omsatte eiendommer i markedsområdet fra 2015 til 2016. EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS økte sin markedsandel noe og solgte litt under 30 %⁵ av alle fritt omsatte eiendommer i markedsområdet. I 2016 hadde selskapet i gjennomsnitt 57,8 årsverk.

SpareBank1 Finans Østlandet AS

SpareBank 1 Finans Østlandet AS tilbyr leasing- og lånefinansiering til næringslivet, og salgspantlån på bil, motorsykkel og campingvogner til privatpersoner. Frem til utgangen av 2016 var selskapet et heleid datterselskap av SpareBank 1 Østlandet med hovedkontor på Hamar. 1. januar 2016 ble SpareBank 1 Ringerike Hadeland medeier (5 %). Selskapet er til stede i Oslo, Akershus, Østfold, Buskerud, Vestfold, Hedmark og Oppland. Med dette har selskapet blitt en betydelig aktør innen leasing og salgspantfinansiering på Østlandet.

Etterspørselen etter SpareBank 1 Finans Østlandet AS' produkter viste fortsatt god utvikling i 2016, med en total økning i nysalget på 8,8 %, eller NOK 3 586 millioner. I 2016 ble resultatet etter skatt NOK 85,6 millioner kroner, mot 74,1 million i 2015. Selskapet fortsatte sin vekst i tråd med vedtatt langsiktig strategi. Forvaltningskapitalen økte med 11,8 % og endte på NOK 6 481 millioner. Selskapets tap på kreditt har de siste årene vært tilfredsstillende lave, selv om de økte noe i 2016. Tapskostnadene for 2016 ble på 0,42 % av gjennomsnittlig brutto utlån (0,36 % i 2015). Selskapet har 56 ansatte.

Sparebank 1 Regnskapshuset Østlandet AS

SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS leverer tjenester innenfor regnskap, lønn og rådgivning til små og mellomstore bedrifter innen produksjon, handel og landbruk. Selskapet er et heleid datterselskap av SpareBank 1 Østlandet og hadde 11 kontorer og ett datterselskap ved utgangen av 2016. Selskapet hadde 168 ansatte ved utgangen av 2016.

I 2015 solgte selskapet de tre kontorene sine i Rogaland til SpareBank 1 SR-bank og styrket samtidig sin stilling på Hamar og i Nedre Romerike gjennom tre strategiske oppkjøp. Omsetningen sank fra 172 millioner i 2015 til 160 millioner i 2016. Resultat etter skatt i 2015 beløp seg til NOK 11,3 millioner, mot 4 millioner i 2016 (konserntall).

EiendomsMegler 1 Oslo Akershus AS

EiendomsMegler 1 Oslo Akershus AS er et heleid administrasjons- og oppgjørskontor for Konsernets eiendomsmeglingstjenester i regionen Oslo og Akershus. Selskapet støtter og eier 100 % av eiendomsmeglerforetaket EiendomsMegler 1 Oslo AS. Hovedkontoret ligger i Oslo. Resultat etter skatt for EiendomsMegler 1 Oslo Akershus AS var NOK 4 millioner (NOK 0,5 millioner i 2015), og driftsinntektene var på NOK 36,5 millioner (31,7 millioner). Resultat etter skatt for datterselskapet EiendomsMegler 1 Oslo AS var NOK 3 millioner (NOK 4,8 millioner), og driftsinntektene var NOK 212 millioner (207 millioner).

Eiendomsmeglerforetaket EiendomsMegler 1 Oslo AS har 21 salgskontorer i Oslo og Akershus. 20 av disse er eiendomsmeglerkontorer, og ett er et prosjektkontor. De fleste kontorene er plassert sammen med Bankens filialer i Oslo- og Akershus-regionen for å fremme samarbeid mellom Banken og eiendomsmeglerkontorene om å levere relevante produkter til kundene i Konsernet. Eiendomsmarkedet i regionen i 2016 var preget av en sterk økning i boligprisene og et fall i antallet boligsalg. I 2016 hadde EiendomsMegler 1 Oslo AS en estimert

⁴ Kilde: SpareBank 1 Gruppen analyse (Tall fra Eiendomsverdi AS, eiendomsverdi.no)

⁵ Kilde: Eiendomsverdi AS, eiendomsverdi.no (et eiendomsanalyse-selskap som eies av fire av de største bankkonstellasjonene i Norge: DNB, SpareBank 1, Eika og Nordea)

markedsandel på 8,9 prosent i Oslo og Akershus (9,1 prosent i 2015)⁶. Selskapet formidlet 2 473 boligsalg i 2016, mot 2 730 i 2015 (alle tall ekskl. prosjektsalg).

Vato AS

Vato AS er et eiendomsdriftselskap som ble etablert for å forvalte noen av SpareBank 1 Østlandets kontorbygninger i Hedmark. Selskapets bokførte verdi er NOK 9 millioner.

Youngstorget 5 AS

Youngstorget 5 AS er et norsk privat aksjeselskap. Selskapet ble stiftet i 2017 og er heleid av Banken. Frem til første kvartal 2017 eide B10A eiendommen der Banken hadde sitt hovedkontor, Youngstorget 5. I forbindelse med fusjonen mellom B10A og Sparebanken Hedmark ble eiendommen overført til det nystiftede single purpose-selskapet. Selskapets bokførte verdi er NOK 148 millioner.

6.2.4 Andre eierinteresser

Her følger en beskrivelse av felleskontrollerte virksomheter og tilknyttede selskaper.

Felleskontrollerte virksomheter

SpareBank 1 Gruppen AS

SpareBank 1 Østlandet eier 12,4 % av SpareBank 1 Gruppen AS. Eierandelen er klassifisert som en investering i felleskontrollert virksomhet. Øvrige eiere er SpareBank 1 SR-bank ASA, SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN og Samarbeidende Sparebanker AS, samt LO. Styringsstrukturen for SpareBank 1-alliansen («**Alliansen**») er regulert i en avtale mellom eierne. Se nærmere beskrivelse i punkt 6.7 «*Beskrivelse av SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen*».

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA

Banken eier 19,04 % av SpareBank 1 Banksamarbeidet DA. Investeringen er klassifisert som en felleskontrollert virksomhet. De andre eierne av SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er Bankene i Sparebank 1-alliansen. Se beskrivelse i punkt 6.7 «*Beskrivelse av SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen*».

Torggt 22 AS

Banken eier 50 % av Torggt 22 AS. Selskapet ble stiftet i 2000 og skulle eie og leie ut eiendommen Torggata 22, ved siden av Bankens hovedkontor. Den andre eieren er Utstillingsplassen Eiendom AS. Selskapets bokførte verdi er NOK 9 millioner.

Tilknyttede selskaper

Flere av selskapene i Alliansen er klassifisert som tilknyttede selskaper til tross for at eierandelen er mindre enn 20 %. Årsaken er eierstrukturen og det strategiske samarbeidet mellom Bankene i SpareBank 1-alliansen.

SpareBank 1 Kredittkort AS

SpareBank 1 Østlandet eier 19,58 % av SpareBank 1 Kredittkort AS. Selskapet eies av bankene i Alliansen og tilbyr kredittkorttjenester. Selskapet hadde et resultat etter skatt på NOK 129 millioner i 2016, mot NOK 112 millioner i 2015.

SpareBank 1 Mobilbetaling AS (mCASH)

Banken eier 21,2 % av SpareBank 1 Mobilbetaling AS. Selskapet tilbyr mobile betalingsløsninger. Se beskrivelse av selskapet i punkt 6.8 «*Beskrivelse av SpareBank-alliansen og SpareBank 1 Gruppen*».

Sparebank 1 Boligkreditt og Næringskreditt AS

SpareBank 1 Østlandet har inngått avtaler om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. Ifølge forvaltningsavtalene Banken har inngått med disse to selskapene i Alliansen, skal Banken forvalte utlånene og ha ansvar for kommunikasjon med kundene. Banken mottar vederlag i form av provisjoner for pliktene som følger med forvaltningen av lånene.

⁶ Kilde: Eiendomsverdi AS, eiendomsverdi.no

SpareBank 1 Boligkreditt AS er eid av bankene som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken hadde en eierandel på 20,26 % per 31. desember 2016 (Banken eide 9,96 prosent per 31. desember 2015). Eierskapet er dynamisk og justeres årlig etter antallet overførte lån. SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver utlån med pant i boliger og utsteder OMF-er (obligasjoner med fortrinnsrett) i overensstemmelse med regelverket som ble etablert for dette i 2007. Utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 % av takst. Solgte utlån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt AS, og Sparebanken Østlandet har, ut over retten til å forestå forvaltning og motta provisjon, samt retten til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte utlånene og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene Banken har solgt, fratrullet kostnadene i selskapet.

SpareBank 1 Næringskreditt AS er også eid av bankene som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken hadde en eierandel på 9,24 prosent per 31. desember 2016 (Banken eide 3,84 prosent per 31. desember 2015). Eierskapet er dynamisk og justeres årlig etter antallet overførte lån. SpareBank 1 Næringskreditt AS erverver utlån med pant i næringsseiendom og utsteder OMF-er etter regelverket for dette, som ble etablert i 2007. Utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt AS er sikret med pant i næringsseiendom innenfor 60 % av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Næringskreditt AS, og Banken har, ut over retten til å forestå forvaltning og å motta provisjon for dette, og retten til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. SpareBank 1 Østlandet forestår forvaltningen av de solgte utlånene, og Banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene Banken har solgt, fratrullet kostnadene i selskapet.

KOMM-IN AS

Banken eier 23,7 % av rådgivingselskapet KOMM-IN AS. Selskapet ble stiftet i 2011 for å investere i kunnskapsbaserte vekstbedrifter. Selskapet hadde et resultat etter skatt på NOK 6,6 millioner i 2015.

6.3 Målsettinger, visjon og ambisjoner

SpareBank 1 Østlandet tilbyr finansielle produkter og tjenester til privatpersoner, bedrifter og offentlig sektor i Innlandet og i hovedstadsregionen. Som det ledende finanskonsernet i Innlandet tar Konsernet ansvar for vekst og utvikling gjennom finansiering til privatpersoner og bedrifter som ønsker å realisere gode ideer. På denne måten bidrar Konsernet til at folk kan bygge, bo og arbeide i markedsområdene. SpareBank 1 Østlandet tilbyr også leasing-, regnskaps- og eiendomsmeglingstjenester gjennom sine datterselskaper. Med oppkjøpet av B1OA utvidet SpareBank 1 Østlandet sitt hjemmemarked til å omfatte en større del av Østlandet.

Det overordnede målet til SpareBank 1 Østlandet er å forbli en av Norges største, mest solide og mest lønnsomme finanskonsern. SpareBank 1 Østlandet har satt seg strategiske mål for perioden 2015–2018. Innen utgangen av 2018 skal SpareBank 1 Østlandet-Konsernet være

- det fjerde største sparebankkonsernet i Norge, notert på Oslo Børs med attraktive egenkapitalbevis
- det foretrukne finanskonsernet i Konsernets opprinnelige markedsområde og det sterkest voksende Konsernet i nye markedsområder
- et finanskonsern som kan tilby sine kunder verdifulle løsninger
- en bank med en prestasjonsorientert kultur der det legges vekt på kontinuerlig forbedring og effektive arbeidsprosesser

I 2017 forventes det at Banken vil utarbeide sin nye strategi for den kommende strategiperioden.

Bankens visjon er «Sammen om å skape».

6.4 Stiftelsen

Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse er organisert i henhold til norsk lov med organisasjonsnummer 916 268 688 og adresse Strandgata 15, 2317 Hamar, Norge (Postboks 203, 2302 Hamar). Stiftelsen eier 75,08 % av Egenkapitalbevisene før Børsnoteringen. Mer informasjon finnes i kapittel 7 «Stiftelsen».

6.5 Beskrivelse av Bankens virksomhet

SpareBank 1 Østlandet er en bærebjelke i Hedmarks-samfunnet med sine mange kontorer i 18 av fylkets 22 kommuner. Konsernet tilbyr et bredt spekter av produkter innen utlån, innskudd, forsikring, pensjon, betalingstjenester, eiendomsmegling, regnskapstjenester, leasing og finansiering. Som et ledende finanskonsern i markedsområdet er Konsernet viktig for regionens vekst og utvikling, ved at den tilbyr finansiering til privatpersoner og bedrifter. På denne måten bidrar Konsernet til at folk kan bygge, bo og arbeide i regionen. Med oppkjøpet av B1OA har SpareBank 1 Østlandet utvidet sin geografiske rekkevidde til Oslo og nye deler av Akershus. B1OA tilbød også kundene vanlige bank- og forsikringstjenester samt eiendomsmeglingstjenester. B1OAs markedsandel i dens geografiske hjemmemarked har vært langt lavere enn SpareBank 1 Østlandets markedsandel i sistnevntes hjemmemarked. Konsernet planlegger ikke å utvide den kombinerte produktporteføljen betydelig som følge av fusjonen.

6.5.1 Kundeutbytte

Mot slutten av 2016 lanserte Banken kundeutbytte. Som første bank i Norge vil SpareBank 1 Østlandet dele av overskuddet og betale utbytte til kundene på samme måte som til eierne. Kundene, både person- og bedriftskunder, kan motta et årlig beløp beregnet ut fra Bankens overskudd og beløpet som kunden hadde i innskudd og lån det året. Grunnlaget for kundeutbyttet er fra første krone og opp til 2 millioner kroner for innskudd og lån separat.

Kundeutbyttet kan utbetales fra den delen av overskuddet som tilhører grunnfondskapitalen. Normalt vil andelen av overskuddet som tilhører grunnfondskapitalen som utbetales til kundene, være lik utbytteandelen for eierne av Egenkapitalbevisene. I så fall vil andelen av Bankens total kapital som tilhører egenkapitalbevisene, være stabil over tid.

Kundeutbyttet for hvert år vil bli utdelt etter at Bankens regnskap er vedtatt av representantskapet det påfølgende året, i tråd med utbytteutbetalingene til egenkapitalbevisene (se punkt 6.14 om Bankens utbyttepolitikk). Det er Bankens representantskap som hvert år tar stilling til hvor mye som skal deles ut i kundeutbytte. Det første kvalifiserende året for kundeutbytte blir 2017, med utdeling av utbytte i første halvdel av 2018⁷.

En nærmere beskrivelse av kundeutbytte finnes i punkt 16.8 under «Resultat».

6.5.2 Finansiering

Banken tilbyr finansieringsprodukter til personkunder, bedriftskunder og offentlig sektor. Tjenestene omfatter også kredittkort gjennom SpareBank 1 Kredittkort AS (se beskrivelse i punktet 6.2.4 «Andre eierinteresser»). Alliansen har etablert SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt (se beskrivelsen i punkt 6.2.4 «Andre eierinteresser») der eierbankene selger lån som er sikret med pant i bolig med en belåningsgrad på opptil 75 prosent, og næringseiendom med en belåningsgrad på opptil 60 prosent. Leiefinansieringsprodukter samt billån og forbrukslån selges gjennom SpareBank 1 Finans Østlandet AS. (Se beskrivelsen i punkt 6.2.3 «Datterselskaper»).

6.5.3 Sparing/investering

Banken tilbyr ulike spare- og investeringsprodukter til personkunder og bedriftskunder i tillegg til kunder i offentlig sektor og i organisasjonsmarkedet, herunder:

- Innskuddsprodukter
- Egenkapital, rentefond og kombinasjonsfond, enkeltaksjer, obligasjoner og andre investeringsprodukter
- Forsikringsprodukter

⁷Fusjonen mellom Sparebanken Hedmark og B1OA var effektiv fra 1. april 2017, og grunnlaget for kundene fra B1OA vil starte på denne datoen.

6.5.4 Forsikring

Banken tilbyr personforsikring, skadeforsikring og pensjonssparing til personkunder og bedriftskunder. Hovedproduktene er kollektiv pensjonsforsikring, livsforsikring, uføredekning, samt hus- og bilforsikring. SpareBank 1 Forsikring AS, et heleid datterselskap av SpareBank 1 Gruppen AS, produserer forsikringsproduktene. Se beskrivelsen i punkt 6.7 «*Beskrivelse av SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen*».

6.5.5 Betalingssystemer/likviditetsstyring

Banken tilbyr betalingsprodukter og tjenester til personkunder og bedriftskunder samt til offentlig sektor. Produkttilbudet omfatter betalingssystemer med moderniserte løsninger som er tilpasset etter kundens raskt skiftende behov og krav. Produktene blir enten levert av Banken selv, i samarbeid med Alliansen, gjennom SpareBank 1 Mobilbetaling AS (mCASH), eller gjennom andre tredjeparter. Se beskrivelsen av SpareBank 1 Mobilbetaling i punkt 6.7 «*Beskrivelse av SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen*».

6.5.6 Eiendomsomsetning

Eiendomsomsetning tilbys gjennom de heleide datterselskapene EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS og EiendomsMegler 1 Oslo Akershus AS. Les mer om selskapene i punkt 6.2.3 «*Datterselskaper*».

6.5.7 Regnskapstjenester

Banken tilbyr regnskapstjenester gjennom det heleide datterselskapet SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS. Les mer om selskapet i punkt 6.2.3 «*Datterselskaper*».

6.6 Virksomhet, kundefordeling og markedsposisjon

6.6.1 Kundebase og markedsposisjon

Bankens hjemmemarked er Hedmark fylke. Banken etablerte i 2011 kontorer i Gjøvik og Lillehammer (begge i Oppland fylke), og i 2012 på Årnes i Akershus fylke. Fusjonen med B1OA utvider Bankens marked til Oslo fylke og resten av Akershus fylke.

Banken er den fjerde største norske sparebanken, målt etter justert samlet forvaltningskapital⁸. Banken har ca. 290 000 kunder som hovedsakelig er fordelt på de fire fylkene der Banken driver virksomhet (punkt 6.6.2 og 6.6.3 viser den geografiske fordelingen for utlån og innskudd).

Av historiske grunner er Hedmark fylke hjemmemarkedet til Banken. I dette markedet har Banken en markedsandel på rundt 50 %⁹ både i person- og bedriftssegmentet (målt i antall kunder). Kombinert med 170 år med lokalkunnskap, gir dette Banken et unikt konkurransefortrinn i fylket. Banken har som mål å opprettholde markedsandelen i hjemmemarkedet. Oppland, Oslo og Akershus er markeder der Banken har som mål å øke markedsandelen (mer om markedsandeler i ulike fylker nedenfor).

Jordbruk og skogbruk med tilhørende foredlingsindustri samt små og mellomstore bedrifter dominerer industri og handel i Innlandet. Regionen har nesten ingen aktivitet direkte knyttet til petroleum, og veksten i den økonomiske aktiviteten har en tendens til å være mindre volatil enn i de fleste andre delene av Norge. Siden 2013 har regionen også dratt nytte av en svak krone gjennom eksportorienterte næringer og turisme. Samlet har veksten i den økonomiske aktiviteten i Innlandet vært høyere enn i Norge som helhet.¹⁰ I den grad en styrket krone mot slutten av 2016 kan ha hatt en negativ effekt på lokale virksomheter, bør effekten ha blitt oppveid av fordelene med økt økonomisk aktivitet i landet for øvrig. Ifølge Bankens egen økonomiske trendundersøkelse var selskaper i Innlandet mer optimistiske ved inngangen til 2017 enn de var i begynnelsen av 2016. Turist- og produksjonssektoren var de mest optimistiske sektorene, mens fast eiendom ventet en dårligere økonomisk utvikling i 2017 enn i 2016. Fra slutten av 2015 til slutten av 2016 falt arbeidsledigheten mer i Hedmark enn i

⁸SpareBank 1 Gruppens analyse (forvaltningskapital, basert på årsrapporter)

⁹ Kilde: Kantar TNS, Posisjonsundersøkelse, 2015

¹⁰ Kilde: Rapporter fra regionalt nettverk fra Norges Bank

noe annet fylke i Norge¹¹. Arbeidsledigheten falt også i Oslo, Akershus og Oppland – i motsetning til en marginal økning i arbeidsledigheten i Norge som helhet¹².

Oslo og Akershus har et svært variert forretningsmiljø, med blant annet finansielle tjenester, IT-tjenester, skipsfarts-, offshore- og petroleumsrelaterte tjenester, FoU-næringer og informasjons- og kommunikasjonstjenester. På grunn av den relative størrelsen (med rundt 32 % av fastlands-BNP per 2014¹³) har den økonomiske aktiviteten i hovedstadsregionen en tendens til å gjenspeile den økonomiske aktiviteten i landet som helhet. Likevel har aktiviteten holdt seg noe bedre i hovedstadsregionen de siste årene enn i Norge sett under ett. I de siste årene har boligprisene i Oslo steget spesielt sterkt, også i forhold til andre deler av landet.

Bankens viktigste virksomhet er rettet mot personmarkedet. På slutten av 2016 var henholdsvis 74 % og 26 % av totale utestående utlån rettet mot person- og bedriftssegmentet (inkludert lån som er overført til kredittforetak). Totale innskudd i samme periode var på henholdsvis 61 % og 39 % for person- og bedriftsmarkedet.

Konkurransesposisjonen i personmarkedet

Innenfor personmarkedet har Banken ca. 274 000 kunder. Markedsposisjonen er veldig sterk i Hedmark fylke, med en markedsandel på rundt 50 % og høy kundeloyalitet. Styrken til Bankens konkurranseposisjon forsterkes av det faktum at Banken er sterkt involvert i lokalsamfunnet, i form av gaver og sponsing, men også gjennom å være en stor arbeidsgiver. Sammenliknet med andre regionale sparebanker er SpareBank 1 Østlandets markedsandel i hjemmemarkedet relativt høy. Bankens markedsandeler i Oppland, Oslo og Akershus er mye mindre. Den fusjonerte Banken har en markedsandel for personkunder i Oslo på rundt 7 prosent. I Akershus er markedsandelen rundt 4 %. Gjennom B10A har Banken vunnet markedsandeler de siste årene, men konkurransen i hovedstadsregionen er hard, dels gjennom en større tilstedeværelse av nordiske banker. I Oppland måles markedsandelen ved bare å se på kommunene Gjøvik og Lillehammer. I disse kommunene har Banken en markedsandel for personkunder på 3 %. DNB er den største konkurrenten i alle markedene. Banken vurderer at de største vekstmulighetene ligger i personmarkedene i Oppland, Oslo og Akershus.

Alle tall for markedsandelene er basert på undersøkelser og tar utgangspunkt i antallet kunder, ikke utestående volum (Posisjonsundersøkelsen, første halvdel av 2015, utført av Kantar TNS).

Konkurransesposisjonen i bedriftsmarkedet

Innenfor bedriftsmarkedet har Banken ca. 16 000 kunder. De fleste bedriftskundene er små og mellomstore bedrifter. Rundt 55 % av utestående næringslån er på under 50 millioner kroner. På samme måte som for personmarkedet, har SpareBank 1 Østlandet en dominerende stilling i Hedmark, med en markedsandel på rundt 50 %. DNB har, som den største konkurrenten, avviklet mange av avdelingskontorene rundt om i landet, også i Bankens markedsområde. Banken mener at fokuset på lokal tilstedeværelse, og ikke bare digital bankvirksomhet, er et konkurransefortrinn i regionen, også for bedriftssektoren. Bankens erfaring er at mange bedriftsledere trenger lokale diskusjonspartnere som forstår situasjonen deres – spesielt i SMB-segmentet, herunder Bankens landbrukskunder. På samme måte som for personmarkedet, er Bankens markedsandel i Oppland, Oslo og Akershus mye mindre enn i Hedmark. I Oppland, som er målt ved bare å se på kommunene Gjøvik og Lillehammer, er markedsandelen rundt 2 % for bedriftsmarkedet. I Oslo har Banken en estimert markedsandel på 6 %, mens markedsandelen ligger på 2 % i Akershus.

Alle tall for markedsandelene er basert på undersøkelser og tar utgangspunkt i antallet kunder, ikke utestående volum (Posisjonsundersøkelsen, første halvdel av 2015, utført av Kantar TNS).

¹¹ Arbeidsmarkedsstatistikk fra Arbeids- og velferdsetaten (NAV).

¹² Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), «Økonomisk Utsyn» 1/2017, basert på AKU, Arbeidskraftsundersøkelsen (SSBs arbeidskraftsundersøkelse)

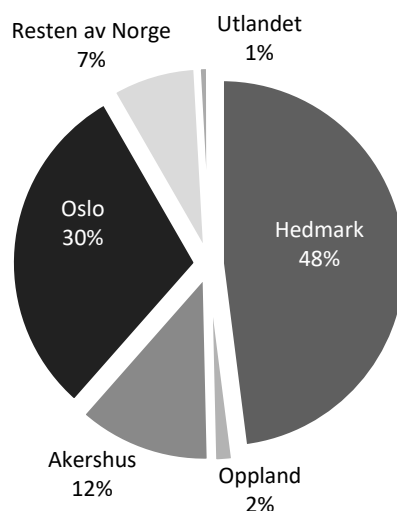
¹³ Kilde: <https://www.ssb.no/en/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/statistikker/fnr>

6.6.2 Innskudd

Geografisk fordeling

Bankens viktigste finansieringskilde er innskudd. Innskyyterne er hovedsakelig fordelt på fylkene Hedmark, Oppland, Akershus og Oslo. 48 % av innskuddene kom fra Hedmark, mens 30 % kom fra Oslo ved utgangen av 2016. Akershus og Oppland står for henholdsvis 12 % og 2 % av innskuddene. Resten av landet og utenlandske innskudd står samlet for om lag 7 % av de samlede innskuddene. Mer informasjon den geografiske fordelingen av innskuddene i punkt 14.5.2.1.

Innskudd fordelt på geografisk område per utgangen av 2016

Sektor, bransje og innskuddstyper

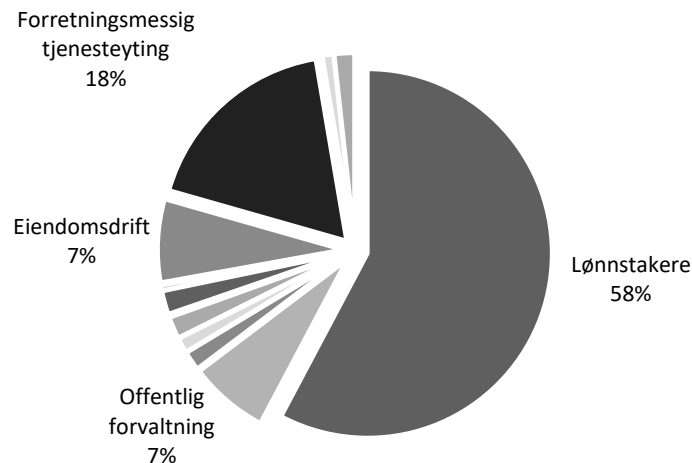
Ved utgangen av 2016 kom 61 % av innskuddene fra personkunder, mens 39 % kom fra bedriftskunder. Innskudd fra lokale kommuner og forretningsmessig tjenesteyting utgjør en betydelig andel av de samlede bedriftsinnskuddene (henholdsvis 19 % og 41 % av bedriftsinnskuddene per utgangen av 2016). Sistnevnte kategori omfatter innskudd fra LO, som er en viktig finansieringskilde for Banken – og utgjør mer enn halvparten av innskuddene fra sektoren forretningsmessig tjenesteyting.

Rundt 8,0 milliarder kroner (eller ca. 13 %) av de samlede innskuddene ved utgangen av 2016 hadde avtalt løpetid. De fleste av disse innskuddene var tilgjengelige for innskyyterne på 31 dagers varsel. Videre garanterte Bankenes Sikringsfond for ca. 64 % av innskuddene. Innskudd fra innskyytere med samlede innskudd på mindre enn 8 millioner kroner utgjorde omtrent 70 % av alle innskudd: Disse innskuddene klassifiseres som mer stabile i henhold til kravet til likviditetsdekning.

Diagrammet nedenfor viser fordelingen av innskudd etter type marked og bransje per 1. kvartal 2017, der personkunder, kommersiell tjenesteyting, eiendomsdrift og offentlig sektor sto for henholdsvis 58 %, 18 %, 7 % og 7 % av totale innskudd.

Mer informasjon om utviklingen i innskuddene etter marked og bransje finnes i punkt 14.5.2.1.

Innskudd fordelt på type marked og industri per 1. kvartal 2017

6.6.3 Utlån

Person- og bedriftsmarkedet

Brutto utlån for Konsernet utgjorde NOK 82,9 milliarder kroner per utgangen av 2016 (NOK 119,5 milliarder inkludert utlån overført til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt). Privatkunder sto for 64 % av dette, mens bedriftskunder sto for 35 %. Offentlig sektor sto for mindre enn 1 %. Per 31. mars 2017 sto personkunder, bedriftskunder og kunder fra offentlig sektor for henholdsvis 64 %, 36 % og under 1 %.

Brutto utlån mot privatkunder inkludert lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt utgjorde NOK 89,8 mrd, hvorav 60,4 % var på balansen til Banken og 39,6 % var overført til SpareBank 1 Boligkreditt, per 1. kvartal 2017.

Innenfor bedriftsuttån står fast eiendom for den største andelen av totalt brutto utlån med 17 %, mens forretningsmessig tjenesteyting og primærnæringene begge står for ca. 5 % per utgangen av 2016. Per 31. mars 2017 sto eiendomsdrift, forretningsmessig tjenesteyting og primærnæringer for henholdsvis 17 %, 4 % og 5 % av brutto utlån.

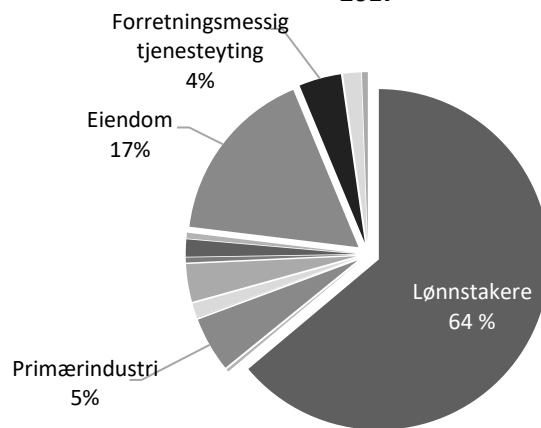
Brutto utlån mot bedriftsmarkedet inkludert lån overført til SpareBank 1 Næringskreditt utgjorde NOK 31,9 mrd, hvorav 96,0 % var på balansen til Banken mens 4,0 % var overført til SpareBank 1 Næringskreditt, per 1. kvartal 2017.

Inkludert lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt (kredittforetakene) var 74 % av Bankens utlån ved utgangen av 2016 til personkunder. Per 31. mars 2017 utgjorde kunder fra privat sektor, bedriftssektoren og offentlig sektor henholdsvis 74 %, 26 % og nesten 0 % hvis utlån overført til kredittforetak tas med.

Ser man på bedriftsmarkedet alene, inkludert overførte lån til SpareBank 1 Næringskreditt, utgjør eiendomsdrift, primærnæringer, forretningsmessig tjenesteyting, bygg og anlegg, handel og andre bransjer henholdsvis 49 %, 14 %, 11 %, 10 %, 4 % og 13 % av brutto utlån per 1. kvartal 2017.

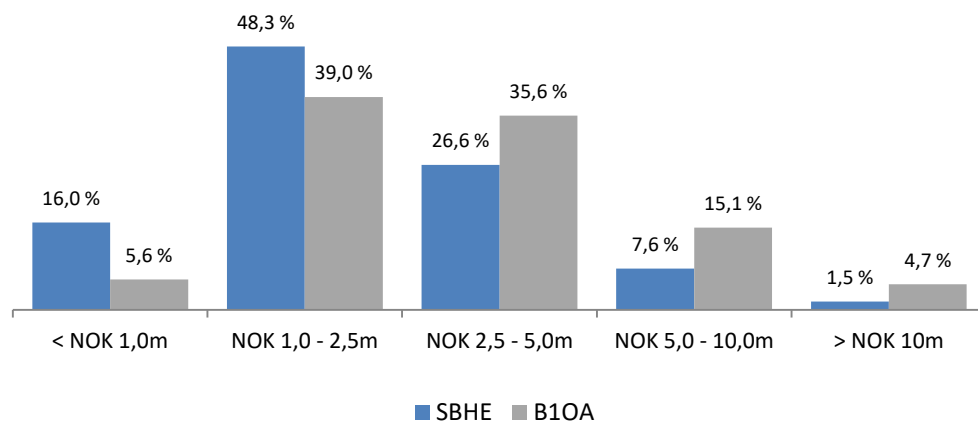
Mer informasjon om utviklingen innenfor brutto utlån finnes i punkt 14.5.1.1.

Brutto utlån fordelt på type marked og industri per 1. kvartal 2017

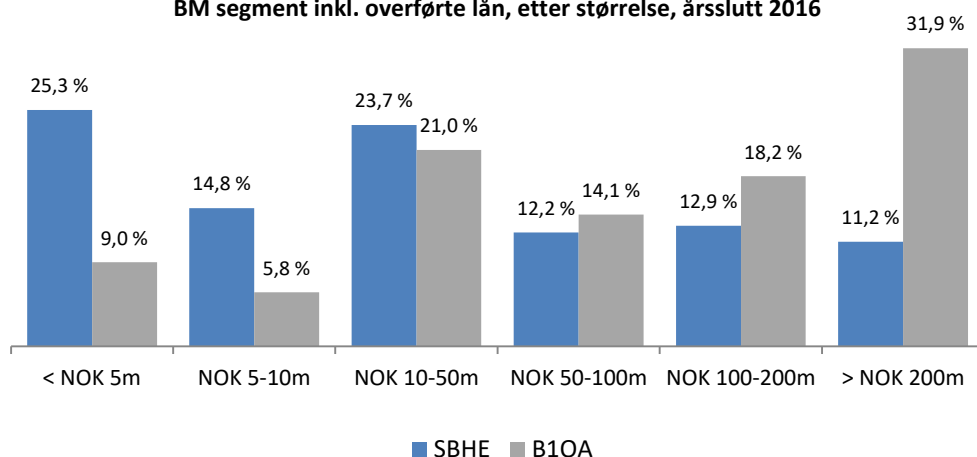
Illustrasjonene nedenfor illustrerer lån mot PM og BM segmentet, inkludert overførte lån til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt, fordelt på størrelse, for Tidligere Sparebanken Hedmark og B1OA. Innen PM segmentet til Tidligere Sparebanken Hedmark var 48,3 % av lånene mellom NOK 1,0 – 2,5 millioner, mens B1OA hadde 39,0 %. B1oa hadde en stor andel lån mellom NOK 2,5 – 5,0 millioner, tilsvarende 35,6 %, mens Tidligere Sparebanken Hedmark hadde 26,6 %.

PM segment inkl. overførte lån, etter størrelse, årsslutt 2016

Innen BM segmentet hadde Tidligere Sparebanken Hedmark størst andel av lånene under NOK 5 millioner eller mellom NOK 10-50 millioner. Dette utgjorde til sammen nesten 50 % av utestående lån. B1OA hadde en større andel med store lån, hvor 31,9 % av lånene var over NOK 200 millioner, og 18,2 % av lånene var mellom NOK 100-200 millioner.

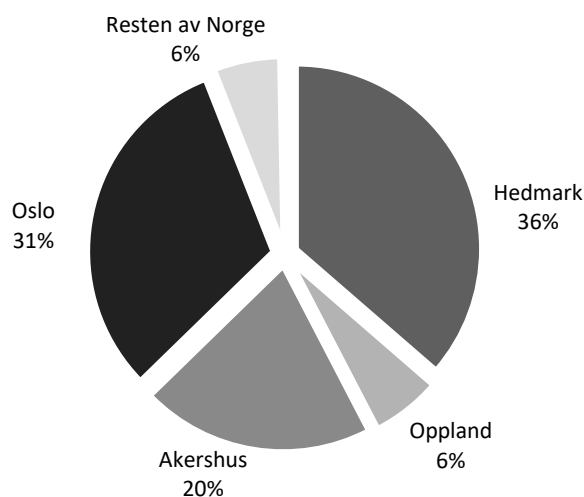
BM segment inkl. overførte lån, etter størrelse, årsslutt 2016

Geografisk fordeling

Konsernets samlede brutto utlån fordeler seg hovedsakelig på fylkene Hedmark, Oslo, Akershus og Oppland. Per utgangen av 2016 sto Hedmark og Oslo for henholdsvis 36 % og 31 %, mens Akershus sto for 20 %. Andelen av utlån til kunder i Oslo og Akershus steg betraktelig med oppkjøpet av B1OA. Ved utgangen av året var andelen utlån til kunder i Oslo og Akershus fra den gamle morbanken (unntatt SpareBank 1 Finans Østlandet) på henholdsvis 10 % og 8 %. Utlån i Oppland er på omtrent samme størrelse som totalt for resten av Norge med 6 % av samlede brutto utlån. Punkt 14.5.1.1 inneholder mer informasjon om utviklingen.

Brutto utlån fordelt på geografisk område per utgangen av 2016

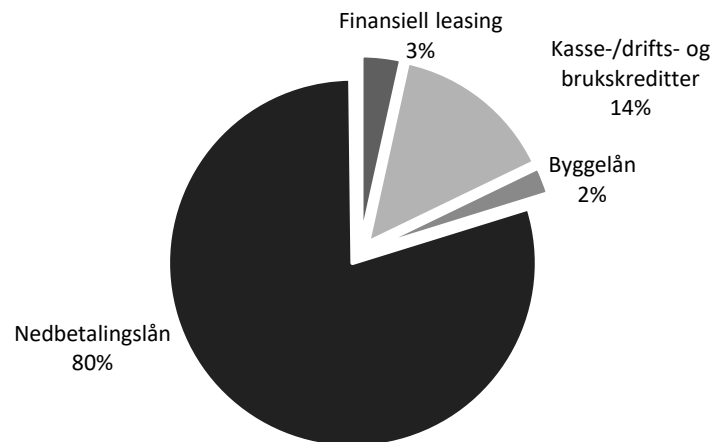

Produktfordeling

Bankens utlån er delt inn i fire typer fordringer: Finansiell leasing, kassekredittfasiliteter, byggelån og nedbetalingslån. Nedbetalingslån alene utgjorde 78 % av brutto utlån, og kassekredittfasiliteter utgjorde 16 % per utgangen av 2016. Finansiell leasing og byggelån utgjør henholdsvis 3 % og 2 % av brutto utlån. Per 31. mars 2017 utgjorde nedbetalingslån, kassekredittfasiliteter, finansiell leasing og byggelån henholdsvis 80 %, 14 %, 3 % og 2 %.

Mer informasjon om utviklingen i produktfordelingen finnes i punkt 14.5.1.1.

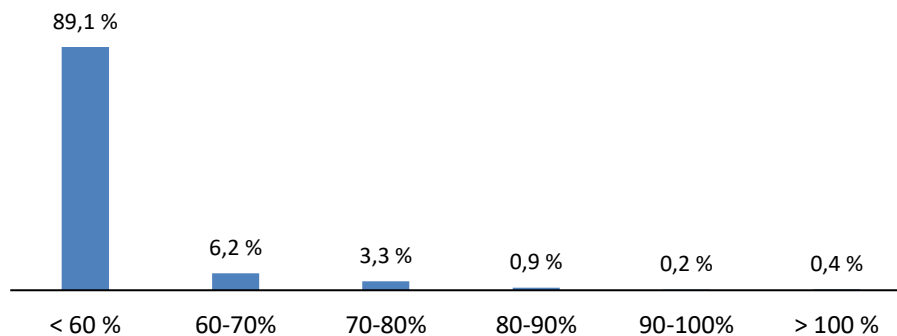
Brutto utlån fordelt på fordringstype per 1. kvartal 2017

Utlån mot personmarked fordelt på belåningsgrad

Tabellen nedenfor viser utlån mot personmarked inkludert lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt fordelt på belåningsgrad per 1. kvartal 2017. 89 % av utlånene hadde belåningsgrad under 60 %. Tidligere Sparebanken Hedmarks vektete belåningsgrad var 58,1 % mens B1OA hadde en vektete belåningsgrad på 55,3 %.

Personmarked inkl. overførte lån sortert på belåningsgrad

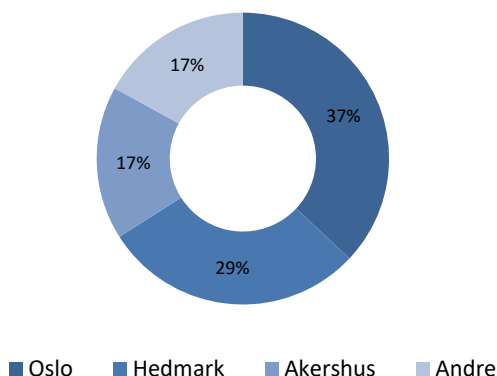

Utlån knyttet til næringseiendom

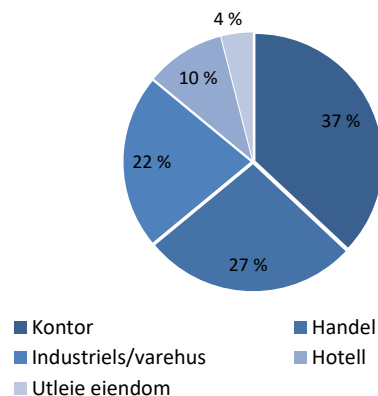
Konsernet har en stor andel av brutto utlån mot næringseiendom. Alle tallene i de følgende grafene/illustrasjonene er med tall per 23. januar 2017¹⁴.

¹⁴ Kilde: Centre for Credit Analysis (Stavanger)

Næringseiendom, utlån fordelt på geografi

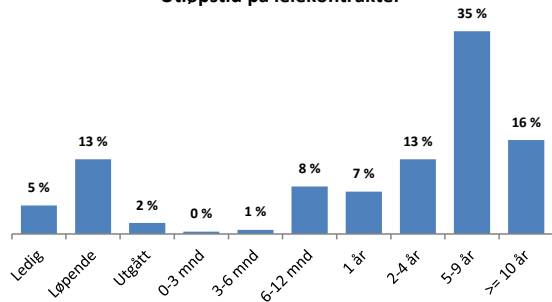

Næringseiendom, utlån fordelt på kategori

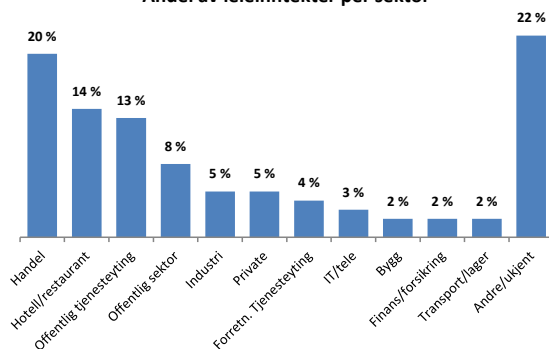

Totale utlån mot næringseiendom var NOK 14,2 milliarder. Mesteparten av eksponeringen mot næringseiendom var knyttet til Oslo, som sto for 37 % av utlånene. Hedmark og Akershus utgjorde henholdsvis 29 % og 17 %. Fordelt på kategori var 37 % av utlånene knyttet til kontorbygg og 27 % var knyttet til handel. Industri/varehus, hoteller og utleieeiendommer sto for henholdsvis 22 %, 10 % og 4 %.

Utløpstid på leiekontrakter

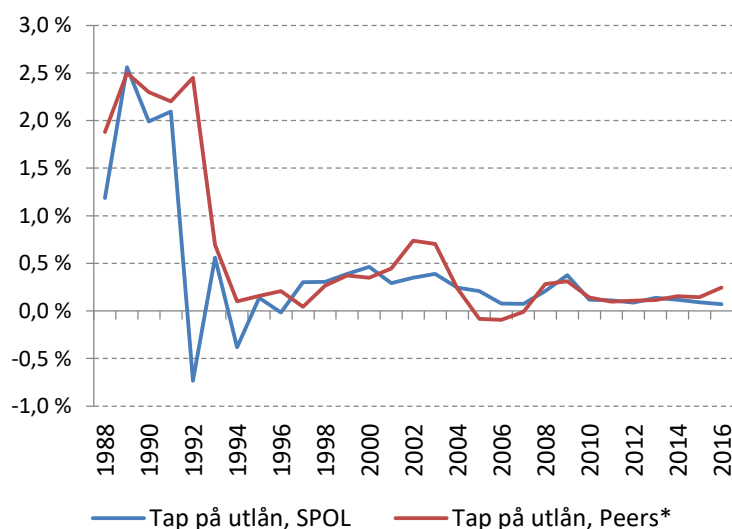

Andel av leieinntekter per sektor

Størst andel av leieinntektene kom fra handel, som utgjorde 20 %, mens hoteller og restauranter utgjorde 14 %. 35 % av leiekontraktene har en utløpstid på mellom 5-9 år, og 16 % hadde en utløpstid på 10 år eller mer.

Lang historie med lave tap på utlån

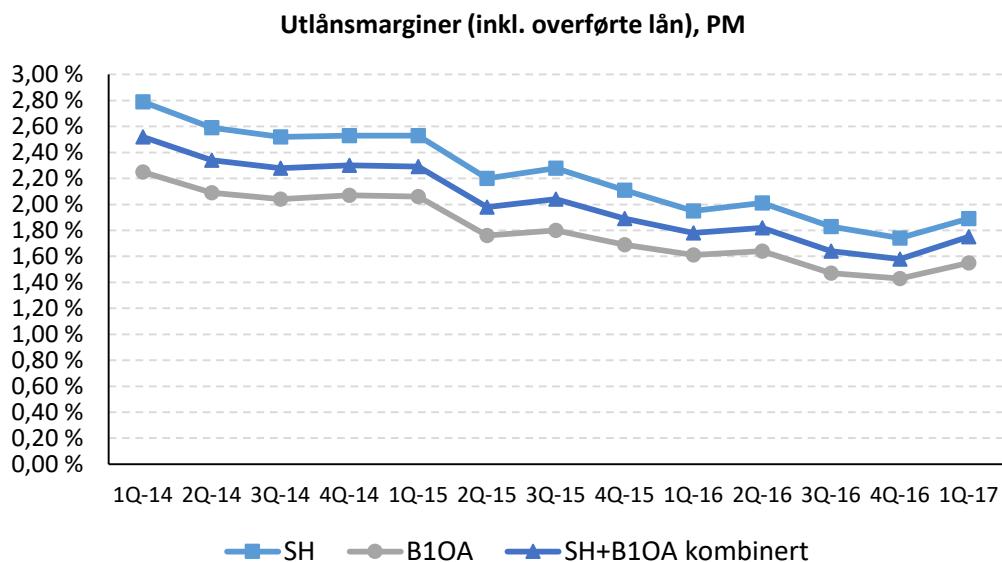

Kilde: SpareBank 1 Markets Analyse. *Peers inneholder NONG, SRBANK, MING, MORG, SVEG

Konsernet er en av de regionale sparebankene som får de blant de beste (laveste) rentene på fundingen i det norske markedet basert på Konsernets lange historie med sterk soliditet og lave tap på utlån. I 2016 hadde Konsernet lånetap på 0,07 % mens peers hadde 0,25 %. I det siste tiåret har lånetapene vært lav for både Konsernet og peers.

6.6.4 Faktorer med betydelig innvirkning på Bankens lønnsomhet de siste årene

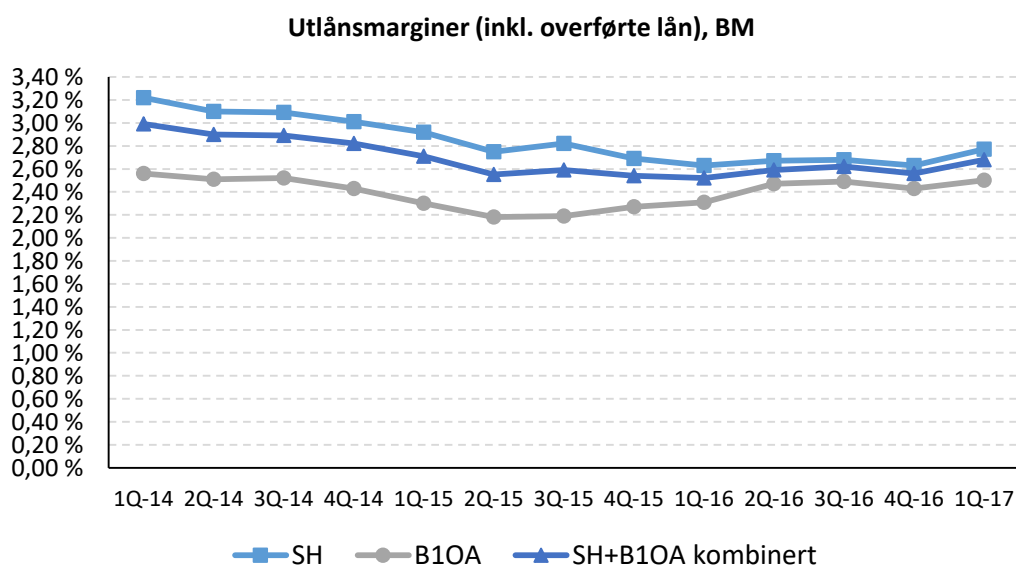
Netto renteinntekter er Bankens viktigste inntektskilde. Utviklingen siden 2014 viser økende innskuddsmarginer og synkende utlånsmarginer.

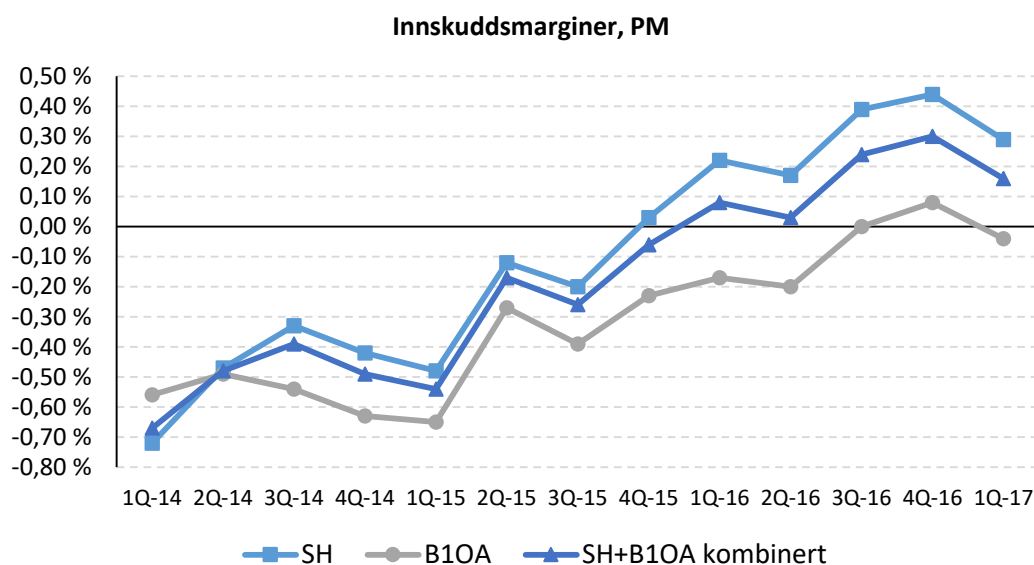
Fallet i utlånsmarginene mot personkunder har vært mer tydelig enn fallet i bedriftsmarginene, på grunn av et annet konkurransemiljø på tvers av de to markedene.

De tre siste årene har utlånsmarginene mot personmarkedet falt, men økte i 1. kvartal 2017. Tidligere Sparebanken Hedmark klarte å opprettholde høyere marginer enn B1OA i perioden. Marginene ble redusert fra ca. 2,8 prosent til ca. 1,9 prosent for Tidligere Sparebanken Hedmark siden 1. kvartal 2014, mens de ble redusert

fra ca. 2,2 prosent til ca. 1,6 prosent for B10A i samme periode. Lavere marginer i Oslo og Akershus gjenspeiler hardere konkurranse når det gjelder personkunder i hovedstadsregionen.

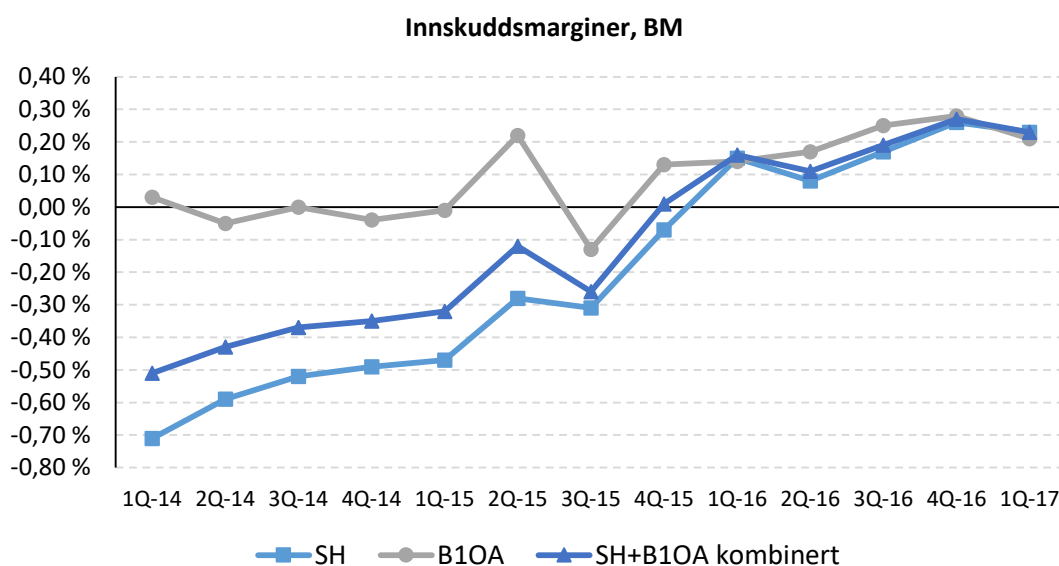

Utlånsmarginene mot bedriftsmarkedene har vært høyere og falt mindre siden 1. kvartal 2014 enn marginene i personmarkedet. Utlånsmarginene innenfor bedriftssegmentet har også økt i løpet av 1. kvartal 2017. I perioden falt marginene i Tidligere Sparebanken Hedmark fra omtrent 3,2 prosent til ca. 2,8 prosent, mens de falt fra ca. 2,6 prosent til ca. 2,5 prosent for B10A. Marginene i B10A har økt siden 2. kvartal 2015. Tidligere Sparebanken Hedmark oppnådde høyere marginer enn B10A i hele perioden, selv om forskjellen ble mindre mot slutten av perioden.

Innskuddsmarginene mot personmarkedet har økt fra negativ til positiv mellom 1. kvartal 2014 og 4. kvartal 2016, men har falt til minus 0,04 prosent for B10A i løpet av 1. kvartal 2017. Innskuddsmarginene for Tidligere Sparebanken Hedmark økte fra å være negativ med minus 0,7 prosent til ca. 0,3 prosent, mens B10As innskuddsmarginer økte fra å være negativ med om lag minus 0,6 prosent til om lag minus 0,04 prosent. Med

unntak av 1. kvartal 2014 hadde Tidligere Sparebanken Hedmark høyere innskuddsmarginer for personkunder enn B1OA i perioden.

I perioden har B1OA opprettholdt høyere innskuddsmarginer mot bedriftsmarkedet enn Tidligere Sparebanken Hedmark. Innskuddsmarginene mot bedriftssegmentet falt i løpet av 1. kvartal 2017. I løpet av 2014 hadde B1OA en innskuddsmargin på om lag 0 prosent, som økte til ca. 0,2 prosent i 1. kvartal 2017 etter noe ustabilitet i 2015. Innskuddsmarginene for bedrifter for den tidligere Sparebanken Hedmark økte fra å være negativ med om lag minus 0,7 prosent til om lag +0,2 prosent i perioden.

Mer informasjon om rentemarginer finnes i punkt 14.3.1.1 og 14.4.5.

6.7 Beskrivelse av SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen

SpareBank 1-alliansen er et banksamarbeid mellom SpareBank 1-bankene. Bankene i Alliansen har forskjellige eierandeler i Alliansens konsernselskaper SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA. SpareBank 1 Østlandet eier 12,4 % og 19,04 % av henholdsvis SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA.

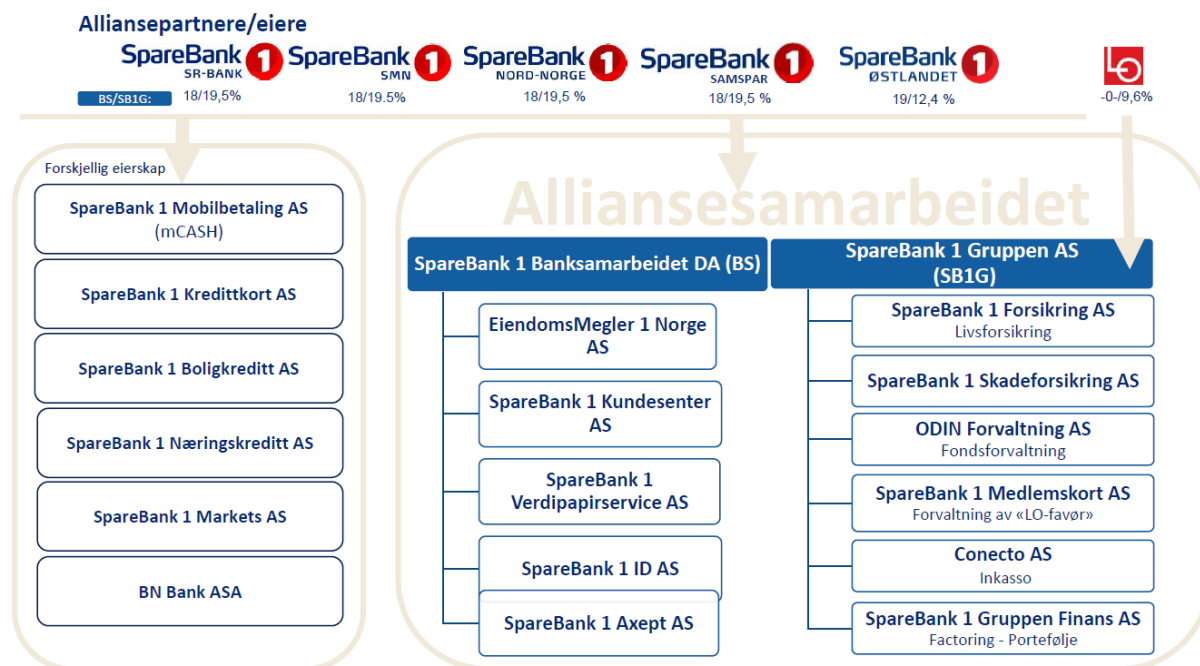
Alliansens overordnede mål er å sikre uavhengigheten og den regionale tilhørigheten til den enkelte banken gjennom konkurranseevne, lønnsomhet og soliditet. Alliansen er en av de største leverandørene av finansielle tjenester i Norge. Alliansen har en estimert markedsandel for brutto utlån i Norge på 19,6 %¹⁵.

Alliansens overordnede visjon er at SpareBank 1-bankene skal bli den anbefalte totalbanken for personkunde- og SMB-markedet i Norge. Videre skal kundene oppfatte SpareBank 1-bankene som de beste bankene når det gjelder lokal tilhørighet og kompetanse. «Nær og dyktig» er kjerneverdiene til alliansen. Alliansen arbeider kontinuerlig for å styrke merkenavnet «SpareBank 1».

¹⁵ Kilde: Analyse fra SpareBank 1 Gruppen, akkumulert brutto utlån for bankene i alliansen (tallene er basert på årsrapporter). Basert på markedsandelene til de enkelte bankene i alliansen (markedsandeler for utlån og innskudd) og markedsandelene for produktselskapene innen fondsforvaltning, forsikring og eiendomsmegling. Den nasjonale markedsandelen for innskudd var 17,2 % i 2016. Begge tall er beregnet av SpareBank 1 Gruppen, basert på bankenes kvartalsrapporter og tall fra Statistisk sentralbyrå. Der det er relevant, er kildene til markedsandelene til produktselskapene tatt med i senere fotnoter

SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen

Bildet nedenfor illustrerer hvordan alliansen er satt sammen

Den samlede forvaltningskapitalen til medlemmene i alliansen var NOK 1 025 milliarder fordelt på de uavhengige bankene¹⁶. Per 1. april 2017 var det 14 uavhengige banker i Alliansen, med litt under 300 kontorer og omtrent 7 200 årsverk på landsbasis (per 1. januar 2016).

SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er integrerte deler av alliansens strategi. Formålet, visjonen og verdiene som er definert for alliansen, styrer disse to selskapene. Det er en forutsetning at virksomheten til SpareBank 1 Gruppen AS tilfører verdi både for kundene og eierne.

SpareBank 1 Gruppen AS' viktigste funksjon er å drive og utvikle produkter og tjenester som distribueres gjennom bankene i alliansen.

Hovedfunksjonen til SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er å drive og utvikle infrastrukturen til alliansen med fokus på IT, finansiering, betalings- og spareprodukter sammen med et felles innkjøpssamarbeid og forvaltning av merkenavnet «SpareBank 1».

SpareBank 1 Gruppen AS eier selskaper som tilbyr skadeforsikring, livsforsikring, fondsforsikring og andre finansielle produkter og tjenester til bankene i alliansen og deres kunder, samt medlemmer av LO. Produktene distribueres hovedsakelig gjennom bankene og avtaler med LO.

Bankene i alliansen oppnår økonomisk gevinst fra produktselskapene på to forskjellige måter. Når bankene distribuerer produktene, er det for det første knyttet salgsprovisjoner til salget. Videre kan verdiakkumulering og utbytte fra disse selskapene gi positiv avkastning for bankene gjennom eierskapet i SpareBank 1 Gruppen AS og andre felleskontrollerte selskaper i samarbeidet.

De viktigste produktselskapene er:

SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS

SpareBank 1 Forsikring er det største datterselskapet i SpareBank 1 Gruppen og er en av pilarene i alliansen. SpareBank 1 Forsikring er det fjerde største forsikringsselskapet i Norge og forsikrer om lag hvert tredje hjem i Norge¹⁷. Selskapet utvikler og administrerer både risiko- og personforsikringer for person- og bedriftskundene

¹⁶Den nyeste analysen fra SpareBank 1 Gruppen er fra 1. kvartal 2017. Noen av bankene i Alliansen hadde ikke publisert tall per 1. kvartal 2017. I disse tilfellene er tallene per 4. kvartal 2016 brukt

¹⁷ Kilde: Finansnæringens Fellesorganisasjon

til bankene i alliansen. SpareBank 1 Forsikring er hovedleverandør av forsikring til LO og deres medlemmer gjennom lojalitetsprogrammet «LO Favør». Selskapet har ca. 650 ansatte. Høsten 2012 fusjonerte SpareBank 1 Skadeforsikring (eiendoms- og ulykkesforsikring, skade) med SpareBank 1 Livsforsikring (livsforsikring). SpareBank 1 Livsforsikring er en videreføring av David Livsforsikring AS sammen med livsforsikringsdelen av Vår Bank og Forsikring AS. SpareBank 1 Fondsforsikring AS, som blant annet leverer fondsforsikringsprodukter, ble fusjonert med SpareBank 1 Livsforsikring AS i desember 2006. SpareBank 1 Skadeforsikring ble etablert i 1990 og representerte den gangen et nytt initiativ innen forsikringsbransjen. Først var det bare personmarkedet som ble betjent, men etter oppkjøpet av VÅR Bank og Forsikring AS oppnådde selskapet en posisjon i bedriftsmarkedet. I 2010 kjøpte SpareBank 1 Skadeforsikring helseforsikringsdelen til Skandia Lifeline Norway og Union Forsikring ASA.

ODIN Forvaltning AS

Odin Forvaltning AS ble etablert i 1990 og er en av Norges ledende¹⁸ fondsforvaltere. Selskapet har en aktiv og indeksuavhengig investeringsfilosofi, og tilbyr aksjefond, rentefond og kombinasjonsfond. ODINS aksjefond kan markedsføres og distribueres i Norge, Sverige, Finland og Nederland. Rentefondene og kombinasjonsfondene kan bare markedsføres og distribueres i Norge. ODIN Forvaltning AS er et 100 % eid datterselskap av SpareBank 1 Gruppen AS.

Conecto AS (tidligere Actor fordringsforvaltning AS)

Conecto AS er et heleid datterselskap av SpareBank 1 Gruppen AS og er resultatet av en fusjon mellom Conecto AS og Actor Fordringsforvaltning AS 1. januar 2011. Grunnen til fusjonen var alliansens beslutning om å foreta en langsiktig investering i inkassomarkedet. Conecto AS er et motsyklisk produktselskap, og har ca. 150 ansatte.

EiendomsMegler 1

EiendomsMegler 1 er ikke et datterselskap av SpareBank 1 Gruppen, men en kjede av eiendomsmeglere som eies av bankene i alliansen. Samlet er EiendomsMegler 1 en av Norges største¹⁹ eiendomsmeglere, og var den største basert på antall hjem som ble solgt i 2016.

SpareBank 1 Gruppen Finans AS

SpareBank 1 Gruppen Finans AS er et produktselskap som eies av SpareBank 1 Gruppen AS, og som tilbyr tjenester både til eksterne bedrifter og til alliansen. Tjenestene er delt inn i forretningsområdene factoring og portefølje. Selskapet har ca. 45 ansatte med hovedkontor i Ålesund og et avdelingskontor i Tromsø. Selskapet er også til stede i Trondheim, Stavanger, Hamar og Oslo. Flertallet av de ansatte arbeider innenfor factoringdivisjonen.

SpareBank 1 Mobilbetaling AS (mCASH)

mCASH tilbyr mobile betalingsløsninger. Ved hjelp av mCASH kan kunden foreta betalinger med smarttelefonen til venner, butikker og på nettet. Selskapet har bygd en infrastruktur som forbinder banker, forhandlere og kunder.

I februar 2017 kunngjorde SpareBank 1 og mCASH at Alliansen vil starte et samarbeid med hovedkonkurrenten innen mobile betalingsløsninger, Vipps fra DNB, sammen med i alt litt over 100 banker. I denne forbindelsen vil mCASH opphøre. Etter transaksjonen forventes Vipps å være eid av DNB (~ 52 prosent), Alliansen (~ 25 prosent), uavhengige sparebanker (~ 12 prosent), Eika Alliansen (~ 10 prosent) og Sparebanken Møre (~ 1 prosent). Samarbeidet krever godkjenning fra Finansdepartementet.

Vipps har i overkant av 2,1 millioner brukere og utfører ca. 200 000 transaksjoner hver dag. mCASH brukes ved litt over 10 000 salgssteder og har ca. 530 000 brukere.²⁰

Selv om Banken ikke anser seg som avhengig av å delta i Alliansen for å utføre sin virksomhet og drift, regner Banken deltakelsen for å være til Bankens beste.

¹⁸Kilde: vff.no/markedsstatistikk

¹⁹ Kilde: Analyse fra SpareBank 1 Gruppen (tall fra Eiendomsverdi AS, eiendomsverdi.no)

²⁰ Per februar 2017

6.8 Investeringer

Datterselskaper, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper

Tabellen nedenfor illustrerer Konsernets vesentlige investeringer og avhendelser i datterselskaper, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper siden 2014 og til datoen for prospektet.

Vesentlige investeringer (mill. kroner)	1. kvartal				Totalt
	2017	2016	2015	2014	
Bank 1 Oslo Akershus AS	-148	2.068			1.919
Youngstorget 5 AS (deling av B1OA)	148				148
SpareBank 1 Kredittkort AS	7	6	14	46	73
SpareBank 1 Mobilbetaling AS		20	10		31
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS			29	32	61
Totalt	7	2.093	54	78	2.232

Vesentlige avhendelser (mill. kroner)	1. kvartal				Totalt
	2017	2016	2015	2014	
PBS Holding AS				271	271
SpareBank1 Finans Østlandet AS		38			38
Totalt	0	38	0	271	308

I forbindelse med oppkjøpet av B1OA har det blitt allokert NOK 151 millioner i goodwill. Det har ikke blitt allokert goodwill i forbindelse med de andre vesentlige investeringene i datterselskaper, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper. Mer informasjon om datterselskaper, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper og fremtidige investeringer finnes i punkt 6.2.2, 6.2.3, 6.2.4, 14.5.1.3 og 14.7.4.

Andre investeringer

Tabellen nedenfor illustrerer andre vesentlige investeringer og avhendelser i noterte og unoterte selskaper for gruppen siden 2014 og til prospektdatoen.

Vesentlige investeringer (mill. kroner)	1. kvartal				Totalt
	2017	2016	2015	2014	
Verdipapirfondet Holberg Likviditet		200			200
Verdipapirfondet Holberg Likviditet 20		50			50
Pengemarkedsfondet Pluss Likviditet II		100			100
SpareBank 1 Markets	9		6	20	35
Totalt	9	350	6	20	385

Vesentlige avhendelser (mill. kroner)	1. kvartal				Totalt
	2017	2016	2015	2014	
Verdipapirfondet Holberg Likviditet	204				204
Verdipapirfondet Holberg Likviditet 20	51				51
Pengemarkedsfondet Pluss Likviditet II	103				103
Totalt	357	0	0	0	357

Det har ikke blitt allokert goodwill i forbindelse med ovenstående investeringer.

Tabellen nedenfor er en oversikt over Konsernets andre investeringer i noterte og unoterte selskaper. For å unngå tvil, viser kolonnen «Klassifisering» nedenfor til regnskapsbetingelser iht. IAS 39, og klassifiseringen «tilgjengelig for salg» er ikke ment som en indikasjon på Bankens vilje til å selge.

Konsern 1. kvartal 2017

Børsnoterte selskaper	Klassifisering	Andel (%)	Aksjer (#)	Kostnad (mill. kroner)	Verdi / bokført verdi (mill. kroner)
Visa Inc. (aksjer, NYSE)	Tilgjengelig for salg	0,0 %	73.404	8	56
Totens Sparebank (egenkapitalbevis, Oslo Børs)	Tilgjengelig for salg	24,6 %	1.503.661	101	148
Sum, børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis				109	204
Unoterte selskaper					
Eiendomskreditt AS	Tilgjengelig for salg	1,1 %	32.510	3	4
Eksportfinans ASA	Tilgjengelig for salg	1,3 %	3.499	52	77
NorgesInvestor IV AS	Tilgjengelig for salg	1,7 %	79.000	7	7
NorgesInvestor Proto AS	Tilgjengelig for salg	16,9 %	150.000	15	20
Oslo Kongressenter Folkets Hus BA	Tilgjengelig for salg	13,7 %	70.638	7	56
SpareBank 1 Markets	Tilgjengelig for salg	6,2 %	184.210	57	40
Øvrige aksjer og andeler	Tilgjengelig for salg			17	11
Sum, unoterte aksjer og annen egenkapital				158	215
Sum, aksjer, egenkapitalbevis og annen egenkapital				267	419

Konsern 2016

Børsnoterte selskaper	Klassifisering	Andel (%)	Aksjer (#)	Kostnad (mill. kroner)	Verdi / bokført verdi (mill. kroner)
Visa Inc. (aksjer, NYSE)	Tilgjengelig for salg	0,0 %	73.404	8	49
Totens Sparebank (egenkapitalbevis, Oslo Børs)	Tilgjengelig for salg	23,5 %	1.440.530	95	138
Sum, børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis				103	188
Unoterte selskaper					
Eiendomskreditt AS	Tilgjengelig for salg	1,1 %	32.510	3	4
Eksportfinans ASA	Tilgjengelig for salg	1,3 %	3.499	52	77
NorgesInvestor IV AS	Tilgjengelig for salg	1,7 %	79.000	7	7
NorgesInvestor Proto AS	Tilgjengelig for salg	16,9 %	150.000	15	19
Oslo Kongressenter Folkets Hus BA	Tilgjengelig for salg	13,7 %	70.638	7	56
SpareBank 1 Markets	Tilgjengelig for salg	6,2 %	139.454	47	30
Verdipapirfondet Holberg Likviditet	Virkelig verdi over resultatet	2,7 %	1.962.641	200	203
Verdipapirfondet Holberg Likviditet 20	Virkelig verdi over resultatet	3,5 %	495.616	50	50
Pengemarkedsfondet Pluss Likviditet II	Virkelig verdi over resultatet	2,7 %	99.985	100	102
Andre	Tilgjengelig for salg			17	9
Sum, unoterte aksjer og annen egenkapital				498	559
Sum, aksjer, egenkapitalbevis og annen egenkapital				601	747

Konsern 2015

Børsnoterte selskaper	Klassifisering	Andel (%)	Aksjer (#)	Kostnad (mill. kroner)	Verdi / bokført verdi (mill. kroner)
Visa Inc. (aksjer, NYSE)	Tilgjengelig for salg	0,0 %	54.840	6	38
Totens Sparebank (egenkapitalbevis, Oslo Børs)	Tilgjengelig for salg	23,5 %	1.440.530	95	117
Sum, børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis				101	154
Unoterte selskaper					
Eiendomskreditt AS	Tilgjengelig for salg	1,1 %	32.510	3	4
Eksportfinans ASA	Tilgjengelig for salg	1,3 %	3.499	52	74
NorgesInvestor IV AS	Tilgjengelig for salg	1,7 %	79.000	7	7
NorgesInvestor Proto AS	Tilgjengelig for salg	16,9 %	150.000	15	16
SpareBank 1 Markets	Tilgjengelig for salg	6,2 %	139.454	47	29
Andre				7	8
Sum, unoterte aksjer og annen egenkapital				132	139
Sum, aksjer, egenkapitalbevis og annen egenkapital				233	294

Konsern 2014

Børsnoterte selskaper	Klassifisering	Andel (%)	Aksjer (#)	Kostnad (mill. kroner)	Verdi / bokført verdi (mill. kroner)
Visa Inc. (aksjer, NYSE)	Tilgjengelig for salg	0,0 %	13.710	6	27
Totens Sparebank (egenkapitalbevis, Oslo Børs)	Tilgjengelig for salg	23,5 %	1.440.530	95	104
Sum, børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis				101	131
Unoterte selskaper					
Eiendomskreditt AS	Tilgjengelig for salg	1,1 %	32.510	3	4
Eksportfinans ASA	Tilgjengelig for salg	1,3 %	3.499	52	72
NorgesInvestor IV AS	Tilgjengelig for salg	1,7 %	79.000	7	7
NorgesInvestor Proto AS	Tilgjengelig for salg	16,9 %	150.000	15	15
Andre				19	10
Sum, unoterte aksjer og annen egenkapital				97	108
Sum, aksjer, egenkapitalbevis og annen egenkapital				198	239

6.9 Eiendom, anlegg og utstyr

Konsernet eier sitt eget hovedkontor i Hamar med adressene Torggata 12–14, Parkgata 2 og Strandgata 13/15, 2317 Hamar. Eiendommen er på 14 476 kvm, og Konsernet bruker 12 752 kvm. Resten av eiendommen er utleid til SpareBank 1 Finans Østlandet AS (860 kvm) og Conecto AS (804 kvm). I tillegg eier Gruppen B1OAs gamle hovedkontor med 4 980 kvm. Konsernet bruker hele eiendommen gjennom sitt eierskap av datterselskapet Youngstorget 5 AS. Adressen til eiendommen er Youngstorget 5, 0181 Oslo.

Eiendom, anlegg og utstyr	Bygninger, tomter og annen eiendom	inventar, innredning og kjøretøy	Totalt
Anskaffelseskost per 1. januar 2015	468	274	742
Oppkjøp	17	27	44
Salg	1	8	9

Anskaffelseskost per 31. desember 2015	483	294	777
Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger per 1. januar 2015	205	201	406
Avskrivning i inneværende år	14	24	38
Salg i inneværende år	1	6	7
Akkumulerte avskr. og nedskrivninger per 31. desember 2015	218	219	438
Bokført verdi per 31. desember 2015	265	75	341
Anskaffelseskost per 1. januar 2016	483	294	777
Endringer etter oppkjøp av B10A	215	189	404
Oppkjøp		34	34
Salg	3	57	60
Anskaffelseskost per 31. desember 2016	696	459	1.155
Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger per 1. januar 2016	218	219	438
Endringer etter oppkjøp av B10A	25	104	129
Avskrivning i inneværende år	17	40	57
Nedskrivninger i inneværende år			
Salg i inneværende år	2	53	55
Akkumulerte avskr. og nedskrivninger per 31. desember 2016	259	310	569
Bokført verdi per 31. desember 2016	437	149	586
Anskaffelseskost per 1. januar 2017	696	459	1.155
Oppkjøp	20	8	28
Salg	6	0	6
Anskaffelseskostnad per 31. mars 2017	710	467	1.177
Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger per 1. januar 2017	259	310	569
Avskrivning i inneværende år	6	15	21
Salg i inneværende år	1		1
Akkumulerte avskr. og nedskrivninger per 31. desember 2017	263	325	588
Bokført verdi per 31. mars 2017	447	142	589

Banken har ikke pantsatt eller akseptert noen annen begrensning på sin rett til å avhende anleggsmidlene. Anskaffelseskost for fullt avskrevne eiendeler som fortsatt er i bruk av Banken, var på NOK 158 millioner i 2016 og NOK 172 millioner i 2015. Konsernet hadde ingen anleggsmidler som var midlertidig ute av drift ved utgangen av 2016

Investerings eiendom (NOKt)

	Verdi 01.01.2017	Nedskr. / avskr.	Verdi 31.03.2017	Leie	Leid 31.03.2017
Leid 31.03.2017					
100 %, Brugata 7, Brumunddal	6.590	-44	6.634	119	66 %
Totalt	6.590		6.634	119	
Virkelig verdi			8.391		
	Verdi 01.01.2016	Nedskr. / avskr.	Verdi 31.12.2016	Leie	Leid 31.12.2016
Leid 31.12.2016					
100 %, Brugata 7, Brumunddal	6.590		6.590	493	66 %
Totalt	6.590		6.590	493	
Virkelig verdi			8.391		

Leid 31.12.2015	Verdi 01.01.2015	Nedskr. / avskr.	Verdi 31.12.2015	Leie	Leid 31.12.2015
100 %, Brugata 7, Brumunddal	6.722	-132	6.590	445	66 %
Totalt	6.722	-132	6.590	445	
Virkelig verdi			8.391		

Virkelig verdi av investeringseiendommer er basert på takst foretatt av uavhengig takstmann

6.10 Forskning og utvikling, patenter og lisenser

Banken utfører ikke forskning og utvikling i tradisjonell forstand, men vil arbeide kontinuerlig for å videreutvikle sine produkter, tjenester og systemer i samarbeid med alliansen. Banken har ingen patenter av vesentlig betydning for Bankens virksomhet.

Banken har lisens til å drive som sparebank og investeringsselskap, og er avhengig av slike lisenser for å kunne engasjere seg i aktiviteter knyttet til bank- og investeringstjenester. En nærmere beskrivelse av rammebetingelsene for sparebanker finnes i kapittel 17.2.

6.11 Vesentlige kontrakter

I forbindelse med oppkjøpet av LOs aksjer i B1OA, inngikk Banken og LO en samarbeidsavtale 10. desember 2015. I henhold til samarbeidsavtalen tilbyr Banken spesialiserte produkter og tjenester til LO og organisasjonens medlemmer, og samarbeidsavtalen har medført betydelige innskudd i Banken. Samarbeidsavtalen har en opprinnelig varighet på 10 år, og kan avsluttes med 12 måneders varsel ved vesentlig brudd på avtalen og unnlattelse av å godtgjøre slikt brudd innen 30 dager (inkludert blant annet mislighold av LOs rett til representasjon i valgkomitéen for egenkapitalbeviserne, eller at LO ikke er representert i Bankens styre med minst ett styremedlem og ett varamedlem, gitt at LO eier minst 10 % av Egenkapitalbevisene).

Bankens IT-systemer er en viktig del av den daglige driften av Banken. Banken har gjennom SpareBank 1 Samarbeidet DA, inngått en rammeavtale med Evry AS om levering av IT-løsninger. Avtalen varer til 31. desember 2022. SpareBank 1 Samarbeidet DA har mulighet til å forlenge avtalen for tre nye toårsperioder og en periode på ett år. Resultatet er at Banken kan forlenge avtalen slik at den varer til 31. desember 2029, under gitte betingelser. I henhold til avtalen skal Evry AS blant annet tilby IT-løsninger for betalingssystemer og kjernebanksystemer. I tillegg skal Evry AS bidra til Bankens utvikling av digitale banktjenester på ulike plattformer. Selv om Banken ikke er avhengig av avtalen med Evry som sådan, ville et bytte av leverandør av IT-systemer vært både kostbart og krevd vesentlige driftsressurser.

Bortsett fra kontraktene som er beskrevet ovenfor, har verken Banken eller noe medlem av Konsernet inngått noen vesentlige kontrakter utenom ordinær forretningsvirksomhet de to årene før datoen for dette prospektet. Verken Banken eller noe medlem av gruppen har inngått noen kontrakt utenfor den ordinære virksomheten som inneholder noen bestemmelser som gir noe medlem av gruppen noen forpliktelse eller rett som er vesentlig for gruppen per dato for prospektet.

6.12 Miljø

Banken bruker ikke ressurser eller tilførsler som har betydelig miljømessig påvirkning. Bankens påvirkning på miljøet er begrenset til de materialene og den energien som er nødvendig for at Banken skal kunne utøve sin forretningsvirksomhet. Det pågår kontinuerlig arbeid for å gå over til elektronisk kommunikasjon internt og eksternt, noe som vil bidra til å redusere papirforbruket. Virksomheten gir lite miljøforurensning. Se også Bankens klimaregnskap på side 10 i Bankens årsrapport for 2016.

6.13 Trendinformasjon

Det har ikke vært noen vesentlige endringer eller utviklingstrekk utover normal virksomhet siden 31. desember 2016 frem til dato for prospektet.

6.14 Utbyttepolitikk

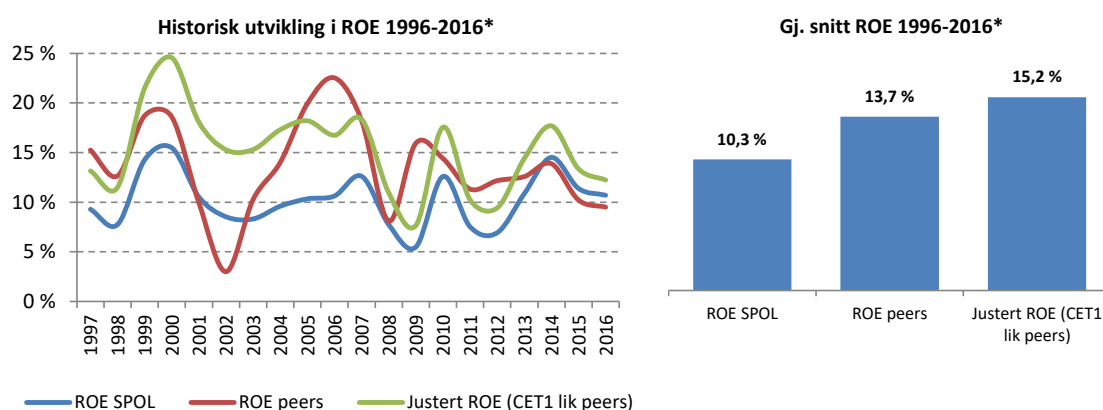
SpareBank 1 Østlandet legger vekt på å gi eierne et konkurransedyktig og stabilt kontantutbytte, basert på god lønnsomhet og høy utbyttekapasitet. Banken tar sikte på å utbetale 50 % av årsoverskuddet etter skatt i utbytte til egenkapitalbeviserne og som kundeutbytte fra grunnfondskapitalen.

Bankens langsiktige mål for lønnsomheten er en avkastning på egenkapitalen etter skatt på 10 %. Derfor er målet for avkastning på egenkapitalen noe lavere enn for liknende banker, noe som gjenspeiler SpareBank 1 Østlandets mål om å beholde den veletablerte posisjonen som landets mest solide regionale sparebank, målt etter faktisk ren kjernekapitaldekning²¹. Målet for soliditeten fanges opp av et langsiktig mål om en CET1 på 16 %. Justert for forskjeller i kapitalisering har SpareBank 1 Østlandet historisk vært like lønnsom som sammenlignbare banker.

Etter forslag fra styret avgjør representantskapet hvert år hvor stor del av fortjenesten etter skatt som skal deles ut som utbytte til egenkapitalbeviserne og grunnfondskapitalen, proporsjonalt i henhold til deres relative andel av Bankens egenkapital. Andelen av overskuddet som tilhører grunnfondskapitalen, forventes å bli utbetalt til Bankens kunder som kundeutbytte. Kundeutbyttet kan forhindre eller redusere en fortynning av egenkapitalbevisernes eierandel i Banken. Andelen av overskuddet som tilhører egenkapitalbeviserne, er delt mellom utbytte og utjevningsfondet. Når kontantutbyttet avgjøres, tar representantskapet hensyn til den forventede overskuddsutviklingen i en normalisert markedsituasjonen med mulige myndighetspålagte endringer.

Ettersom Banken ikke utstedte egenkapitalbevis før slutten av 2015, ble Bankens første utbytteutdeling vedtatt i 2017. I stedet for utbytte har konsernet tradisjonelt gitt deler av årsoverskuddet som gaver til lokalsamfunnet. Representantskapet vedtok å dele ut et utbytte på rundt NOK 148 millioner tilsvarende NOK 1,4 per egenkapitalbevis (tilsvarende 20 prosent av resultat etter skatt).

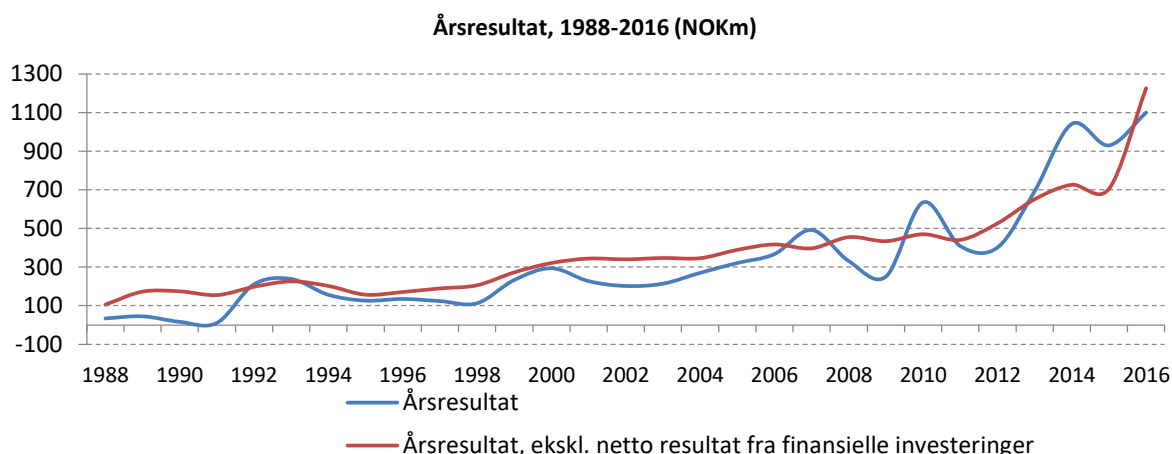
Høy lønnsomhet og høy utbyttekapasitet

Kilde: SpareBank 1 Markets Analyse, basert på årsrapporter. *Peers inkluderer NONG, SRBANK, MING, MORG og SVEG

Konsernet har historisk sett hatt sterk lønnsomhet. ROE for Konsernet har vært høyere enn for peers siden 2014. Gjennomsnittlig ROE for konsernet for perioden er 10,3 %, men om man justerer for CET1 ratio lik peers blir gjennomsnittlig ROE 15,2 %. Peers hadde en gjennomsnittlig ROE lik 13,7 % i perioden.

²¹ Målt etter ren kjernekapitaldekning og uvektet kjernekapitaldekning per 4. kvartal 2016, sammenliknet med regionssparebankene: SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 SR-Bank, Sparebanken Vest og Sparebanken Sør. Source: Års-/kvartalsrapporter.

Konsernet har en lang historie med positive årsresultat. I 1988 var årsresultatet NOK 34 millioner og økte stabilt til NOK 1 100 i 2016. Nøkkelhendelser:

- 1988-91: Høye lånetap under bankkrisen, men ingen underskudd eller redning
- 1993: Obligasjonsvekst og lavere tap
- 2007: Høykonjunktur. 7 basispoeng i tap
- 2009: Lavkonjunktur. 40 basispoeng i tap
- 2010: Finansiell vekst og lave tap
- 2016: Oppkjøp av B1OA

6.15 Rettssaker og voldgiftssaker

Konsernet har ikke vært del av noen offentlige prosesser, rettssaker eller voldgiftssaker (herunder noen slike prosesser eller saker som er forestående eller som det er truet med og som utsteder er klar over), i en periode som dekker minst de forutgående 12 månedene, og som kan ha, eller nylig har hatt, betydelig effekt på Banken og/eller Konsernets økonomiske stilling eller lønnsomhet.

6.16 Kreditt rating

Den 11. oktober 2016 oppgraderte Moody's Bankens langsiktige innskudds og utlåns rating (Long-term deposit and issuer rating) fra A2 til A1. Moody's oppgraderte også Bankens baseline credit assessment ("BCA") til baa1 fra baa2, og bekreftet Bankens justerte BCA på baa1. De langsiktige ratingene tillegges en stabil utsikt. Oppgraderingen av Bankens BCA fra baa2 til baa1 kom som følge av ratingbyråets mening om at oppkjøpet av B1OA forbedret den Tidligere Sparebanken Hedmarks frittstående kredittprofil. Hoveddriveren bak oppgraderingen av den langsiktige innskudds og utlåns ratingen fra A2 til A1 var antakelsen om moderat statlige støtte som ratingbyrået nå tillegger Bankens rating. Etter oppkjøpet av B1OA ble Banken Norges fjerde største sparebank med en tilstedeværelse som Moody's anser som den viktigste og mest økonomisk utviklede i regionen Oslo-Akershus. Dette utløste endringen i ratingbyråets antakelse om statlig støtte fra lav til moderat, i tråd med ratingbyråets antakelse for andre sammenlignbare (basert på størrelse) norske sparebanker.

For flere detaljer på Bankens rating, se: https://www.sparebank1.no/content/dam/SB1/bank/hedmark/om-oss/investor/rating/2016_10_11_Moodys_Rating.pdf and https://www.sparebank1.no/content/dam/SB1/bank/hedmark/om-oss/investor/rating/2017_04_12_Moodys_Rating.pdf.

7 STIFTELSEN

7.1 Generelt

Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse er organisert i henhold til norsk lov med registreringsnummer 916 268 688 og med adresse Strandgata 15, 2317 Hamar, Norge (Postboks 203, 2302 Hamar).

7.2 Historien

Den 26. november 2015 ble 60 % av egenkapitalen til SpareBank 1 Østlandet (da Sparebanken Hedmark) omdannet fra grunnfondskapital til eierandelskapital. Eierandelskapitalen ble utvidet etter oppkjøpet av B1OA 29. juni 2016.

Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse ble etablert da Banken ble konvertert til egenkapitalbevisbank den 26. november 2015. Alle Egenkapitalbevisene ble vederlagsfritt overført til stiftelsen. Etter oppkjøpet av B1OA ble LO og andre SpareBank 1-banker (mer informasjon om SpareBank 1 Gruppen finnes i punkt 6.2.4) egenkapitalbevisiere i SpareBank 1 Østlandet gjennom en rettet emisjon. Resultatet er at stiftelsen eier 75,08 % av Egenkapitalbevisene i Banken, mens LO og SpareBank 1-bankene eier henholdsvis 14,95 og 9,96 %, per dato for Prospektet.

7.3 Stiftelsens formål, visjon og verdier

I henhold til Finansforetaksloven § 12-25 skal det i vedtektene for en sparebankstiftelse fastsettes at stiftelsen skal videreføre sparebanktradisjonene og ha som formål et langsiktig og stabilt eierskap i sparebanken eller den omdannede banken. Stiftelsene skal ha liknende formål i sine vedtekter for å overholde Finansforetaksloven, men vedtektene kan tilpasses med hensyn til geografiske tilstedeværelse for den respektive sparebanken.

Formålsbestemmelsen i stiftelsens vedtekter fastslår følgende:

«Stiftelsens formål er å forvalte Egenkapitalbevisene som den ble tilført ved opprettelsen, og å utøve et betydelig, stabilt og langsiktig eierskap i Sparebanken Hedmark med sikte på å opprettholde sin relative eierandel i Sparebanken Hedmark, blant annet gjennom deltakelse i emisjoner. Stiftelsen kan for øvrig plassere midlene på en hensiktsmessig og betryggende måte ut fra hensynet til sikkerhet, likviditet og risikojustert avkastning. Stiftelsen kan disponere deler av overskuddet og dele ut utbyttemidler til allmennyttige formål. Stiftelsen skal i sin utdeling av utbyttemidler fortrinnsvis ta hensyn til regionen som har bygget opp kapitalen i Sparebanken Hedmark. Gjennom sitt eierskap i Sparebanken Hedmark skal stiftelsen videreføre sparebanktradisjonene i Hedmark. For øvrig kan stiftelsen utøve annen virksomhet som er forenlig med angitte formål og de rammer som til enhver tid følger av regelverket for sparebankstiftelser.»

Visjonen til stiftelsen er «For Hedmark», mens verdiene er *langsiktig, verdiskapende, uavhengig og åpen*.

- **Langsiktig:** Stiftelsen vil forvalte sin sparebankarv – i dag og i fremtiden.
- **Verdiskapende:** Stiftelsen vil være en kompetent og aktiv eier i SpareBank 1 Østlandet og bidra ved å skape entusiasme, velferd og en sunn utvikling i fylket.
- **Uavhengig og åpen:** Stiftelsen vil være profesjonell og bygge tillit i kapitalmarkedene og blant forretningspartnere, søkere til gaver og samfunnet generelt.

7.4 Eierskapspolitikk

Stiftelsen skal være en langsiktig stor eier i Banken. I henhold til vedtektene skal stiftelsen alltid eie minst 50 % av Egenkapitalbevisene i SpareBank 1 Østlandet.

Stiftelsen skal være en forutsigbar og aktiv eier i SpareBank 1 Østlandet gjennom å:

- Utøve eierskap ved å delta i Bankens styrende organer
- Være en resultatorientert eier som vektlegger langsiktig lønnsomhet
- Kommunisere et langsiktig perspektiv i sitt eierskap
- Være en pådriver for utvikling av Banken gjennom profesjonell styring og ledelse av Banken

Stiftelsen skal posisjonere seg som en kapitalsterk stiftelse med evne til å delta i emisjoner i Banken. Stiftelsen skal gjennom salg av egenkapitalbevis ved Noteringen og gjennom løpende utbytte og forvaltning av sine midler, bygge opp en kapitalreserve som er tilstrekkelig til å opprettholde en eierandel på minst 50 %.

Stiftelsen vil være en kompetent og profesjonell eier. Stiftelsen ønsker gjennom godt samarbeid med Banken å bidra til høy verdiskaping. Går det godt for Banken, går det godt for stiftelsen. Eierskapet skal utøves i samsvar med alminnelig aksepterte eierstyringsprinsipper. Stiftelsen vil gjennom digitale kanaler og ved deltakelse i investormøter og i andre sammenhenger, informere om sin virksomhet og eierstrategi til investorer og andre interessenter.

Stiftelsens finansielle mål for eierskapet i Banken bygger på alminnelige og generelle prinsipper som gjelder for en profesjonell, langsiktig eier. Målene er:

- Egenkapitalavkastning på linje med de mest lønnsomme regionsparebankene i landet, hensyntatt fremmedkapitalandelen.
- Konkurransedyktig utbytte, hensyntatt Bankens soliditetsmål og strategiske ambisjoner.

Stiftelsen tar sikte på å være en viktig aktør i regionen gjennom rollen som største eier i Banken. Stiftelsens gavevirksomhet skal bidra til vekst og utvikling i Bankens markedsområde. Gavetildelingen skal aldri få et omfang som truer stiftelsens evne til å delta i egenkapitalbevisutstedelser i Banken og til å opprettholde minst 50 % eierskap. Stiftelsen vil arbeide for at SpareBank 1 Østlandets hovedkontor forblir i Hedmark.

7.5 Kapitalforvaltning

På tidspunktet for Tilbudet har stiftelsen 79 740 000 egenkapitalbevis i SpareBank 1 Østlandet, hver med pålydende verdi 50 kroner. Stiftelsen vil som følge av nedsalget av deler av Egenkapitalbevisene og løpende utbytte få en vesentlig likviditetsbeholdning.

Forvaltningen av disse midlene vil være konservativ. Styret vil sikre at stiftelsens administrasjon forvalter midlene forsvarlig og i tråd med formålet for stiftelsen. Stiftelsens eiendeler skal bestå av likvide rentepapirer med lav risiko eller bankinnskudd. Denne konservative strategien innebærer at forventet avkastning på kapitalen vil være relativt lav. Tilgjengelig likviditet er imidlertid avgjørende for at stiftelsen skal kunne kjøpe egenkapitalbevis i SpareBank 1 Østlandet eller delta i nye emisjoner av egenkapitalbevis.

Nettoresultatet for året skal tilføres stiftelsens egenkapital, med mindre vedtektene fastsetter at nettoresultatet skal deles ut som utbytte. Vedtektene kan fastsette at utbyttedmidler kan benyttes som gaver til allmennyttige formål eller til et fond for slike gaver eller som gaver til en stiftelse for allmennyttige formål, jfr. Finansforetaksloven § 12-22 (2), jfr. § 10-7. En sparebankstiftelse som benytter årets overskudd til gaver til allmennyttige formål, skal legge vekt på å fremme utviklingen i områder hvor den kapitalen som er tilført stiftelsen da den ble opprettet, er frembrakt, eller til avsetning til et gavefond med samme formål, jfr. Finansforetaksloven § 12-26 (3).

Som nevnt ovenfor, fastsetter stiftelsens vedtekter at den kan dele ut gaver til allmennyttige formål. Styret er ansvarlig for å tildele gaver innenfor grensene som generalforsamlingen har fastsatt for anvendelsen av årets netto resultat.

7.6 Styling og ledelse

Ifølge Finansforetaksloven § 12-21 (1) skal sparebankstiftelser ha en generalforsamling som sammensettes og velges etter nærmere bestemmelser i vedtektene. Ifølge vedtektene til Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse er generalforsamlingen stiftelsens høyeste organ med 14 medlemmer. Generalforsamlingens sammensetning skal avspeile kundestrukturen i den delen av SpareBank 1 Østlandet som opprettet stiftelsen, andre interessegrupper og samfunnsmessige interesser knyttet til sparebankstiftelsens virksomhet.

Generalforsamlingen skal bestå av henholdsvis seks medlemmer bosatt i region Hedmarken, fire medlemmer bosatt i region Østerdalen og fire medlemmer bosatt i region Glåmdalen. Medlemmene velges av og blant innskytere som har hatt innskudd i SpareBank 1 Østlandet de seks siste måneder før kunngjøringen av valget. Medlemmene velges for en periode på fire år. Varamedlemmene velges for en periode på ett år. Medlemmene kan bli gjenvalgt. Ingen kan imidlertid være medlem eller varamedlem i generalforsamlingen i mer enn 12 år til

sammen. Medlemmer og varamedlemmer av generalforsamlingen må ikke inneha styreverv eller ansettelse i selskap som konkurrerer med SpareBank 1 Østlandet. Medlemmene av generalforsamlingen står oppført på stiftelsens nettside <https://sbh-stiftelsen.no>.

I henhold til Finansforetaksloven § 12-21 (3) skal sparebankstiftelser ha et styre som er valgt av generalforsamlingen i samsvar med de grupper som er representert i generalforsamlingen. Styret skal ha den myndighet og det ansvar som følger av gjeldende lovgivning og stiftelsens vedtekter. Stiftelsen har et styre på fem medlemmer og tre varamedlemmer, hvorav to medlemmer og ett varamedlem skal være bosatt i region Hedmarken, ett medlem og ett varamedlem i region Glåmdalen, og ett medlem og ett varamedlem i region Østerdalen. I tillegg skal det være en uavhengig styreleder bosatt i Hedmark. På tidspunktet for Tilbudet er Nils Arne Nordheim styreleder i stiftelsen. Nordheim har tidligere vært direktør bedriftsmarked i SpareBank 1 Østlandet.

Ansatte og tillitsvalgte i stiftelsen kan ikke samtidig være ansatt eller tillitsvalgt i SpareBank 1 Østlandet eller noen av datterselskapene. Stiftelsen kan likevel, i samsvar med omfanget av sine eierinteresser i Banken, foreslå og få valgt personer som skal representere stiftelsen Bankens styrende organer, i henhold til Finansforetaksloven § 12-21 (4). Personer som er ansatt eller tillitsvalgt i sparebankstiftelsen, kan ikke utgjøre mer enn en tredel av medlemmene i Representantskapet og styret i Banken.

Stiftelsen skal ha en daglig leder. Daglig leder skal være bosatt i Hedmark fylke. Daglig leder kan ikke inneha styreverv eller ansettelse i selskap som konkurrerer med SpareBank 1 Østlandet, eller som er del av SpareBank 1 Østlandet-konsernet. På tidspunktet for Tilbudet er Tore Anstein Dobloug daglig leder i stiftelsen. Dobloug har tidligere hatt stillingen som finansdirektør i SpareBank 1 Østlandet.

7.7 Lovgivning, registrering og tilsyn

Finansstiftelser, herunder sparebankstiftelser, er regulert av Finansforetaksloven § 12, IV og V. Når ikke annet følger av bestemmelse gitt i eller i medhold av Finansforetaksloven, gjelder bestemmelsene om næringsstiftelser i Lov om stiftelser (stiftelsesloven) for finansstiftelser. Finanstilsynet skal føre tilsyn med finansstiftelser og deres aktiviteter etter reglene i Lov om tilsynet med finansforetak mv. (Finanstilsynsloven). Finansstiftelser skal være registrert i det norske Foretaksregisteret og i Stiftelsesregisteret.

7.8 Avvikling

Finansforetaksloven § 12-23 regulerer avvikling av finansstiftelser. Generalforsamlingen kan med samme flertall som for vedtektsendring vedta avvikling av finansstiftelsen. Vedtaket krever godkjenning av Finansdepartementet. Departementet kan beslutte at stiftelsen skal avvikles dersom forutsetningene for dens virksomhet er vesentlig endret.

Ved avvikling skal formuen disponeres som fastsatt i vedtektene, med mindre Finansdepartementet ut fra allmenne hensyn eller ut fra hensynet til det omdannede finansforetaket eller dets kunder fastsetter noe annet. Ifølge stiftelsens vedtekter skal midlene brukes til å fremme sparebankvirksomhet etter ytterligere vedtak fra generalforsamlingen. Fremming av SpareBank 1 Østlandets virksomhet anses som å fremme sparebankvirksomhet i denne forbindelse, forutsatt at Banken driver sin virksomhet i distrikter hvor SpareBank 1 Østlandet drev virksomhet på tidspunktet for opprettelsen av stiftelsen.

8 MARKEDSOVERSIKT

8.1 Kort om Norge

Norge har en befolkning på ca. 5,3 millioner, spredt på 19 fylker (18 fra 1. januar 2018) og 426 kommuner. Hovedstaden i Norge er Oslo. Oslo har status både som kommune og fylke. Oslo er Norges største by når det gjelder befolkning med ca. 650 000 innbyggere (i kommunen). Bergen og Trondheim er den nest største og tredje største byen med henholdsvis ca. 280 000 og 180 000 innbyggere. Akershus fylke, med 22 kommuner, har 595 000 innbyggere, mens Hedmark fylke, også med 22 kommuner, har 195 000 innbyggere.²²

I 2016 var det ca. 2,35 millioner privathusholdninger i Norge, og om lag 2,2 personer per husholdning. Litt under 900 000 bodde alene og litt over 550 000 bodde som par. I Hedmark fylke er det ca. 90 500 husholdninger, med 2,1 personer per husholdning. Oslo og Akershus har henholdsvis om lag 333 000 og 248 000 husholdninger med 2,0 og 2,4 personer per husholdning.²³

27 % av husholdningene i Norge hadde barn per 1. januar 2016, redusert fra 32 % for 25 år siden²⁴. Nordmenn har tradisjon for å eie egen bolig. I 2016 bodde 82 % av befolkningen over 16 år i en bolig som husholdningen selv eier. Andelen er den samme som i 1997²⁵.

BNP per innbygger i Norge er om lag 601 000 kroner, og har vokst jevnt hvert år de siste tiårene, unntatt i 2009. Gjennomsnittslønnen er høyere for menn enn for kvinner, og kvinner tjener 86 % av det mennene tjener. Den gjennomsnittlige månedslønnen var 43 300 kroner i 2016 (46 200 for menn og 39 800 kroner for kvinner)²⁶. Gjennomsnittlig rente- og amortiseringskostnad for huseiere var 74 000 kroner årlig i 2015, mens gjennomsnittlig totalkostnad for de som leide bolig, var 70 000 kroner²⁷. I Hedmark fylke var gjennomsnittlig månedslønn 39 100 kroner (40 300 for menn og 37 800 for kvinner), under gjennomsnittet i Norge. Gjennomsnittslønn per måned var høyere enn for Norge som helhet i Oslo og Akershus, med henholdsvis 48 600 kroner og 45 000 kroner. Gjennomsnittlig månedslønn i Oslo var 52 400 kroner for menn, mens den var 44 100 kroner for kvinner. I Akershus var gjennomsnittlig månedslønn 48 500 kroner for menn, mens den var 40 600 kroner for kvinner.

I 2015 hadde ca. 29 % av kvinner og 36 % av menn som er 16 år eller eldre, høyere utdanning. Andelen kvinner med høyere utdanning har økt. I år 2000 hadde om lag 22 % av både menn og kvinner høyere utdanning. Før tusenårsskiftet var andelen menn høyere enn andelen kvinner²⁸. 20 % av mennene og 29 % av kvinnene i Hedmark hadde høyere utdanning, noe som er under gjennomsnittet i Norge. I Oslo hadde 47 % av mennene og 51 % av kvinnene høyere utdanning, noe som er godt over gjennomsnittet i Norge. I Akershus hadde henholdsvis 34 % og 39 % av menn og kvinner høyere utdanning. Dette er også høyere enn gjennomsnittet i Norge²⁹.

8.2 Oversikt over Norges økonomi

Den norske økonomien karakteriseres som liten og åpen, og utenrikshandelen har stor økonomisk betydning. Norge har en relativt høy levestandard, med relativt lave inntektsforskjeller. Den økonomiske sosialpolitikken som har gjort det mulig, kalles ofte «den nordiske modellen». Norge har en stor offentlig sektor, sjenerøse sosiale velferdstjenester og høye skattenivåer.

Følgende attributter kan brukes til å beskrive norsk økonomi:

- Stabilt makroøkonomisk miljø

²² Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), www.ssb.no/befolkning/statistikker/befteett/aar/2016-12-06?fane=tabell&sort=nummer&tabell=285841

²³ Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), www.ssb.no/befolkning/statistikker/familie/aar/2016-10-28?fane=tabell&sort=nummer&tabell=281871

²⁴ Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), www.ssb.no/befolkning/statistikker/familie

²⁵ Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), www.ssb.no/bo

²⁶ Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/lonnansatt/aar/2017-02-01

²⁷ Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/statistikker/bo/hvert-3-aar/2015-11-25?fane=tabell&sort=nummer&tabell=272262

²⁸ Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), www.ssb.no/utdanning/statistikker/utniv

²⁹ Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), www.ssb.no/utdanning/statistikker/utniv/aar/2016-06-20?fane=tabell&sort=nummer&tabell=270238

- Stabile offentlige finanser og omfattende velferdssystemer
- Sterk innebygd kulturell tilbøyelighet til å betale tilbake gjeld
- Tilgang til pålitelig personlig informasjon og data
- Effektivt juridisk rammeverk for inkasso

Norge har et effektivt rammeverk for inkasso, noe som kan bidra til å forenkle innkreivingsprosessen og styrke gjenvinningsgraden når gjelden er forfalt og betalbar. Det viktigste rettslige innkreivings tiltaket er utleggstrekk i lønn, som forvaltes av statlige organer.

Beslaglegging av eiendom er også et tilgjengelig middel i Norge. Foreldelsesfristen for inkasso er ti år og den kan fornyes gjennom at kunden erkjenner gjelden (vanligvis ved å foreta en betaling), at kreditor gjør krav eller ellers varsler skyldneren skriftlig eller ved å ta rettslige skritt.

8.2.1 Økonomiske indikatorer i Norge

Økonomiske indikatorer		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017E	2018E	2019E	2020E
Husholdningenes forbruk	Endring (%)	4,4	5,0	5,3	1,7	0,0	3,8	2,3	3,5	2,7	1,9	2,1	1,6	2,2	2,6	2,3	2,1
Eksport	Endring (%)	0,5	-0,8	1,4	0,1	-4,1	0,7	-0,8	1,4	-1,7	3,1	3,7	-1,2	0,5	2,0	2,2	3,1
Import	Endring (%)	7,9	9,1	10,0	3,2	-10,0	8,3	4,0	3,1	4,9	2,4	1,6	0,3	2,5	2,2	2,9	2,7
BNP i Norge	Endring (%)	2,6	2,4	2,9	0,4	-1,6	0,6	1,0	2,7	1,0	1,9	1,6	1,0	1,5	1,9	1,8	2,0
BNP i Fastlands-Norge	Endring (%)	4,7	5,0	5,7	1,7	-1,6	1,8	1,9	3,8	2,3	2,2	1,1	0,8	1,8	2,4	2,2	2,1
Arbeidsledighet	Nivå (%)	4,6	3,4	2,5	2,6	3,2	3,6	3,3	3,2	3,5	3,5	4,4	4,7	4,4	4,2	4,1	4,1
Husholdningenes reelle inntekter	Endring (%)	8,3	-6,6	6,0	3,4	3,2	2,3	4,1	4,4	3,8	2,7	5,2	-1,6	2,0	2,1	1,9	2,0
KPI	Endring (%)	1,6	2,3	0,8	3,8	2,1	2,5	1,2	0,8	2,1	2,0	2,1	3,6	2,0	2,1	2,2	2,3
KPI-JAE	Endring (%)	1,0	0,8	1,4	2,6	2,6	1,4	0,9	1,2	1,6	2,4	2,7	3,0	1,7	2,0	2,0	2,0
Boligpriser	Endring (%)	8,2	13,7	12,6	-1,1	1,9	8,3	8,0	6,7	4,0	2,7	6,1	7,1	6,5	0,6	-1,5	-2,1
Pengemarkedsrente	Nivå (%)	2,2	3,1	5,0	6,2	2,5	2,5	2,9	2,2	1,8	1,7	1,3	1,1	1,0	1,0	1,1	1,4
EUR/NOK	Nivå	8,0	8,1	8,0	8,2	8,7	8,0	7,8	7,5	7,8	8,4	9,0	9,3	8,9	8,9	8,9	8,9

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), «Økonomisk Utsyn» 1/2017

8.2.2 Økonomisk utvikling

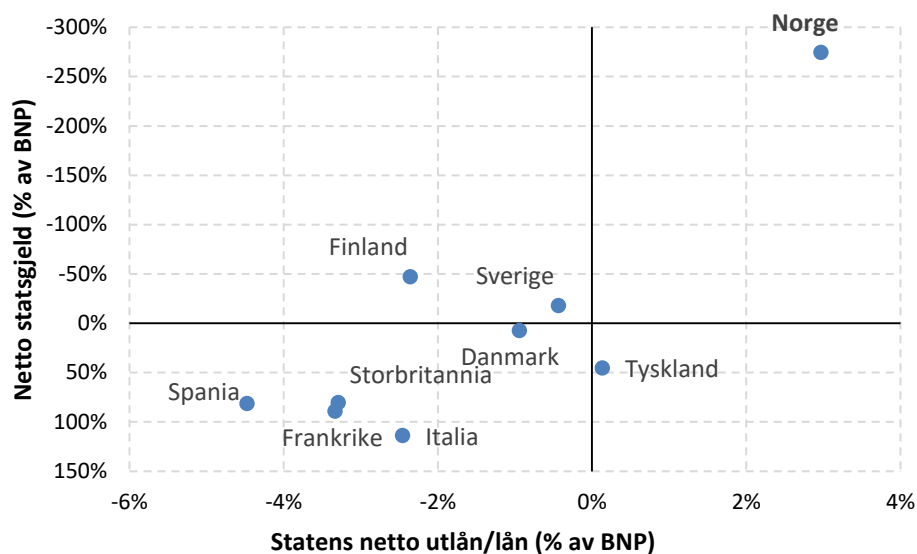
Den viktigste sektoren i norsk økonomi er olje og gass. Metall, skipsfart, lakseoppdrett, fiske og turisme er også viktig. Tidlig i 2014 falt oljeprisen betydelig etter å ha vært priset på mellom ca. 100–120 dollar per fat siden 2011. Etter 2014 har prisen ligget mellom ca. 30–65 dollar per fat. Prisnedgang har ført til utfordringer for olje- og gassindustrien i Norge. Massive nedbemanninger og lave investeringer har vært de mest dramatiske effektene. Imidlertid kan man observere at fallet i petroleumsinvesteringene er redusert. Prisnedgangen har også ført til en svekket norsk krone.

Oljenedgangen og presset på norsk økonomi gjenspeiles i lavere BNP-vekst. Konjunkturedgangen har vart i ca. to år. BNP-veksten i 2016 var på 1,0 % totalt, og 0,8 % for Fastlands-Norge.

Pengepolitikken i Norge har bidratt til å lette det økonomiske presset gjennom kutt i styringsrenten, som nå ligger på et rekordlavt nivå på 0,5 % (mars 2017). Dette har også bidratt til den svake norske kronen.

Etter tre år med en årlig økning i konsumprisindeksen på rundt 2 % mellom 2013–2015, vokste indeksen med 3,6 % i 2016. Høyere strømpriser forklarer delvis denne økningen. Justert for avgiftsendringer og uten energivarer steg KPI (KPI-JAE) med 3,0 % i 2016.

Diagrammet nedenfor illustrerer Norges unike økonomiske situasjon med en kombinasjon av negativ netto statsgjeld og statlig overskudd. Denne situasjonen har gjort de siste årenes økonomiske nedgang mindre markert enn man kunne forvente. Norges nettogjeld er negativ med ca. 275 % av BNP. Mens Finlands nettogjeld er negativ med 50 % av BNP, har Sverige og Danmark ca. 0 % netto gjeld. De fleste av de andre store økonomiene i Europa har en kombinasjon av netto statsgjeld og statlig underskudd.

Kilde: World Economic Outlook Database, oktober 2016. Merk: Tallene er lik estimatene for 2016 fra IMF

Kilde: Norges Bank s regionale nettverk rapporter. Merk: *Hovedstadsregionen/Øst inkluderer fylkene Oslo, Akershus, Buskerud og Østfold

8.2.3 Statens pensjonsfond

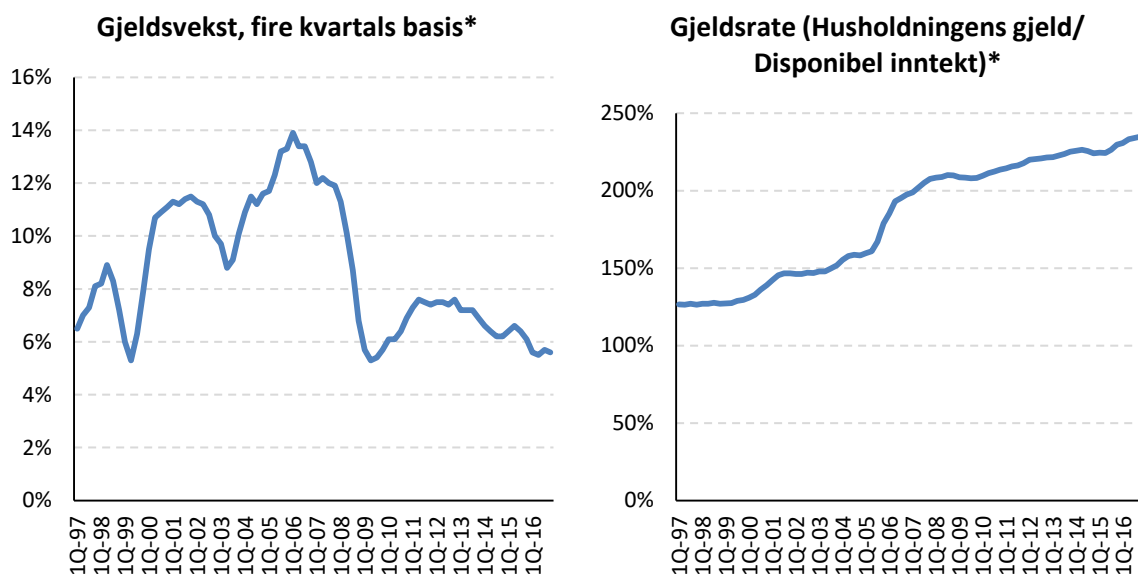
Verdien av statens pensjonsfond utland (Oljefondet) er ca. 7 800 milliarder kroner (mars 2017). Fondet har investert i nærmere 9 000 selskaper i 77 land. I 2001 introduserte den norske regjeringen «handlingsregelen», som sier at regjeringen kan bruke maksimalt 4 % av fondets verdi hvert år. I februar 2017 foreslo regjeringen for Stortinget at satsen skal endres fra 4 % til 3 %. Handlingsregelen har gjort Norge mindre avhengig av bruk av oljepenger i normale økonomiske tider, slik at regjeringen kan møte en økonomisk nedgang med en mer effektiv ekspansiv finans- og pengepolitikk i nedgangstider som finanskrisen i 2008 og oljeprisfallet i 2014.

8.2.4 Husholdninger

I andre halvdel av 2016 var husholdningsforbruket mer begrenset, noe som har ført til en flatere utvikling i aktiviteten. I 2015 vokste husholdningsforbruket med 2,1 %, mens økningen i 2016 var på 1,6 %. Det anslås å vokse med henholdsvis 2,2 % og 2,6 % i 2017 og 2018. Det noe beherskede forbruket kan være en effekt av stagnasjon i den disponible realinntekten. I 2015 steg den disponible realinntekten med 5,2 % (inkludert aksjeutbytte), mens den har stagnert i løpet av 2016. På den annen side er boligetterpørselen svært høy. Dette kan sannsynligvis forklares ved at boliglånsrentene har gått ned i en lengre periode, og at det virker som om

rentenivået kommer til å holde seg lavt fremover. Dette har bidratt til stigende boligpriser samtidig med at flere investorer har spekulert i boliger i den senere tid.

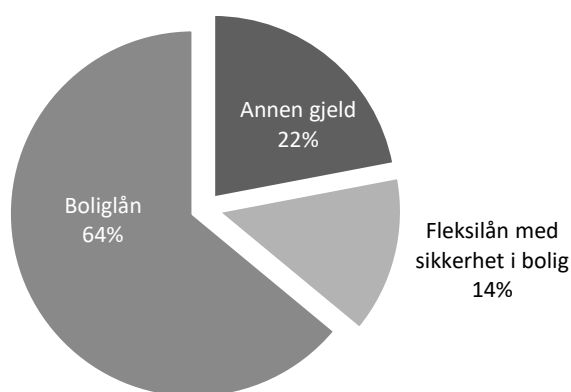
Gjelden fortsetter å vokse mer enn den disponible inntekten, og gjeldsgraden nådde ca. 235 % i 4. kvartal i 2016. Gjeldsveksten over fire kvartaler har imidlertid avtatt siden nivåene rundt 2011–2013, og har gått ned fra litt under 8 % til 5,6 % i 4. kvartal i 2016.

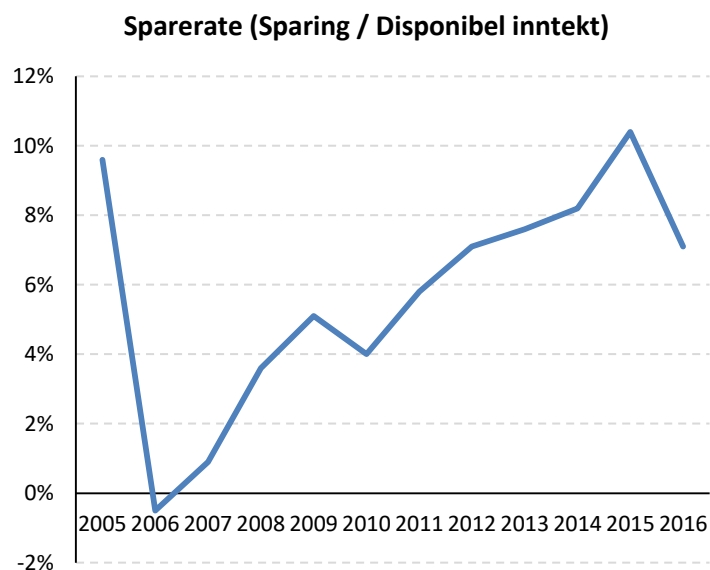
Kilde: Statistisk sentralbyrå, SSB.no, tabell 09477. *Sesongjustert

Boliglån utgjør ca. 64 % av husholdningsgjelden, mens annen gjeld og fleksilån med sikkerhet i bolig utgjør henholdsvis 22 % og 14 %. Omtrent 78 % av husholdningsgjelden har sikkerhet i bolig.

Sammensetning av husholdningens gjeld, årsslutt 2016

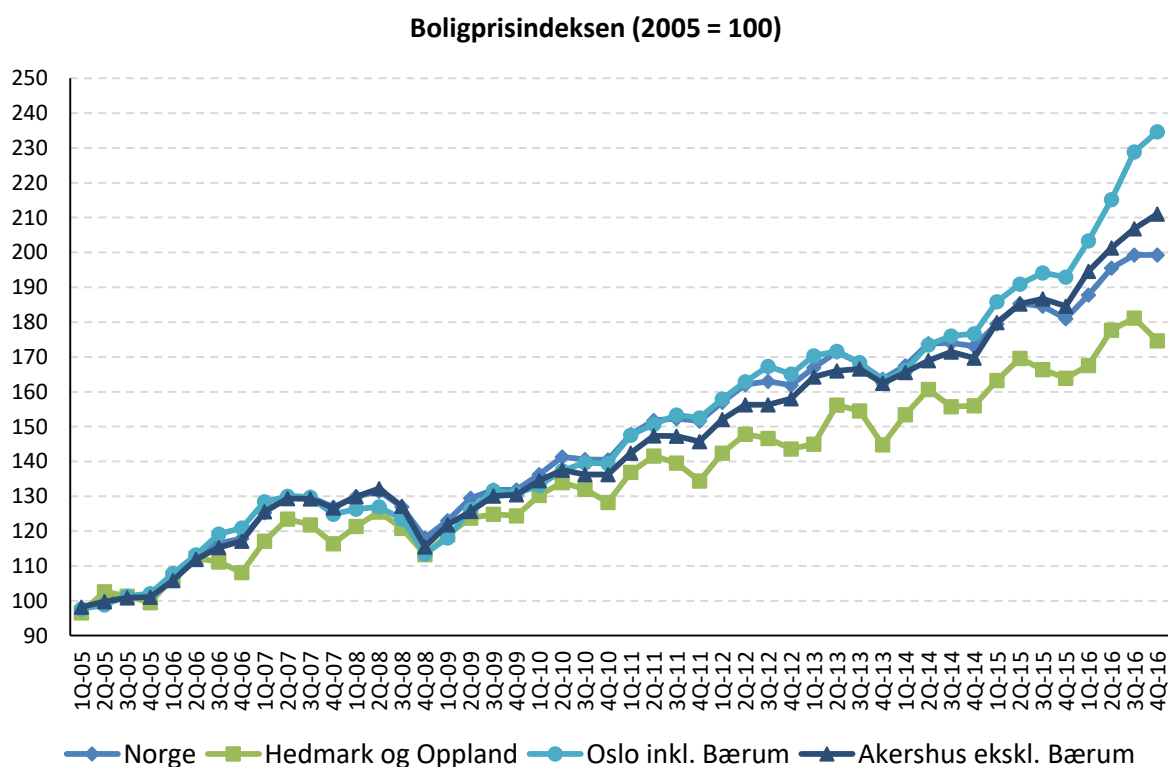

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), «Økonomisk Utsyn» 1/2017, tabell 6.13

Kilde: Statistisk sentralbyrå SSB.no, tabell 11020

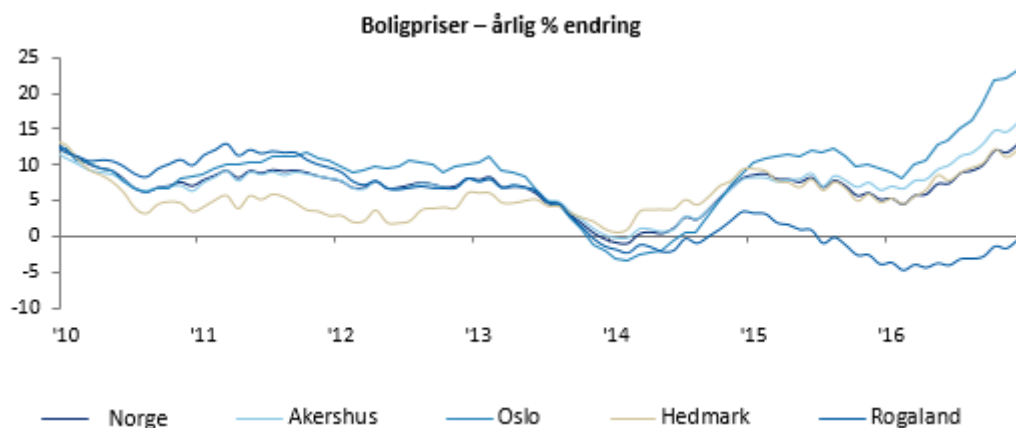
Sparingen har økt i en lang periode siden 2006, men ble redusert i 2016. Det høye nivået i 2015 kan til en viss grad forklares med høye aksjeutbytter. Husholdningene følte større usikkerhet i forhold til fremtiden etter finanskrisen i 2008, noe som delvis kan forklare den økte sparingen de siste årene.

Kilde: Statistisk sentralbyrå SSB.no, tabell 07221

Boligprisindeksen illustrerer en økning på 100 % i Norge siden 2005. Boligprisene i Oslo (inkludert Bærum) har økt med 235 % i samme periode, og har opplevd rask vekst siden sent 2015 og tidlig 2016. I Hedmark og Oppland fylke slått sammen, har prisene økt med 75 %, med en nedgang i prisene fra 3. til 4. kvartal i 2016.

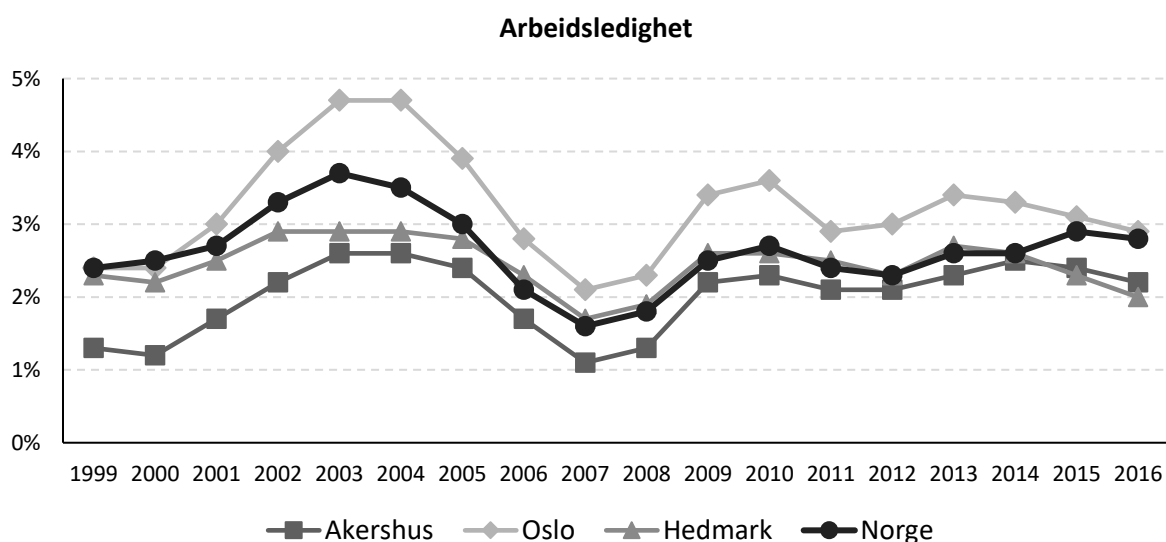
Grafen nedenfor viser årlig endring i boligpriser i Norge, Akershus, Oslo, Hedmark og Rogaland.

Kilde: Månedlig boligprisstatistikk fra Eiendom Norge

8.2.5 Arbeidsledighet

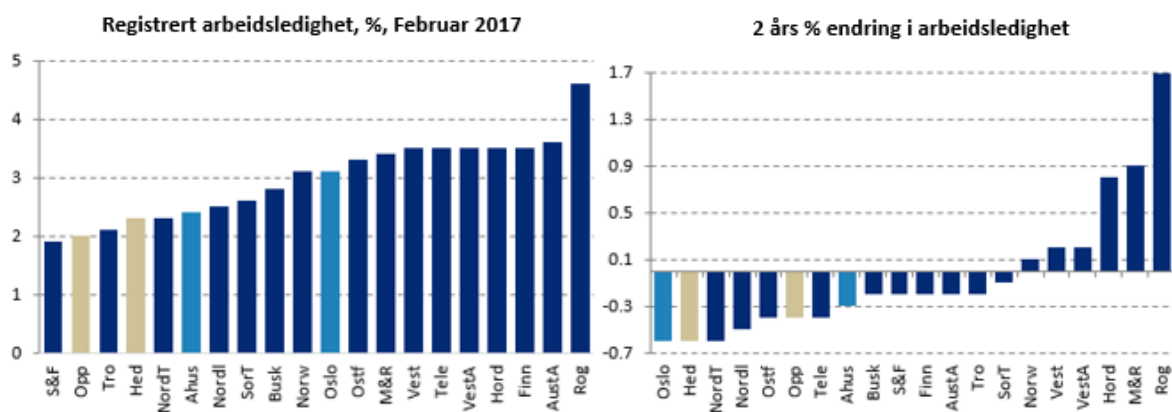
Norge er preget av lav arbeidsledighet³⁰. Arbeidsledigheten har ligget mellom 1,5 og 3,7 % i perioden fra 1999 til 2016. I samme periode har Oslo opplevd høyere arbeidsledighet enn Norge som helhet. Arbeidsledigheten i Hedmark har vært lavere eller på samme nivå som i Norge i perioden, mens Akershus har ligget under landet som helhet i perioden. Diagrammet nedenfor illustrerer utviklingen i arbeidsledigheten for Norge, Akershus, Oslo og Hedmark fra 1999 til 2016.

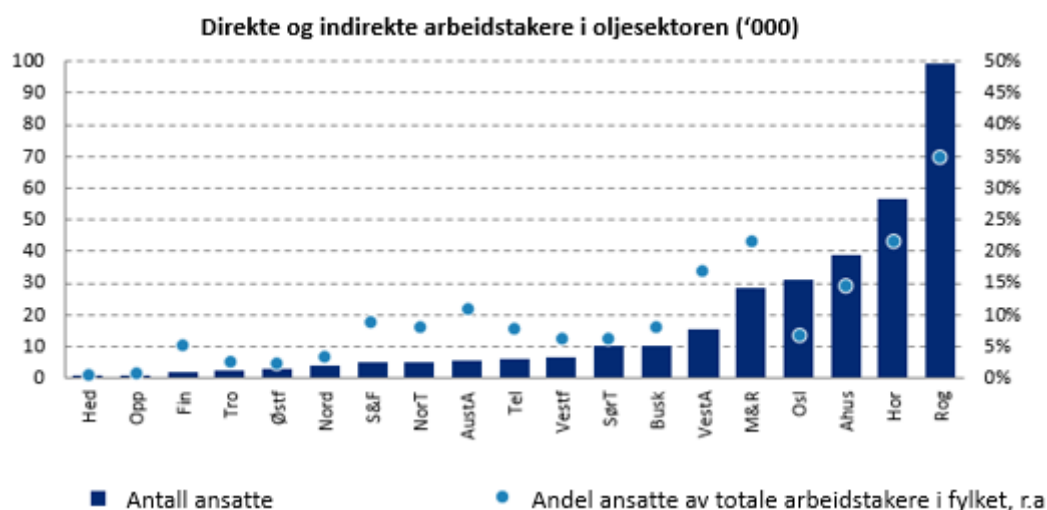
Kilde: Statistisk sentralbyrå SSB.no, tabell 10540: Registrerte arbeidsledige (opprinnelige tall fra NAV-undersøkelse, (Arbeids- og velferdsetaten). November måned hvert år.

Grafene nedenfor illustrerer arbeidsledigheten per februar 2017 og 2-års % endring i arbeidsledighet per fylke. Rogaland hadde den høyeste arbeidsledigheten, og arbeidsledigheten i fylket vokste også mest over de siste to årene. Oppland, Hedmark og Akershus har relativt lav arbeidsledighet mens Oslo ligger nært midten av utvalget.

³⁰Merk at det publiseres to ulike tall for arbeidsledigheten i Norge, ett fra SSB (Statistisk sentralbyrå) og ett fra NAV (Arbeids- og velferdsetaten). <http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/arsaker-til-ulike-tall-pa-arbeidsledighet> har mer informasjon

Grafen nedenfor illustrerer antall arbeidstakere og andel ansatte av totale arbeidstakere i 2015 per fylke, som var direkte eller indirekte ansatt i oljesektoren. Hedmark og Oppland hadde lavest antall og andel ansatte i oljesektoren i landet. Oslo og Akershus hadde henholdsvis ca. 30 000 og 40 000 ansatte tilknyttet sektoren. Dette kan forklare noe av årsaken til at de nevnte fylkene ikke ble like påvirket av oljenedturen som noen andre fylker.

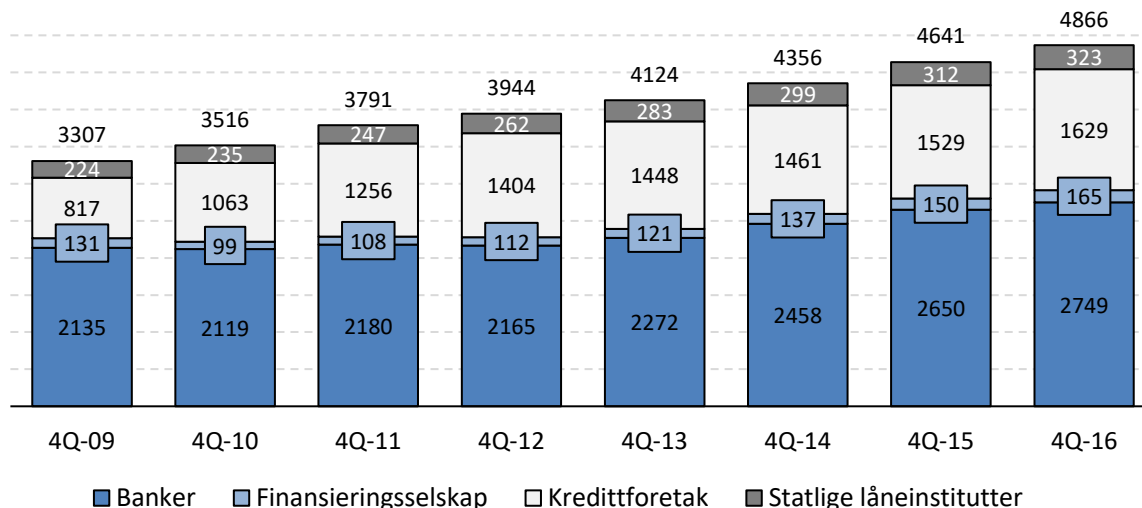

Kilde: SSB og IRIS (<http://www.iris.no/forskning/samfunn/n-ringsliv-og-arbeidsmarked/industribyggerne-2015->)

8.2.6 Finansinstitusjonenes lån til og fordringer på kunder

Gjelden til person- og bedriftskunder i Norge fordeles på banker, finansieringsselskap, kredittforetak og statlige utlånsinstitusjoner. Bankene låner ut om lag 2 750 milliarder kroner, mens kredittforetakene låner ut om lag 1 630 milliarder kroner, noe som utgjør henholdsvis ca. 56 % og 33 %. Finansieringsselskap og statlige låneinstitusjoner står for henholdsvis om lag 165 milliarder og 323 milliarder kroner. Utlånsveksten fra utgangen av 2015 til årsskiftet 2016 var på 4,8 %, mens den lå på 6,5 % året før. For kredittforetak alene var veksten i utlån fra 2015 til 2016 på 100 milliarder kroner, som tilsvarer 6,5 %. Året før var veksten på 68 milliarder kroner, som tilsvarer 4,7 %.

Balanse, finansforetak - lån til og fordringer på kunder (NOKmrd)

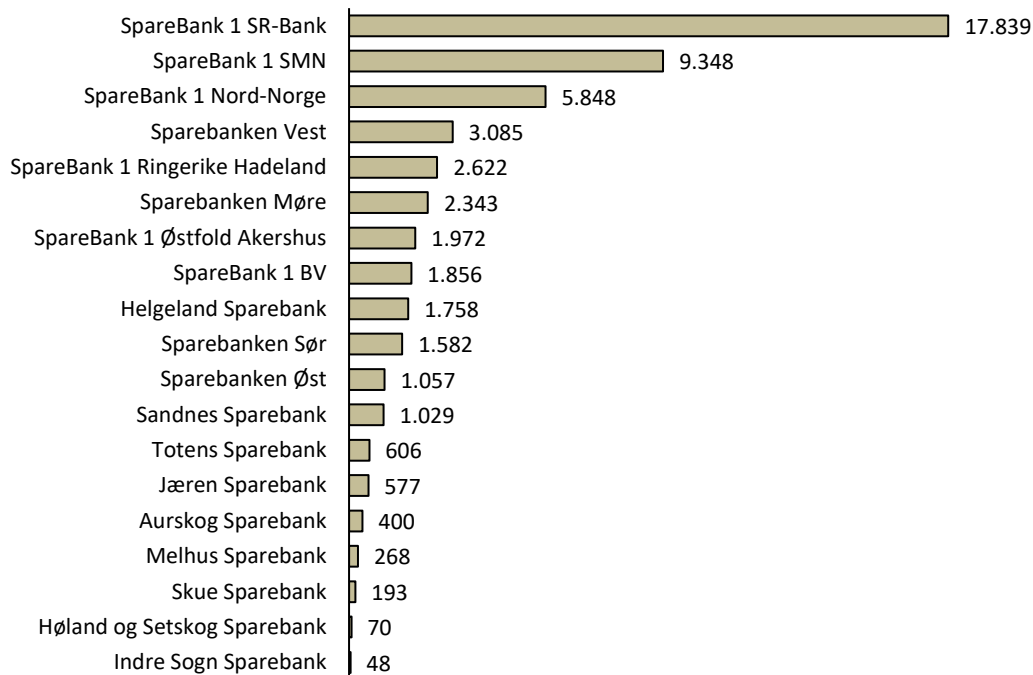
Kilde: Statistisk sentralbyrå SSB.no, tabell 07880

8.3 Konkurransmiljø og struktur i den norske finanssektoren

8.3.1 Sparebanker

Sparebankene i Norge har tradisjonelt vært organisert som selveiende stiftelser, hvor egenkapitalen i all hovedsak har bestått av tidligere års tilbakeholdte overskudd. Sparebankloven ble imidlertid endret i 1987 slik at sparebankene kan hente egenkapital i markedet ved å utstede egenkapitalbevis. Egenkapitalbevis ble tidligere kalt grunnfondsbevis, men navnet ble endret i 2009. Samtidig ble navnet grunnfondskapital endret til eierandelskapital. Dette var en del av den omfattende revisjonen av lover knyttet til kapitalendringer og strukturelle endringer i sparebankene, og endringer i sparebankstiftelsene. Den egenkapital som sparebankene på denne måte henter inn, teller som kjernekapital i forhold til bestemmelsene om kapitaldekning. De første grunnfondsbevisene ble introdusert i aksjemarkedet høsten 1989. Per dato for prospektet er 19 sparebanker notert på Oslo Børs, inkludert SpareBank 1 SR-Bank, som opprinnelig var notert med egenkapitalbevis, men som så er omdannet til aksjer. Den samlede markedsverdien for eierandelskapitalen på Oslo Børs var på rundt NOK 53 milliarder per 24. mai 2017.

Markedsverdi, sparebanker notert på Oslo børs per 24. Mai 2017

8.3.2 Kort om finanssektoren

De norske bankene ble mye mindre påvirket av den internasjonale bankkrisen i 2008 enn andre europeiske banker. Selv om lønnsomheten var lavere i 2008, opplevde den norske banksektoren positiv avkastning på egenkapitalen som helhet.

Flere år med nye regler for kapitaldekning har ført til at den norske banksektoren har samlet mer egenkapital. Dette bidro til at bankene økte utlånsmarginene i 2013 og 2014. I løpet av 2015 ble utlånsmarginene redusert og har stabilisert seg noe i løpet av 2016 etter hvert som bankene har fått økt tillit til at de skal klare å innfri kapitaldekningsreglene.

De siste årene har finanssektoren opplevd konsolidering (fusjoner og oppkjøp og danning av allianser). Den strukturelle endringen har også blitt observert i det nordiske finansmarkedet. Regulatoriske endringer, ny teknologi, demografi og endret kundeatferd har vært drivkrefter bak den nylige endringen.

I det siste har det også dukket opp «nisjebanker» i den norske og nordiske finanssektoren. Banker som yA Bank, Bank2, Pareto Bank, Gjensidige Bank, Bank Norwegian, KLP Banken, OBOS Banken, Komplet Bank og Monobank har blitt etablert i løpet av det siste tiåret. Disse bankene fokuserer på nisjer som forbrukerfinansiering og prosjektf finansiering osv.

8.3.3 Utviklingen i den norske finanssektoren

Antallet banker i Norge er redusert betydelig fra 1960 til i dag. I 1960 var det 665 banker i Norge, og nesten 600 av disse var sparebanker. På slutten av 2016 var antallet sparebanker 105, en nedgang på 82 % siden 1960. Reduksjonen skyldes hovedsakelig fusjoner og oppkjøp av sparebanker for å skape større og kraftigere enheter.

Banktyper (#)	1960	1970	1980	1990	2000	2005	2007	2009	2011	2013	2014	2015	2016
Sparebanker	597	493	322	142	130	126	123	119	112	108	107	105	105
Forretningsbanker	68	40	23	22	22	21	21	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell

Kilde: <http://fno.no/Hoved/Statistikk/Bank/>

Selv om Norge har en konsentrert banksektor, er det en stor mengde banker per BNP og per innbygger. Dette kan skyldes Norges geografi med spredt bosetting og spredte bedrifter, og har lagt grunnlaget for en rekke mindre og lokale sparebanker. På den annen side har Norge og Norden et relativt lavt antall filialer sammenliknet med mange andre land. Noe av dette kan forklares med den høye penetrasjonen av smarttelefoner og internett. Av de 20 største bankene i Norge har enkelte av aktørene ikke filialer i det hele tatt, men er til stede gjennom andre distribusjonskanaler (dvs. internett, mobilapper).

Antallet filialer har blitt redusert i de fleste fylkene. Ved utgangen av 2016 hadde sparebanker og forretningsbanker henholdsvis 644 og 309 filialer. Siden 1980 er det samlede antallet filialer redusert med nesten 50 % fra 1 887 til 953.

Filialer (#)	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2007	2009	2011	2013	2014	2015	2016
Sparebanker	1 298	1 395	1 236	1 090	999	948	781	753	735	697	686	676	644
Forretningsbanker	589	667	649	462	458	286	479	431	423	364	356	315	309
Sum	1 887	2 062	1 885	1 552	1 457	1 234	1 260	1 184	1 158	1 061	1 042	991	953

Kilde: <http://fno.no/Hoved/Statistikk/Bank/>

Andelen utenlandske aktører i det norske finansmarkedet har økt betydelig de siste årene. Dette forklares delvis av Nordeas oppkjøp av Christiania Bank og Kreditkasse, Danske Banks oppkjøp av Fokus Bank, Handelsbankens oppkjøp av Bergensbanken og SEBs oppkjøp av Privatbanken. Den islandske banken Glitnir kjøpte Kredittbanken og BN Bank, men ble senere erklært konkurs, og SpareBank 1-alliansen overtok virksomheten i Norge, herunder BN Bank.

De siste årene har det vært betydelige strukturelle endringer blant sparebankene gjennom samarbeidsavtaler som Terra-gruppen, sparebanker som har forretningssamarbeid med DNB, samt allianser som SpareBank 1-alliansen og Eika-alliansen. Til tross for dette er sparebanksektoren preget av mange små og middels store banker med sterke lokale røtter. De større regionale bankene har også beholdt et sterkt fokus på å bevare de lokale og regionale røttene og tilhørigheten.

Sparebankene har en sterk posisjon i Norge sammenliknet med andre land. Markedsandelene er spesielt høye i personmarkedet og i markeder hvor det er mange små og mellomstore bedrifter.

Sparebankene har tradisjonelt hatt en bredere geografiske utbredelse enn tradisjonelle forretningsbanker. De største forretningsbankene har et nasjonalt fokus med vekt på de større byene.

8.3.4 De største aktørene i den norske banksektoren

Tabellen nedenfor illustrerer forvaltningskapitalen innenfor tradisjonelle banktjenester for de ti største finansinstitusjonene i Norge per 31. desember 2016.

Konserntall per 31.12.2016	
Bank	Milliarder kroner
1 DNB Bank-konsernet	2.348
2 Nordea Bank Norge	669
3 Danske Bank	379
4 Handelsbanken	234
5 SpareBank 1 SR-Bank	218
6 SpareBank 1 SMN	173
7 Sparebanken Vest	163
8 Santander Consumer Bank	143
9 SpareBank 1 Østlandet	138
10 Sparebanken Sør	105

Kilde: FNO, <http://fno.no/Hoved/Statistikk/Bank/>, årsrapporter, merk: Tall for SpareBank 1-banker inkluderer lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt

DNB er i særstilling den største banken etter fusjonen mellom Den Norske Bank (DNB) og Gjensidige NOR i 2003. Etter fusjonen har DNB hatt en markedsandel på ca. 30–40 % både for innskudd og utlån til person- og bedriftsmarkedet.

9 STYRET, LEDELSEN, ANSATTE, EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

9.1 Innledning

Bankens høyeste besluttede organ er Representantskapet.

Det er styret og ledelsen som utfører den overordnede styringen av Konsernet. I henhold til norsk lov har styret blant annet ansvar for å føre tilsyn med den generelle og daglige ledelsen av Konsernets virksomhet for å sikre riktig organisering, forberede planer og budsjetter for Konsernets virksomhet for å sikre at virksomhet, regnskap og kapitalforvaltning er underlagt tilstrekkelig kontroll, samt gjennomføre undersøkelser som er nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver.

Ledelsen er ansvarlig for den daglige ledelsen av Konsernets virksomhet i henhold til norsk lov og instruks som er fastsatt av styret. Konsernsjefen skal blant annet være ansvarlig for å føre Konsernets regnskaper i samsvar med gjeldende lov og forvalte Konsernets eiendeler på en ansvarlig måte. I tillegg må konsernsjefen i henhold til norsk lov orientere styret om Konsernets virksomhet, finansielle stilling og driftsresultater minst én gang per måned.

9.2 Styret

9.2.1 Oversikt

Vedtektenes fastsetter at styret skal bestå av 7 til 9 medlemmer.

Per prospektdato består Bankens styre av følgende medlemmer:

Navn på styremedlem	Styremedlem siden	Gjeldende periode utløper
Siri J. Strømmevold	2006	2019
Nina C. Lier	2010	2018
Erik Garaas	2013	2019
Guro Nina Vestvik	2016	2018
Morten Herud	2013	2019
Hans-Christian Gabrielsen	2016	2018
Espen Bjørklund Larsen	2007	2019
Vibeke Hanvold Larsen	2016	2018

Styret oppfyller uavhengighetskravene i den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse datert 30. oktober 2014 («**Norsk Anbefaling For Eierstyring Og Selskapsledelse**»), som innebærer at (i) flertallet av medlemmene valgt av Representantskapet er uavhengige av ledende ansatte og Bankens vesentlige forretningsforbindelser, (ii) minst to av medlemmene valgt av representantskapet er uavhengige av Bankens hovedegenkapitalbevisiere, og (iii) at ingen ledende ansatte er medlem av styret.

Med unntak av Hans-Christian Gabrielsen, som er leder av LO, er alle styremedlemmene uavhengige av Bankens vesentlige forretningsforbindelser. Alle styremedlemmene er uavhengige av ledelsen.

Bankens forretningskontor, Strandgata 15, 2317 Hamar, fungerer som forretningsadresse for styremedlemmene i forbindelse med deres styreverv i Banken.

9.2.2 Korte biografier om styremedlemmene

Nedenfor er det korte biografier om styremedlemmene, herunder relevant lederkompetanse og erfaring, en indikasjon på eventuelle betydelige hovedaktiviteter utenfor Banken og navnene på selskaper og partnerskap der et styremedlem er eller har vært medlem av administrative organer, ledelsesorganer eller tilsynsorganer eller vært partner de siste fem årene (dette omfatter ikke styreverv og lederstillinger i Bankens datterselskaper).

Når det gjelder styreverv, viser i det følgende «SL» eller «SM» til rollen som henholdsvis styreleder eller vanlig styremedlem, mens «CEO» og «CFO» viser til henholdsvis daglig leder/adm.dir og finansdirektør i de aktuelle selskapene.

Siri J. Strømmevold, styreleder

Siri J. Strømmevold ble medlem av styret i 2006 og ble utnevnt til styreleder i 2012. Hun er utdannet Ingeniør i datateknikk ved Kongsberg Ingeniørhøgskole, en grad i elektronikk ved Telemark Ingeniørhøgskole og er utdannet Driftsøkonom fra NKS. Siri J. Strømmevold er daglig leder og eier av Tynset bokhandel. Tidligere arbeidserfaring omfatter leder for planlegging i Saga Petroleum, avdelingsingeniør i Statoil og automatiseringsingeniør i Mobil Exploration Norge Inc.

Nåværende styreverv og lederstillinger	Nordøsterdalsmuseet (S) Tynset Bokhandel AS (CEO/eier) Feste Nordøst AS (SM) Representantskapet i Nord-Østerdal Kraftlag (SL)
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	Den Norske Bokhandler Forening (SL) AS TUN (SM) Representantskapet i SpareBank 1 Oslo Akershus (SL) Representantskapet i SpareBank 1 Gruppen AS (SL) Representantskapet i SpareBank 1 Forsikring AS (SL) Representantskapet i SpareBank 1 Skadeforsikring AS (SL) Representantskapet i SpareBank 1 Gruppen Finans AS (SL) Sykehuset Innlandet HF

Nina C. Lier, styremedlem

Nina C. Lier ble medlem av styret i 2010 og ble utnevnt til nestleder i 2016. Hun er utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole, Bergen.

Nina C. Lier har jobbet flere år i helsesektoren. Hun er økonomidirektør ved Sykehuset Innlandet HF. Tidligere erfaring inkluderer økonomisjef ved Sykehuset Innlandet HF, regnskapssjef ved Oppland Sentralsykehus og revisjonsmedarbeider i PriceWaterhouseCoopers DA.

Nåværende styreverv og lederstillinger	HK Data AS (SM)
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	Sykehuset Innlandet (CFO)

Erik Garaas, styremedlem

Erik Garaas ble medlem av styret i 2013. Han er utdannet cand. oecon fra Universitetet i Oslo, har en YMP ved INSEAD og en TEP fra University of Virginia. Erik Garaas var visepresident i Gjensidige Forsikring fra 1985 til 1991, konserndirektør i finans avdelingen til Gjensidige Forsikring fra 1991 til 1998, administrerende direktør i Gjensidige NOR Kapitalforvaltning 1998 til 2004 og direktør i DNB Asset Management fra 2004 til 2012. Han pensjonerte seg i 2012 og er i dag aktiv som styremedlem i flere selskaper som angitt nedenfor.

Nåværende styreverv og lederstillinger	Stiftelsen Scheibler (SL) Positron Capital AS (SL) Banebakken 38 AS (SL) Solheimsveien 3 AS (SL) Positron International Direct Investments 2016 AS (SL) Positron Infrastructure Fund 2017 AS (SL) BSA Lange Kontrakter AS (SL) Verdipapirservice AS (SM) Stiftelsen Scheibler (forretningsfører)
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	DNB Asset Management AB (SL) DNB Private Equity AS (SM) DNB Asset Management AS (daglig leder)

Guro Nina Vestvik, styremedlem

Guro Nina Vestvik ble medlem av styret i 2016. Hun har en bachelor i Business and Administration fra Handelshøyskolen BI med fordypning i EU. I tillegg har hun fullført ett års program i fordypning i organisasjon og ledelse.

Guro Nina Vestvik har bred erfaring fra ulike områder innen finanssektoren. Hun jobber som prosjektleder i Eleverumregionens Næringsutvikling AS. Hun er ansvarlig for Byregion-programmet (regional og urban utvikling). Dette innebærer arbeid med industriell og kommersiell utvikling med fokus på eksisterende virksomheter og industri i forandring, samt arbeid med å tiltrekke seg nye virksomheter til regionen og etablere et varemerke som egner seg til offensiv markedsføring av regionen både nasjonalt og internasjonalt. Tidligere erfaring omfatter Finanssjef Cash Management i Moelven Industrier ASA og Prosjektleder industri i Moelven Nor East AS, St. Petersburg. Vestvik er også styremedlem i Stiftelsen som er Bankens største egenkapitalbeviser. Hun har politiske erfaring som styremedlem i Hamar Høyre.

Nåværende styreverv og lederstillinger	Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse (SM)
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	Moelven Industrier ASA (CFO) Eleverumregionens Næringsutvikling AS (prosjektleder)

Morten Herud, styremedlem

Erik Garaas ble medlem av styret i 2013. Han er utdannet siviløkonom fra Handelshøgskolan, Göteborg Universitet. Han er daglig leder i Sintef Raufoss Manufacturing-Kongsvinger AS. Morten Herud har bred erfaring innen finans og økonomi. Han har tidligere erfaring som daglig leder i 7sterke AS, Operation Director i Ibas AS, CFO i Walbro Automotive AS, økonomisjef i Hydro Aluminium Magnor AS, soussjef i Nevi Finance AS og prosjektleder i Nevi Corporate AS.

Nåværende styreverv og lederstillinger	Sintef Raufoss Manufacturing-Kongsvinger AS(daglig leder). Elmico AS (SL) Gjøstad gård AS (SM)
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	7sterke AS (daglig leder) Fibra Networks AS (SM) Industriforeningen 7 sterke

Hans-Christian Gabrielsen, styremedlem

Hans-Christian Gabrielsen ble medlem av styret i 2016. Han har fagbrev som prosessoperatør og utdanning innen ledelse/organisasjon ved Høyskolen i Vestfold. Hans-Christian Gabrielsen har bred erfaring med forhandlinger på vegne av fagforeninger i skogbruk, bygge- og anleggsnæringen og glassindustrien og politisk arbeid. Han er leder i LO (Landsorganisasjonen i Norge) en større egenkapitalbeviser og forretningsforbindelse av Banken og han har jobbet for Fellesforbundet som 2. nestleder i det nasjonale sekretariatet. Han var folkevalgt i Røyken kommunestyre fra 1995 til 2003. Han var leder av Røyken Arbeiderparti fra 1999 til 2001 og har vært medlem av Arbeiderpartiets nasjonale sekretariat.

Nåværende styreverv og lederstillinger	LO – (leder) MARUT – strategisk rådgivning (medlem) World Skills Norway (SM) Den faste tvistenemda (medlem) Den faste sanksjonsnemda (medlem) LO/NHO fondsstyre (SM) LO Partner AS (SM)
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	Fellesforbundet (andre nestleder) Norsk Bergverksmuseum (SL) Sparebank 1 Gruppen AS – (varamedlem til styret)

Espen Bjørklund Larsen, styremedlem

Espen Bjørklund Larsen ble medlem av styret i 2007 og er ansatterrepresentant. Han har bachelor i økonomi og administrasjon samt ett års fordypning i innovasjon, foretaksutvikling og entreprenørskap ved Høgskolen i Hedmark. I tillegg har han en Executive Master of Management ved Handelshøyskolen BI. Espen Bjørklund Larsen er leder av Finansforbundet i Alliansen og hovedtillitsvalgt i Finansforbundet i Sparebanken Hedmark. Han har erfaring som kundekonsulent og plasseringsrådgiver i Sparebanken Hedmark.

Nåværende styreverv og lederstillinger	Sparebank 1 Gruppen AS (SM) Sparebank 1 Banksamarbeidet DA (SM)
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	

Vibeke Hanvold Larsen, styremedlem

Vibeke Hanvold Larsen ble medlem av styret i 2016 og er ansatterrepresentant. Hun har Graduate Diploma i Information Technology og en Bachelor of Business fra Swinburne University of Technology. Hun arbeider i Banken som kundekonsulent på Kundesenteret for personkunder. Hun har tidligere erfaring som butikksjef hos Coop Prix og Coop Mega.

Nåværende styreverv og lederstillinger	
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	Norsk Langbuelag (SM) Middelalderforeningen i Hedmark (SM)

9.2.3 Godtgjørelse

Godtgjørelse betalt til medlemmer av styret i 2016 var som følger:

Tusen norske kroner Stilling/navn	Honorar	Annen godtgjørelse
Siri J. Strømmevold	318	6
Nestleder Nina C. Lier	210	–
Styremedlem Erik Garaas	230	–
Styremedlem Guro Nina Vestvik	106	–
Styremedlem Morten Herud	177	1
Styremedlem Hans-Christian Gabrielsen	57	–
Styremedlem Espen B. Larsen (ansatt, inkludert i lønn)	798	136
Styremedlem Vibeke Hanvold Larsen (ansatt, inkludert i lønn)	575	112
Varamedlem Hanne Sverderup Dahl	37	1
Varamedlem Alexander S Lund	23	–
Varamedlem Ole Reidar Gulli (ansatt, inkl. i lønn)	559	114
Varamedlem Marit Astrup	–	–
Varamedlem Susanne Valberg Granheim	–	–

9.2.4 Egenkapitalbevis og opsjoner eid av styremedlemmer

Per prospektdato eier ingen av styremedlemmene n egenkapitalbevis eller opsjoner på egenkapitalbevis i Banken.

9.3 Ledelsen

9.3.1 Oversikt

Bankens ledelse består av 10 personer. Navnene på medlemmene i ledelsen og rollene deres per prospektdato står oppført i tabellen nedenfor:

Navn	Rolle	Hatt rollen siden
Richard Heiberg	Konsernsjef	2010
Geir Egil Bolstad	Konserndirektør økonomi og finans	2016

Dag-Arne Hoberg	Konserndirektør innovasjon og forretningsutvikling	2017
Gudrun Michelsen	Konserndirektør forretningsdrift	2017
Vidar Nordheim	Konserndirektør risikostyring og compliance	2006
Siv Stenseth	Konserndirektør kommunikasjon	2003
Eldar Kjendlie	Konserndirektør HR og juridisk	2002
Hans Olav Wedvik	Konserndirektør bedriftsmarked	2016
Kari Elise Gislås	Konserndirektør personmarked	2009
Espen Mejlænder-Larsen	Konserndirektør organisasjonsmarked og kapitalmarked	2017

Alle medlemmene i ledelsen er ansatt i SpareBank 1 Østlandet.

Bankens forretningskontor, Strandgata 15, 2317 Hamar, fungerer som forretningsadresse for medlemmene i ledelsen i forbindelse med stillingene deres i Banken.

9.3.2 Korte biografier om medlemmene i ledelsen

Nedenfor er det korte biografier om medlemmene i ledelsen, herunder relevant lederkompetanse og erfaring, en indikasjon på eventuelle betydelige hovedaktiviteter utenfor Banken og navnene på selskaper og partnerskap der et medlem i ledelsen er eller har vært medlem av administrative organer, ledelsesorganer eller tilsynsorganer eller vært partner de siste fem årene (dette omfatter ikke styreverv og lederstillinger i Bankens datterselskaper).

Når det gjelder styreverv, viser i det følgende «SL» eller «SM» til rollen som henholdsvis styreleder eller vanlig styremedlem, mens «CEO» og «CFO» viser til henholdsvis daglig leder/adm.dir og finansdirektør i de aktuelle selskapene.

Richard Heiberg, konsernsjef

Richard Heiberg har en MBA fra University of Wisconsin og er utdannet diplomøkonom fra Bedriftsøkonomisk institutt. Richard Heiberg ble utnevnt til administrerende direktør i Banken i 2010. Før dette har han åtte års erfaring som administrerende direktør i Nordic Paper-gruppen. Han arbeidet i Norske Skog fra 1985 til 2002 der han var konsernsjef for flere av Norske Skogs datterselskaper i 13 av disse årene. Richard Heiberg satt i Bankens styre i 14 år, 3 av disse årene som styreleder.

Nåværende styreverv og lederstillinger	SpareBank1 Gruppen AS (SM) SpareBank1 Banksamarbeidet DA (SM)
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	Bank1 Oslo Akershus AS (SL) Nordic Paper AB (SL)

Geir Egil Bolstad, konserndirektør økonomi og finans

Geir Egil Bolstad er utdannet siviløkonom fra BI og har en MBA fra NHH.

Geir Egil Bolstad har mer enn 11 års erfaring fra Sparebank 1 Gruppen. Han har vært konserndirektør økonomi og finans i Banken siden 2016. Før han begynte som konserndirektør økonomi og finans i Banken, var han finansdirektør og viseadministrerende direktør i B1OA, samt risk manager i SpareBank 1 Gruppen og B1OA. Han har også tidligere erfaring som konsulent innen bank og finans fra Arthur Andersen og Bearingpoint, og som seniorkonsulent i Finanstilsynet.

Nåværende styreverv og lederstillinger	SpareBank 1 Boligkreditt AS. (SM) SpareBank 1 Markets AS (SM) SpareBank 1 Østlandet Finans AS (varamedlem til styret) Sparebank 1 Gruppen AS (varamedlem til styret) SpareBank 1 Banksamarbeidet DA (varamedlem til styret)
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	Bank 1 Oslo Akershus (CFO) SpareBank 1 Mobilbetaling AS (SM)

Dag-Arne Hoberg, konserndirektør innovasjon og forretningsutvikling

Dag Arne Hoberg er sivilingeniør med spesialisering i informasjons- og kommunikasjonsteknologi, og har tatt kurs i administrasjon og ledelse på NTH. Han har også fullført masterprogrammer i «prosjektadministrasjon og prosjektledelse» og «samhandling og ledelse» på Handelshøyskolen BI.

Dag Arne Hoberg har vært ansatt i Banken siden 1995, med unntak av i perioden 2002–2003 da han jobbet for Gjensidige NOR IT Partner. Før han ble utnevnt som konserndirektør innovasjon og forretningsutvikling, var han IT-sjef i Banken. Han har lang ledererfaring fra norsk IT-bransje, og har hatt ulike lederstillinger i NKI/Datahøgskolen, Fjerndata AS, KDØ og Norsk Informasjonsteknologi (NIT). Han var prosjektleder for NITs engasjement i de olympiske leker i perioden 1991 til 1994 sammen med Andersen Consulting.

Nåværende styreverv og lederstillinger	Sparebank 1 Kredittkort AS (SM) Torggata 22 AS (SM)
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	

Gudrun Michelsen, konserndirektør forretningsdrift

Gudrun Michelsen er statsautorisert revisor. Hun har 10 års erfaring innen revisjons- og konsulentbransjen. Hun har hatt ulike lederstillinger i bank, blant annet som ansvarlig for internrevisjon, økonomi og forretningsledelse, bedriftsmarked og risikostyring og compliance.

Nåværende styreverv og lederstillinger	Foreningen Norden, avd. Sørums (SM) A-MED bedriftshelsetjeneste (varamedlem til styret)
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	Bank 1 Oslo Akershus AS (direktør for risikostyring og compliance) Losby Golfpark AS (SL og varamedlem til styret)

Vidar Nordheim, konserndirektør risikostyring og compliance

Vidar Nordheim er siviløkonom fra Handelshøyskolen BI. Vidar Nordheim har vært ansatt i Banken siden oktober 1990. Han arbeidet i ulike deler av Banken før han ble utnevnt som konserndirektør for risikostyring og compliance i 2006. Han har vært styremedlem for SpareBank 1 Finans Østlandet siden 2013.

Nåværende styreverv og lederstillinger	
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	

Siv Stenseth, konserndirektør kommunikasjon

Siv Stenseth er utdannet journalist fra Norges Journalist Høyskole og har en Master of Management innen kommunikasjon og ledelse fra Handelshøyskolen BI. Hun er også utdannet sosionom fra SHT og har bred erfaring både fra media, kommunikasjonsbransjen og arbeid med enkeltmennesker. Før hun begynte i Banken arbeidet hun i Hamar Arbeiderblad.

Nåværende styreverv og lederstillinger	Hamar og Hedemarken Turistforening (nestleder i styret) Håkon Håkonsonsgt 21 (SM)
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	

Eldar Kjendlie, konserndirektør HR og juridisk

Eldar Kjendlie har økonomiutdanning og en Master of Management innen ledelsesfag og arbeidsrett fra Handelshøyskolen BI. I tillegg har han gjennomført et toårig program ved Luftforsvarets offiserskole. Eldar Kjendlie har jobbet i ulike roller i Banken siden 1988, og var blant annet ansatterepresentant på fulltid i en periode på tre år. Han har deltatt i flere viktige tarifforhandlinger som medlem av arbeidsgivers forhandlingsdelegasjon. Som del av stillingen har han vært ansvarlig for store omorganiseringer i Banken.

Nåværende styreverv og lederstillinger	Sparebanken Hedemarks Pensjonskasse (SL)
--	--

Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	Finans Norge (SM)
---	-------------------

Hans Olav Wedvik, konserndirektør bedriftsmarked

Hans Olav Wedvik har en bachelor i økonomi og administrasjon fra Handelshøyskolen BI og tilleggsutdanning innen finans og risk management fra Norges HandelsHøyskole.

Hans Olav Wedvik var administrerende direktør i SpareBank 1 Finans Østlandet i perioden 2006 til 2016. Han har tidligere arbeidet som leder for bedriftsmarkedet Oslo/Akershus i DnB Finans. Tidligere erfaring omfatter også ulike lederstillinger i DnB Finans, DnB Asset Management og DnB Corporate Market.

I tillegg til posisjonen i Banken er han deltidsbonde, noe som omfatter utleie og utvikling av egen eiendom og det som står i naturlig sammenheng med dette.

Nåværende styreverv og lederstillinger	SpareBank1 Finans Østlandet AS (SL) SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS Bonde
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	

Kari Elise Gisnås, konserndirektør personmarked

Kari Elise Gisnås har utdanning i landbruksøkonomi fra Norges Landbrukshøyskole), markedsføringsledelse fra Handelshøyskolen BI og salg/relasjonsbygging NIKI nettstudier. Hun har ledererfaring fra matindustrien. Før hun ble utnevnt til konserndirektør personmarked i Banken, hadde hun forskjellige stillinger i AL Gilde Hedmark og Oppland.

Nåværende styreverv og lederstillinger	Næringslivsnettverket Vikinglauget (C) Visa Norge FLI (nestleder) SpareBank 1 Skadeforsikring AS (SM) SpareBank 1 Mobilbetaling AS (SM) EiendomsMegler 1 Oslo Akershus AS EiendomsMegler 1 Oslo Akershus AS (SM) SpareBank 1 Boligkreditt AS (varamedlem til styret) SpareBank 1 Næringskreditt AS, (varamedlem til styret)
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	

Espen Mejlænder-Larsen, konserndirektør organisasjonsmarked og kapitalmarked

Espen Mejlænder-Larsen er utdannet siviløkonom og har en master ledelse fra Handelshøyskolen BI.

Espen Mejlænder-Larsen har bred erfaring fra finans- og banksektoren. Han var administrerende direktør for kapitalmarked, likviditet og finansiering i B1OA fra 1997–2010. I perioden 2011–2014 arbeidet han som obligasjonsmekler i SEB. Før han begynte i Banken var han administrerende direktør fagbevegelse i B1OA.

Nåværende styreverv og lederstillinger	
Tidligere styreverv og lederstillinger de siste fem årene	Bank 1 Oslo Akershus (direktør fagbevegelse)

9.3.3 Godtgjørelse og ytelser

Tabellen nedenfor viser total godtgjørelse betalt til medlemmer av ledelsen i 2016 (angitt i NOK tusen).

Navn	Rolle	Lønn	Bonus	Pensjonskostnader	Annen godtgjørelse*	Totalbeløp
------	-------	------	-------	-------------------	---------------------	------------

Richard Heiberg	Konsernsjef	3 001	–	2 063	573	5 637
Geir Egil Bolstad	Konserndirektør økonomi og finans	300	–	–	13	313
Hans Olav Wedvik	Konserndirektør bedriftsmarked	889	–	79	200	1 168
Kari Elise Gislås	Konserndirektør personmarked	1 457	–	216	724	2 397
Eldar Kjendlie	Konserndirektør HR og juridisk	1 343	–	144	301	1 788
Siv Stenseth	Konserndirektør kommunikasjon	1 177	–	204	356	1 737
Dag-Arne Hoberg	Konserndirektør innovasjon og forretningsutvikling	1 343	–	233	474	2 050
Vidar Nordheim	Konserndirektør risikostyring og compliance	1 318	–	158	358	1 834
Tor Morten Nygård	Administrerende direktør kapitalmarked	1 021	–	177	238	1 436

* Andre godtgjørelser omfatter naturalytelser og styrehonorar i datterselskaper.

**Tidligere medlem av ledelsen

9.3.4 Egenkapitalbevis og opsjoner eid av medlemmer i ledelsen

Per prospektdato eier ingen av medlemmene i ledelsen, direkte eller indirekte, egenkapitalbevis eller opsjoner på egenkapitalbevis i Banken.

9.3.5 Bonusprogram

Banken har for tiden ingen bonusprogrammer eller insentivprogrammer knyttet til egenkapitalbevis for ledelsen.

9.4 Representantskapet

Per dato for prospekt består Bankens representantskap av følgende medlemmer:

Navn	Valgt av
Linjen Morønning	Valgt av innskyterne
Siv Nytrøen Reiten	Valgt av innskyterne
Siri Lutnæs Enget	Valgt av innskyterne
Ingunn Flaa	Valgt av innskyterne
Arne Jacob Lund	Valgt av innskyterne
Geir Arne Hagerud	Valgt av innskyterne
Malin Westby Skoglund	Valgt av innskyterne
Kari Heggelund	Valgt av innskyterne
Heidi Hemstad	Valgt av innskyterne
En-Katrin Eikefjord	Valgt av innskyterne
Pål Jan Stokke	Valgt av innskyterne
Vebjørn Nilsen	Valgt av innskyterne
Bodil Helen Andersen	Valgt av innskyterne
Amund Spangen	Valgt av innskyterne
Dag Rønning	Valgt av Hedmark fylkesting
Turid Backe-Viken	Valgt av Hedmark fylkesting
Ditte Marie Geisler Olsen	Valgt av Hedmark fylkesting
Per Roar Bredvold	Valgt av Hedmark fylkesting
Ken Wahlberg	Valgt av de ansatte
Øystein Bjørkli	Valgt av de ansatte
Aase Bergersen	Valgt av de ansatte
Liv Krokan Murud	Valgt av de ansatte
Per Skattum	Valgt av de ansatte

Asbjørn Grønbakken	Valgt av de ansatte
Cato Edvardsen	Valgt av de ansatte
Iver Helstad	Valgt av de ansatte
Sjur Smestad	Valgt av de ansatte
Turid Hekne	Valgt av de ansatte
Peggy Hessen Følsvik	Valgt av egenkapitalbeviserne
Tor-Arne Solbakken	Valgt av egenkapitalbeviserne
Arne Grunt	Valgt av egenkapitalbeviserne
Trond Hagerud	Valgt av egenkapitalbeviserne
Hanne Elisabeth Sundby	Valgt av egenkapitalbeviserne
Ketil Leteng	Valgt av egenkapitalbeviserne
Inge Storberg	Valgt av egenkapitalbeviserne
Roar Stormoen	Valgt av egenkapitalbeviserne
Jan Gjerdrum	Valgt av egenkapitalbeviserne
Marit Johnsrud	Valgt av egenkapitalbeviserne
Olav Vold	Valgt av egenkapitalbeviserne
Eli Arnkværn Bryhni	Valgt av egenkapitalbeviserne

Per prospektdato eier ingen av medlemmene i Representantskapet, direkte eller indirekte, egenkapitalbevis eller opsjoner på egenkapitalbevis i Banken. For ordens skyld vises det til punkt 16.8 for en beskrivelse av en avtale mellom LO og Stiftelsen vedrørende valg av medlemmer til Representantskapet.

Bankens forretningskontor, Strandgata 15, 2317 Hamar, fungerer som forretningsadresse for medlemmene i representantskapet i forbindelse med stillingene deres i Banken.

9.5 Sluttpakker

Ingen ansatte, inkludert medlemmer av ledelsen, har inngått arbeidsavtaler som gir noen spesielle ytelser ved opphør av arbeidsforholdet.

Ingen av styrets medlemmer har eller vil ha avtale med Banken eller noen av Bankens datterselskaper som gir ytelser ved opphør av arbeidsforholdet.

9.6 Pensjon og pensjonsytelser

Gruppens pensjonsordninger er innskuddsbaserte ordninger. Gruppen har tidligere hatt ytelsesbaserte ordninger, men de siste av disse ble avviklet med virkning fra 1. juli 2016 for den Tidligere Sparebanken Hedmark og med virkning fra 1. januar 2017 for B1OA. En innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at Konsernet ikke garanterer en fremtidig pensjon av en gitt størrelse, og at Konsernet i stedet betaler en årlig premie til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på premien og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til arbeid som er utført etter at den årlige premien er betalt. Det er ingen avsetninger for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte.

Konsernsjefen har en avtale om mulig førtidspensjonering fra 62 år. Dersom Banken beslutter å utøve denne opsjonen, utbetaler Banken en årlig førtidspensjon som utgjør 70 prosent av gjeldende fastlønn ved fratredelsen. Dersom konsernsjefen ønsker å fratre i perioden fra 62 til 67 år, utbetaler Banken en årlig førtidspensjon som utgjør 60 prosent av gjeldende fastlønn ved fratredelsen.

Note 24 i årsregnskapet for 2016 inneholder ytterligere informasjon om Konsernets pensjon og pensjonsytelser.

9.7 Valgkomitéen

Vedtektene bestemmer at valgkomitéen skal bestå av 5 medlemmer og 5 varamedlemmer som velges av og blant representantskapets medlemmer. To medlemmer og to varamedlemmer velges blant de innskytervalgte representantene, ett medlem og ett varamedlem velges blant representantene som er valgt av egenkapitalbeviserne, ett medlem og ett varamedlem velges blant de offentlig oppnevnte representantene og ett medlem og ett varamedlem velges blant de ansattes representanter. Valgkomitéen skal forberede valg av

leder og nestleder i Representantskapet, leder, nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer i styret, samt leder, medlemmer og varamedlemmer av valgkomitéen. Det er bare ansattrepresentantene i valgkomitéen som kan komme med anbefalinger om styremedlemmer som skal velges blant de ansatte. Valgkomitéen skal også forberede innskytternes valg av medlemmer og varamedlemmer til Representantskapet.

9.8 Valgkomité for egenkapitalbevisiere

Medlemmene av representantskapet som er valgt av egenkapitalbevisiere, velger en valgkomité med 4 til 6 medlemmer og 4 til 6 varamedlemmer. Egenkapitalbevisiere som med en eierandel på 10 % eller mer av har rett til å velge et medlem og et varamedlem til nominasjonskomiteen. Valgkomitéen skal forberede egenkapitalbevisierens valg av medlemmer og varamedlemmer til Representantskapet, samt valget av medlemmer og varamedlemmer til valgkomitéen for egenkapitalbevisiere. For ordens skyld vises det til punkt 16.8 for en beskrivelse av en avtale mellom LO og Stiftelsen vedrørende valg av medlemmer til valgkomitéen for egenkapitalbevisiere.

9.9 Revisjonsutvalget

Styret har valgt et revisjonsutvalg blant styrets medlemmer. Revisjonsutvalget består av 3 medlemmer. De nåværende medlemmene av revisjonsutvalget er Nina C. Lier (leder), Erik Garaas og Morten Herud.

Etter Finansforetaksloven § 8-19 skal revisjonsutvalget:

- forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen,
- overvåke systemene for internkontroll og risikostyring samt foretakets internrevisjon,
- avgi uttalelse om valg av revisor,
- ha løpende kontakt med foretakets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet, og
- vurdere og overvåke revisors uavhengighet og objektivitet, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor, kan ha betydning for revisors uavhengighet og objektivitet.

9.10 Godtgjørelsesutvalg

Banken har etablert et godtgjørelsesutvalg. Utvalget består for tiden av 3 medlemmer. De nåværende medlemmene av godtgjørelsesutvalget er Morten Herud (leder), Siri J. Strømmevold og Vibeke Hanvold Larsen.

Godtgjørelsesutvalget skal være et forberedende organ for styret i dets arbeid med å sørge for at Banken til enhver tid har og praktiserer retningslinjer og rammer for en godtgjørelsesordning som skal gjelde for Banken og Bankens datterselskaper.

Banken har vedtatt egne instruksjoner for godtgjørelsesutvalget som fastsetter detaljer om utvalgets plikter, sammensetning og prosedyrer.

9.11 Risikoutvalg

Banken har etablert et risikoutvalg som skal velges blant styrets medlemmer. Risikoutvalget skal være et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret. Risikoutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra Bankens organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. De nåværende medlemmene i risikoutvalget er Erik Garaas (leder), Nina C. Lier og Morten Herud.

Risikoutvalget skal:

- forberede behandling av saker knyttet til styrets overvåkning og håndtering av den samlede risiko, og vurdering av hvorvidt styrings- og kontrollordningene er tilpasset Konsernets relative risikonivå;
- overvåke systemene for internkontroll, samt Konsernets interne revisjon; og
- overvåke Bankens etiske regler.

9.12 Praksis for styret og ledelsen

Banken har vedtatt rutiner og retningslinjer for å sikre forsvarlig distribusjon og håndtering av informasjon internt i Konsernet og for ledelsen og styret, og distribusjon av informasjon til markedet. Banken har vedtatt

manualer for innsideinformasjon, manual for offentliggjøring av informasjon, prosedyreregler for styret, instruks for valgkomiteén, revisjonsutvalget, godtgjørelsesutvalget og risikoutvalget.

Det finnes ytterligere informasjon om styret og administrasjonen i punkt 9.2 og 9.3.

9.13 Interessekonflikter

Informasjon om Konsernets involvering i transaksjoner med nærstående parter finnes i kapittel 15 «Transaksjoner med nærstående parter».

Det eksisterer ingen familierelasjoner mellom noen av medlemmene av styret eller medlemmene av ledelsen.

Det foreligger ingen faktiske eller potensielle interessekonflikter mellom ledelsen og styrets private interesser eller andre plikter og deres plikter overfor Banken, herunder familieforhold mellom slike personer.

9.14 Domfelling for svindel, konkurs osv.

Ingen av medlemmene av styret eller ledelsen har de siste fem årene forut for datoen for dette prospektet:

- blitt domfelt i tilknytning til kriminelle forseelser eller svindel;
- mottatt en offisiell offentlig anklage og/eller sanksjoner fra forvaltningsorgan (herunder bransje organer), eller blitt fradømt retten til å være medlem av administrasjonen, ledelsen eller tilsynsorganene i et selskap, eller fra å delta i ledelsen eller delta i virksomheten for et selskap; eller
- blitt erklært konkurs eller vært assosiert med en konkurs, bobehandling eller avvikling i egenskap av å være grunnlegger, direktør eller toppleder i et selskap eller som partner i et kommandittselskap.

9.15 Ansatte

9.15.1 Oversikt

Per dato for prospekt hadde Banken totalt 1 168 ansatte, som alle jobber i Norge.

Tabellen nedenfor viser antall ansatte ved slutten av hvert kalenderår for 2016, 2015 og 2014 og prospektdato fordelt på de geografiske områdene.

Produktområde	Prospektdato	Året som ble avsluttet 31. desember		
		2016	2015	2014
SpareBank 1 Østlandet, bankvirksomhet	747	777	490	478
SpareBank1 Finans Østlandet AS, leiefinansiering/finansiering	57	56	53	47
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	161	169	170	137
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS, eiendomsomsetning	62	60	48	45
EiendomsMegler 1 Oslo Akershus AS, eiendomsomsetning	141	148	Ikke aktuell	Ikke aktuell

9.15.2 Incentivordninger for ansatte

Banken har ingen bonusprogrammer eller incentivordninger.

9.16 Eierstyring og selskapsledelse

Banken har vedtatt og implementert et regime for eierstyring og selskapsledelse som i all vesentlighet samsvarer med Anbefalingen For Eierstyring Og Selskapsledelse. Avvikene fra Anbefalingen For Eierstyring Og Selskapsledelse med begrunnelse er beskrevet nedenfor:

- Banken er organisert i henhold til finansforetaksloven og overholder styringsstrukturen som er fastsatt i loven. Banken avviker derfor fra punkt 6 i Anbefalingen For Eierstyring Og Selskapsledelse som regulerer generalforsamlinger.
- Banken avviker fra punkt 7 i Anbefalingen For Eierstyring Og Selskapsledelse. Alle medlemmer av valgkomitéen velges av gruppene som er representert i Representantskapet i henhold til Bankens vedtekter.
- Banken avviker fra punkt 14 i Anbefalingen For Eierstyring Og Selskapsledelse. Banken er en delvis selveiende institusjon som ikke kan være gjenstand for en overtakelsessituasjon uten godkjenning fra Bankens styrende organer. Oppkjøp av kvalifiserte eierandeler av egenkapitalbevis i en sparebank krever godkjenning fra Finanstilsynet, jf. finansforetaksloven kapittel 6, som beskrevet nærmere i punkt 17.1.7. På grunn av forholdene ved en sparebank har ikke Banken implementert detaljerte retningslinjer for overtakelsessituasjoner.

10 KAPITALISERING OG GJELDSFORPLIKTELSE

Informasjonen som presenteres nedenfor, bør leses i sammenheng med de andre delene av dette prospektet, særlig kapittel 11 «Finansiell informasjon», samt årsregnskapene med tilhørende noter og de ureviderte delårsregnskapene som er tatt inn i vedlegg B og C til prospektet.

Dette kapitlet gir informasjon om Konsernets ureviderte konsoliderte kapitalisering og netto finansielle gjeldsforpliktelser på faktisk basis per 31. mars 2017, og i kolonnen «Justert 31. mars 2017», Konsernets ureviderte konsoliderte kapitalisering og netto finansielle gjeldsforpliktelser på tidspunktet på justert basis for å gi effekt til den planlagte utstedelsen av de nye egenkapitalbevis i forbindelse med Ansattetilbudet. Justeringene er basert på ledelsens beste estimat.

Med unntak av det som er fremstilt ovenfor, har det ikke vært noen vesentlig endring i Konsernets ureviderte konsoliderte kapitalisering og netto finansielle gjeldsforpliktelser siden 31. mars 2017.

10.1 Kapitalisering

Mill. kroner	Per 31. mars 2017 (urevidert)	Justeringer 31. mars 2017 (urevidert)	Justert 31. mars 2017 (urevidert)
Total kortsiktig gjeld			
– Med garanti			
– Med sikkerhet			
– Uten garanti/sikkerhet	66,755 ²	12 ⁹	66,767
Total langsiktig gjeld			
– Med garanti			
– Med sikkerhet	234 ³		234
– Uten garanti/sikkerhet	21,799 ⁴		21,799
Totale gjeldsforpliktelser	88,788	12	88,800
Egenkapital			
a. Aksjekapital ¹	5,310	96 ⁷	5,406
b. Bundet egenkapital	4,966 ⁵	54 ⁸	5,020
c. Andre reserver	2,095 ⁶		2,095
Sum egenkapital	12,370	150	12,520
Total kapitalisering	101,158	162	101,320

¹ Fordi SpareBank 1 Østlandet er en sparebank, har Banken ingen aksjekapital, men i stedet egenkapitalbevis. Mer informasjon om egenkapitalbevis finnes i punkt 17.1.

² Består kortsiktig andel av innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner (NOK 758 millioner), innskudd fra og gjeld til kunder (NOK 62,782 millioner), gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer (NOK 3,057 millioner), finansielle derivater (NOK 55 millioner), annen gjeld og balanseført forpliktelse (NOK 102 millioner) og ansvarlig lånekapital (NOK 1 million).

³ Dette er langsiktig gjeld relatert til finansielle derivater som er sikret i kontanter.

⁴ Består av langsiktig andel av innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner (NOK 800 millioner), gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer (NOK 19,697 millioner), finansielle derivater (NOK 18 millioner), annen gjeld og balanseført forpliktelse (NOK 79 millioner) og ansvarlig lånekapital (NOK 1,205 million).

⁵ Består av overkursfond (NOK 520 millioner), utjevningsfond (NOK 974 millioner), grunnfondskapital (NOK 3,307 millioner), gavefond (NOK 29 millioner) og fond for urealiserte gevinster (NOK 136 millioner).

⁶ Består av hybridkapital (NOK 400 millioner), utbytte (NOK 148 millioner), annen egenkapital (NOK 1,498 millioner) og minoritetsandel (NOK 49 millioner).

⁷ Det er foretatt en justering for utstedelsen av de 1,916,933 nye egenkapitalbevis i forbindelse med Ansattetilbudet, hvert med en pålydende verdi på NOK 50 per egenkapitalbevis. Denne justeringen reflekterer ledelsens beste estimat for antall utstedte egenkapitalbevis og brutto proveny fra Ansattetilbudet.

⁸ Det er foretatt en justering for utstedelsen av de 1,916,933 nye egenkapitalbevis i forbindelse med Ansattetilbudet basert på en endelig tilbudspris på NOK 78, som er midtpunktet i det indikative prisintervallet. Denne justeringen reflekterer ledelsens beste estimat for antall utstedte egenkapitalbevis og brutto proveny fra Ansattetilbudet.

⁹ Det er foretatt en justering for estimerte transaksjonskostnader på NOK 12 millioner som er relatert til emisjonen.

10.2 Netto finansielle gjeldsforpliktelser

Mill. kroner	Per 31. mars 2017 (urevidert)	Justeringer (urevidert)	Justert 31. mars 2017 (urevidert)
Konter (kontanter og fordringer på			
(A) sentralbanker)	430	150 ¹	580
Kontantekvivalenter (lån og fordringer fra banker			
(B) uten avtalt løpetid).....	14 ³		14
(C) Finansielle instrumenter holdt for omsetning	9,630 ⁴		9,630
(D) Likviditet (A)+(B)+(C)	10,074	150	10,224
(E) Kortsiktige finansielle fordringer.....	22,181⁵		22,181
(F) Kortsiktig bankgjeld	758 ⁶		758
(G) Kortsiktig del av finansiell gjeld	65,839 ⁷		65,839
(H) Annen kortsiktig gjeld	158 ⁸	12 ²	170
(I) Kortsiktige finansielle forpliktelser (F)+(G)+(H)	66,755	12	66,767
(J) Netto kortsiktige finansielle forpliktelser (I)-(E)-(D) .	34,500	(138)	34,362
(K) Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	800 ⁹		800
(L) Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0		0
(M) Andre langsiktige lån	21,233 ¹⁰		21,233
(N) Langsiktige finansielle forpliktelser (I)-(E)-(D)	22,033		22,033
(O) Netto finansielle forpliktelser (J)+(N)	56,533	(138)	56,395

¹ Det er foretatt en justering for det estimerte bruttoprovenyet på NOK 150 millioner fra salget av nye egenkapitalbevis i forbindelse med Ansattetilbudet. Det estimerte provenyet er basert på ledelses beste estimat for bruttoprovenyet fra Ansattetilbudet.

² Det er foretatt en justering for estimerte transaksjonskostnader på NOK 12 millioner som er relatert til emisjonen.

³ Består av andelen av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner som er på forespørsel.

⁴ Består av sertifikater og obligasjoner (NOK 8,425 millioner), finansielle derivater (NOK 786 millioner) og aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser (NOK 419 millioner).

⁵ Består av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner som ikke er på forespørsel (NOK 566 millioner) og utlån til og fordringer på kunder (NOK 21,615 millioner).

⁶ Dette er kortsiktig andel av innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner.

⁷ Består av innskudd fra og gjeld til kunder (NOK 62,782 millioner) og gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer (NOK 3,057 millioner).

⁸ Består av kortsiktig andel av finansielle derivater (NOK 55 millioner), annen gjeld og balanseført forpliktelse (NOK 102 millioner) og ansvarlig lånekapital (NOK 1 million).

⁹ Dette er langsiktig andel av innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner.

¹⁰ Består av langsiktig andel av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer (NOK 19,697 millioner), finansielle derivater (NOK 252 millioner), annen gjeld og balanseført forpliktelse (NOK 79 millioner) og ansvarlig lånekapital (NOK 1,205 millioner).

10.3 Arbeidskapital

Konsernet er av den oppfatning at Konsernet har tilstrekkelig arbeidskapital til å dekke Konsernets behov i minst 12 måneder fra datoen for dette prospektet.

10.4 Betingede og indirekte gjeldsforpliktelser

Per datoen for Prospektet, har Konsernet ingen betingede eller indirekte gjeldsforpliktelser.

11 FINANSIELL INFORMASJON

11.1 Introduksjon og grunnlag for utarbeidelse

Følgende sammendrag av den konsoliderte finansielle informasjonen er basert på Bankens konsoliderte årsregnskaper for årene som ble avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014, utarbeidet i samsvar med IFRS som vedtatt av EU, samt de ureviderte delårsregnskapene for tremånedersperiodene som ble avsluttet 31. mars 2017 og 2016, utarbeidet i henhold til IAS 34. Delårsregnskapene per og for tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, har vært gjenstand for en begrenset undersøkelse.

Bankens historiske resultater sier ikke nødvendigvis noe om resultatene fremover. Informasjon om visse typer risiko som kan svekke virksomheten, resultatene, den finansielle situasjonen, likviditeten og utsiktene fremover for Banken finnes i kapittel 2 «Risikofaktorer». Følgende sammendrag av konsoliderte finansielle data bør leses i sammenheng med annen informasjon i dette prospektet, herunder Konsernets årsregnskaper og notene i disse og urevidert delårsregnskap som er tatt inn i vedlegg B og C til prospektet.

11.2 Sammendrag av regnskapspraksis og -prinsipper

For informasjon om regnskapsprinsipper og bruk av estimater og vurderinger, se note 2 i Konsernets årsregnskap og note 1 i Konsernets delårsregnskap som er tatt inn i vedlegg B og C til prospektet.

11.3 Behandling av Bank 1 Oslo Akershus i Bankens konsernregnskap

Mellom 1. januar 2014 og 29. juni 2016 hadde Banken en eierandel på 40,5 prosent i B1OA. Den 29. juni 2016 kjøpte Banken de gjenværende aksjene i B1OA, noe som økte Bankens eierandel i B1OA til 100 prosent. Bankens eierandel i B1OA har holdt seg konstant siden 29. juni 2016.

I året som ble avsluttet 31. desember 2016, gikk B1OA følgelig fra å være en egenkapitalinvestering til å bli et heleid datterselskap av Banken. Før 29. juni 2016 ble B1OA behandlet som en egenkapitalinvestering og innregnet i samsvar med egenkapitalmetoden (IFRS 10 og IFRS 11), noe som betyr at netto resultat fra denne investeringen ble presentert på én linje i Konsernets resultatregnskap under «Netto investeringsresultat», mens netto investering i seg selv ble presentert på én linje i Konsernets balanse under «Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet». Fra og med 29. juni 2016 har B1OA blitt behandlet som et heleid datterselskap og innregnet gjennom full konsolidering (IFRS 10), noe som vil si at resultater, balanser og kontantstrømmer i sin helhet har blitt tatt inn som del av Bankens konsoliderte regnskapsrapporter.

Sammenfatningsvis har B1OA blitt behandlet på følgende måte i Bankens konsoliderte regnskapsrapporter i dette prospektet:

År avsluttet 31. desember 2014:	EK-metoden
År avsluttet 31. desember 2015:	EK-metoden
År avsluttet 31. desember 2016:	EK-metoden (1. januar – 29. juni) + Full konsolidering (29. juni – 31. desember).
Kvartal avsluttet 31. mars 2016:	EK-metoden
Kvartal avsluttet 31. mars 2017:	Full konsolidering

11.4 Resultatregnskap

Tabellen nedenfor angir utvalgte data fra Konsernets konsoliderte oppstilling over resultat for årene som ble avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014, og delårsoppstillingen over resultat for tremånedersperiodene som ble avsluttet 31. mars 2017 og 2016.

	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
	(urevidert)	(urevidert)	(revidert)	(revidert)	(revidert)
Mill. kroner					
Renteinntekter	787	472	2 494	1 972	2 101
Rentekostnader	322	176	1 004	867	1 058
Netto renteinntekter	464	297	1 490	1 105	1 043

Provisjonsinntekter	277	123	830	514	575
Provisjonskostnader	22	13	71	53	50
Andre driftsinntekter	53	50	180	190	138
Netto provisjons- og andre inntekter	308	160	939	651	663
Utbytte fra andre selskaper i Konsernet	9	0	46	9	13
Netto resultat fra eierinteresser	6	70	236	301	394
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	-14	-63	-62	205	166
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	0	7	220	514	572
Sum netto inntekter	773	464	2 649	2 270	2 279
Personalkostnader	232	148	573	590	543
Avskrivninger	21	11	65	46	41
Andre driftskostnader	184	94	565	416	397
Sum driftskostnader før tap på utlån og garantier	437	253	1 203	1 052	981
Resultat før tap på utlån og garantier	335	211	1 446	1 218	1 298
Tap på utlån og garantier	-26	9	75	56	66
Resultat før skatt	361	202	1 371	1 162	1 232
Skattekostnad	88	33	271	233	192
Resultat for regnskapsperioden	274	169	1 100	930	1 040
Majoritetens andel av periodens resultat	273	168	1 095	930	1 038
Minoritetens andel av periodens resultat	1	1	4	0	2
Inntjening per egenkapitalbevis (kr)	1.73	1.26	6.95	7.00	
Resultatregnskap ifølge IAS1	274	169	1 100	930	1 040
Aktuarmessige gevinster/tap på pensjoner	0	0	-52	85	-51
Skatteeffekt av aktuarmessige gevinster/tap på pensjoner	0	0	12	-21	14
Andel av utvidet resultat fra egenkapitalinvesteringer	0	0	-7	34	-14
Sum poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat	0	0	-46	98	-51
Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	14	9	4	67	142
Andel av utvidet resultat fra egenkapitalinvesteringer	-1	0	7	15	2
<i>Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg overført til resultatet</i>					
for realisering	0	0	0	0	-158
for nedskrivninger på grunn av permanent verdifall	0	0	0	0	0
Poster som senere vil bli reklassifisert til resultat	-13	9	11	82	-14
Sum resultatposter ført mot egenkapitalen	-13	9	-35	180	-65
Totalresultat for regnskapsperioden	287	178	1 064	1 109	975
Kontrollerende eierinteresser	286	177	1 060	1 109	973
Minoritetsandel av resultat for regnskapsåret	1	1	4	0	2

11.5 Balanseregnskap

Tabellen nedenfor beskriver utvalgte data fra Konsernets balanseregnskap per 31. desember 2016, 2015 og 2014 og balansen per 31. mars 2017 og 2016.

Mill. kroner	Tremånedersperiode avsluttet		År avsluttet		
	31. mars		31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Mill. kroner	(urevidert)	(urevidert)	(revidert)	(revidert)	(revidert)
EIENDELER					
Kontanter og fordringer på sentralbanker	430	544	759	264	748
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 462	888	1 335	864	675
Utlån til og fordringer på kunder	84 523	44 050	82 537	43 526	39 691
Sertifikater og obligasjoner	8 425	6 261	9 776	6 133	4 017
Finansielle derivater	786	507	810	455	531
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	419	303	747	294	239
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	3 617	3 538	3 618	3 386	3 073
Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	5	0	5	0	0
Eiendom, anlegg og utstyr	586	345	587	341	336
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	368	210	371	211	185
Eiendel ved utsatt skatt	0	0	0	0	33
Andre eiendeler	1 240	538	695	497	406
Sum eiendeler	101 861	57 185	101 240	55 971	49 934
GJELD					
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	1 558	1 250	1 654	660	665
Innskudd fra og gjeld til kunder	62 782	33 675	63 070	33 458	31 070
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	22 754	11 743	21 937	11 576	8 951
Finansielle derivater	307	312	349	320	330
Forpliktelser ved periodeskatt	117	135	247	167	150
Forpliktelse ved utsatt skatt	106	48	118	65	0
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	662	538	554	510	639
Ansvarlig lånekapital	1 206	491	1 203	496	505
Sum gjeld	89 491	48 190	89 132	47 253	42 310
EGENKAPITAL					
Egenkapitalbevis	5 310	3 987	5 310	3 987	0
Overkursfond	520	0	520	0	0
Utjevningsfond	974	503	974	503	0
Grunnfondskapital	3 307	3 015	3 313	3 019	6 645
Gavefond	29	46	33	50	42
Fond for urealiserte gevinster	136	151	134	135	109
Hybridkapital	400	0	400	0	0
Utbytte	148	0	148	0	0
Annen egenkapital	1 498	1 253	1 228	1 023	827
Minoritetsandel	49	40	47	0	0
Sum egenkapital	12 370	8 995	12 107	8 718	7 624
Sum gjeld og egenkapital	101 861	57 185	101 240	55 971	49 934

11.6 Kontantstrømoppstilling

Tabellen nedenfor angir utvalgte data fra Konsernets kontantstrømmer for årene som ble avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014, og delårsoppstillingen over kontantstrømmene for tremånedersperiodene som ble avsluttet 31. mars 2017 og 2016.

Mill. kroner	Tremånedersperiode avsluttet		År avsluttet		
	31. mars		31. desember		
	2017 (urevidert)	2016 (urevidert)	2016 (revidert)	2015 (revidert)	2014 (revidert)
Årets avdrag på nedbetalingslån osv. til kunder	8 276	2 461	24 740	13 378	12 905
Endring i forskuddsleie leasing	4	41	15	9	19
Nylig diskonterte nedbetalingslån osv. til kunder for perioden	-10 944	-3 847	-31 296	-17 868	-12 979
Endring i saldo på valutalån	12	74	167	74	-118
Endring i saldo på kreditter	704	739	650	511	-2 883
Renter og provisjonsinntekter på utlån	703	408	2 251	1 726	1 848
Inkludert i tidligere års realiserte tap på utlån	9	24	33	9	9
Netto kontantstrøm fra eiendeler holdt for salg	0	0	0	0	1
Kontantstrøm fra utlånsvirksomheten (A)	-1 235	-100	-3 441	-2 161	-1 198
Endring i saldo på innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	-316	-648	2 295	2 118	714
Endring i saldo for innskudd fra kunder med avtalt løpetid	-80	791	1 503	277	279
Rentebetalinger til kunder	-106	-37	-518	-564	-763
Kontantstrøm fra innskuddsvirksomheten (B)	-503	106	3 279	1 831	230
Netto kontantstrøm fra obligasjoner og sertifikater	1 351	-132	-540	-2 184	914
Kontantstrøm knyttet til kursgevinst/-tap på obligasjoner og sertifikater	-19	-31	-112	39	122
Renteinntekter på obligasjoner og sertifikater	29	16	120	92	97
Kontantstrøm fra verdipapirinvesteringer (C)	1 361	-148	-532	-2 053	1 134
Endring i fordringer fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	-289	-48	-44	-170	33
Renteinntekter på innskudd i kredittinstitusjoner	36	39	153	126	116
Kontantstrøm fra innskudd i kredittinstitusjoner (D)	-254	-9	110	-44	149
Andre inntekter	355	202	1 108	814	821
Betalbare driftskostnader	-393	-250	-1 500	-1 186	-979
Skatteinnbetalinger	-186	-78	-181	-130	-159
Gaver	-10	-9	-23	-24	-35
Konsernbidrag	0	0	0	-6	0
Netto kontantstrøm fra endring i andre eiendeler	-482	-38	61	-43	-37
Netto kontantstrøm fra endringer i avsetninger	-60	-106	-164	-45	147
Netto kontantstrøm fra endringer i andre forpliktelser	165	30	520	-16	-121
Resterende kontantstrøm fra løpende drift (E)	-612	-249	-178	-635	-361
KONTANTSTRØM FRA DRIFTEN (A+B+C+D+E=F)	-1 243	-400	-762	-3 062	-46
Endringer i innskudd fra kredittinstitusjoner	-75	616	467	-10	33
Innganger fra utstedelse av verdipapirer	2 204	531	2 901	4 000	2 053
Betalinger fra innløsning av utstedte verdipapirer	-817	-439	-1 846	-658	-1 388
Tilbakekjøp av egne verdipapirer	-765	-47	-542	-440	-262
Rentebetalinger på finansiering	-117	-41	-336	-241	-225
Kontantstrøm fra finansieringsvirksomheten (G)	431	621	644	2 651	211
Investeringer i varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	-22	-11	-43	-50	-83
Salg av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler til salgspris	6	0	0	2	1
Netto kontantstrøm fra kjøp og salg av egenkapitalinstrumenter	328	-2	-49	-174	58
Utbytte på egenkapitalinstrumenter	11	38	371	187	85

Kontantstrøm fra investeringer (H)	323	26	280	-35	61
Likviditetseffekt av kjøp av gjenværende aksjer i B10A (I)	0	0	-225	0	0
Likviditetsbeholdning overtatt fra B10A (I)	0	0	843	0	0
Likviditetseffekt fra oppkjøp og salg av datterselskaper (K)			-13	-28	-43
Utbetalt ved emisjon i datterselskap (L)	1	0	5	0	0
ENDRINGER I KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER (F+G+H+I+J+K+L)	-488	246	772	-474	184
Likviditetsbeholdning per 1. januar	1082	309	309	783	599
Likviditetsbeholdning ved periodens slutt	594	555	1 082	309	783
Kontanter og kontanttilsvarende omfatter :					
Kontanter og fordringer på sentralbanker	430	544	759	264	748
Innskudd osv. uten avtalt løpetid i banker	165	11	323	46	35
Likviditetsbeholdning ved periodens slutt	594	555	1 082	309	783

1) En oppdatert versjon av årsrapporten for 2016 ble publisert på Bankens nettside den 8. mai 2017 med noen ubetydelige endringer i oppstillingen over kontantstrømmer. De to linjene "Kjøp av langsiktige verdipapirer" og "Salg av langsiktige verdipapirer" ble slått sammen og endret til "Netto kontantstrøm fra kjøp og salg av egenkapitalinstrumenter". I tillegg ble kjøp av obligasjoner for NOK 566 millioner reklassifisert fra "Kontantstrøm fra investeringer" til "Kontantstrøm fra driften". **En oppdatert årsrapport for 2016 forventes å bli publisert separat på Newsweb i uken som starter 29. mai 2017.**

2) Kontantstrømeffekten fra likviditetsbeholdning overtatt fra B10A er i årsrapporten håndtert ved å korrigere likviditetsbeholdningen per 1. januar 2017. I oppstillingen over kontantstrømmer over er dette korrigert i henhold til IAS 7 og presentert på en separat linje. Videre er likviditetseffekten fra kjøpet av gjenværende aksjer i B10A skilt ut fra "Likviditetseffekt av kjøp og salg av datterselskaper" og presentert på en separat linje.

11.7 Endring i egenkapitalen

Tabellen nedenfor beskriver utvalgte data fra Konsernets oppstilling over endringer i egenkapital for årene som ble avsluttet 31.

desember 2016, 2015 og 2014, og delårsoppstillingen over endringer i egenkapitalen i tremånedersperiodene som ble avsluttet 31. mars 2017 og 2016.

Mill. kroner	Innbetalt egenkapital		Opptjent egenkapital								Sum egenkapital
	Egenkapital bevis	Overkursfond	Grunnfondskapital	Uttevningsfond	Gavefond	Fond for urealiserte gevinst	Annen egenkapital	Utbytte	Hybridkapital	Ikke-kontrollerte eierinteresser	
Egenkapital per 1. januar	0	0	6 012	0	71	125	495	0	0	14	6 718
Resultat for regnskapsåret			676				364				1 040
Aktuarmessige gevinster/tap på pensjoner			-38								-37
Andel av utvidet resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet som ikke er reklassifisert til resultat							-14				-14
Endring i verdi på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg						-16	1				-14
Justert egenkapital i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet							-4				-4
Endring i konsernsammensetningen							-15			-14	-29
Gaver utdelt fra overskuddet 2013			-6								-6

Tildelinger fra gavefondet i 2014					-29						-29
Egenkapital per 31. desember 2014	0	0	6 644	0	42	109	827	0	0	0	7 624

Mill. kroner	Innbetalt egenkapital		Opptjent egenkapital								Sum egenkapital
	Egenkapital bevis	Overkursfond	Grunnfondskapital	Utjevningsfond	Gavefond	Fond for urealiserte gevinster	Annen egenkapital	Utbytte	Hybridkapital	Ikke-kontrollerte eierinteresser	
Egenkapital per 1. januar 2015	0	0	6,644	0	42	109	827	0	0	0	7 624
Korrigerings av tidligere års feil											
Korrigerings av tidligere års feil i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet ¹⁾							5				5
Korrigerings av tidligere års feil			57			-57					0
Korrigerings av tidligere års feil ²⁾											
Justert egenkapital per 1. januar 2015	0		6 701	0	42	52	832	0	0	0	7 630
Egenkapitalbevis overført stiftelse	3 987		-3 987								0
Resultat for regnskapsåret			312	468		16	134				930
Aktuarmessige gevinster/tap på pensjoner			24	35			5				65
Andel av utvidet resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet som ikke er reklassifisert til resultat							34				34
Endring i revalueringsreserve						67					67
Andre poster som skal reklassifiseres i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet							14				14
Justert egenkapital i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet							2				2
Gaver utdelt fra overskuddet 2014			-6								-6
Til gavefond i 2015			-25		25						0
Tildelinger fra gavefondet i 2015					-17						-17
Egenkapital per 31. desember 2015	3 987	0	3 019	503	50	135	1 023	0	0	0	8 718

1) Feil er knyttet til endringer i foreløpig regnskap for regnskapsåret og endelig regnskap. Per 31.12.2014 skyldes feilen feil knyttet til utsatt skatt på forsikringsfond klassifisert som egenkapital i SpareBank 1 Gruppen AS.

2) NOK 57 millioner ble overført fra grunnfondskapital til fond for urealiserte gevinster. Dette skyldtes overgang til en mer avansert beregningsmetode.

Mill. kroner	Innbetalt egenkapital		Opptjent egenkapital								Sum egenkapital
	Egenkapital bevis	Overkursfond	Grunnfondskapital	Utjevningsfond	Gavefond	Fond for urealiserte gevinster	Annen egenkapital	Utbytte	Hybridkapital	Ikke-kontrollerte eierinteresser	
Egenkapital per 1. januar 2016	3 987	0	3 019	503	50	135	1 023	0	0	0	8 718
Korrigerings av tidligere års feil											
Korrigerings av tidligere års feil i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet ¹⁾							73				73
Justert egenkapital per 1. januar 2016	3 987	0	3 019	503	50	135	1 096	0	0	0	8 791

Egenkapitalbevis utstedt og overført eiere	1 323	520									1 843
Resultat for regnskapsåret			316	506	-7	130	148			4	1 100
Aktuarmessige gevinster etter skatt på pensjoner			-17	-35		13					-40
Andel av utvidet resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet som ikke er reklassifisert til resultat						-7					-7
Endring i revalueringreserve					5						5
Andel av utvidet resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet som er reklassifisert til resultat						11					11
Rentekostnader for hybridkapital i datterselskap						-13					-13
Reklassifisering av hybridkapital i datterselskap								400			400
Endring i aksjepost i konsernselskaper										43	43
Gaver utdelt fra overskuddet 2015			-6								-6
Tildelinger fra gavefondet i 2016					-18						-18
Egenkapital per 31. desember 2016	5 310	520	3 313	974	33	134	1 228	148	400	47	12 107

1) Feil er knyttet til endringer i foreløpig regnskap for regnskapsåret og endelig regnskap. Per 31.12.2015 er endringen primært knyttet til endringer i SpareBank 1 Gruppen, i størrelsesordenen NOK 89 millioner. I desember 2015 vedtok Finansdepartementet endringer i årsregnskapsforskriften for forsikringselskaper med virkning fra 1.1.2016. En av endringene var at sikkerhetsavsetninger ble atskilt for regnskapsformål. Endringen i regnskapsreglene regnes som en prinsippendring, og sikkerhetsavsetningen per 31.12.15 ble overført til annen opptjent egenkapital i første kvartal 2016, redusert for utsatt skatt. De andre endringene var endring i foreløpig regnskap for Bank 1 Oslo Akershus i størrelsesordenen - NOK 8,6 millioner og SpareBank 1 Kredittkort i størrelsesordenen - NOK 7,4 millioner.

Mill. kroner	Innbetalt egenkapital		Opptjent egenkapital								Sum egenkapital
	Egenkapital bevis	Overkursfond	Grunnfondskapital	Uttevningfond	Gavefond	Fond for urealiserte gevinster	Annen egenkapital	Utbytte	Hybridkapital	Ikke-kontrollerte eierinteresser	
Egenkapital per 1. januar 2016	3 987	0	3 019	503	50	135	1 023	0	0	0	8 718
Resultat for regnskapsperioden						7	162			1	170
Andel av utvidet resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet som ikke er reklassifisert til resultat											0
Endring i revalueringreserve						9					9
Andel av utvidet resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet som er reklassifisert til resultat											0
Justert egenkapital i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet							70				70
Endring i aksjepost i konsernselskaper										39	39
Gaver utdelt fra overskuddet 2015			-6								-6
Tildelinger fra gavefondet i 2016					-4						-4
Egenkapital per 31. mars 2016	3 987	0	3 015	503	46	151	1 253	0	0	40	8 995

	Innbetalt egenkapital		Opptjent egenkapital									
Mill. kroner	Egenkapital bevis	Overkursfond	Grunnfondskapital	Utjevningsfond	Gavefond	Fond for urealiserte gevinster	Annen egenkapital	Utbytte	Hybridkapital	Ikke-kontrollerte eierinteresser	Sum egenkapital	
Egenkapital per 1. januar 2017	5 310	520	3 313	974	33	134	1 228	148	400	47	12 107	
Korrigeringsav tidligere års feil												
Korrigeringsav tidligere års feil i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet 1)							-11				-11	
Justert egenkapital per 1. januar 2017	5 310	520	3 313	974	33	134	1 217	148	400	47	12 096	
Resultat for regnskapsperioden						-10	283			1	274	
Andel av utvidet resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet som ikke er reklassifisert til resultat											0	
Endring i revalueringsreserve						12	2				14	
Andel av utvidet resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet som er reklassifisert til resultat											0	
Rentekostnader for hybridkapital i datterselskap							-4				-4	
Reklassifisering av hybridkapital i datterselskap											0	
Endring i aksjepost i konsernselskaper										1	1	
Gaver utdelt fra overskuddet 2015			-6								-6	
Tildelinger fra gavefondet i 2016					-4						-4	
Egenkapital per 31. mars 2017	5 310	520	3 307	974	29	135	1 498	148	400	49	12 370	

1) Feil er knyttet til endringer i foreløpig regnskap for regnskapsåret og endelig regnskap i SpareBank 1 Gruppen.

11.8 Oppstilling over kapitaldekning og kapitalforvaltning

Tabellen nedenfor angir utvalgte data fra Konsernets kapitaldekning og kapitalstyring per 31. desember 2016, 2015 og 2014, og delårsoppstilling over kapitaldekning og kapitalstyring per 31. mars 2017 og 2016.

Mill. kroner	Basel III				
	Tremånedersperiode avsluttet			År avsluttet	
	31. mars			31. desember	
	2017 (urevidert)	2016 (urevidert)	2016 (revidert)	2015 (revidert)	2014 (revidert)
Eierandelskapital	5 310	3 987	5 310	3 987	0
Overkursfond	520	0	520	0	0
Utjevningsfond	974	503	974	503	0
Grunnfondskapital	3 307	3 015	3 313	3 019	6 644
Gavefond	29	46	33	50	42
Fond for urealiserte gevinster	135	151	134	135	109
Hybridkapital	400	0	400	0	0
Utbytte	148	0	148	0	0
Annen egenkapital	1 498	1 253	1 228	1 023	827
Minoritetsinteresser	49	40	47	0	0
Sum balanseført egenkapital	12 370	8 995	12 107	8 718	7 624

Kjernekapital

Andel av positivt årsresultat som ikke kan inkluderes i kjernekapital	-224	0	0	0	0
Andel av egenkapital som ikke er inkludert i kjernekapitalen	-500	0	-604	0	0
Resultat for regnskapsåret er ikke tatt med	0	-169	0	0	0
Minoritetsinteresser som kan inkluderes i ren kjernekapital	37	-9	36	0	0
Gevinster og tap som følge av endringer i egen kredittrisiko på forpliktelser vurdert til virkelig verdi	96	-60	43	-119	0
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	-368	-221	-371	-217	-197
Revalueringsreserve tilgjengelig for salg (Basel II/overgangsbestemmelser)	0	0	0	0	-110
Positiv verdi for forventede tap etter IRB-tilnærmingen	-207	-181	-205	-182	-271
Rene kjernekapitalinstrumenter for enheter i finanssektoren hvor institusjonen ikke har en betydelig investering	0	0	0	0	0
Rene kjernekapitalinstrumenter for enheter i finanssektoren hvor institusjonen har en betydelig investering	-214	-1 827	-452	-1 720	-1 602
Verdijusteringer i ren kjernekapitaldekning knyttet til regulatoriske filtre	0	0	10	0	0
Verdijusteringer på grunn av krav til forsvarlig verdsettelse	-31	-13	-33	-13	-10
Overskytende fradrag i annen kjernekapital som gjøres i ren kjernekapital	0	0	0	0	0
Sum ren kjernekapital	10 960	6 514	10 530	6 467	5 434
<i>Annen kjernekapital</i>					
Hybridkapital	563	162	619	162	162
Annen godkjent kjernekapitalinstrumenter for enheter i finanssektoren hvor institusjonen ikke har en betydelig investering	0	0	0	0	0
Annen godkjent kjernekapitalinstrumenter for enheter i finanssektoren hvor institusjonen har en betydelig investering	0	-32	0	-32	-2
Overskytende fradrag i tilleggskapital som gjøres i ren kjernekapital	0	0	0	0	0
Overskytende fradrag i annen kjernekapital som gjøres i ren kjernekapital	0	0	0	0	0
Sum annen kjernekapital	563	130	619	130	160
<i>Tilleggskapital utover kjernekapital</i>					
36 prosent (45 prosent iht. Basel II) av urealisert gevinst på aksjer klassifisert som tilgjengelige for salg	0	0	0	0	40
Ansvarlig lånekapital	1 254	784	1 524	783	783
Tilleggskapitalinstrumenter for enheter i finanssektoren hvor institusjonen ikke har en betydelig investering	0	0	0	0	0
Tilleggskapitalinstrumenter for enheter i finanssektoren hvor institusjonen har en betydelig investering	-128	-199	-17	-202	-144
Overskytende fradrag i tilleggskapital som gjøres i ren kjernekapital	0	0	0	0	0
Sum tilleggskapital	1 126	585	1 507	581	679
Netto ansvarlig kapital	12 649	7 229	12 656	7 179	6 273
Bedrift – små og mellomstore bedrifter	4 642	4 442	4 546	4 639	4 791
Bedrift – Spesialiserte bedrifter	10 957	8 431	10 628	8 270	9 019
Bedrift – Andre foretak	770	757	768	847	855
Massemarked SMB-eksponering	1 081	962	1 104	939	723
Engasjement med massemarked personer	18 553	8 740	18 393	8 538	7 738
Annen personkundeeksponering	1 751	709	1 834	704	669
Beregningsgrunnlag, IRB-vektet	37 754	24 042	37 273	23 937	23 795
Eksposeringer beregnet ved hjelp av standardisert tilnærming	15 160	10 427	14 495	10 237	9 534
Markedsrisiko	0	0	0	0	0
CVA	722	272	452	234	338
Operasjonell risiko	3 702	3 702	3 702	3 269	3 038
Basel 1-gulv for overgang	8 215	0	6 279	0	0
Beregningsgrunnlag	65 553	38 443	62 201	37 677	36 705
Kapitalkrav (8 %)	5 244	3 075	4 976	3 014	2 936

Bufferkrav

Bevaringsbuffer (2,5 %)	1 639	961	1 555	942	918
Motsyklisk kapitalbuffer (1,5 % i 1. kvartal 2017 og 2016 / 1 % i 1. kvartal 2016 og 2015)	983	384	933	377	–
Systemrisikobuffer (3 %)	1 967	1 153	1 866	1 130	1 101
Totale bufferkrav for ren kjernekapital (7,0 % i 1. kvartal 2017 og 2016 / 6,5 % i 1. kvartal 2016 og 2015 / 5,5 % i 2014)	4 589	2 499	4 354	2 449	2 019
Tilgjengelig ren kjernekapital (netto minstekrav på 11,5 %* i 1. kvartal 2017 og 2016 / 11,0 % i 1. kvartal 2016 og 2015 / 10,0 % i 2014)	3 421	2 286	3 377	2 323	1 764

Kapitaldekning i prosent

Ren kjernekapitaldekning	16,7 %	16,9 %	16,9 %	17,2 %	14,8 %
Kjernekapitaldekning	17,6 %	17,3 %	17,9 %	17,5 %	15,2 %
Kapitaldekning	19,3 %	18,8 %	20,3 %	19,1 %	17,1 %

*Merk at minstekravet på 11,5 prosent i 1. kvartal 2017 og 2016 ikke omfatter Bankens pilar II-krav som ble satt til 1,7 prosent per 31. desember 2016. Mer informasjon om Bankens kapitalgrunnlag og kapitaldekning finnes i punkt 14.8.

11.9 Oppstilling over segmentinformasjon

Tabellen nedenfor angir utvalgte data fra Konsernets segmentinformasjon for årene som ble avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014, og delårsoppstillingen over segmentinformasjonen for tremånedersperiodene som ble avsluttet 31. mars 2017 og 2016.

Denne segmentinformasjonen er knyttet til måten Konsernet blir drevet på og fulgt opp internt i enheten gjennom rapportering om ytelse og kapital, autorisasjoner og rutiner. Segmentrapporteringen er delt inn i følgende områder:

- Personmarked, bedriftsmarked, eiendom, finansiering, regnskap og andre typer virksomhet.
- Eiendomsmegling, leasing, finansiering og regnskap er organisert som uavhengige selskaper.
- Resultatet av eliminering av selskaper vises med andre aktiviteter i en egen kolonne.

11.9.1 Resultatregnskap

Tremånedersperiode avsluttet 31. mars 2017								
Mill. kroner	Personm arked	Bedriftsm arked	Bank 1 Oslo Akershus	Spare- Bank 1 Finans Østlandet	Eiendoms Megler 1 Hedmark Eiendom	Spare- Bank 1 Regnskap shuset Østlandet	Ufordelt virksomh et	Totalt
Netto renteinntekter	138	130	137	73	0	0	-14	464
-av dette utgjør interne poster	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto provisjons- og andre inntekter	83	22	137	-9	23	46	6	308
-av dette utgjør interne poster	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto resultat fra finansielle investeringer	1	0	12	0	0	0	-14	0
Driftskostnader*	133	51	142	21	20	43	27	437
Resultat før tap etter segment	90	100	144	44	3	3	-49	335
Tap på utlån og garantier	1	-27	-7	7	0	0	0	-26
Gevinst/tap per segment før skatt	89	127	152	37	3	3	-49	361
Skatt	22	32	41	9	1	1	-18	88
Gevinst/tap per segment etter skatt	67	95	111	28	2	2	-31	274
Tremånedersperiode avsluttet 31. mars 2016								

<i>Mill. kroner</i>	Personm arked	Bedriftsm arked	Spare- Bank 1 Finans Østlandet	Eiendoms Megler 1 Hedmark Eiendom	Spare- Bank 1 Regnskap shuset Østlandet	Ufordelt virksomh et	Totalt
Netto renteinntekter	135	108	54			1	298
- av dette utgjør interne poster	0	0	0	0	0	0	
Netto provisjons- og andre inntekter	79	20	-6	20	45	3	160
- av dette utgjør interne poster	0	0	0	0	0	0	
Netto resultat fra finansielle investeringer	0	0	0	0	0	7	7
Driftskostnader*	60	26	18	18	43	88	253
Resultat før tap etter segment:	154	102	30	1	2	-78	211
Tap på utlån og garantier	3	5	5	0	0	-4	9
Gevinst/tap per segment før skatt	151	97	25	1	2	-74	202
Skatt	38	24	6	0	0	-36	33
Gevinst/tap per segment etter skatt	113	73	19	1	2	-39	169

Året som ble avsluttet 31. desember 2016

<i>Mill. kroner</i>	Personm arked	Bedriftsm arked	Bank 1 Oslo Akershus	Spare- Bank 1 Finans Østlandet	Eiendoms Megler 1 Hedmark Eiendom	Spare- Bank 1 Regnskap shuset Østlandet	Ufordelt virksomh et	Totalt
Netto renteinntekter	552	457	262	238	0	-1	-19	1 490
- av dette utgjør interne poster	0	0	-4	0	0	1	-3	
Netto provisjons- og andre inntekter	340	87	280	-29	99	158	4	939
- av dette utgjør interne poster	0	0	-2	-2	0	0	2	
Netto resultat fra finansielle investeringer	2	0	53	0	0	0	165	220
Driftskostnader*	509	202	-383	68	79	155	-193	1 203
Resultat før tap etter segment	385	343	212	142	19	2	343	1 446
Tap på utlån og garantier	15	31	1	27				75
Gevinst/tap per segment før skatt	370	311	211	115	19	2	343	1 371
Skatt	93	78	50	29	5	0	16	271
Gevinst/tap per segment etter skatt	278	234	160	86	14	2	327	1 100

Året som ble avsluttet 31. desember 2015

<i>Mill. kroner</i>	Personm arked	Bedriftsm arked	Spare- Bank 1 Finans Østlandet	Eiendoms Megler 1 Hedmark Eiendom	Spare- Bank 1 Regnskap shuset Østlandet	Ufordelt virksomh et	Totalt
Netto renteinntekter	482	390	227	1	-2	7	1 105
- av dette utgjør interne poster	0	0	-1	0	-2	3	
Netto provisjons- og andre inntekter	350	78	-26	81	172	-3	651
- av dette utgjør interne poster	0	0	-1	0	0	1	
Netto resultat fra finansielle investeringer	0	0	0	0	0	514	514
Driftskostnader*	534	210	86	74	155	-7	1 052
Resultat før tap etter segment	298	258	115	7	15	526	1,220

Tap på utlån og garantier	6	29	21	0	0	0	56
Gevinst/tap per segment før skatt	292	229	95	7	15	526	1,164
Skatt	79	62	20	2	4	67	234
Gevinst/tap per segment etter skatt	213	167	75	5	11	459	930

Året som ble avsluttet 31. desember 2014

<i>Mill. kroner</i>	Personm arked	Bedriftsm arked	Spare- Bank 1 Finans Østlandet	Eiendoms Megler 1 Hedmark Eiendom	Spare- Bank 1 Regnskap shuset Østlandet	Ufordelt virksomh et	Totalt
Netto renteinntekter	420	368	210	0	-3	48	1 043
- av dette utgjør interne poster	0	0	-1	0	-3	4	
Netto provisjons- og andre inntekter	390	74	-20	79	126	14	663
- av dette utgjør interne poster	0	0	-1	0	0	1	
Netto resultat fra finansielle investeringer	0	0	0	0	0	572	572
Driftskostnader*	247	100	75	67	118	374	981
Resultat før tap etter segment	563	342	115	12	5	260	1 298
Tap på utlån og garantier	15	37	14	0	0	0	66
Gevinst/tap per segment før skatt	548	305	101	12	5	260	1 232
Skatt	148	82	28	4	1	-71	192
Gevinst/tap per segment etter skatt	400	223	73	8	4	332	1 040

*) Driftskostnader i person- og bedriftsmarkedet består av direkte henførbare lønns- og administrasjonskostnader.

11.9.2 Balanse

31. mars 2017

<i>Mill. kroner</i>	Personm arked	Bedriftsm arked	Bank 1 Oslo Akershus	Spare- Bank 1 Finans Østlandet	Eiendoms Megler 1 Hedmark Eiendom	Spare- Bank 1 Regnskap shuset Østlandet	Ufordelt virksomh et	Totalt
Brutto utlån til kunder	24 411	17 842	35 410	6 525	0	0	714	84 901
- av dette utgjør interne poster	0	0	0	0	0	0	0	
Nedskrivninger på individuelle utlån	-28	-85	-13	-18	0	0	0	-143
Nedskrivninger på grupper av utlån	-37	-58	-120	-21	0	0	0	-235
Andre eiendeler	94	4	6 751	181	58	147	10 104	17 338
Sum eiendeler per segment	24 440	17 703	42 028	6 667	58	147	10 818	101 861
Innskudd fra og gjeld til kunder	21 996	13 096	26 913	0	0	0	777	62 782
- av dette utgjør interne poster	0	0	0	0	0	0	0	
Annen gjeld og egenkapital	2 445	4 607	15 115	6 667	58	147	10 041	39 079
Sum gjeld og egenkapital per segment	24 440	17 703	42 028	6 667	58	147	10 818	101 861

31. mars 2016

<i>Mill. kroner</i>	Personm arked	Bedriftsm arked	Spare- Bank 1 Finans Østlandet	Eiendoms Megler 1 Hedmark Eiendom	Spare- Bank 1 Regnskap	Ufordelt virksomh et	Totalt
---------------------	------------------	--------------------	---	--	------------------------------	----------------------------	--------

	shuset Østlandet						
Brutto utlån til kunder	21 479	16 335	5 780	0	0	713	44 308
-av dette utgjør interne poster	0	0	0	0	23	-23	
Nedskrivninger på individuelle utlån	-28	-93	-15	0	0	0	-136
Nedskrivninger på grupper av utlån	-27	-76	-18	0	0	0	-121
Andre eiendeler	113	3	74	55	146	12 743	13 134
Sum eiendeler per segment	21 538	16 169	5 820	55	146	13 457	57 185
Innskudd fra og gjeld til kunder	21 295	11 775	0	0	0	604	33 674
-av dette utgjør interne poster	0	0	0	0	0	0	0
Annen gjeld og egenkapital	243	4 393	5 820	55	146	12 853	23 511
Sum gjeld og egenkapital per segment	21 538	16 169	5 820	55	146	13 457	57 185

31. desember 2016

Mill. kroner	Personm arked	Bedriftsm arked	Bank 1 Oslo Akershus	Spare- Bank 1 Finans Østlandet	Eiendoms Megler 1 Hedmark Eiendom	Spare- Bank 1 Regnskap shuset Østlandet	Ufordelt virksomh et	Totalt
Brutto utlån til kunder	24 053	17 169	34 659	6 327	0	0	737	82 945
-av dette utgjør interne poster	0	0	0	0	0	21	21	
Nedskrivninger på individuelle utlån	-28	-90	-13	-14	0	0	0	-145
Nedskrivninger på grupper av utlån	-36	-87	-120	-20	0	0	0	-262
Andre eiendeler	102	1	8 324	165	55	144	9 911	18 703
Sum eiendeler per segment	24 091	16 994	42 850	6 458	55	144	10 648	101 240
Innskudd fra og gjeld til kunder	21 985	13 614	26 838	0	0	0	634	63 070
-av dette utgjør interne poster	0	0	0	0	0	0	0	0
Annen gjeld og egenkapital	2 106	3 380	16 012	6 458	55	144	10 014	38 169
Sum gjeld og egenkapital per segment	24 091	16 994	42 850	6 458	55	144	10 648	101 240

31. desember 2015

Mill. kroner	Personm arked	Bedriftsm arked	Spare- Bank 1 Finans Østlandet	Eiendoms Megler 1 Hedmark Eiendom	Spare- Bank 1 Regnskap shuset Østlandet	Ufordelt virksomh et	Totalt
Brutto utlån til kunder	21 270	16 174	5 643	0	0	693	43 779
-av dette utgjør interne poster	0	0	0	0	23	-23	
Nedskrivninger på individuelle utlån	-32	-87	-13	0	0	0	-133
Nedskrivninger på grupper av utlån	-27	-76	-17	0	0	0	-120
Andre eiendeler	128	1	67	43	135	12 070	12 444
Sum eiendeler per segment	21 339	16 012	5 680	43	135	12 762	55 970
Innskudd fra og gjeld til kunder	21 068	11 915	0	0	0	475	33 458
-av dette utgjør interne poster	0	0	0	0	0	0	0
Annen gjeld og egenkapital	271	4 097	5 680	43	135	12 286	22 513

Sum gjeld og egenkapital per segment	21 339	16 012	5 680	43	135	12 761	55 970
---	---------------	---------------	--------------	-----------	------------	---------------	---------------

31. desember 2014							
<i>Mill. kroner</i>	Personm arked	Bedriftsm arked	Spare- Bank 1 Finans Østlandet	Eiendoms Megler 1 Hedmark Eiendom	Spare- Bank 1 Regnskap shuset Østlandet	Ufordelt virksomh et	Totalt
Brutto utlån til kunder	20 037	14 474	4 827	0	0	598	39 936
-av dette utgjør interne poster	0	0	0	0	39	-31	
Nedskrivninger på individuelle utlån	0	0		0	0	-129	-129
Nedskrivninger på grupper av utlån	0	0	-15	0	0	-101	-116
Andre eiendeler	50	-153	51	26	108	10 161	10 243
Sum eiendeler per segment	20 087	14 321	4 863	26	108	10 529	49 934
Innskudd fra og gjeld til kunder	19 727	10 897	0	0	0	446	31 070
-av dette utgjør interne poster	0	0	-2	-4	-9	15	
Annen gjeld og egenkapital	360	3 424	4 863	26	108	10 083	18 864
Sum gjeld og egenkapital per segment	20 087	14 321	4 863	26	108	10 529	49 934

11.10 Revisor

Konsernets revisor er PricewaterhouseCoopers AS. («**PwC**») med organisasjonsnummer 987 009 713 og forretningsadresse Dronning Eufemias gate 8, 0191 Oslo, Norge. Partnerne i PwC er medlemmer av Den norske Revisorforening. PwC har vært Konsernets revisor siden 2009.

PwCs rapport om årsregnskapet finnes sammen med årsregnskapet i vedlegg B til dette prospektet. PwCs rapport om de ureviderte kvartalsregnskapene finnes sammen med de ureviderte kvartalsregnskapene i vedlegg C til prospektet.

Når det gjelder den ureviderte proforma-informasjonen i kapittel 13 «Urevidert proforma finansiell informasjon» i dette prospektet, har PwC anvendt attestasjon i samsvar med Internasjonal standard for attestasjonsoppdrag 3420, «Attestasjonsuttalelser om sammenstilling av proforma finansiell informasjon inkludert i et prospekt», for å uttrykke en vurdering av hvorvidt den ureviderte proforma finansielle informasjonen er tilbørkelig sammenstilt basert på det angitte grunnlaget, og at dette grunnlaget samsvarer med Konsernets regnskapsprinsipper. PwCs rapport om proforma finansiell informasjon finnes i vedlegg D til dette prospektet.

PwC har ikke revidert, gjennomgått eller utarbeidet noen rapport om annen informasjon i dette prospektet.

12 OPPKJØP AV BANK 1 OSLO AKERSHUS

12.1 Introduksjon til transaksjonen

Den 10. desember 2015 tidligere Sparebanken Hedmark avtale om å kjøpe de resterende aksjene i B1OA. Banken kjøpte aksjer fra LO og de andre SpareBank 1-bankene. Siden 2013 har tidligere Sparebanken Hedmark eid 40,5 prosent av B1OA. B1OA var også deleid av SamSpar-bankene (11 lokale SpareBank 1-banker, 15,2 prosent), SpareBank 1 SR-Bank (4,8 prosent), SpareBank 1 SMN (4,8 prosent) og SpareBank 1 Nord-Norge (4,8 prosent). I lengre tid hadde regionbankene uttrykt et ønske om å avvikle sine eierandeler i B1OA fordi det var stor geografisk avstand til deres respektive hjemmemarkeder, og fordi det var viktig at B1OA fikk en sterk og mer konsentrert eiersituasjon. LO hadde også en vesentlig eierandel i B1OA (29,9 prosent), men var kommet til at de også ville selge sine aksjer.

Grunnlaget for oppkjøpet av B1OA ble lagt i 2015 da tidligere Sparebanken Hedmark omdannet en del av sin grunnfondskapital til eierandelskapital. Dette ga Banken et instrument den kunne bruke ved potensielle oppkjøp i stedet for å betale kontant.

Etter samtykke fra representantskapet i tidligere Sparebanken Hedmark og offentlige myndigheter ble transaksjonen fullført 29. juni 2016. Ca. 90 prosent av betalingen av NOK 1,9 milliarder for aksjene ble gjort opp gjennom utstedelse av nye egenkapitalbevis til LO og SpareBank 1-bankene, som mottok henholdsvis 15 881 965 og 10 580 575 egenkapitalbevis i tidligere Sparebanken Hedmark som betaling for aksjene deres i B1OA. Resten av oppgjøret ble betalt kontant til LO og de andre SpareBank 1-bankene. Transaksjonen betydde at LO og SpareBank 1-bankene ble egenkapitalbevisiere i tidligere Sparebanken Hedmark, med eierandeler på henholdsvis 9,96 prosent og (samlet for bankene) 9,96 prosent. Følgelig ble LO den nest største eieren i Banken etter stiftelsen, som eier 75,08 prosent av Egenkapitalbevisene.

12.2 Om B1OA

B1OA var den sjuende største sparebanken³¹ i Norge med justert forvaltningskapital i 2016 på NOK 61 milliarder medregnet lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. Ved utgangen av 2016 hadde Konsernet rundt 410 ansatte, hvorav ca. 280 arbeidet i morbanken. Hovedkontoret til B1OA lå i Oslo.

B1OA leverte et bredt spekter av finansielle produkter og tjenester i Oslo- og Akershus-området, herunder et eiendomsmeglerfirma som datterselskap. Banken var delt i personmarked, bedriftsmarked og organisasjonsmarked, foruten støtte- og kontrollfunksjoner. I alt hadde Banken 19 lokale bankfilialer, med 8 i Oslo og 11 i Akershus. Personmarked hadde ca. 160 årsverk, mens Bedriftsmarked og organisasjonsmarked hadde ca. 40 årsverk. LO var Bankens viktigste kundegruppe bl.a som følge av den betydelige innskuddsmassen de hadde plassert i Banken.

12.3 Strategisk begrunnelse

Tidligere Sparebanken Hedmark besluttet å kjøpe opp B1OA basert på flere faktorer. Generelt sett var oppkjøpet en viktig del av SpareBank 1 Østlandets strategiske retning mot 2018.

Nærmere bestemt blir SpareBank 1 Østlandets hjemmemarked (Hedmark og Oppland) komplementert av det tidligere hjemmemarkedet til B1OA (Oslo og Akershus). Disse fylkene blir stadig mer integrert som følge av en vesentlig utvikling av infrastrukturen i regionen, med motorveier og høyhastighetsstrekninger for tog. Avstanden fra SpareBank 1 Østlandets hovedkontor på Hamar til Oslo er ca. 110 km. Innen 2020 planlegger Jernbaneverket at pendlertiden mellom de to byene skal være cirka én time³². Langs motorveier og togstrekninger er det i økende grad en integrert region for arbeid og bolig i emning. Utlånsporteføljen til tidligere Sparebanken Hedmark gjenspeilet dette allerede før oppkjøpet: Mer enn 20 prosent av Bankens boliglån gikk til kunder i Oslo og Akershus. SpareBank 1 Østlandet ønsker å delta i den regionale utviklingen. Dessuten er Stor-Oslo (med de omkringliggende områdene i Akershus) blant de hovedstedene i Europa med raskest befolkningsvekst³³. Banken

³¹ Kilde: SpareBank 1 Gruppens analyse (forvaltningskapital, basert på årsrapporter)

³² Kilde: Nasjonal transportplan 2018-2029: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-33-20162017/id2546287/sec1> og rapport fra Jernbaneverket i 2012: <http://www.banenor.no/contentassets/eed79197bc0d4c4ea27d8f3946ae76ad/intercity-brosjyre.pdf>

³³ Kilde: Eurostat: Regionale befolkningsprognoser for 2015–2050 http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Statistics_on_regional_population_projections#Further_Eurostat_information

ser et stort vekstpotensial i hovedstadsregionen, basert på en markedsandel for B1OA i Oslo og Akershus som var relativt lav.

Andre forhold har også bidratt til beslutningen om å kjøpe opp B1OA. De to bankenes filialnett ble også slått sammen, uten overlapping. Likevel ser Banken potensial for vesentlige kostnadssynergier (mer om dette nedenfor). Dessuten bør en større bank med avdelinger både i Innlandet og hovedstadsregionen bety at Banken blir en mer attraktiv arbeidsgiver. Det bør også være rom for mer spesialiserte funksjoner, både støttestillinger og kundeorienterte stillinger, noe som gir en mer profesjonell organisasjon. Oppkjøpet gir også Banken en mer diversifisert utlånsportefølje, spredt over flere kunder og med mer jevnt fordelt geografisk eksponering. B1OA hadde en større andel boliglån i sin utlånsportefølje enn tidligere Sparebanken Hedmark før oppkjøpet. Den hadde også svært få tap og problemlån. Kredittvurderingsbyrået Moody's oppgraderte 11. oktober 2016 hovedkredittvurderingen (BCA) for tidligere Sparebanken Hedmark basert på den gunstige effekten av oppkjøpet av B1OA på Bankens kredittprofil.

12.4 Integrering

B1OA har drevet som heleid datterselskap av tidligere Sparebanken Hedmark siden de resterende aksjene ble kjøpt i juni 2016. Den 1. april 2017 ble de to bankene slått sammen og dannet en ny bank under Bankens nye navn: SpareBank 1 Østlandet. Visjonen for sammenslåingen er «sterkere sammen», og målet er å bli en sterk utfordrerbank på Østlandet.

Gjennom hele 2016 og inn i 2017 har bankene lagt planer for sammenslåingen. Målet er å samordne det beste fra to banker og hente ut synergieffekter på minst NOK 75 millioner årlig fra 2018. Samlede synergier ble først identifisert gjennom en top-down-analyse foretatt av SpareBank 1 Markets, basert på et referansemateriale bestående av norske og nordiske banksammenslåinger der kunngjorte kostnadssynergier var fra 8 prosent til 69 prosent av totale kostnader (i snitt 38 prosent). Tilsvarende tall for norske sammenslåinger var 16 prosent til 37 prosent, med et gjennomsnitt på 26 prosent. Det ble foretatt tilpasninger for å gjenspeile at de to bankene ikke har et overlappende filialnett, slik at de fleste synergier ville komme fra effektivitetsgevinster i støtte- og administrasjonsfunksjoner, herunder IT-systemer. Ambisjonen var satt slik at kostnadsreduksjoner fra sammenslåingen ville tilsvare 15 prosent av B1OAs kostnadsgrunnlag i 2016, tilsvarende NOK 75 millioner. Deretter har bankene arbeidet nedenfra og opp for å identifisere de målsatte synergieffektene. Hovedkildene til synergier ble identifisert som kjøp (herunder medie og IT-kontrakter), annullering av dobbelte IT-løsninger, redusert kostnadsfordeling fra SpareBank 1 Banksamarbeidet DA ved overgang fra to banker til én bank, så vel som reduserte administrasjonsgebyrer fra SpareBank 1 Boligkreditt som en konsekvens av at alle overførte lån til kredittforetaket fra én kredittvurdert bank, i stedet for én kredittvurdert og én ikke kredittvurdert bank (der B1OA ikke var kredittvurdert og følgelig betalte høyere administrasjonsgebyrer). Dessuten forventes antall ansatte å bli redusert i 2017, dels gjennom en ny lederstruktur, delvis gjennom redusert arbeidsstokk i sentrale støtte- og administrasjonsfunksjoner. Foreløpig har 16 årsverk blitt redusert på grunn av endringer i lederstrukturen etter sammenslåingen. Banken har vært i tett kontakt med utvalgte regionsparebanker for å identifisere synergier ved redusert bemanning.

Prosjektet er i rute for å levere de forventede synergiene, med full virkning i 2018. Integreringskostnader anslås til rundt NOK 100 millioner (i 2017 og 2018). Integreringsprosjektet har involvert en lang rekke personer fra de to organisasjonene og har blitt delt i delprosjekter som dekker alle relevante driftsområder (f.eks. produkttilbud, bemanning, IT, finansiering, osv.).

Administrerende direktør for den tidligere Sparebanken Hedmark fortsatte som administrerende direktør for den nye, kombinerte Banken. Den nye konsernledelsen ble offentliggjort internt mot slutten av 2016 sammen med en ny organisasjonsstruktur som ville gjelde fra tidspunktet for den juridiske sammenslåingen 1. april 2017. Likeledes ble mellomlederstillinger besluttet med virkning fra 1. april 2017. Neste trinn i integreringen er den tekniske sammenslåingen av de to bankene. Bankene planlegger å slå sammen sine IT-løsninger i oktober 2017. Bankene har i prinsippet likne IT-systemer fra samme leverandører. Hoved IT-leverandør planlegger å slå

sammen IT-løsningene i to andre SpareBank 1-banker tidligere i 2017, noe som danner en god erfaring for en vellykket teknisk sammenslåing av tidligere Sparebanken Hedmark og B1OA.

12.5 Finansiell nøkkelinformasjon

12.5.1 Resultatregnskap

Tabellen nedenfor inneholder utvalgte opplysninger fra B1OAs konsernresultatregnskap for årene som ble avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014, og Bankens resultatregnskap for tremånedersperiodene som ble avsluttet 31. mars 2017 og 2016.

	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017 (urevidert)	2016 (urevidert)	2016 (revidert)	2015 (revidert)	2014 (revidert)
<i>Mill. kroner</i>					
Renteinntekter	289	284	1 154	1 193	1 199
Rentekostnader	152	165	643	721	740
Netto renteinntekter	137	120	511	472	459
Provisjonsinntekter	143	132	592	600	613
Provisjonskostnader	-8	-8	-36	-37	-29
Andre driftsinntekter	2	3	14	10	33
Netto provisjons- og andre inntekter	137	126	570	572	617
Utbytte	0	1	32	2	11
Netto resultat fra eierinteresser	-11	15	13	71	47
Netto resultat fra andre finansielle investeringer	24	-6	66	-66	123
Verdiregulering investeringseiendom	0	0	0	0	-14
Netto resultat fra finansielle investeringer	12	10	111	7	166
Sum netto inntekter	286	256	1 192	1 051	1 241
Personalkostnader	55	95	395	388	376
Andre driftskostnader	86	87	357	349	343
Sum driftskostnader før tap på utlån og garantier	142	181	753	737	719
Resultat før tap på utlån og garantier	144	74	439	314	523
Tap på utlån og garantier	-7	0	12	-18	-18
Resultat før skatt	152	74	427	333	541
Skattekostnad	41	16	93	79	89
Resultat for regnskapsperioden	111	57	334	254	452
Kontrollerende eierinteresser	111	57	334	254	452
Ikke-kontrollerende eierinteresser	0	0	0	0	0
Utvidet resultatregnskap	111	57	334	254	452
Estimatavvik pensjoner	0	0	-54	51	-35
Skatt på estimatavvik pensjoner	0	0	14	-14	9
Endring skatt på estimatavvik som følge av endret skattesats	0	0	0	1	0
Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat	0	0	-40	38	-26
Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	2	0	-18	34	4
Poster som senere vil bli reklassifisert til resultat	2	0	-18	34	4
Sum resultatposter ført mot egenkapitalen	2	0	-59	73	-21

Totalresultat for regnskapsperioden	112	57	275	327	431
Kontrollerende eierinteresser	112	57	275	327	431
Ikke-kontrollerende eierinteresser	0	0	0	0	0

12.5.2 Balanse

Tabellen nedenfor inneholder utvalgte opplysninger fra B1OAs balanse per 31. desember 2016, 2015 og 2014 og Bankens balanse per 31. mars 2017 og 2016.

Mill. kroner	Tremånedersperiode avsluttet		År avsluttet		
	31. mars		31. desember		
	2017 (urevidert)	2016 (urevidert)	2016 (revidert)	2015 (revidert)	2014 (revidert)
EIENDELER					
Kontanter og fordringer på sentralbanker	308	592	389	615	690
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	264	922	694	410	712
Utlån til og fordringer på kunder	35 277	32 358	34 525	31 718	27 497
Sertifikater og obligasjoner	3 923	4 063	4 559	3 864	4 497
Finansielle derivater	450	744	461	611	633
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	72	173	426	72	123
Investering i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	1 391	1 264	1 404	1 249	1 069
Investering i datterselskaper	0	0	0	0	0
Eiendom, anlegg og utstyr	84	228	206	230	216
Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	0	7	0	14	0
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	27	27	27	27	30
Utsatt skattefordel	20	0	11	0	0
Andre eiendeler	211	313	147	169	108
Sum eiendeler	42 028	40 691	42 850	38 980	35 573
GJELD					
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	779	351	1 141	345	350
Innskudd fra og gjeld til kunder	26 913	24 571	26 838	23 521	21 846
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	9 419	10 860	9 946	10 396	8 773
Finansielle derivater	120	223	116	202	206
Forpliktelse ved periodeskatt	42	58	95	90	94
Forpliktelse ved utsatt skatt	0	8	0	7	8
Andre forpliktelser	310	326	263	185	264
Ansvarlig lånekapital	701	1 102	701	1 102	1 102
Sum gjeld	38 284	37 499	39 099	35 849	32 642
EGENKAPITAL					
Aksjekapital	434	457	457	457	457
Overkursfond	620	653	653	653	653
Hybridkapital	400	0	400	0	
Annen egenkapital	2 291	2 082	2 240	2 021	1 821
Sum egenkapital	3 745	3 192	3 751	3 131	2 931
Sum gjeld og egenkapital	42 028	40 691	42 850	38 980	35 573

12.5.3 Kontantstrømoppstilling

Tabellen nedenfor inneholder utvalgte opplysninger fra B1OAs kontantstrømoppstilling for årene som ble avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014, og Bankens kontantstrømoppstilling for tremånedersperiodene som ble avsluttet 31. mars 2017 og 2016.

	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017 (urevidert)	2016 (urevidert)	2016 (revidert)	2015 (revidert)	2014 (revidert)
<i>Mill. kroner</i>					
Resultat før skatt	147	74	427	333	541
Resultatførte renter på lån til kunder	-364	-367	-1 223	-1 269	-1 282
Resultatførte renter på innskudd fra kunder	158	156	331	394	461
Innbetaling av renter fra kunder	288	284	1 148	1 187	1 211
Utbetaling av renter til kunder	-73	-76	-299	-365	-426
Verdiendring finansielle instrumenter	-19	6	-56	65	-115
Verdiregulering investeringseiendom	0	0	0	0	14
Resultat fra felleskontrollert virksomhet	17	-15	-13	-71	-47
Av- og nedskrivninger	5	8	40	31	24
Tap på utlån og garantier	-7	0	12	-18	-18
Poster klassifisert som investeringsaktivitet	0	-1	-32	-2	-11
Periodens betalte skatt	-53	-47	-95	-94	-98
Tilført fra periodens virksomhet	99	21	239	189	255
Reduksjon/(økning) øvrige fordringer	-53	-286	172	-39	332
Økning/(reduksjon) annen kortsiktig gjeld	70	163	26	-26	-81
Forskjellen mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger	-56	0	54	-57	33
Reduksjon/(økning) utlån	-669	-556	-2 745	-4 174	-2 490
Økning/(reduksjon) innskudd kunder	-10	971	3 285	1 646	2 789
Økning/(reduksjon) innskudd kredittinstitusjoner	-362	5	796	-4	165
Kjøp av obligasjoner og sertifikater	-679	-981	-6 913	-8 055	-13 140
Salg av obligasjoner og sertifikater	1 328	785	6 215	8 676	11 105
A) Netto likviditetsendring fra driftsaktiviteter	-333	123	1 129	-1 844	-1 032
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	-5	-5	-12	-44	-73
Innbetaling fra salg av varige driftsmidler	0	0	0	0	1
Innbetalt kapital felleskontrollert virksomhet, tilknyttede selskaper og datterselskaper	0	0	-173	-142	-111
Kjøp av aksjer og andeler	0	0	-350	0	0
Salg av aksjer og andeler	350	0	0	0	342
Innbetaling av utbytte	0	1	32	2	11
B) Netto likviditetsendring fra investeringsaktiviteter	345	-4	-503	-184	169
Utbetaling vedrørende ansvarlig lånekapital	0	0	0	0	-150
Innbetaling vedrørende ansvarlig lånekapital	0	0	0	0	600
Rentebetalinger på hybridkapital	4	0	-13	0	0
Emitterte verdipapirer	0	586	878	3 369	1 426
Innløste verdipapirer	-528	-216	-1 389	-1 718	-1 366
Avgitt konsernbidrag/utbytte	0	0	-43	0	-68
C) Netto likviditetsendring fra finansieringsaktiviteter	-524	370	-567	1 650	442
A) + B) + C) Netto endringer i likvider i året	-512	489	58	-377	-420
Likviditetsbeholdning per 1. januar	1 083	1 025	1 025	1 402	1 822
Likviditetsbeholdning periodens slutt	572	1 514	1 083	1 025	1 402
Netto endring likvider i perioden	-512	489	58	-377	-420
<i>Likviditetsbeholdning spesifisert:</i>					
Kontanter og fordringer på sentralbanker	308	592	389	615	690
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	264	922	694	410	712
Likviditetsbeholdning ved periodens slutt	572	1 514	1 083	1 025	1 402

13 UREVIDERT PROFORMA FINANSIELL INFORMASJON

13.1 Innledning

Dette kapitlet om proforma finansiell informasjon har blitt utarbeidet for å gi informasjon om Konsernet i forbindelse med oppkjøpet av B1OA. I desember 2015 undertegnet Banken en separat kjøpsavtale for oppkjøp av de resterende aksjene i B1OA, som er en regionbank med hovedkontor i Oslo. Banken eide tidligere 40,5 prosent av aksjene i B1OA. Banken inngikk separate avtaler for å kjøpe de resterende aksjene til henholdsvis LO, som hadde en eierandel i B1OA på 29,9 prosent av aksjene, og de andre SpareBank 1-bankene, som hadde en kombinert eierandel på 29,6 prosent av aksjene. Avtalene om kjøp av de resterende aksjene i B1OA forutsatte godkjenning fra representantskapet i Banken og offentlige myndigheter.

Avtalene ble godkjent av representantskapet i Banken i første kvartal 2016 og av offentlige myndigheter i andre kvartal 2016. Oppkjøpsdatoen er satt til den datoen Banken fikk kontroll over B1OA, som var 29. juni 2016. Fra denne datoen har B1OA blitt konsolidert som et heleid datterselskap.

13.2 Generell informasjon og formål med den ureviderte proforma finansielle informasjonen

Under utarbeidelsen av den ureviderte proforma finansielle informasjonen har Konsernet anvendt oppkjøpsmetoden i samsvar med den forventede behandlingen etter IFRS som vedtatt av EU i Konsernets årsregnskap.

Den ureviderte proforma finansielle informasjonen nedenfor har blitt utarbeidet av Konsernet bare som en illustrasjon for å vise hvordan oppkjøpet kunne ha påvirket Konsernets regnskap for året som ble avsluttet 31. desember 2016 som om oppkjøpet hadde funnet sted 1. januar 2016. Den ureviderte proforma finansielle informasjonen er basert på visse forutsetninger og tilpasninger foretatt av ledelsen for å illustrere hvordan Konsernets regnskap kunne sett ut dersom oppkjøpet hadde funnet sted på dette tidligere tidspunktet. På grunn av sin art gjelder den ureviderte proforma finansielle informasjonen en hypotetisk situasjon. Den representerer derfor ikke Konsernets aktuelle finansielle stilling eller resultater dersom oppkjøpet hadde funnet sted den 1. januar 2016, og er derfor ikke representativ for resultatene av virksomhet for eventuelle fremtidige perioder. Den ureviderte proforma finansielle informasjonen omfatter ikke all påkrevd regnskapsinformasjon etter IFRS og bør leses sammen med Konsernets historiske informasjon. Investorer advares mot å sette utilbørlig lit til denne ureviderte proforma finansielle informasjonen.

Den ureviderte proforma finansielle informasjonen har blitt utarbeidet i samsvar med vedlegg II til forordning (EF) 809/2004. Det skal bemerkes at den ureviderte proforma finansielle informasjonen ikke er utarbeidet i forbindelse med et tilbud registrert hos det amerikanske finanstilsynet («SEC») i henhold til den amerikanske verdipapirloven av 1933 og følgelig ikke er i samsvar med SECs regler for presentasjon av proforma finansiell informasjon («SEC-forskrift S-X»). Som sådan skal ikke en amerikansk investor sette lit til den ureviderte proforma finansielle informasjonen i dette prospektet.

Forutsetningene som ligger bak proforma-justeringene for det formål å utlede den ureviderte proforma finansielle informasjonen, beskrives i notene til den ureviderte proforma finansielle informasjonen. Verken disse tilpasningene eller den ferdige ureviderte proforma finansielle informasjonen har blitt revidert i samsvar med norske, internasjonale eller amerikanske allment aksepterte revisjonsstandarder. Ved evaluering av den ureviderte proforma finansielle informasjonen bør leseren grundig vurdere det reviderte, historiske årsregnskapet og notene til det samt notene til den ureviderte proforma finansielle informasjonen. Alle proforma-justeringer i tilknytning til det ureviderte konsoliderte pro forma-resultatregnskapet vil fortsette å ha innvirkning hvis annet ikke nevnes.

13.3 Grunnlag for utarbeidelse

13.3.1 Generelt

Når det gjelder den ureviderte proforma-informasjonen i kapittel 13 i dette dokumentet, har PwC anvendt attestasjonsprosedyrer i samsvar med Internasjonal standard for attestasjonsoppdrag 3420, «Attestasjonsuttalelser om sammenstilling av proforma finansiell informasjon inkludert i et prospekt», for å uttrykke en vurdering av hvorvidt den ureviderte proforma finansielle informasjonen er tilbørlig sammenstilt

basert på det angitte grunnlaget, og at dette grunnlaget samsvarer med Konsernets regnskapsprinsipper. PwCs erklæring er tatt inn i vedlegg D til dette prospektet.

13.3.2 Den ureviderte proforma finansielle informasjonens grunnlag og kilde

Grunnlag

Den ureviderte proforma finansielle informasjonen er utarbeidet på et grunnlag som oppfyller Konsernets regnskapsprinsipper etter IFRS. Regnskapsprinsippene som skal anvendes for Konsernet etter at oppkjøpet er fullført, vil være i tråd med de regnskapsprinsippene som er beskrevet i notene til konsernregnskapet for året som ble avsluttet 31. desember 2016, og som finnes i vedlegg B til dette prospektet. Oppkjøpet skal regnskapsføres som en virksomhetssammenslutning etter IFRS 3.

Den ureviderte proforma finansielle informasjonen omfatter ikke all påkrevd regnskapsinformasjon etter IFRS og bør leses i forbindelse med Konsernets historiske informasjon. Den ureviderte proforma finansielle informasjonen representerer ikke den faktiske kombinasjonen av Konsernets og B1OAs regnskap i samsvar med IFRS, siden det er gjort visse forenklinger og lagt til grunn visse forutsetninger som drøftet i dette punkt 13. Videre er den ureviderte proforma finansielle informasjonen basert på visse forutsetninger som ikke nødvendigvis ville ha vært relevante hvis Konsernet hadde eid det oppkjøpte foretaket fra begynnelsen av perioden som presenteres i den proforma finansielle informasjonen.

Siden oppkjøpet av B10A ble fullført 29. juni 2016 og transaksjoner i forbindelse med oppkjøpet er gjenspeilet i Konsernets historiske finansielle informasjon både i konsernresultatregnskapet for tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, og i konsernbalansen per 31. desember 2016, jf. vedlegg C og B til prospektet. Konsernet har derfor ikke ansett det som nødvendig å utarbeide proforma finansiell informasjon for tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, eller per 31. desember 2016.

Kilde

Den ureviderte proforma finansielle informasjonen for 2016 har blitt sammenstilt på grunnlag av Konsernets reviderte årsrapport, som ble utarbeidet i samsvar med EUs vedtatte internasjonale regnskapsstandarter (IFRS), sammen med B1OAs reviderte årsrapport, som er utarbeidet i samsvar med EUs vedtatte internasjonale regnskapsstandarter (IFRS). Konsernårsrapporten for B10A for året som ble avsluttet 31. desember 2016, er revidert av KPMG AS. Konsernets reviderte årsregnskap for årene som ble avsluttet 31. desember 2014, 2015 og 2016, og B1OAs resultatregnskap for året som ble avsluttet 31. desember 2016, er inntatt i henholdsvis vedlegg B og G til dette prospektet.

13.3.3 Proforma-tilpasninger

Proforma-justeringene foretas for å presentere den proforma finansielle informasjonen i Konsernets resultatregnskap som om oppkjøpet hadde funnet sted på et tidligere tidspunkt. Hovedtilpasningene er knyttet til presentasjonen av oppkjøpet.

13.4 Urevidert proforma-konsernresultatregnskap

13.4.1 Urevidert proforma-konsernresultatregnskap for tolv månedersperioden avsluttet 31. desember 2016

Tabellen nedenfor viser det ureviderte proforma-konsernresultatregnskapet for tolv månedersperioden som ble avsluttet 31. desember 2016, som om oppkjøpet hadde funnet sted 1. januar 2016.

Urevidert proforma-konsernresultatregnskap	Proforma-justeringer				
	SpareBank		B10A		SpareBank
	1 Østlandet	B10A	Resultat	Andre	1 Østlandet
	IFRS	IFRS	1.7–31.12	proforma-	Pro forma
Mill. kroner	(revidert)	(revidert)	2016	justeringer	IFRS
			(urevidert)	(urevidert)	(urevidert)
Renteinntekter	2 494	1 154	(582)	¹	3,066
Rentekostnader	1 004	643	(320)	¹ 2 ⁵	1,329
Netto renteinntekter	1 490	511	(262)	(2)	1 739
Provisjonsinntekter.....	830	592	(293)	¹	1 129
Provisjonskostnader	71	36	(18)	¹	89
Andre driftsinntekter.....	180	14	(5)	¹	189
Netto provisjons- og andre inntekter	939	570	(280)		1 229
Utbytte	46	32	(1)	¹	77
Netto resultat fra eierinteresser	236	13	7	¹ (71) ²	185
Netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser	(62)	66	(59)	¹	(55)
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	220	111	(53)	(71)	207
Sum netto inntekter.....	2 649	1 192	(595)	(73)	3 173
Personalkostnader.....	573	395	(202)	¹	766
Avskrivninger	65			38 ^{3,4}	103
Andre driftskostnader.....	565	357	(180)	¹ (37) ³	705
Sum driftskostnader før tap på utlån og garantier ...	1 203	753	(382)	1	1 574
Driftsresultat før tap på utlån og garantier	1 446	439	(213)	(74)	1 599
Tap på utlån og garantier.....	75	12	(1)	¹	86
Driftsresultat før skatt	1 371	427	(212)	(74)	1 514
Skattekostnad.....	271	93	(52)	¹ (1) ^{4,5}	311
Resultat for regnskapsåret	1 100	334	(160)	(73)	1 202

13.4.2 Oversikt over tilpasningene

Noter til proforma-tilpasningene:

1. Fra 1. juli 2016 har B10A blitt konsolidert som et heleid datterselskap. Denne justeringen reverserer resultatene til B10A fra 1. juli 2016 til 31. desember 2016 som allerede er inkludert i Konsernets årsregnskap. Kilden til denne justeringen er de ureviderte regnskapstallene for B10A for siste halvår 2016
2. Før oppkjøpet er investeringen i B10A regnskapsført i samsvar med egenkapitalmetoden (IFRS 10 og IFRS 11). Netto resultater fra denne investeringen har historisk sett blitt presentert på én regnskapslinje i resultatregnskapet: Netto investeringsresultat. Etter oppkjøpet er B10A et heleid datterselskap av Banken og konsolidert i samsvar med IFRS 10. Denne justeringen reverserer overskuddsandelen fra B10A. Nettoeffekten av denne justeringen er NOK 71 millioner.
3. Avskrivningskostnaden i B10A har historisk blitt presentert som del av regnskapslinjen «Andre kostnader». For å tilpasse presentasjonen av avskrivningskostnad mellom de to selskapene har B10As avskrivningskostnad på NOK 37 millioner blitt flyttet fra «Andre kostnader» til «Avskrivninger».
4. I forbindelse med oppkjøpet er Konsernet pålagt å utføre en kjøpspristildeling i samsvar med IFRS. Kjøpspristildelingen har er utført og har ført til justeringer i balanseført verdi av visse eiendeler og forpliktelser. Effekten av disse justeringene på det ureviderte proforma-konsernresultatregnskapet medfører en økning av avskrivningene på NOK 0,5 millioner, og en reduksjon av skattekostnaden på NOK 0,1 millioner.
5. Oppkjøpet av B10A ble delvis betalt kontant. SpareBank 1 Østlandet finansierte NOK 225 millioner med en forventet løpetid på ca. 5 år fra inngåelse. Hadde denne finansieringen vært på plass 1. januar 2016, anslås rentekostnaden for perioden å ha vært NOK 2 millioner høyere. Skattekostnaden er redusert med NOK 0,5 millioner.

14 GJENNOMGANG AV DRIFTEN OG FINANSIELLE FORHOLD

14.1 Generelt

Denne gjennomgang av driften og finansielle forhold bør leses sammen med kapittel 4 «Generell informasjon», kapittel 6 «Presentasjon av konsernet», kapittel 11 «Finansiell informasjon» og det reviderte årsregnskapet og de ureviderte kvartalsregnskapene og tilknyttede noter i henholdsvis vedlegg B og vedlegg C til dette prospektet. Årsregnskapene per, og for årene som ble avsluttet, 31. desember 2016, 2015 og 2014 er utarbeidet i samsvar med EUs vedtatte IFRS og norske rapporteringskrav i henhold til regnskapsloven 17. juli 1998 nr. 56, og de ureviderte kvartalsregnskapene per, og for tremånedersperiodene som ble avsluttet, 31. mars 2017 og 2016 er utarbeidet i samsvar med IAS 34. De ureviderte kvartalsregnskapene inneholder ikke all nødvendig informasjon for Konsernets reviderte regnskap og bør derfor leses sammen med årsregnskapene. Årsregnskapene er revidert av PwC, jf. revisjonsberetningene i vedlegg B. PwC har også utstedt en granskningsrapport om den foreløpige finansielle informasjonen i de ureviderte kvartalsregnskapene, jf. rapporten i vedlegg D.

Denne gjennomgangen av driften og finansielle forhold inneholder fremtidsrettede uttalelser. Disse fremtidsrettede uttalelsene er ikke historiske fakta, men snarere basert på Konsernets nåværende forventninger, estimater, forutsetninger og prognoser om Konsernets bransje, virksomhet og fremtidige resultater. Faktiske resultater kan avvike vesentlig fra resultatene som er inntatt i disse fremtidsrettede uttalelsene på grunn av en rekke faktorer, blant annet faktorene drøftet i kapittel 2 «Risikofaktorer» og punkt 4.3 «Fremadrettede uttalelser» i dette prospektet samt i andre punkter i dette prospektet.

Mer informasjon om behandlingen av Bank 1 Oslo Akershus i Bankens konsernregnskap finnes i punkt 11.3.

14.2 Oversikt

Sparebank 1 Østlandet kan føre sine aner tilbake til 1845. Midler fra lokale kornmagasin, allmenninger, kommuner og privatpersoner var grunnlaget for den første sparebanken. Konsernet har siden utviklet seg til å bli Norges fjerde største sparebank³⁴ og Hedmarks største kapitalkilde gjennom fusjoner av tidligere selvstendige sparebanker i fylket. Konsernet opererer på Østlandet og fokuserer på sine kjerneområder Hedmark, Oppland, Oslo og Akershus. I 2016 kjøpte Konsernet opp B1OA, noe som representerer en attraktiv tilstedeværelse i Stor-Oslo-området. Konsernet har en sterk markedsposisjon i sine kjerneområder, med god og stabil lønnsomhet og lave tap på utlån.

Fra 31. desember 2014 til 31. mars 2017 økte Konsernet sine brutto utlån til og fordringer på kunder med 112,6 prosent, fra NOK 39,9 milliarder til NOK 84,9 milliarder. Inkludert lån overført til kredittforetak økte brutto utlån med 117,6 prosent, fra NOK 55,9 milliarder til NOK 121,7 milliarder. Resultat etter skatt for tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, økte med 62 prosent, fra NOK 169 millioner til NOK 274 millioner, sammenliknet med tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2016. Fra 31. desember 2014 til 31. desember 2016 økte resultatene etter skatt for regnskapsåret med 5,8 prosent fra NOK 1 040 millioner til NOK 1 100 millioner. Egenkapitalavkastning etter skatt har falt fra 14,4 prosent i 2014 til 11,4 prosent i 2015 og 10,5 prosent i 2016. Denne bevegelsen kan forklares med den gradvise oppbyggingen av egenkapital siden resultatet etter skatt har vært rimelig stabilt. Justert for utvalgte engangshendelser var underliggende egenkapitalavkastning på 9,1 prosent for 2015 og 9,6 prosent for 2016. I 2015 var engangshendelser knyttet til endringer i markedsverdien av utstedt gjeld, herunder derivater (med en effekt på 2,3 prosentpoeng). I 2016 var engangshendelser knyttet til en kombinasjon av endringer i markedsverdien av utstedt gjeld, herunder derivater (med en effekt på minus 1 prosentpoeng) og avslutningen av Bankens ytelsespensjonsordning (med en effekt på 1,9 prosentpoeng).

Konsernet har et langsiktig mål om å oppnå 10 prosent avkastning på egenkapital.

³⁴ Kilde: SpareBank 1 Gruppens analyse (forvaltningskapital, basert på årsrapporter)

Konsernet er Norges mest solide regionsparebank målt etter ren kjernekapital³⁵ og den eneste banken av en viss størrelse som ikke trengte bistand under bankkrisen i Norge tidlig på 1990-tallet³⁶. Det overordnede målet er å fortsette å være den mest solide regionsparebanken etter ren kjernekapitaldekning på 16 prosent. Per 31. mars 2017 hadde Konsernet et sterkt kapitalgrunnlag, med en kapitaldekning på 19,3 prosent, kjernekapitaldekning på 17,6 prosent og ren kjernekapitaldekning på 16,7 prosent. Dette er godt over alle myndighetskrav. Mer informasjon om Konsernets kapitalgrunnlag og kapitaldekning finnes i punkt 14.8.

Konsernets utlånsportefølje har lav kredittrisiko, med høy andel utlån til personmarkedet (ca. 74 prosent per 31. desember 2016 inkl. lån overført til kredittforetak) og mindre enn 0,1 prosent eksponering for oljesektoren. Dette understrekes av Konsernets lange historie med lave og stabile tap på utlån og svært lav andel misligholdte og andre tapsutsatte engasjementer, noe som gjenspeiler en konservativ utlånspolitikk og en konjunkturmessig stabil hjemmeregion. Mer informasjon om Konsernets utlånsportefølje finnes i punkt 14.5.1.1.

Konsernet har en diversifisert og stabil finansiering, med tre hovedkilder til finansiering foruten egenkapital. Innskudd er den største og viktigste finansieringskilden, og Konsernet har som mål å holde brutto innskuddsprosent over 70 prosent, mens netto innskuddsprosent (herunder lån overført til kredittforetak) bør være over 50 prosent. Konsernets innskuddsprosent har falt en noe fra 31. desember 2014 til 31. mars 2017 og ligger nå nærmere ovennevnte målnivåer. Senior finansiering utstedes hovedsakelig i det norske markedet, men Konsernet etablerte også et EMTN-program i 2016 som muliggjør finansiering i utenlandsk valuta. Dessuten har Konsernet eierinteresser i SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. Disse selskapene muliggjør attraktiv finansiering ved å benytte seg av markedet for obligasjoner med fortrinnsrett. Mer informasjon om Konsernets finansiering finnes i punkt 14.7.1.

14.3 Nøkkeltall

Følgende finansielle nøkkeltall presenteres for å gi en større forståelse av Konsernets underliggende driftsmessige utvikling. Definisjoner av relevante begreper i dette prospektet finnes i punkt 4.2.2 og 4.2.4.

14.3.1 Resultatutvikling

14.3.1.1 Rentemarginer

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Renteinntekter *					
Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	11	15	65	68	70
Renter av utlån til og fordringer på kunder	719	428	2 259	1 796	1 902
Renter av sertifikater og obligasjoner	53	24	152	88	104
Inntektsførte renter på nedskrevne utlån	4	5	18	20	25
Renteinntekter	787	472	2 494	1 972	2 101
Rentekostnader *					
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	8	7	43	31	36
Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	163	97	526	564	759
Renter på utstedte verdipapirer	131	61	379	232	220
Renter på ansvarlig lånekapital	9	4	25	15	18
Avgifter til bankenes sikringsfond	10	6	31	25	21
Andre rentekostnader og liknende kostnader	1	1	0	0	5
Sum rentekostnader	322	176	1 004	867	1 058
Sum netto renteinntekter	464	297	1 490	1 105	1 043
Gjennomsnittlige nøkkeltall *					

³⁵ Målt ved ren kjernekapitaldekning og uvektet kjernekapitaldekning per 4. kvartal 2016, sammenliknet med regionsparebankene:

SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 SR-Bank, Sparebanken Vest og Sparebanken Sør. Kilde: års-/kvartalsrapporter.

³⁶ Kilde: Norges Bank, The Norwegian Banking Crisis, ss. 187–198, lenke: http://www.norges-bank.no/globalassets/upload/import/publikasjoner/skriftserie/33/hele_heftet.pdf

Gjennomsnittlig utlån til kunder	83 923	44 043	66 331	41 817	38 298
Gjennomsnittlig innskudd fra kunder	62 826	33 566	50 989	32 368	30 947
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	101 552	56 563	83 074	53 014	48 830

Bankens marginer (basispunkter) *					
Margin på utlån til kunder	237	270	243	290	318
Margin på innskudd fra kunder	10	17	16	-24	-54
Netto rentemargin	247	287	259	266	264
Netto renteinntekter i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital	185	211	179	208	214

Nøkkelerter (%)					
Gjennomsnittlig nominell 3-måneders Norwegian Interbank Offered Rate	1,02 %	1,09 %	1,07 %	1,29 %	1,70 %
Gjennomsnittlig styringsrente	0,50 %	0,72 %	0,55 %	1,05 %	1,49 %

* Tallene er ikke direkte sammenlignbare ettersom de gjennomsnittlige nøkkeltallene er beregnet på grunnlag av gjennomsnittlige kvartalsvise utgående balanser, mens marginene er beregnet på grunnlag av veide daglige inngående balanser. Mer informasjon finnes i punkt 4.2.4.

Bankens rentemarginer er forholdstall som måler lønnsomheten i Bankens utlånsvirksomhet i forhold til 3-måneders Norwegian Interbank Offer Rate («NIBOR»). Banken mener at dette er nyttige tall fordi de gir en intuitiv forståelse av hovedfaktorene bak Bankens viktigste inntektsstrøm, nemlig utlånsvirksomheten.

For tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, var Bankens netto rentemargin 2,47 prosent.

Banken har en viss tid opplevd både en fallende utlånsmargin og økende innskuddsmargin. Utlånsmarginen var 318 basispunkter for året som ble avsluttet 31. desember 2014, 290 basispunkter for året som ble avsluttet 31. desember 2015, og 243 basispunkter for året som ble avsluttet 31. desember 2016, mens innskuddsmarginen var -54 basispunkter for året som ble avsluttet 31. desember 2014, -24 basispunkter for året som ble avsluttet 31. desember 2015, og 16 basispunkter for året som ble avsluttet 31. desember 2016. Hovedgrunnen til begge disse bevegelsene beskrevet ovenfor har vært de underliggende lave rentene. 3-måneders NIBOR har falt fra 1,70 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2014, til en historisk bunnotering på 1,07 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2016. Økt konkurranse har også spilt en rolle med hensyn til utlånsmarginen. Siden både utlåns- og innskuddsmarginen har falt samtidig, har netto rentemargin holdt seg nokså stabil på rundt 265 basispunkter.

Historisk sett har Banken oppnådd ledende utlåns- og innskuddsmarginer sammenlignet med andre sparebanker³⁷. Dette har forandret seg noe etter oppkjøpet av B10A i året som ble avsluttet 31. desember 2016. Fallet i netto rentemargin i året som ble avsluttet 31. desember 2016, skyldes i hovedsak sistnevnte.

14.3.1.2 Inntekter

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet		År avsluttet		
	31. mars		31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Inntekter					
Netto renteinntekter	464	297	1 490	1 105	1 043
Netto provisjons- og andre inntekter	308	160	939	651	663
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	0	7	220	514	572
Sum netto inntekter	772	464	2 649	2 270	2 279
Inntekter (%)					
Netto renteinntekter	60,1 %	64,0 %	56,2 %	48,7 %	45,8 %
Netto provisjons- og andre inntekter	39,9 %	34,5 %	35,4 %	28,7 %	29,1 %
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	0,0 %	1,5 %	8,3 %	22,6 %	25,1 %

³⁷ Målt etter netto rentespread over tid – sammenliknet med regionsparebankene: SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 SR-Bank, Sparebanken Vest og Sparebanken Sør. Kilde: års-/kvartalsrapporter.

Nøkkeltall på inntekter illustrerer diversifiseringen av inntektsstrømmer. Konsernet mener at disse er nyttige tall siden de illustrerer at Konsernet har vesentlige inntektsstrømmer fra andre kilder enn utlånsvirksomheten, herunder provisjoner og inntekter fra eierinteresser.

For 3-månedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, var Konsernets netto renteinntekter 60,1 prosent, mens netto provisjons- og andre inntekter var 39,9 prosent, og netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser var 0,0 prosent.

Selv om en forholdsvis stor andel av Konsernets inntekter de foregående årene kommer fra netto renteinntekter, er det også betydelige inntekter fra andre kilder, herunder provisjon fra lån overført til kredittforetak, forsikringstjenester, eiendomsmegling og salg av regnskapstjenester. Disse inntektsstrømmene hører under netto provisjons- og andre inntekter. Som følge av de inntektsstrømmene fra provisjonsinntekter, er det verdt å nevne at den fullstendige konsolideringen av resultater fra blant annet eiendoms-, finansierings- og regnskapsvirksomheten også bidrar til en økning i Konsernets driftskostnader som påvirker kostnadsprosenten negativt. Kostnadsprosenten beskrives nærmere i punkt 14.3.1.3 nedenfor.

Netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser består av netto inntekter fra eierinteresser i SpareBank 1 Gruppen selskapene, som historisk sett har vært en viktig del av Konsernets samlede netto inntekter. I tillegg omfatter de netto inntekter fra egenkapitalinstrumenter som er tilgjengelige for salg, og netto inntekter fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser. Sistnevnte er påvirket av endringer i gjeld og derivater som måles ved virkelig verdi over resultatet siden de er inkludert i denne posten.

14.3.1.3 Kostnadsprosent

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Driftsinntekter (ekskl. netto resultat fra finansielle investeringer)	773	457	2 429	1 756	1 707
Driftskostnader	437	253	1 203	1 052	981
Kostnadsprosent (%)	56,5 %	55,4 %	49,5 %	59,8 %	57,5 %

Kostnadsprosenten måler Bankens driftseffektivitet. Konsernet mener dette tallet er nyttig fordi det viser Konsernets kostnadseffektivitet og evne til å øke inntjeningen raskere en kostnadene. Videre mener Konsernet at forskjellige forretningsmodeller på tvers av et bankkonsern med hensyn til inntektssammensetning gjør kostnadsprosenten ufullkomment for komparativ analyse av sammenliknbare banker.

For tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, var Konsernets kostnadsprosent 56,5 prosent.

Kostnadsprosenten for årene som ble avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014, var henholdsvis 49,5 prosent, 59,9 prosent og 57,5 prosent. Den lave kostnadsprosenten for året som ble avsluttet 31. desember 2016, skyldtes avviklingen av ytelsespensjonsordningen i Banken, noe som reduserte driftskostnadene med NOK 271 millioner. Justert for effekten av avviklingen av ytelsespensjonsordningen ville kostnadsprosenten for året som ble avsluttet 31. desember 2016, ha vært 60,7 prosent.

Konsernet har en forholdsvis høy kostnadsprosent sammenliknet med andre sparebanker³⁸, men som nevnt i punkt 14.3.2.1 påvirkes tallet negativt av tilleggskostnadene knyttet til konsolideringen av resultater fra eiendoms-, finansierings- og regnskapsvirksomheten. En annen viktig faktor er Konsernets kjernestrategi og -verdier som fremmer lokal tilstedeværelse og bankvirksomhet. Følgelig har Konsernet fokusert på å opprettholde filialkontorer i sin kjerneregion i motsetning til mange av konkurrentene som i høy grad har nedskalert med hensyn til antall filialkontorer.³⁹

³⁸ Målt etter kostnadsprosent over tid – sammenliknet med regionsparebankene: SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 SR-Bank, Sparebanken Vest og Sparebanken Sør. Kilde: års-/kvartalsrapporter

³⁹ For eksempel Nordea og DNB, - <http://www.dagbladet.no/nyheter/disse-59-dnb-filialene-forsviner/60395814>, <https://www.rekken.no/nyheter/naringsliv/bank/nordea-stenger-dorene/s/5-44-75758>

Konsernet forventer vesentlige synergier fra integreringen av B1OA, noe som bør medføre en lavere kostnadsprosent fra 2018 hvis alt annet holdes uendret. Mer informasjon om synergieffekter finnes i punkt 12.4.

14.3.1.4 Egenkapitalavkastning

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Resultat					
Resultat før skatt	361	202	1 371	1 164	1 232
Resultat etter skatt	274	169	1 100	930	1 040
Egenkapital					
Sum egenkapital	12 370	8 995	12 107	8 718	7 624
Gjennomsnittlig egenkapital	11 839	8 858	10 350	8 161	7 214
*Ekskl. hybridkapital					
Egenkapitalavkastning (%)					
Egenkapitalavkastning av resultat før skatt	12,2 %*	9,2 %*	13,1 %	14,3 %	17,1 %
Egenkapitalavkastning av resultat etter skatt	9,3 %*	7,7 %*	10,5 %	11,4 %	14,4 %

* Annualisert (kvartalsresultatet før og etter skatt er multiplisert med fire for å beregne annualiserte tall).

Avkastning på egenkapital måler det annualiserte resultatet, både før og etter skatt, i forhold til Bankens gjennomsnittlige egenkapital i samme periode. Banken mener at dette tallet er nyttig fordi det viser lønnsomheten på den egenkapital som investeres i Banken.

For tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, var Bankens egenkapitalavkastning av resultat etter skatt 9,3 prosent.

Bankens avkastning på egenkapital etter skatt har gått ned fra 14,4 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2014, til 11,4 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2015, til 10,5 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2016. Justert for utvalgte engangshendelser var underliggende egenkapitalavkastning på 9,1 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2015, og 9,6 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2016. En beskrivelse av engangstilpasningene finnes i punkt 14.2.

Banken er stolt av å være Norges mest solide regionsparebank målt etter ren kjernekapital⁴⁰. Det var den eneste banken av en viss størrelse som ikke trengte bistand under bankkrisen i Norge tidlig på 1990-tallet⁴¹. Banken har således alltid vært godt kapitalisert med hensyn til myndighetspålagt kapital, men sistnevnte legger press på den underliggende avkastningen på egenkapital.

Banken har et langsiktig mål om å oppnå 10 prosent avkastning på egenkapital, noe som er i tråd med andre sparebanker.

14.3.2 Balanse

14.3.2.1 Utlånsvekst

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Brutto utlån til og fordringer på kunder	84 901	44 308	82 945	43 779	39 936
Vekst (%)	91,6 %	9,4 %	89,5 %	9,6 %	7,4 %

⁴⁰ Målt ved ren kjernekapitaldekning og uvektet kjernekapitaldekning per 4. kvartal 2016, sammenliknet med regionsparebankene:

SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 SR-Bank, Sparebanken Vest og Sparebanken Sør. Kilde: års-/kvartalsrapporter.

⁴¹ Kilde: Norges Bank, The Norwegian Banking Crisis, ss. 187–198, lenke: http://www.norges-bank.no/globalassets/upload/import/publikasjoner/skriftserie/33/hele_heftet.pdf

Utlånsvekst måler den årlige veksten i Bankens brutto utestående lånemasse. Banken mener at dette er et nyttig tall fordi det gir en indikasjon på Bankens aktivitetsnivå over tid.

Bankens utlånsvekst for året som ble avsluttet 31. desember 2016 (89,5 prosent), og for tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017 (91,6 prosent), ble vesentlig påvirket av konsolideringen av B1OAs balanse fra andre kvartal 2016. Det er nødvendig å se på tallene for utlånsvekst for tidligere Sparebanken Hedmark og B1OA for å måle underliggende utlånsvekst.

For tidligere Sparebanken Hedmark steg utlån med 10,3 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2016, ekskl. lån som skrev seg fra B1OA. For tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, var utlånsveksten 11,7 prosent i tidligere Sparebanken Hedmark, igjen ekskl. utlån i B1OA. Hvis lån overført til kredittforetak innregnes, var utlånsveksten i 2016 og første kvartal 2017 henholdsvis 9,2 prosent og 9,4 prosent.

I B1OA var utlånsveksten for året som ble avsluttet 31. desember 2016, og for tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, henholdsvis 8,9 prosent og 9,0 prosent. Hvis lån overført til kredittforetak innregnes, var utlånsveksten for året som ble avsluttet 31. desember 2016, og for tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, henholdsvis 10,1 prosent og 9,7 prosent.

Utlånsveksten har kommet både fordi eksisterende kunder har økt sin lånesaldo, og fordi nye lån er utstedt. Banken har utstedt nye lån ved å tiltrekke seg nye kunder eller ved at eksisterende kunder har tatt opp nye lån eller flyttet lån fra andre banker. Veksten i utlån til personkunder for året som ble avsluttet 31. desember 2016, var større enn veksten i utlån til bedriftskunder, noe som gjenspeilet en kombinasjon av vesentlig aktivitet i boliglånsmerkene og stigene boligpriser i Bankens markedsområde, og forholdsvis begrenset vekst i næringsinvesteringer.

Bankens strategi for 2015 til 2018 har vært å øke sin utlånsmarkedsandel i markedene utenfor Hedmark og samtidig opprettholde markedsandelen i Hedmark. Dette vil sannsynligvis være strategien også etter 2018 (se også punkt 14.4.4). Utlånsveksten i Banken (basert på tall for utlånsvekst i Tidligere Sparebanken Hedmark og B1OA) har vært høyere enn kredittvekst for Norge som helhet for året som ble avsluttet 31. desember 2016, og tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017⁴². Regionale variasjoner i de nasjonale tallene for kredittvekst er sannsynligvis vesentlige, hvis man også ser på regionale tall for økonomisk aktivitet. Regionale tall for kredittvekst er imidlertid ikke tilgjengelige for samme periode. Følgelig er det ikke mulig å slå fast at utlånsveksten for Banken har blitt høyere enn utlånsveksten i sitt markedsområde.

14.3.2.2 Innskuddsprosent

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Brutto utlån til og fordringer på kunder	84 901	44 308	82 945	43 779	39 936
Lån overført til kredittforetak	36 800	17 848	36 505	17 361	15 994
Innskudd fra og gjeld til kunder	62 782	33 675	63 070	33 458	31 070
Innskudds ekskl. låneoverføringer (%)	73,9 %	76,0 %	76,0 %	76,4 %	77,8 %
Innskudds inkl. låneoverføringer (%)	51,6 %	54,2 %	52,8 %	54,7 %	55,6 %

Innskudd i prosent av utlån måler finansieringsandelen som dekkes av innskudd fra kunder. Konsernets innskuddsprosent vurderes som et nøkkeltall, siden innskudd fra kunder representerer en stabil og viktig finansieringskilde.

Totalt sett har Konsernet som mål å holde innskuddsprosenten (ekskl. lån overført til kredittforetak) over 70 prosent, mens innskuddsprosenten inkl. lån overført til kredittforetak bør være over 50 prosent.

Innskuddsprosenten ekskl. lån overført til kredittforetak var 73,9 prosent per 31. mars 2017. Inkludert lån overført til kredittforetak var innskuddsprosenten 51,6 prosent per 31. mars 2017. Konsernets innskuddsprosenter har falt litt de siste årene og ligger nå nærmere målnivåene beskrevet ovenfor.

⁴² Kilde: Statistisk sentralbyrå, Kredittindikator (K2), tabell 06714.

14.3.2.3 Ren kjernekapitaldekning

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet		År avsluttet		
	31. mars		31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Ren kjernekapital	10 960	6 514	10 530	6 468	5 434
Totalt beregningsgrunnlag	65 554	38 443	62 201	37 677	36 705
Ren kjernekapitaldekning (%)	16,7 %	16,9 %	16,9 %	17,2 %	14,8 %

Ren kjernekapitaldekning er en måling av Konsernets kjernekapital sammenlignet med det totale beregningsgrunnlaget, noe som viser en banks finansielle styrke. Både investorer og tilsynsmyndigheter har fulgt bankenes rene kjernekapitaldekning de siste årene, spesielt siden Baselkomiteen anbefale strengere kapitalkrav for finansinstitusjoner som banker. Ren kjernekapitaldekning er et viktig mål på kapitaldekning, og Konsernet vil bli pålagt å ha en ren kjernekapitaldekning på 13,7 prosent innen utgangen av 2017. En mer detaljert beskrivelse av rammebetingelsene Konsernet står overfor, finnes i punkt 14.4.3.

Konsernet har fastsatt et langsiktig mål for ren kjernekapitaldekning på 16,0 prosent, godt innenfor Finanstilsynets krav og forventning, og er fortsatt den best kapitaliserte regionsparebanken⁴³. Det var den eneste banken av en viss størrelse som ikke trengte bistand under bankkrisen i Norge tidlig på 1990-tallet⁴⁴, og den konservative holdningen har gjort det mulig å bygge opp et sterkt kapitalgrunnlag som sikrer utbyttefleksibilitet, vekstkapasitet og valgfrihet med hensyn til innhenting av ytterligere egenkapital.

Per 31. mars 2017 var Konsernets rene kjernekapitaldekning 16,7 prosent. Den betydelige økningen fra året som ble avsluttet 31. desember 2014, til året som ble avsluttet 31. desember 2015, forklares ved at Konsernet fikk resultater som innregnes som del av den rene kjernekapitaldekningen. Den rene kjernekapitaldekningen økte dermed med ca. 19 prosent, sammenliknet med det totale beregningsgrunnlaget, som økte med bare 2,6 prosent, over sistnevnte periode. Dette er i samsvar med Konsernets langsiktige strategi og en viktig del av fundamentet som tar sikte på å muliggjøre en målsatt utbyttegrad på 50 prosent av årets resultat etter skatt og samtidig opprettholde en stabil og solid kapitalisering.

14.3.3 Utlånsportefølje

14.3.3.1 Tap på utlån og misligholdte lån

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet		År avsluttet		
	31. mars		31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Tap på utlån og garantier	-26	9	75	56	66
Brutto utlån til og fordringer på kunder	84 901	44 308	82 945	43 779	39 936
Tap på utlån (%)	-0,12 % *	0,08 % *	0,09 %	0,13 %	0,17 %

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet		År avsluttet		
	31. mars		31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Misligholdte engasjementer	222	260	233	234	339
Øvrige tapsutsatte engasjementer	257	219	272	257	209
Brutto totale engasjementer	94 401	50 418	92 437	49 525	44 939
Misligholdte engasjementer (%)	0,24 %	0,52 %	0,25 %	0,47 %	0,75 %
Andre tapsutsatte engasjementer (%)	0,27 %	0,43 %	0,29 %	0,52 %	0,47 %
Sum misligholdte lån (%)	0,51 %	0,95 %	0,55 %	0,99 %	1,22 %

⁴³ Målt ved ren kjernekapitaldekning og uvektet kjernekapitaldekning per 4. kvartal 2016, sammenliknet med regionsparebankene: SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 SR-Bank, Sparebanken Vest og Sparebanken Sør. Kilde: års-/kvartalsrapporter.

⁴⁴ Kilde: Norges Bank, The Norwegian Banking Crisis, ss. 187–198, lenke: http://www.norges-bank.no/globalassets/upload/import/publikasjoner/skriftserie/33/hele_heftet.pdf

* Annualisert (kvartalsvise tap på utlån og garantier er multiplisert med fire for å beregne annualiserte tall).

Tap på utlån og misligholdte lån måler kvaliteten på Konsernets utlånsvirksomhet. Konsernet mener at disse tallene er nyttige fordi de viser kvaliteten på Konsernets kredittportefølje og kan vise Konsernets evne til å evaluere kredittrisiko over tid.

Per 31. mars 2017 var Konsernets annualiserte tap på utlån minus 0,12 prosent, og samlede misligholdte lån var 0,51 prosent.

Konsernets tap på utlån har holdt seg lavt over tid. De har ligget rundt 0,1 prosent historisk sett, noe som er på linje med sammenlignbare banker⁴⁵, men vesentlig mer stabilt enn gjennomsnittet for andre sparebanker over tid.

Antall misligholdte og andre tapsutsatte engasjementer i Konsernet er ubetydelig. Misligholdte lån har gradvis blitt færre fra 1,22 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2014, til 0,99 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2015, til 0,55 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2016. Kredittkvaliteten har blitt forbedret både på grunn av oppkjøpet av B1OA og underliggende positiv utvikling i utlånsporteføljen.

14.3.3.2 Avsetningsgrad

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Individuelle nedskrivninger på engasjementer	153	151	156	147	143
Gruppenedskrivninger på engasjementer	235	121	262	120	116
Misligholdte og andre tapsutsatte engasjementer	479	479	505	491	548
Avsetningsgrad individuelle nedskrivninger (%)	31,9 %	31,5 %	30,8 %	29,9 %	26,1 %
Avsetningsgrad gruppenedskrivninger (%)	49,1 %	25,2 %	52,0 %	24,5 %	21,3 %
Sum avsetningsgrad (%)	81,0 %	56,8 %	82,8 %	54,5 %	47,4 %

Avsetningsgraden måler det antatte risikonivået i Konsernets kredittportefølje. Den kan betraktes som Konsernets forsikring mot mulige fremtidige tap på utlån. Konsernet mener at avsetningsgraden er et nyttig tall fordi det viser Konsernets evne til å absorbere tap på lån.

Per 31. mars 2017 var Konsernets totale avsetningsgrad 81,0 prosent.

Avsetningsgraden har steget jevnt og trutt fra 47,4 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2014, til 54,5 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2015, til 82,8 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2016. Bevegelsen har skjedd fordi antallet misligholdte og andre tapsutsatte engasjementer har holdt seg nokså stabile på ca. NOK 500 millioner mens de individuelle og gruppevisse provisjoner har økt. Den store økningen for året som ble avsluttet 31. desember 2016, kunne tilskrives oppkjøpet av B1OA og kan forklares ved at de fleste av provisjonene var gruppevisse.

14.4 Vesentlige faktorer som påvirker resultatutviklingen

Konsernets driftsresultater har vært, og vil fortsatt bli, påvirket av en rekke faktorer, hvorav mange ligger utenfor Konsernets kontroll. Hovedfaktorene som etter ledelsens oppfatning har hatt en vesentlig effekt på Konsernets driftsresultater i de gjennomgåtte periodene, og de faktorene som sannsynligvis vil ha en vesentlig effekt på driftsresultatene i fremtiden, blir beskrevet nedenfor.

14.4.1 Makroøkonomiske betingelser

% endring 12-mnd. (hvis annet ikke angis)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	0				4	5		E	E	E	E
Makroøkonomiske hovedstørrelser											

⁴⁵ Målt etter tap på utlån over tid – sammenliknet med regionsparebankene: SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 SR-Bank, Sparebanken Vest og Sparebanken Sør. Kilde: års-/kvartalsrapporter..

	0,6	1,0	2,7	1,0	1,9	1,6						
BNP	%	%	%	%	%	%	1,0 %	1,5 %	1,9 %	1,8 %	2,0 %	
	1,8	1,9	3,8	2,3	2,2	1,1						
BNP Fastlands-Norge	%	%	%	%	%	%	0,8 %	1,8 %	2,4 %	2,2 %	2,1 %	
	3,6	3,3	3,2	3,5	3,5	4,4						
Arbeidsledighet (nivå, %)	%	%	%	%	%	%	4,7 %	4,4 %	4,2 %	4,1 %	4,1 %	
	8,3	8,0	6,7	4,0	2,7	6,1				-	-	
Boligpriser	%	%	%	%	%	%	7,1 %	6,5 %	0,6 %	1,5 %	2,1 %	
		110,	111,	108,								
Brent spot (nivå, USD)	80,1	6	5	5	99,7	53,7	45,1	-	-	-	-	
	2,5	1,2	0,8	2,1	2,0	2,2						
KPI-inflasjon	%	%	%	%	%	%	3,6 %	2,0 %	2,1 %	2,2 %	2,3 %	
	1,4	0,9	1,2	1,6	2,4	2,7						
Kjerneinflasjon	%	%	%	%	%	%	3,0 %	1,7 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	
<u>Renter og valuta</u>												
	1,9	2,1	1,6	1,5	1,5	1,1						
Styringsrente (nivå, %)	%	%	%	%	%	%	0,6 %	-	-	-	-	
	2,5	2,9	2,2	1,8	1,7	1,3						
Gjennomsnittlig 3-måneders NIBOR (nivå, %)	%	%	%	%	%	%	1,1 %	1,0 %	1,0 %	1,1 %	1,4 %	
	8,7	8,0	7,8	7,5	7,8	8,4	9,0	9,3	8,9	8,9	8,9	
<u>Inntekts- og befolkningsstørrelser</u>												
	2,3	4,2	4,5	3,8	2,8	5,3	-					
Husholdningenes realinntekt	%	%	%	%	%	%	1,6 %	2,0 %	2,1 %	1,9 %	2,0 %	
	3,8	2,3	3,5	2,7	1,9	2,1						
Husholdningenes konsum	%	%	%	%	%	%	1,6 %	2,2 %	2,6 %	2,3 %	2,1 %	
	1,3	1,3	1,3	1,1	1,1	0,9						
Befolkningsvekst, Norge	%	%	%	%	%	%	0,9 %	-	-	-	-	
	1,7	1,9	1,8	1,7	1,6	1,6						
Befolkningsvekst, Akershus	%	%	%	%	%	%	1,7 %	-	-	-	-	
	2,1	2,3	1,7	1,7	2,1	1,7						
Befolkningsvekst, Oslo	%	%	%	%	%	%	1,3 %	-	-	-	-	
	0,5	0,6	0,5	0,4	0,4	0,1						
Befolkningsvekst, Hedmark	%	%	%	%	%	%	0,4 %	-	-	-	-	
	0,5	0,6	0,1	0,3	0,5	0,1						
Befolkningsvekst, Oppland	%	%	%	%	%	%	0,3 %	-	-	-	-	

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), «Økonomisk Utsyn» 1/2017, SSB-tabell: 0745, Infront (Brent Spot-indikator)

Konsernet fokuserer på kjernemarkedene Hedmark, Oppland, Oslo og Akershus. Innlandsregionen står for 6 % av Norges BNP og består av Hedmark og Oppland. Regionen vurderes som Konsernets primære markedsområde og har tradisjonelt vært mindre konjunkturutsatt enn andre regioner, dels fordi næringen i regionen ikke er særlig eksponert for olje- og gassindustrien. Østlandet/hovedstadsregionen, som består av Oslo og Akershus, står for en tredel av Norges BNP⁴⁶ og regnes som landets beslutningssentrum. Oppkjøpet av B1OA har gjort denne regionen til en viktig del av Konsernets markedsområde. Regionen er mer lik landet som helhet på grunn av sin størrelse og diversifiserte forretningssektor. Selv om det primære markedsområdet har begrenset oljeeksponering og således er mindre påvirket av konjunktursvingninger, har de generelle makroøkonomiske vilkårene som påvirker norske husholdninger, betydning for Konsernets driftsresultater.

Norge har opplevd en mild nedgangskonjunktur de to og et halvt siste årene. Som et lite land, som er svært avhengig av petroleumsrelaterte næringer, har en av de viktigste drivkreftene bak dette vært fallet i oljeprisene fra USD 110/fat i juni 2014 til bunnnoteringen på USD 30/fat i januar 2016. Det er imidlertid flere ting som tyder på at veksten tiltar. Blant annet kunngjorde OPEC et produksjonskutt i november 2016, og siden da har oljeprisene ligget rundt USD 55/fat. Videre har Norges viktigste handelspartnere lenge slitt med lav inflasjon, og kapitalutnyttelsen har vært under normale nivåer. Ifølge ferske makroøkonomiske data har aggressive lettelsler i pengepolitikken ført til at inflasjon og økonomisk vekst er på vei opp. Men politisk usikkerhet knyttet til blant

⁴⁶ Statistisk sentralbyrå (SSB)

annet Donald Trumps handlinger som ny amerikansk president og Storbritannias utmelding av EU bidrar til stor usikkerhet knyttet til globale utsikter.

I 2016 var årsveksten i BNP for Fastlands-Norge 0,8 %, ned fra 1,1 % året før. Dette var den laveste veksttaket siden finanskrisen i 2009. Lav aktivitet i økonomien førte videre til økende arbeidsledighet. Ifølge arbeidskraftundersøkelsen økte arbeidsledigheten gjennom hele 2015 og kulminerte sommeren 2016 på 4,9 prosent, 1,7 prosentpoeng over nivået før lavkonjunkturen. Det er imidlertid regionale forskjeller mellom Konsernets kjernemarkedsområder. Oslo har historisk sett opplevd høyere arbeidsledighet enn Norge som helhet, mens Hedmark enten har ligget lavere eller på samme nivå som gjennomsnittet. Akershus har ligget under landet som helhet. Mer informasjon om arbeidsledighetstall finnes i punkt 8.2.5.

Nedgangskonjunkturen ble møtt av omfattende lettelser av finans- og pengepolitikken. Styringsrenten, som allerede var blitt vesentlig senket under finanskrisen, ble senket ytterligere. I mars 2016 ble styringsrenten satt ned til en historisk bunnnotering på 0,5 prosent og har siden blitt holdt uendret på dette nivået. Pengemarkedsrentene har i høy grad fulgt styringsrenten, men i noe mindre utstrekning i 2016. Lave renter, sammen med lave oljepriser, bidro til å svekke kronen frem til utgangen av 2015. Oljeprisene har siden bunnnoteringen på USD 30/fat i januar 2016 økt og har ligget rundt USD 55/fat første kvartal 2017. Følgelig har kronen styrket seg noe, men er fortsatt på historisk lave nivåer. De siste årene har innlandsregionen derfor nytt godt av en svak krone og blitt mer konkurransedyktig på eksport og generelt med mer importsubstitusjon. Kronen styrket seg gradvis gjennom hele 2016, og dette hadde en negativ effekt på det lokale næringslivet, med alle andre faktorer uendret, men en sterkere krone er også positivt for enklere adgang til arbeidskraft og mer offentlig forbruk.

De lave rentene bidro videre til et oppsving i boligmarkedet, og boligprisene har skutt fart de siste årene tross den økonomiske nedgangskonjunkturen. I snitt økte norske boligpriser med 7,1 prosent i 2016, etter nesten like høy vekst året før. Derfor har boliginvestering økt betydelig de to siste årene, og i snitt økte investeringer med nesten 10 prosent i 2016⁴⁷.

Boligmarkedet i Oslo har blitt særlig sterkt de siste årene, og prisene økte 23,3 prosent⁴⁸ i 2016 ifølge tall fra Eiendom Norge. Konsernet har betydelig virksomhet i boligmarkedet i hovedstadsregionen på grunn av tidligere B10A, men Konsernets konservative utlånspraksis har i vesentlig grad redusert sårbarheten ved eventuell korreksjon i boligmarkedet. Norske myndigheter er bekymret for utvikling av finansielle ubalanser i lys av sterk vekst i boligprisene, og staten innførte nye boliglånsforskrifter fra 1. januar 2017. Konsernet fungerer også bra innenfor rammen av de nye reglene som ytterligere reduserer samlet risiko.

Innlandsregionen har ca. 8 prosent av Norges befolkning, og befolkningen økte med henholdsvis 0,43 prosent og 0,28 prosent i 2016. Østlandet/hovedstadsregionen har ca. 25 prosent av Norges befolkning, og begge områdene vokste med 1,65 prosent fra 2015 til 2016. I Norge som helhet vokste befolkningen med 0,93 %. Følgelig er befolkningsveksten i Hedmark og Oppland lavere enn landsgjennomsnittet, mens befolkningsveksten er høyere enn gjennomsnittet i Oslo og Akershus. Ser vi på historiske data, er det en liknende tendens, og følgelig øker forskjellen mellom befolkningen i innlandet og hovedstadsregionen.

14.4.2 Konkurransesbetingelser

Bankers og kredittforetaks markedsandeler i Norge per 30. juni 2016 ⁴⁹	Aktive selskaper	Brutto utlån til:		Innskudd fra:	
		Person-markedet	Nærings-markedet	Person-markedet	Nærings-markedet
SpareBank 1 –alliansen	20 #	20,1 %	16,0 %	18,7 %	14,5 %
Eika Alliansen (%)	79 #	10,0 %	6,1 %	12,2 %	7,7 %
DNB Bank (%)	3 #	28,6 %	31,0 %	30,3 %	36,5 %
Øvrige sparebanker (%)	27 #	13,1 %	8,7 %	13,6 %	9,1 %
Datterbanker av utenlandske banker i Norge (%)	3 #	12,2 %	14,3 %	9,3 %	13,8 %
Filialer av utenlandske banker i Norge (%)	12 #	8,9 %	21,1 %	5,2 %	16,4 %

⁴⁷ Statistisk sentralbyrå (SSB), «Økonomisk utsyn» 1/2017

⁴⁸ Eiendom Norge, Årsrapport 2016

⁴⁹ Kilde: Norges Bank – Finansiell stabilitet rapport (2016)

Øvrige forretningsbanker (%)	20 #	7,1 %	2,7 %	10,6 %	2,0 %
Totalmarked (i milliarder kroner)	164 #	2 399	1 307	1 107	623

Bankens konkurrenter består av alle de aktive bankene og kredittforetakene i Norge. Fra og med 30. juni 2016 hadde rundt 164 slike selskaper NOK 3 706 milliarder i utestående eiendeler i det norske person- og bedriftskundemarkedet. Imidlertid har sektoren en forholdsvis høy konsentrasjonsgrad tross det nokså store antallet aktive banker og kredittforetak. De tre viktigste aktørene, DNB Bank, SpareBank 1 Alliansen og Eika Alliansen, styrer 58,7 prosent av personmarkedet og 53,1 prosent av bedriftsmarkedet. Dessuten er noen nordiske banker – så som Danske Bank, Nordea og Handelsbanken – også betydelige konkurrenter.

DNB har blitt og fortsetter å være Bankens hovedkonkurrent i alle de fire fylkene der SpareBank 1 Østlandet har virksomhet, både i person- og bedriftsmarkedet. I personmarkedet har Skandiabanken sannsynligvis vunnet markedsandeler de siste årene, særlig i Oslo/Akershus-regionen, sammen med andre Internett-baserte banker. Likevel er Skandiabanken og andre Internettbaserte banker fortsatt små med hensyn til markedsandeler. Siden 2014 har Danske Bank blitt tilknyttet fagforbundet Akademikerne. Følgelig har Danske Bank blitt en større konkurrent i personmarkedet og vunnet markedsandeler hovedsakelig fra DNB (inntil 2014 samarbeidet Akademikerne med DNB). De siste årene har konkurransen i bedriftsmarkedet avtatt mer enn i personmarkedet. For eksempel har de nordiske bankene blitt mindre aggressive i markedet for utlån til bedriftskunder. Dette er tilfelle i alle de fire fylkene der Banken har virksomhet.

14.4.3 Rammebetingelser

Banken driver virksomhet i en sterkt regulert bransje og må forholde seg til regulering fra både norske myndigheter og internasjonale organer som Den internasjonale oppgjørsbank og EU som kan bli gjennomført i norsk lovgivning.

Bankens viktigste myndighetspålagte krav er hovedsakelig kapitaldekning og likviditetsdekning samt lovkrav så som bekjempelse av hvitvasking og forbrukervern. Både CRD IV og CRR er gjennomført i norsk lovgivning. I visse tilfeller, for eksempel overgangsbestemmelser i forbindelse med likviditetskrav, innførte norske tilsynsmyndigheter høyere standarder enn nødvendig etter gjeldende EU-lovgivning. Formålet med denne reguleringen har vært å styrke bransjen og øke robustheten i finansforetakene.

Kapitaldekningsreglene er basert på tre pilarer. Pilar 1 gjelder et minstekrav til kapital. Pilar 2 er en vurdering av Bankens totale kapitalbehov og individuell oppfølging fra tilsynsmyndighetene. Pilar 3 gjelder offentliggjøring av informasjon og innprenting av markedsdisiplin hos banker. Banken publiserer årlige pilar 3-rapporter.

Banken står overfor et minstekrav for ansvarlig kapital på 8 %. Det var det kombinerte bufferkravet for ren kjernekapital har kommet opp i 7 % innen utgangen av 2016. Banken må oppfylle en kapitalbevaringsbuffer, en systembuffer og en motsyklisk buffer. Formålet med den motsykliske bufferen er at den vil bli bygd opp gradvis i gode tider, slik at den er tilgjengelig for å absorbere tap i krevende tider. Finansdepartement foretar en evaluering hvert kvartal av hvorvidt bufferen bør økes. Bufferen ble sist økt fra 1,5 % til 2,0 % 15. desember 2016. Økningen trer i kraft 31. desember 2017, noe som betyr at Bankens totale bufferkrav øker til 7,5 prosent. Bufferen ble holdt på 2 prosent ved siste evaluering 16. mars 2017 etter anbefaling fra Norges Bank. Ved utgangen av 2016 er Banken pålagt å ha ren kjernekapital på 11,5 prosent fra pilar 1, noe som vil øke til 12 prosent ved utgangen av 2017 på grunn av økningen i den motsykliske bufferen. Dessuten står Banken overfor et minstekrav til total kapital av 15 prosent, noe som vil øke til 15,5 prosent ved utgangen av 2017, på linje med økningen i kravet til ren kjernekapital.

I tillegg til minstekrav til kapital og kapitalbuffer er banker pålagt å evaluere sine egne kapitalbehov som ikke dekkes av såkalte pilar 1 krav. Disse kravene vil variere fra bank til bank og kalles pilar 2-krav. Banken utarbeider årlige ICAAP-rapporter. Kombinert med vurderinger fra Finanstilsynet danner disse rapportene grunnlag for pilar 2-kravet som Banken står overfor. Banken står for øyeblikket overfor et pilar 2-krav på 1,7 prosent fra Finanstilsynet og består av ren kjernekapital.

Banken har satt et mål for ren kjernekapital på 16 prosent, godt innenfor Finanstilsynets aktuelle krav og forventning. Ved utgangen av 2016 var Bankens rene kjernekapitaldekning 16,9 %, mens total kapitaldekning var 20,3 %.

I tillegg til vektet kjernekapitaldekning vil Banken stå overfor et minstekrav fra Finanstilsynet til uvektet kjernekapitaldekning på 3 prosent fra 30. juni 2017. Dessuten er Banken pålagt å ha en uvektet kjernekapitaldekningsbuffer på 2 prosent. Følgelig har kravet til uvektet kjernekapitaldekning for norske banker blitt gjennomført i forkant av anbefalingene fra Baselkomiteen og EU-kommisjonen. Europeiske tilsynsmyndigheter har ennå ikke ferdigstilt kravet til uvektet kjernekapitaldekning som forventes å bli innført i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet fra 2018. Bankens uvektede kjernekapitaldekning per 31. mars 2017 på 7,5 prosent er vel over kravene fra Finanstilsynet.

Banken må også oppfylle likviditetskrav, nærmere bestemt kravet til likviditetsdekning (LCR). I 2017 står Banken overfor et LCR-krav på 80 %. Dette vil øke til 100 % fra 31. desember 2017. Dette betyr at norske banker står overfor en tidligere innføring av LCR-kravet enn de fleste andre europeiske banker. Ved utgangen av 2016 var SpareBank 1 Østlandets likviditetsprosent 116,6 %. Dessuten rapporterer Banken sine «Additional Monitoring Metrics» (AMM) til Finanstilsynet. I tillegg vil Banken i fremtiden stå overfor nye likviditetskrav med krav til stabil finansiering (NSFR). For øyeblikket forventer Banken at Finanstilsynet innfører et NSFR-krav på 100 % i 2018. Banken opererer allerede med et internt krav til NSFR på 105 %. Strengere likviditetskrav vil bety at Banken må ha en større mengde likvide eiendeler eller bytte til eiendeler med høyere kvalitet. Dette kan øke kostnaden ved å ha en likviditetsbuffer.

Krisehåndteringsdirektivet (BRRD) er i ferd med å bli gjennomført i norsk lovgivning. I dette direktivet fastsettes reglene for avvikling av banker i alle EU-medlemsstater. Banker vil bli pålagt å utarbeide gjenopprettingsplaner for å takle finansiell uro. Myndighetene gis også visse fullmakter til å gripe inn i driften av banker for å unngå at de går konkurs. Hvis de går konkurs, har myndigheter omfattende fullmakter og verktøy for å restrukturere dem og fordele tap til aksjonærer/egenkapitalbeveiseiere og kreditorer etter et klart definert hierarki. Blant annet kan dette direktivet føre til at investorer står overfor økt tapsrisiko på gjeldsinstrumenter utstedt av banker, noe som øker kostnaden ved markedsfinansiering. Rammen for krisehåndtering og -gjenoppretting er ennå ikke gjennomført i Norge.

Til slutt bør det understrekes at mens strengere bankreguleringer kan øke kostnadene, har det også en gunstig effekt på Bankens robustheten og på sektoren som helhet. En sterk og robust finansnæring gjør det mulig for Banken å drive virksomhet i et stabilt miljø som er positivt både for forretningsmuligheter og finansieringskostnader.

14.4.4 Vekst i utlånsporteføljen

Utlånsvekst kan vesentlig påvirke Bankens driftsresultater. Utlånsveksten kommer enten ved at kundene øker sin lånesaldo, eller ved at nye lån utstedes. Banken utsteder nye lån ved å tiltrekke seg nye kunder eller ved at eksisterende kunder har tatt opp nye lån eller flyttet lån fra andre banker. Rundt tre firedeler av Bankens utestående lån er til personkunder, hvorav mesteparten er boliglån – herunder lån overført til kredittforetaket SpareBank 1 Boligkreditt AS. Resten av de utestående lånene er til bedriftskunder, hvorav de fleste er små og mellomstore. Banken planlegger ikke i vesentlig grad å endre denne sammensetningen i lånemassen i tiden fremover.

SpareBank 1 Østlandet har en markedsandel i Hedmark på rundt 50 prosent både for person- og SMB-kunder (mer informasjon om Bankens markedsandeler finnes i punkt 6.6.1). Markedsandelene i Oppland, Akershus og Oslo er vesentlig lavere. Bankens strategi for utlånsvekst i perioden 2015–2018 har vært å opprettholde utlånsmarkedsandelen i Hedmark samtidig som Banken er den med sterkest vekst i nye markedsområder, definert som Oslo, Akershus og Oppland. Dette vil sannsynligvis være strategien også etter 2018. I og med Bankens markedsandel i Hedmark bør det være begrenset utlånsvekst gjennom å tiltrekke flere kunder. I stedet bør veksten hovedsakelig komme gjennom høyere totale saldoer på lån for eksisterende kunder. Økonomisk aktivitet sammen med utviklingen i prisene på boliger og næringseiendom vil være viktige faktorer for Bankens utlånsvekst i Hedmark. I Oslo, Akershus og Oppland har Banken som mål å øke sin lånemasse også gjennom å skaffe seg nye kunder. Bankens evne til å vokse i samsvar med strategien sin påvirker sannsynligvis driftsresultatet.

En rekke faktorer vil avgjøre om Banken lykkes med sin vekststrategi. SpareBank 1 Østlandet har nytt høy kundelojalitet og -tilfredshet i Hedmark sammenliknet med sin største konkurrent, DNB⁵⁰. Dette henger sannsynligvis sammen både med Bankens faktiske bankvirksomhet og Bankens aktiviteter i lokalsamfunnet. Gaver, donasjoner og sponing i lokalsamfunnet er viktig for Banken og for folk som bor i Hedmark. SpareBank 1 Østlandet mener at videreføringen av denne virksomheten vil være positivt for Banken når det gjelder kundelojalitet i Hedmark. Likeledes er SpareBank 1 et sterkt merkenavn nasjonalt og i Oslo- og Akershusregionen, selv om den kombinerte markedsandelen for SpareBank 1-bankene i hovedstadsregionen er forholdsvis liten. Banken mener at merkebevissthet vil bli en vesentlig fordel når Banken prøver å vinne markedsandeler i regionen. Dessuten planlegger ikke Banken å gjøre store endringer i filialnettett sitt, i motsetning til noen av hovedkonkurrentene på Østlandet. Banken legger vekt på en kombinasjon av digital og relasjonell bankvirksomhet, med lokal tilstedeværelse, og mener dette bidrar til å skille Banken fra hovedkonkurrentene. Lokal tilstedeværelse vil være en viktig del av Bankens vekststrategi i tiden fremover. Til slutt mener SpareBank 1 Østlandet at kundeutbyttet vil bli en viktig faktor når Banken forsøker å vinne markedsandeler, spesielt i boliglånsmarkedet (en beskrivelse av kundeutbytte finnes i punkt 6.5.1). SpareBank 1 Østlandet er den eneste Banken som for øyeblikket tilbyr kundeutbytte. Dessuten gir ikke kapitalstrukturen hos noen av hovedkonkurrentene på Østlandet mulighet for kundeutbytte.

14.4.5 Inntekts- og marginutvikling

Netto renteinntekter er Bankens største inntektskilde. Banken fastsetter sine utlåns- og innskuddsrenter etter eget skjønn. NIBOR er imidlertid indirekte knyttet til disse rentene idet Banken nøye overvåker markedsrenter og konkurrentenes prissetting samt justerer bankenes utlåns- og innskuddsrenter i samsvar med dette. NIBOR er direkte knyttet til Bankens eksterne finansiering og rentebærende verdipapirer, som hører til Bankens likviditetsportefølje. Mer informasjon om utviklingen i Bankens rentemarginer finnes i punkt 14.3.1.1 og 6.64.

Marginene på utlåns- og innskuddsrenter i Sparebanken Hedmark før fusjonen med B1OA har variert litt over tid. Marginene på lån til personkunder som ble holdt på tidligere Sparebanken Hedmarks balanse mot utgangen av 2016, var ca. 30 basispunkter høyere enn marginene på lån til personkunder på B1OAs balanse. Lån som var blitt overført fra de to bankene til SpareBank 1 Boligkreditt AS, hadde liknende marginer, noe som gjenspeilet at disse lånene hadde nokså lik risikoprofil. Marginene på utlån til bedrifter i tidligere Sparebanken Hedmark var ca. 20 basispunkter høyere enn utlån til bedrifter i B1OA ved utgangen av 2016. Marginene på innskudd fra personkunder i tidligere Sparebanken Hedmark lå rundt 35 basispunkter høyere enn i Bank 1 i 4. kvartal 2016, mens marginene på innskudd fra bedriftskunder var på liknende nivå.

Forskjellene i marginer gjenspeiler en kombinasjon av flere faktorer, herunder at de to bankene har drevet virksomhet i forskjellige markeder med andre konkurransebetingelser og andre kjennetegn på lånemassen, men også andre retningslinjer for prissetting i bankene. I tiden fremover vil Banken måtte påse at den fusjonerte produktporteføljen ikke virker negativt inn på Bankens kombinerte totale rentemarginer. I perioden frem til fusjonen med B1OA har personale fra tidligere Sparebanken Hedmark og B1OA samarbeidet for å unngå en slik innvirkning ved fastsettelse av vilkårene for den felles produktporteføljen.

Samlet sett er det fortsatt sterk konkurranse om boliglån i det norske markedet. Likevel er det ting som tyder på noe bedre betingelser. Mot slutten av 2016 hevet de fleste bankene rentene som følge av en økning i NIBOR. Selv om NIBOR siden har falt, har bankene foreløpig ikke satt ned lånerentene. Noen banker har rapportert i media at de har blitt mer restriktive i sin boligutlånspraksis.⁵¹ Konkurransen i SMB-segmentet har blitt mindre intens de siste årene, noe som gjenspeiler seg i mer stabile marginer på utlån til bedriftskunder for norske banker. Hittil i 2017 er det begrensede tegn på endringer i det konkurransepregede markedet for utlån til bedrifter. Konkurransen om innskuddsprodukter har vært forholdsvis godartet, og mange banker har klart å kompensere for noe av fallet i boliglånsmarginene med høyere innskuddsmarginer, både fra person- og bedriftskunder.

B1OA har historisk sett operert med lavere rentemarginer enn den tidligere Sparebanken Hedmark. Likevel klarte B1OA å oppnå lignende resultat sammenliknet med egenkapital investert i selskapet (avkastning på

⁵⁰ Kantar TNS, Posisjonsundersøkelse, 2015

⁵¹ Dagens Næringsliv, 27. mars 2017.

egenkapital). En viktig årsak til dette er at en større del av B1OAs inntekter skriver seg fra provisjonsinntekter enn hva som har vært tilfelle for tidligere Sparebanken Hedmark. Provisjonsinntekter har typisk skrevet seg fra salg av forsikringsprodukter, aksjefond og eiendomsmeglingstjenester. I tiden fremover tar SpareBank 1 Østlandet mål av seg til å øke provisjonsinntektene som en andel av totalinntektene for den kombinerte Banken.

14.4.6 Utvikling i driftskostnader

Utvikling i driftskostnadene vil påvirke driftsresultatet for SpareBank 1 Østlandet.

SpareBank 1 Østlandet hadde en kostnadsprosent på 49,5 % i 2016, sammenliknet med 59,8 prosent i 2015. Hvis en engangseffekt fra en endring i pensjonsordningen ikke innregnes, ville kostnadsprosenten ha vært 60,7 prosent i 2016. På proforma-basis for 2016 – medregnet B1OA gjennom hele året – ville kostnadsprosenten ha vært 62,1 prosent. De viktigste driftskostnadene er knyttet til bemanning og IT. Mer informasjon om driftskostnader finnes i punkt 14.3.13 og 14.6.

Bankens kostnadsprosent er relativt høy sammenliknet med sammenliknbare banker⁵². Dette er særlig tilfelle for den gamle B1OA. Selv om Banken mener at tallet kan være nyttig for å måle kostnadseffektivitet, sikter ikke Banken seg inn på en bestemt kostnadsprosent. En viktig grunn til dette er knyttet til Bankens inntektssammensetning. En vesentlig andel av Bankens inntjening skriver seg fra eiendomsomsetning og regnskapstjenester gjennom datterselskaper. Begge disse tjenestene er kostnadsintensive, med høye kostnadsprosent. Samtidig krever de begrenset kapital, noe som betyr at de kan være lønnsomme tross høye kostnadsprosent.

Dessuten er Bankens filialnett relativt stort sammenliknet med mange av konkurrentene. Filialkontorstruktur vil sannsynligvis bli litt mer kostnadsintensiv sammenliknet med en forretningsmodell der Banken hadde flere folk i sentraliserte kunde-callsentre (Banken driver kunde-callsentre for person- og bedriftskunder). SpareBank 1 Østlandet planlegger ikke å redusere antallet filialkontorer i vesentlig grad. Å være en lokal forretningspartner er en viktig del av Bankens strategi, se også punkt 14.4.5. Dette betyr ikke at Banken kan velge å stenge visse filialkontorer fra tid til annen.

Tross en høyere kostnadsbase i forhold til inntekt er utviklingen i driftskostnadene en viktig finansiell faktor for Banken. Bemanning og IT vil fortsatt være viktige kostnadsdrivere. Fokus i tiden fremover vil hovedsakelig være på kostnadseffektivitet i morbanken. Sammenslåingen av tidligere Sparebanken Hedmark og B1OA skaper sannsynligvis synergieffekter til en verdi av minst NOK 75 millioner, med full virkning fra 2018. Mer informasjon om synergieffekter finnes i punkt 12.4. Videre vurderer Banken å ta inn et mål for kostnadsutvikling i strategiplanen som forventes å bli utarbeidet høsten 2017.

14.4.7 Tap på utlån og porteføljekvalitet

Den største finansielle risikoeksponeringen i Banken er kredittrisiko i utlånsporteføljen. Kredittrisiko er risikoen for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke har evne og/eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor Banken. Styret gjennomgår årlig Bankens styringsdokumenter og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres Bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Banken bruker statistiske modeller som grunnlag for beregning av risiko og kategorisering av kredittporteføljen. Banken etterstreber å prise kredittrisiko og har etablert prismatriser basert på risikoklassifiseringssystemet. Styret vurderer kredittrisikoen i Banken som moderat ved utgangen av 2016.

Geografisk sett er Bankens utlån konsentrert i Hedmark, Oslo, Akershus og Oppland. De tre førstnevnte av disse fylkene utgjør en vesentlig del av utlånsporteføljen (ca. 87 %).

Med hensyn til sektoreksponering går rundt tre firedeler av Bankens utlån til personkunder, hvorav mesteparten er boliglån. Gjennomsnittlig belåningsgrad for boliglån på balansen til SpareBank 1 Østlandet var ca. 63 % ved utgangen av 2016. Innbefattet boliglån overført til SpareBank 1 Boligkreditt var gjennomsnittlig belåningsgrad

⁵² For eksempel SpareBank 1 Nord-Norge, Sparebanken Vest, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 SR-Bank og Sparebanken Sør.

57 %. I desember 2016 innførte norske myndigheter nye reguleringer for boligmarkedet. Disse omfattet strengere begrensninger på belåningsgrad og samlet gjeldsgrad. Bankene fikk en fleksibilitetskvote, der 10 prosent av nye innvilgede lån kunne avvike fra de nye forskriftene (8 prosent for boliglån i Oslo). SpareBank 1 Østlandet ligger for øyeblikket godt innenfor disse grensene i sine boligutlån. Historisk har norske banker opplevd svært lave tap på boliglån. Blant annet henger dette sammen med at låntaker hefter personlig for sin gjeld. Dessuten er arbeidsledighetstrygden relativt høy, slik at låntakere enklere kan betjene boliglånene sine også når de mister jobben.

Av ca. 25 % i lån til bedriftskunder gjelder halvparten næringseiendom. Den vektet belåningsgrad for næringseiendomslån var ca. 57 % per 23. januar 2017.⁵³ Ca. 37 % av utlån til næringseiendom var i Oslo, 29 % i Hedmark og 17 % i Akershus. Eksponeringen for øvrig var spredt over forskjellige fylker i Norge. Gjennomsnittlig størrelse på næringseiendomslån var NOK 22 millioner. Porteføljen var spredt over forskjellige typer fast eiendom. Ca. 37 % var klassifisert som kontorer, 27 % som butikkbygg og 22 % som industri-/lager-/logstikkbygg. Resten var hoteller (10 %) og utleieeiendommer (4 %). For næringseiendomsporteføljen er underliggende leieinntekter en viktig faktor for å forklare hva Banken er eksponert mot. Leietakerbasen er spredt over et bredt spekter av sektorer. Ca. 20 prosent av leieinntektene stammer fra leietakere i butikksektoren, 14 prosent i hoteller og restauranter, og 21 prosent i offentlige og sosiale tjenester og offentlig sektor. Resten er spredt over et bredt spekter av sektorer, der ingen enkelt sektor står for mer enn 5 prosent av leieinntektene. Restløpetid på leiekontrakter er også en viktig faktor ved vurdering av total eksponering. Mer enn 50 prosent av leiekontraktene som ligger bak eksponering for næringseiendom, har en restløpetid på mer enn 5 år.

Den nest største eksponeringen i bedriftsmarkedet er mot primærnæringene (ca. 14 prosent av lånemassen til bedrifter). Disse lånene er primært lån til bønder, med sikkerhet i eiendom og maskiner. Banken har historisk sett opplevd lave tap på utlån til primærnæringene, på linje med tap på boliglån. Dette skyldes at norsk landbruk er svært subsidiert og beskyttet av vesentlige importtollbarrierer, noe som gjør bøndene mindre eksponert for globale landbrukspriser. Norsk landbrukspolitikk har vært forholdsvis stabil over tid, uavhengig av hvilke politisk parter som har sittet med makten.

De siste årene har SpareBank 1 Østlandet opplevd lave tap, både i tidligere Sparebanken Hedmark og B10A. Problemlån har det også vært få av. I punkt 14.3.3 finnes det mer informasjon om tap og misligholdte lån for Banken. I tiden fremover forventer ikke Banken vesentlige endringer i tapsprosentene på utlån. Vesentlige endringer i makro- og/eller markedsmiljøet kan imidlertid påvirke Bankens tap på utlån.

14.4.8 Teknologiske fremskritt

Den globale bankindustrien er vesentlig påvirket av teknologiske endringer. Flere daglige banktjenester utføres elektronisk på nettet eller mobilen. Likeledes møter bankindustrien konkurranse fra selskaper utenfor bransjen. Det norske bankvesenet var blant de første i verden til å ta i bruk digitale løsninger.⁵⁴ Banken var den første i Europa som lanserte en nettbank, i 1996⁵⁵. I dag benytter ni av ti personkunder i SpareBank 1 Østlandet seg av Internett- eller personbanktjenester for sin banktransaksjoner. Ca. 23 % av personkundene bruker bank på mobil fremfor bank på nett.⁵⁶ Disse tallene er på linje med norske banker i sin alminnelighet⁵⁷. Banken benytter seg av IT-utvikling i SpareBank 1-alliansen for å ligge i tet når det gjelder digital bankvirksomhet.

I 2018 forventes det reviderte betalingstjenestedirektivet (PSD2) å være gjennomført. Dette er en hovedutfordring for alle banker, herunder SpareBank 1 Østlandet. PSD2 åpner opp det europeiske markedet for betalingssystemer. Flere utenlandske konkurrenter forventes å ville dra fordel av direktivet i det norske markedet. Det er verdt å merke seg at selskaper utenfor bankindustrien som ønsker å bruke PSD2 for å få tilgang til kundeinformasjon fra bankene, også forventes å følge norsk finanslovgivning.

⁵³ Kilde: Senter for kredittanalyse, Stavanger. Visse lån klassifisert som næringseiendom i bankens egen statistikk, kan ikke klassifisere som sådan i CfCs analyse, selv om forskjellen sannsynligvis vil være liten.

⁵⁴ Norges Bank, tale av visesentralbanksjef Jon Nicolaisen 9. juni 2016, «Digitale utfordringer i betalingssystemet».

⁵⁵ <http://e24.no/naeringsliv/europas-mest-fremsynte-mann/1477438and> Hamar Arbeiderblad, 1. oktober 1996.

⁵⁶ Interne tall for utgangen a mars 2017.

⁵⁷ TNS Gallup, Dagligbankundersøkelsen,

2016 <https://www.finansnorge.no/aktuelt/sporreundersokelser/dagligbankundersokelsen1/dagligbankundersokelsen-2016/resultatene-fra-dagligbankundersokelsen-2016/>

Som en direkte konsekvens av denne utfordringen har 106 norske banker samarbeidet for å danne et nytt mobilbetalingssystem, basert på DNBs Vipps. Dette betyr at mCash – som er SpareBank 1-bankenes mobile betalingsløsning – vil opphøre å eksistere. SpareBank 1 Alliansen blir nest største eier av det nye selskapet, med en eierandel på 25 prosent (DNB vil eie 52 prosent av det nye selskapet, andre banker utenfor alliansen vil eie 12 prosent, Eika Alliansen vil eie 10 prosent, mens Sparebanken Møre vil eie 1 prosent). Den nye Vipps vil bli godt rustet til å takle konkurranse på mobilbetalingssystemer fra store nordiske og internasjonale markedsdeltakere. Selskapet planlegger å utvikle og levere enkle og sikre tjenester til lavest mulig kostnad. Distribusjonen av nye Vipps har startet på grunnlag av en godkjenning fra Finanstilsynet, men godkjenning fra Finansdepartementet kreves fortsatt for at Vipps skal anses som en samarbeidende gruppe i henhold til finansforetaksloven § 9-1 (4).

14.4.9 Integrering av Bank 1 Oslo Akershus

B1OA har drevet om heleid datterselskap av tidligere Sparebanken Hedmark siden de resterende aksjene ble kjøpt i juni 2016. Den 1. april 2017 ble de to bankene slått sammen og dannet en ny bank under navnet SpareBank 1 Østlandet. Visjonen for sammenslåingen er «sterkere sammen», og målet er å bli en sterk utfordrerbank på Østlandet.

Gjennom hele 2016 og inn i 2017 har bankene lagt planer for sammenslåingen. Målet har vært å koordinere de beste delene fra de to bankene og hente ut synergieffekter verdt minst NOK 75 millioner årlig, i hovedsak fra bemanning, kjøpsavtaler og IT-løsninger. Mer informasjon om synergieffekter finnes i punkt 12.4. Prosjektet er i rute for å levere de forventede synergiene, med full virkning i 2018. Integreringskostnader anslås til rundt NOK 100 millioner (i 2017 og 2018). Integreringsprosjektet har involvert en lang rekke personer fra de to organisasjonene og har blitt delt i delprosjekter som dekker alle relevante driftsområder (f.eks. produkttilbud, bemanning, IT, finansiering, osv.).

Administrerende direktør for den tidligere Sparebanken Hedmark fortsatte som administrerende direktør for den nye, kombinerte Banken. Den nye konsernledelsen ble offentliggjort internt mot slutten av 2016 sammen med en ny organisasjonsstruktur som ville gjelde fra tidspunktet for den juridiske sammenslåingen 1. april 2017. Likeledes ble mellomledelsesstillinger fylt med virkning fra 1. april 2017. Neste trinn i integreringen er den tekniske sammenslåingen av de to bankene. Banken planlegger å slå sammen IT-løsningene i oktober 2017. I det store og hele har de to forhenværende bankene liknende IT-systemer fra samme leverandører. Dessuten forventes IT-hovedleverandøren å slå sammen IT-løsningene i to andre SpareBank 1-bankene tidligere i 2017, noe som danner en god plattform for en vellykket teknisk sammenslåing for den tidligere Sparebanken Hedmark og B1OA.

14.5 Utvalgte balanseposter per 31. mars 2017 og 2016 og 31. desember 2016, 2015 og 2014

Mill. kroner	Tremånedersperiode avsluttet		År avsluttet		
	31. mars		31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
EIENDELER	(urevidert)	(urevidert)	(revidert)	(revidert)	(revidert)
Kontanter og fordringer på sentralbanker	430	544	759	264	748
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 462	888	1 335	864	675
Utlån til og fordringer på kunder	84 523	44,050	82 537	43 526	39 691
Sertifikater og obligasjoner	8 425	6 261	9 776	6 133	4 017
Finansielle derivater	786	507	810	455	531
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	419	303	747	294	239
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	3 617	3 538	3 618	3 386	3 073
Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	5	0	5	0	0
Eiendom, anlegg og utstyr	586	345	587	341	336
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	368	210	371	211	185
Eiendel ved utsatt skatt	0	0	0	0	33

Andre eiendeler	1 240	538	695	497	406
Sum eiendeler	101 861	57 185	101 240	55 971	49 934

GJELD

Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	1 558	1 250	1 654	660	665
Innskudd fra og gjeld til kunder	62 782	33 675	63 070	33 458	31 070
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	22 754	11 743	21 937	11 576	8 951
Finansielle derivater	307	312	349	320	330
Forpliktelser ved periodeskatt	117	135	247	167	150
Forpliktelse ved utsatt skatt	106	48	118	65	0
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	662	538	554	510	639
Ansvarlig lånekapital	1 206	491	1 203	496	505
Sum gjeld	89,491	48 190	89 132	47 253	42 310

EGENKAPITAL

Egenkapitalbevis	5 310	3 987	5 310	3 987	0
Overkursfond	520	0	520	0	0
Utjevningsfond	974	503	974	503	0
Grunnfondskapital	3 307	3 015	3 313	3 019	6 644
Gavefond	29	46	33	50	42
Fond for urealiserte gevinster	135	151	134	135	109
Hybridkapital	400	0	400	0	0
Utbytte	148	0	148	0	0
Annen egenkapital	1 498	1 253	1 228	1 023	827
Minoritetsinteresser	49	40	47	0	0
Sum egenkapital	12 370	8 995	12 107	8 718	7 624

Sum gjeld og egenkapital	101 861	57 185	101 240	55 971	49 934
---------------------------------	----------------	---------------	----------------	---------------	---------------

14.5.1 Utvalgte eiendeler

14.5.1.1 Utlån til og fordringer på kunder

	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
<i>Mill. kroner (hvis annet ikke angis)</i>	2017	2016	2016	2015	2014
Brutto utlån til og fordringer på kunder	84,901	44,308	82 945	43 779	39 936
Vekst (%)	91,6 %	9,4 %	89,5 %	9,6 %	7,4 %

Utlån fordelt på fordringstype					
Leiefinansieringsavtaler (finansiell lease)	2 943	2 579	2 854	2 490	2 114
Kasse-/drifts- og brukskreditter	12 199	10 197	13 417	10 940	10 868
Byggelån	2 020	840	1 491	847	1 450
Nedbetalingslån	67 575	30 601	65 017	29 412	25 406
Opptjente renter	164	91	165	90	98
<i>Leiefinansieringsavtaler (finansiell lease) (%)</i>	<i>3,5 %</i>	<i>5,8 %</i>	<i>3,4 %</i>	<i>5,7 %</i>	<i>5,3 %</i>
<i>Kasse-/drifts- og brukskreditter (%)</i>	<i>14,4 %</i>	<i>23,0 %</i>	<i>16,2 %</i>	<i>25,0 %</i>	<i>27,2 %</i>
<i>Byggelån (%)</i>	<i>2,4 %</i>	<i>1,9 %</i>	<i>1,8 %</i>	<i>1,9 %</i>	<i>3,6 %</i>

Nedbetalingslån (%)	79,6 %	69,1 %	78,4 %	67,2 %	63,6 %
Opptjente renter (%)	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %

Utlån fordelt på markeder					
Lønnstakere	54 244	24 527	53 421	24 289	22 797
Næring	30 441	19 583	29 331	19 287	16 958
Offentlig	216	198	193	203	181
Lønnstakere (%)	63,9 %	55,4 %	64,4 %	55,5 %	57,1 %
Næring (%)	35,9 %	44,2 %	35,4 %	44,1 %	42,5 %
Offentlig (%)	0,3 %	0,4 %	0,2 %	0,5 %	0,5 %

Brutto utlån fordelt på risikogruppe					
Lav risiko	–	–	63 046	26 901	24 565
Middels risiko	–	–	16 282	13 957	12 500
Høy risiko	–	–	3 068	2 398	2 408
Mislighold	–	–	549	522	463
Lav risiko (%)	–	–	76,0 %	61,4 %	61,5 %
Middels risiko (%)	–	–	19,6 %	31,9 %	31,3 %
Høy risiko (%)	–	–	3,7 %	5,5 %	6,0 %
Mislighold (%)	–	–	0,7 %	1,2 %	1,2 %

Samlede brutto utlån fordelt på sektor og bransje					
Lønnstakere	54 244	24 527	53 421	24 289	22 797
Offentlig	216	198	193	203	181
Primærnæringer	4 412	3 929	4 428	3 970	3 557
Trebearbeidende industri	17	313	218	292	262
Annen industri	1 129	819	801	777	739
Bygg og anlegg	3 038	1 437	1 684	1 417	1 317
Kraft- og vannforsyning	404	383	407	374	299
Varehandel	1 388	1 171	1 332	1 128	1 010
Hotell- og restaurantdrift	462	180	476	181	172
Eiendomsdrift	14 275	8 035	14 157	7 722	7 033
Forretningsmessig tjenesteyting	3 404	2 193	4 356	2 365	1 659
Transport og kommunikasjon	1 442	1 098	1 287	1 041	880
Andre	469	25	187	21	30
Lønnstakere (%)	63,9 %	55,4 %	64,4 %	55,5 %	57,1 %
Offentlig (%)	0,3 %	0,4 %	0,2 %	0,5 %	0,5 %
Primærnæringer (%)	5,2 %	8,9 %	5,3 %	9,1 %	8,9 %
Trebearbeidende industri (%)	0,0 %	0,7 %	0,3 %	0,7 %	0,7 %
Annen industri (%)	1,3 %	1,8 %	1,0 %	1,8 %	1,9 %
Bygg og anlegg (%)	3,6 %	3,2 %	2,0 %	3,2 %	3,3 %
Kraft og vannforsyning (%)	0,5 %	0,9 %	0,5 %	0,9 %	0,7 %
Varehandel (%)	1,6 %	2,6 %	1,6 %	2,6 %	2,5 %
Hotell- og restaurantdrift (%)	0,5 %	0,4 %	0,6 %	0,4 %	0,4 %
Eiendomsdrift (%)	16,8 %	18,1 %	17,1 %	17,6 %	17,6 %
Forretningsmessig tjenesteyting (%)	4,0 %	4,9 %	5,3 %	5,4 %	4,2 %
Transport og kommunikasjon (%)	1,7 %	2,5 %	1,6 %	2,4 %	2,2 %
Øvrig næring (%)	0,6 %	0,1 %	0,2 %	0,0 %	0,1 %

Brutto utlån fordelt på geografiske områder					
Hedmark	–	–	30 167	27 479	26 201
Oppland	–	–	4 980	4 361	3 346
Akershus	–	–	16 867	4 111	3 386
Oslo	–	–	25 982	3 563	3 534
Landet for øvrig	–	–	4 709	4 108	3 294
Utlandet	–	–	159	69	86
Opptjente renter, ufordelt	–	–	81	88	89
Hedmark (%)	–	–	36,4 %	62,8 %	65,6 %
Oppland (%)	–	–	6,0 %	10,0 %	8,4 %

Akershus (%)	–	–	20,3 %	9,4 %	8,5 %
Oslo (%)	–	–	31,3 %	8,1 %	8,8 %
Landet for øvrig (%)	–	–	5,7 %	9,4 %	8,2 %
Utlendet (%)	–	–	0,2 %	0,2 %	0,2 %
Opptjente renter, ufordelt (%)	–	–	0,1 %	0,2 %	0,2 %

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Sum engasjementer til kunder	94 401	50 418	92 437	49 525	44 939
Garantirammer og ubenyttede bevilgninger	9 500	6 110	9 492	5 746	5 003
Brutto utlån til og fordringer på kunder	84 901	44 308	82 945	43 779	39 936
Sum nedskrivninger	379	257	408	253	245
Utlån til og fordringer på kunder	84 523	44 051	82 537	43 527	39 691
Lån overført til kredittforetak	36 800	17 849	36 505	17 361	15 991

Brutto utlån til og fordringer på kunder er Konsernets utestående, rentebærende utlånsportefølje. Porteføljen er en blanding av forskjellige typer lån, for eksempel leiefinansieringsavtaler, kasse-/drifts- og brukskreditt, byggelån og nedbetalingslån til Konsernets kunder bestående av personkunder, bedriftskunder og offentlig sektor.

Sum brutto utlån utgjorde NOK 84 901 millioner per 31. mars 2017, hvorav NOK 54 244 millioner var utlån til personkunder og NOK 30 441 millioner var utlån til bedriftskunder. De tre største eksponeringene mot utlån til bedriftskunder per 31. mars 2017 med hensyn til sektorer var næringseiendom (16,8 prosent av totale brutto utlån), primærnæringer (5,2 prosent) og kommersielle tjenester (4,0 prosent). Størsteparten av utlånsmassen (79,6 prosent) besto av nedbetalingslån.

For å gjenspeile risikoen i den utestående utlånsporteføljen har Konsernet per 31. mars 2017 foretatt individuelle nedskrivninger på NOK 379 millioner, noe som medførte netto utlån til og fordringer fra kunder på NOK 84 523 millioner. I tillegg til den utestående utlånsporteføljen har Konsernet innvilget garantirammer og ubenyttede bevilgninger på NOK 9 500 millioner per 31. mars 2017, noe som medførte totale engasjementer til kunder på NOK 94 401 millioner.

Brutto utlån til og fordringer på kunder, ekskl. lån overført til kredittforetak, for året som ble avsluttet 31. desember 2016, 2015, 2014, økte med henholdsvis 89,5 prosent, 9,6 prosent og 7,4 prosent. Dette tilsvarte en økning på henholdsvis NOK 39 166 millioner, NOK 3 843 millioner og NOK 2 755 millioner for de samme periodene. Utlånstallene ble vesentlig påvirket av konsolideringen av B1OAs balanse fra andre kvartal 2016, noe som forvansker sammenlikninger med tidligere perioder. Det er nødvendig å se på tallene for utlånsvekst for tidligere Sparebanken Hedmark og B1OA for å måle underliggende utlånsvekst. Mer informasjon om samlet utlånsvekst finnes i punkt 14.3.2.1.

Utlån til personkunder økte med mer enn utlån til bedriftskunder i perioden fra første kvartal 2016 til første kvartal 2017. I denne perioden steg Konsernets utlån til person- og bedriftskunder med henholdsvis 121,2 prosent og 55,4 prosent. Igjen forvrenger konsolideringen av B1OA tall for utlånsvekst siste tolv måneder. For tidligere Sparebanken Hedmark i samme periode steg utlån til person- og bedriftskunder med henholdsvis 12,9 prosent og 9,8 prosent. Likeledes steg utlån til person- og bedriftskunder i B1OA med henholdsvis 12,8 prosent og 1,0 prosent.

Vesentlige forskjeller i eksponering på sektorer innenfor bedriftssegmentet gjør det mer relevant å se på absolutte i stedet for relative (prosentvise) endringer i utlånsvekst. For tidligere Sparebanken Hedmark økte utlån til næringseiendom fra NOK 8 035 millioner til NOK 8 199 millioner (opp 2,04 prosent) fra første kvartal 2016 til første kvartal 2017. Utlån til primærnæringer økte fra NOK 3 929 millioner til NOK 4 391 millioner (opp 11,75 prosent). Utlån til den tredje største sektoren, kommersiell tjenesteyting, falt i samme periode, fra NOK 2 193 millioner i første kvartal 2016 til NOK 1 888 millioner i første kvartal 2017. De to størst eksponeringene i bedriftssektoren i B1OA i første kvartal 2017 var næringseiendom og kommersiell tjenesteyting (andre

sektoreksponeringer var små, der ingen sektor sto for mer enn 0,7 prosent av samlet utlån). Utlån til kommersiell tjenesteyting økte fra NOK 1 382 millioner til NOK 1 516 millioner (opp 9,70 prosent) fra første kvartal 2016 til første kvartal 2017. Utlån til næringseiendom falt fra NOK 6 411 millioner til NOK 6 076 millioner (-5,23 prosent) for samme periode.

På grunn av konsolideringen av B10A i balansen fra andre kvartal 2016 har eksponeringen av Konsernets utlånsportefølje for Oslo og Akershus steget vesentlig sammenliknet med 2015. Ved utgangen av 2015 utgjorde Konsernets brutto utlån til kunder i Hedmark, Oslo og Akershus henholdsvis 62,8 prosent, 8,1 prosent og 9,4 prosent av totale utlån. Til sammenlikning utgjorde brutto utlån til kunder i Hedmark, Oslo og Akershus henholdsvis 36,4 prosent, 31,3 prosent og 20,3 prosent av totale utlån per 31. desember 2016. I tidligere Sparebanken Hedmark (som var tilsvarende Konsernet per 31. desember 2015) utgjorde brutto utlån til kunder i Hedmark, Oslo og Akershus henholdsvis 62,4 prosent, 13,9 prosent og 9,5 prosent av totale utlån per 31. desember 2016.

Konsernet finansierer delvis utlånsveksten ved å overføre deler av den utestående utlånsporteføljen til kredittforetak. Den utestående utlånsporteføljen på Konsernets balanse fra og med 31. mars 2017 har således blitt redusert med NOK 36 800 millioner. Justert for sistnevnte var Konsernets faktiske utestående utlånsportefølje (herunder lån overført til kredittforetak) NOK 121 701 millioner per 31. mars 2017. Ovennevnte finansieringsmekanisme forklares nærmere i punkt 14.7.1.4. Hvis lån overført til kredittforetak innregnes, utgjorde utlån til personkunder 73,8 prosent av totale utlån per 31. mars 2017.

14.5.1.2 Likvide eiendeler

Likvide eiendeler er finansielle eiendeler som sertifikater og obligasjoner, kontanter og fordringer på sentralbanker og kredittinstitusjoner eller likvide egenkapitalinteresser. De utgjør del av Konsernets likviditetsportefølje, som er et viktig verktøy i Konsernets likviditetsstyringsstrategi. Ovennevnte portefølje består av en myndighetspålagt likviditetsbuffer og midler som ennå ikke er implementert. Dette forklares nærmere i punkt 14.7.2.

Sertifikater og obligasjoner

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
<i>Virkelig verdi over resultatet</i>					
Sum sertifikater og obligasjoner	8 425	6 261	9 776	6 133	4 017
Vekst (%)	34,6 %	32,5 %	59,2 %	52,7 %	-18,5 %
Fordeling på utstedersektor					
Stat	–	–	57	159	160
Annen offentlig utsteder	–	–	2 356	1 080	527
Finansielle foretak	–	–	7 245	4 686	3 161
Ikke-finansielle foretak	–	–	118	207	169
Stat (%)	–	–	0,6 %	2,6 %	4,0 %
Annen offentlig utsteder (%)	–	–	24,1 %	17,6 %	13,1 %
Finansielle foretak (%)	–	–	74,1 %	76,4 %	78,7 %
Ikke-finansielle foretak (%)	–	–	1,2 %	3,4 %	4,2 %

Sertifikater og obligasjoner utgjorde NOK 8 425 millioner per 31. mars 2017 og besto hovedsakelig av investering i førsteklasses motparter som stater og solide finansinstitusjoner.

Beholdningen av sertifikater og obligasjoner utgjorde NOK 9 776 millioner i 2016 sammenliknet med henholdsvis NOK 6 133 millioner og NOK 4 017 millioner i 2015 og 2014. Økningen i 2016 kom hovedsakelig av at B10A ble konsolidert i balansen. For tidligere Sparebanken Hedmark isolert sett falt beholdningen av sertifikater og obligasjoner fra NOK 6 133 millioner ved utgangen av 2015 til NOK 5 630 millioner ved utgangen av 2016. For B10A steg beholdningen av sertifikater og obligasjoner fra NOK 3 864 millioner til NOK 4 559

millioner i samme periode (merk at de sammenslåtte tallene for Tidligere Sparebanken Hedmark og B1OA ikke kan legges sammen til 9 776 som følge konserninterne lån).

Den vesentlige økningen i Konsernets beholdning av sertifikater og obligasjoner fra 2014 til 2015 (NOK 2 116 millioner) gjenspeilet i høy grad justeringer i porteføljen på grunn av en potensiell endring i likviditetskravene fra Finanstilsynet. Den 1. juni 2015 anbefalte Finanstilsynet Finansdepartementet at norske banker burde oppfylle et krav til likviditetsdekning (LCR) på 100 prosent fra 1. januar 2016. 25. november 2015 besluttet Finansdepartementet at kravet i stedet skulle være 70 prosent i året etter 31. desember 2015.

Andre likvide eiendeler

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Sum andre likvide eiendeler	2 311	1 735	2 841	1 422	1 662
Vekst (%)	33,2 %	22,8 %	99,8 %	-14,4 %	2,1 %
Fordeling på type					
Kontanter og fordringer på sentralbanker	430	544	759	264	748
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 462	888	1 335	864	675
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	419	303	747	294	239
Kontanter og fordringer på sentralbanker (%)	18,6 %	31,4 %	26,7 %	18,6 %	45,0 %
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner (%)	63,3 %	51,2 %	47,0 %	60,8 %	40,6 %
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser (%)	18,1 %	17,5 %	26,3 %	20,7 %	14,4 %

Andre likvide eiendeler utgjorde NOK 2 311 millioner per 31. mars 2017, hvorav rundt 18,6 prosent besto av kontanter og fordringer på sentralbanker, 63,3 prosent besto av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner og resten besto av andre egenkapitalinteresser. Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner består i høy grad av lån til felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper i Alliansen.

Totale andre likvide eiendeler økte med henholdsvis 75,2 prosent og 2,1 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2016 og 2014 – tilsvarende en økning på henholdsvis NOK 1 069 millioner og NOK 34 millioner. Sum andre likvide eiendeler falt med 14,4 prosent fra 2014 til 2015 – tilsvarende NOK 240 millioner. Mesteparten av økningen i 2016 kom av at B1OA ble konsolidert i balansen.

14.5.1.3 Investering i datterselskap, tilknyttede selskap, felleskontrollert virksomhet og andre selskap

Investering i datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollert virksomhet og andre selskaper består hovedsakelig av Konsernets ikke-kontrollerende eierinteresser i SpareBank 1 Gruppen AS-relatert felleskontrollert virksomhet samt heleide datterselskaper innen eiendomsomsetning, leiefinansieringsavtaler og regnskapstjenester. Mer informasjon om Konsernets eierinteresser finnes i punkt 6.2.

Investering i datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollert virksomhet og andre selskaper økte med henholdsvis 6,8 prosent, 10,2 prosent og 19,8 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014. Dette tilsvarte en økning på henholdsvis NOK 232 millioner, NOK 313 millioner og NOK 508 millioner. B1OA ble reklassifisert fra tilknyttet selskap til datterselskap i 2016.

SpareBank 1 Markets ble reklassifisert for regnskapsformål fra tilknyttet selskap til en aksje tilgjengelig for salg i 2015. En beskrivelse av Bankens investering i materiell i 1. kvartal 2017 og regnskapsårene 2014, 2015 og 2016 finnes i punkt 6.8.

14.5.2 Annen gjeld og egenkapital

14.5.2.1 Innskudd fra og gjeld til kunder

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Innskuddsprosent					
Innskudd fra og gjeld til kunder	62 782	33 675	63 070	33 458	31 070
Vekst (%)	86,4 %	8,4 %	88,5 %	7,7 %	3,2 %
Sektor og bransje					
Lønnstakere	36 260	20 598	38 443	20 396	19 047
Offentlig	4 363	3 832	4 699	4 126	3 666
Primærnæringer	1 036	1 051	950	921	927
Trebearbeidende industri	5	93	107	104	101
Øvrig næring	801	504	782	503	514
Bygg og anlegg	1 177	726	1 092	806	671
Kraft- og vannforsyning	124	277	262	124	118
Varehandel	1 270	754	1 417	882	665
Hotell- og restaurantdrift	266	144	247	131	95
Eiendomsdrift	4 554	1 769	3 794	1 487	1 565
Forretningsmessig tjenesteyting	11 242	3 648	10 071	3 706	3 437
Transport og kommunikasjon	597	272	422	268	258
Øvrig virksomhet	1 086	8	784	4	6
Lønnstakere (%)	57,8 %	61,2 %	61,0 %	61,0 %	61,3 %
Offentlig (%)	6,9 %	11,4 %	7,5 %	12,3 %	11,8 %
Primærnæringer (%)	1,7 %	3,1 %	1,5 %	2,8 %	3,0 %
Trebearbeidende industri (%)	0,0 %	0,3 %	0,2 %	0,3 %	0,3 %
Øvrig næring (%)	1,3 %	1,5 %	1,2 %	1,5 %	1,7 %
Bygg og anlegg (%)	1,9 %	2,2 %	1,7 %	2,4 %	2,2 %
Kraft og vannforsyning (%)	0,2 %	0,8 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %
Varehandel (%)	2,0 %	2,2 %	2,3 %	2,6 %	2,1 %
Hotell- og restaurantdrift (%)	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,3 %
Eiendomsdrift (%)	7,3 %	5,3 %	6,0 %	4,4 %	5,0 %
Forretningsmessig tjenesteyting (%)	17,9 %	10,8 %	16,0 %	11,1 %	11,1 %
Transport og kommunikasjon (%)	1,0 %	0,8 %	0,7 %	0,8 %	0,8 %
Øvrig virksomhet (%)	1,7 %	0,0 %	1,2 %	0,0 %	0,0 %
Geografisk område					
Hedmark	–	–	30 265	27 635	25 997
Oppland	–	–	1 043	1 002	691
Akershus	–	–	7 477	1 393	1 259
Oslo	–	–	19 047	1 818	–
Landet for øvrig	–	–	4 690	1 177	2 748
Utlandet	–	–	515	433	375
Opptjente renter	–	–	34	0	0
Hedmark (%)	–	–	48,0 %	82,6 %	83,7 %
Oppland (%)	–	–	1,7 %	3,0 %	2,2 %
Akershus (%)	–	–	11,9 %	4,2 %	4,1 %
Oslo (%)	–	–	30,2 %	5,4 %	–
Landet for øvrig (%)	–	–	7,4 %	3,5 %	8,8 %
Utlandet (%)	–	–	0,8 %	1,3 %	1,2 %

Innskudd fra og forpliktelser til kunder generelt består av kontantbeholdninger på bruks-, spare- og andre kontoer som Konsernet innehar på vegne av sine kunder. Det er en integrert del av Konsernets finansiering som beskrives nærmere i punkt 14.7.1.

Samlede innskudd utgjorde NOK 62 782 millioner per 31. mars 2017, hvorav 57,8 prosent var innskudd fra personkunder, og 42,2 prosent var innskudd fra bedriftskunder. De tre største sektorene innenfor innskudd fra bedriftskunder var kommersielle tjenester (17,9 prosent av totale innskudd), offentlig sektor (6,9 prosent) og næringseiendom (7,3 prosent). Ca. 59 prosent av innskuddene fra de kommersielle tjenestene er innskudd fra fagforeningene, en viktig finansieringskilde for Konsernet.

Innskudd fra og forpliktelser til kunder økte med 88,5 prosent, 7,7 prosent og 3,2 prosent på årlig basis i henholdsvis 2016, 2015 og 2014, tilsvarende en økning på henholdsvis NOK 29 612 millioner, NOK 2 388 millioner og NOK 973 millioner. Som med utlånstallene forvansker konsolideringen av B1OAs balanse fra andre kvartal 2016 sammenlikninger med tidligere perioder. For å måle innskuddsutviklingen i 2016 og første kvartal 2017 sammenliknet med perioder i året før er det nødvendig å se på hvordan innskudd har utviklet seg separat i tidligere Sparebanken Hedmark og B1OA.

I den Tidligere Sparebanken Hedmark steg innskuddene med 8,2 % i 2016 sammenliknet med 2015. Innskudd fra personkunder steg med 47,9 prosent, mens innskudd fra bedriftskunder steg med 8,8 prosent. I første kvartal 2017 steg innskuddene med 6,5 prosent sammenliknet med første kvartal 2016. I samme periode steg innskudd fra personkunder med 7,1 prosent, mens innskudd fra bedriftskunder steg med 5,5 prosent.

I B1OA steg innskuddene med 14,1 % fra 2015 til 2016. I samme periode steg innskudd fra personkunder med 25,1 prosent, mens innskudd fra bedriftskunder økte med 12,5 prosent. Innskudd fra kunder i OM-avdelingen (hovedsakelig fagforbundene) falt med 2,0 %. I første kvartal 2017 steg innskuddene med 9,5 prosent sammenliknet med første kvartal 2016. I samme periode steg innskudd fra personkunder med 21,6 prosent, innskudd fra bedriftskunder steg med 5,0 prosent, mens innskudd fra organisasjoner falt med 0,4 prosent.

Mesteparten av innskuddene per 31. desember 2016 skrev seg fra kunder i Hedmark og Oslo (henholdsvis 48,0 prosent og 30,2 prosent). Den geografiske sammensetningen av Konsernets innskudd endret seg vesentlig med konsolideringen av B1OAs balanse i andre kvartal 2016. Ved utgangen av 2015 kom 82,6 % av Konsernets innskudd fra kunder i Hedmark. Ved utgangen av 2016 kom ca. 83,0 prosent av innskuddene i tidligere Sparebanken Hedmark fra kunder i Hedmark. I B1OA kom ca. 63,0 prosent av innskuddene per 31. desember 2016 fra kunder i Oslo, sammenliknet med 67,8 prosent per 31. desember 2015.

14.5.2.2 Andre forpliktelser

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Andre forpliktelser	25 518	13 484	24 794	12 733	10 120
Vekst (%)	89,2 %	22,3 %	94,7 %	25,8 %	6,2 %
Verdipapirtype					
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	1 558	1 250	1 654	660	665
Sertifikatgjeld	0	503	0	501	0
Obligasjonsgjeld	22 754	11 240	21 937	11 076	8 951
Ansvarlig lånekapital	1 206	491	1 203	496	505
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner (%)	6,1 %	9,3 %	6,7 %	5,2 %	6,6 %
Sertifikatgjeld (%)	0,0 %	3,7 %	0,0 %	3,9 %	0,0 %
Obligasjonsgjeld (%)	89,2 %	83,4 %	88,5 %	87,0 %	88,4 %
Ansvarlig lånekapital (%)	4,7 %	3,6 %	4,9 %	3,9 %	5,0 %

Andre forpliktelser består av innskudd fra og forpliktelser til kredittinstitusjoner, og forpliktelser som oppstår ved utstedelse av verdipapirer som sertifikatbasert gjeld, obligasjonsgjeld og ansvarlig lånekapital. Sammen med innskudd fra kunder representerer andre forpliktelser en viktig del av Konsernets finansiering, noe som er beskrevet nærmere i punkt 14.7.1.

Andre forpliktelser utgjorde NOK 25 518 millioner per 31. mars 2017, hvorav mesteparten var obligasjonsgjeld (89,2 prosent). Det er også verdt å nevne at Konsernet hadde NOK 1 206 millioner i ansvarlig lånekapital, som teller som myndighetspålagt kapital. Sistnevnte forklares nærmere i kapittel 17.

Innskudd fra og forpliktelser til kredittinstitusjoner steg fra NOK 660 millioner fra utgangen av 2015 til NOK 1 250 millioner til første kvartal 2016. Økningen skyldtes i høy grad et lån på NOK 600 millioner med 5,5 års løpetid fra Nordic Investment Group.⁵⁸ Økningen i innskudd fra og forpliktelser til kredittinstitusjoner på NOK 308 millioner fra første kvartal 2016 til første kvartal 2017 kom i høy grad som følge av konsolideringen av B1OAs balanse i andre kvartal 2016.

Sertifikatbasert gjeld steg med NOK 501 millioner i 2015 sammenliknet med 2014. Økningen kom som følge av et utstedt gjeldssertifikat på NOK 500 millioner med 6-måneders løpetid. Sertifikatet har siden forfalt.

Utstedelse av senior usikret obligasjonsgjeld steg med NOK 2 125 millioner fra 2014 til 2015. Økningen i utstedt gjeld kom i høy grad som følge av en mulig økning i Konsernets LCR-krav. Stigningen i gjeldsutstedelse speilet en økning i Konsernets beholdning av sertifikater og obligasjoner på NOK 2 116 millioner. Mer informasjon finnes i punkt 14.5.1.2. Økningen i senior usikret obligasjonsgjeld fra 2015 til 2016 på NOK 10 861 millioner skjedde på grunn av konsolideringen i andre kvartal 2016 av senior usikret gjeld utstedt av B1OA. I løpet av 2016 utstedte Konsernet gjeld til NOK 3 877 millioner, mens NOK 3 345 millioner i utestående gjeld kom til forfall. I første halvår 2016 utstedte B1OA gjeld til NOK 973 millioner, mens NOK 1 295 i utestående gjeld kom til forfall. I første kvartal 2017 utstedte Konsernet senior usikret gjeld til NOK 2 200 millioner. I samme periode kjøpte Konsernet tilbake sin egen senior usikrede gjeld verdt NOK 1 301 millioner.

Økningen i ansvarlig lånekapital fra NOK 500 millioner i første kvartal 2016 til NOK 1 203 millioner ved utgangen av 2016 skyldtes i høy grad integreringen av ansvarlig lånekapital utstedt av B1OA. Pålydende verdi av ansvarlig lånekapital utstedt av tidligere Sparebanken Hedmark og B1OA var henholdsvis NOK 500 millioner og NOK 700 millioner.

14.5.2.3 Egenkapital

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Egenkapital	12 370	8 995	12 107	8 718	7 624
Vekst (%)	37,5 %	14,0 %	38,9 %	14,3 %	13,5 %
Egenkapitaltype					
Egenkapitalbevis	5 310	3 987	5 310	3 987	0
Overkursfond	520	0	520	0	0
Utjevningsfond	974	503	974	503	0
Grunnfondskapital	3 307	3 015	3 313	3 019	6 644
Gavefond	29	46	33	50	42
Fond for urealiserte gevinster	135	151	134	135	109
Hybridkapital	400	0	400	0	0
Utbytte	148	0	148	0	0
Annen egenkapital	1 498	1 253	1 228	1 023	827
Minoritetsinteresser	49	40	47	0	0

Total egenkapital består av Egenkapitalbevisene, grunnfondskapitalen og hybridkapitalen. Denne strukturen er unik for sparebanker. Mengden egenkapital holdt på balansen er svært viktig på grunn av Konsernets underliggende krav fastsatt av norsk myndigheter og andre internasjonale organer. Egenkapitalstrukturen og tilknyttede kapitalkrav beskrives nærmere i kapittel 17.

Egenkapital finansierer delvis Konsernets eiendeler. Frem til oppkjøpet av B1OA 29. juni 2016 skyldtes endringer i Konsernets egenkapital i høy grad tilbakeholdte overskudd. Av økningen i egenkapital fra 2015 til 2016 på NOK 3 389 millioner skyldtes NOK 1 843 millioner ny egenkapital utstedt til de gamle eierne av B1OA i forbindelse med oppkjøpet av de resterende aksjene i B1OA. Ytterligere NOK 1 100 var som følge av resultatene for regnskapsåret 2016. Dessuten økte egenkapitalen med NOK 400 millioner fra 2015 til 2016 som følge av reklassifiseringen av hybridkapital i B1OA fra gjeld til egenkapital, på grunn av regnskapsregler.

⁵⁸ Mer informasjon finnes på http://www.nib.int/news_publications/1820.

Konsernet hadde ikke betalt ut utbytte inntil april 2017 (NOK 148 millioner, basert på resultat etter skatt for 2016). I stedet for utbytte har Konsernet tradisjonelt gitt deler av årsoverskuddet som gaver til lokalsamfunnet.

Total egenkapital utgjorde NOK 12 370 millioner per 31. mars 2017 og besto av NOK 8 051 millioner i eierandelskapital, NOK 3 871 millioner i grunnfondskapital, NOK 400 millioner i hybridkapital og NOK 49 millioner i minoritetsinteresser. Det er viktig å merke seg at hybridkapital er en form for forpliktelse som oppstår som følge av utstedelse av verdipapirer som teller som egenkapital og dermed også myndighetspålagt kapital. Sistnevnte forklares nærmere i kapittel 17.

14.6 Driftsresultater

14.6.1 Definisjon av utvalgte regnskapslinjer fra resultatregnskapet

Netto renteinntekter:

Netto renteinntekter er forskjellen mellom totale renteinntekter generert av Bankens rentebærende eiendeler og totale rentekostnader generert av Bankens rentebærende forpliktelser.

Netto provisjons- og andre inntekter:

Netto provisjons- og andre inntekter er forskjellen mellom ikke-renteinntekter og -kostnader generert gjennom tilleggstjenester som Banken yter, for eksempel verdipapirhandel, betalingsoverføringer, eiendomsmegling, garantitjenester, forsikringstjenester, regnskapstjenester og leiefinansieringstjenester. Det er også verdt å merke seg at salgsprovisjonen fra lån overført til kredittforetak klassifiseres som nettoprovisjons- og andre inntekter

Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser:

Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser består av «verdiendring på renteinstrumenter», «verdiendring på derivater/sikring», «sum netto inntekter fra egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg», «netto inntekt fra valutahandel» og «netto inntekt fra eierinteresser». Det er verdt å merke seg at sistnevnte representerer inntekter fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet, for eksempel B10A og flere SpareBank 1 Gruppen-selskaper, som regnskapsføres i samsvar med egenkapitalmetoden (IFRS 10 og IFRS 11).

Personalkostnader:

Personalkostnader er alle utgifter i forbindelse med Bankens personale, herunder lønn, arbeidsgiveravgift, pensjonskostnader, sosiale kostnader, opplæring og andre frynsegoder.

Avskrivninger:

Avskrivninger er pengeverdien av den underliggende uthulingen av Bankens «bygninger, tomter og annen fast eiendom», «driftsløsøre, inventar og verktøy» og «immaterielle eiendeler».

Andre driftskostnader:

Andre driftskostnader er et paraplybegrep for andre kostnader generert av Bankens ordinære drift, for eksempel eksterne tjenester, databehandling, IT-maskinvare, IT-programvare og leie.

Tap på utlån og garantier:

Tap på lån og garantier består av nedskrevne lån (konstaterte tap), inngang på tidligere nedskrevne lån, tilbakeføring av gruppevis og individuelle avsetninger samt nye gruppevis og individuelle avsetninger.

Skattekostnad:

Skattekostnad er Bankens resultat før skatt multiplisert med relevant effektiv skattesats.

14.6.2 Tremånedersperiode avsluttet 31. mars 2017 sammenliknet med tremånedersperiode avsluttet 31. mars 2016

Mill. kroner	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		Δ	% endring
	2017	2016		

	(urevidert)	(urevidert)	(urevidert)	(urevidert)
Renteinntekter	787	472	315	66,7 %
Rentekostnader	322	176	146	83,0 %
Netto renteinntekter	464	297	167	56,2 %
Provisjonsinntekter	277	123	154	125,2 %
Provisjonskostnader	22	13	9	69,2 %
Andre driftsinntekter	53	50	3	6,0 %
Netto provisjons- og andre inntekter	308	160	148	92,5 %
Utbytte	9	0	9	–
Netto resultat fra eierinteresser	6	70	-64	-91,4 %
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	-14	-63	-77	–
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	0	7	-7	–
Sum netto inntekter	773	464	309	66,6 %
Personalkostnader	232	148	84	56,8 %
Avskrivninger	21	11	10	90,9 %
Andre driftskostnader	184	94	90	95,7 %
Sum driftskostnader før tap på utlån og garantier	437	253	184	72,7 %
Resultat før tap på utlån og garantier	335	211	124	58,8 %
Tap på utlån og garantier	-26	9	-35	-388,9 %
Resultat før skatt	361	202	159	78,7 %
Skattekostnad	88	33	55	166,7 %
Resultat for regnskapsperioden	274	169	105	62,1 %

Tabellen nedenfor viser bidraget fra datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet til Konsernets resultat etter skatt per, og for tremånedersperioden avsluttet, 31. mars 2017 og 2016:

Mill. kroner	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars			
	2017 (urevidert)	2016 (urevidert)	Δ (urevidert)	% endring (urevidert)
Resultat etter skatt i morbanken	190	158	32	20,3 %
Mottatt utbytte fra datterselskaper/ tilknyttede selskaper	-84	-80	-4	–
<i>Resultatandeler fra:</i>				
SpareBank 1 Gruppen AS	42	34	8	23,5 %
Bank 1 Oslo Akershus AS	119	23	96	417,4 %
SpareBank 1 Boligkreditt og Næringskreditt AS	-25	12	-37	-308,3 %
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	2	1	1	100,0 %
SpareBank1 Finans Østlandet AS	28	18	10	55,6 %
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	2	1	1	100,0 %
SpareBank 1 Kredittkort AS	2	3	-1	-33,3 %
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	-14	-3	-11	–
Øvrige TS/FKV	11	1	-23	-67,6 %
Resultat etter skatt for Konsernet	274	169	105	62,1 %

14.6.2.1 Netto renteinntekter

Mill. kroner	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars
--------------	---------------------------------------

	2017	2016	Δ	% endring
Renteinntekter				
Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	11	15	-4	-28,2 %
Renter av utlån til og fordringer på kunder	718	430	288	66,9 %
Renter av sertifikater og obligasjoner	53	24	29	121,1 %
Inntektsførte renter på nedskrevne utlån	5	7	2	49,3 %
Renteinntekter	787	472	314	66,6 %
Rentekostnader				
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	8	7	1	13,8 %
Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	163	97	66	68,1 %
Renter på utstedte verdipapirer	131	61	70	114,5 %
Renter på ansvarlig lånekapital	9	4	6	158,0 %
Avgifter til bankenes sikringsfond	10	6	4	68,8 %
Andre rentekostnader og liknende kostnader	0	1	0	-30,6 %
Sum rentekostnader	322	176	147	83,4 %
Sum netto renteinntekter	464	297	168	56,6 %

Netto renteinntekter utgjorde NOK 464 millioner i tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, sammenliknet med NOK 297 millioner i samme periode i 2016. Inklusive provisjonsinntekter fra lån og kreditter overført til deleide kredittforetak (inntektsføres som provisjoner) på totalt 69 (45) millioner kroner, ble samlet netto renteinntekter 540 (76) millioner kroner. Dette kan sammenliknes med henholdsvis NOK 336 millioner og NOK 40 millioner i perioden som ble avsluttet 31. mars 2016.

Utlånsmarginen i tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, herunder boliglån i kredittforetaket, utgjorde 2,17 prosent, sammenliknet med 2,44 prosent i samme periode i 2016. Innskuddsmarginen og netto rentemargin i tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2017, var henholdsvis 0,11 prosent og 2,29 prosent. I samme periode i 2016 var innskuddsmarginen og netto rentemargin henholdsvis 0,19 prosent og 2,63 prosent.

Økningen i netto renteinntekter skyldtes hovedsakelig konsolideringen av resultatene til B1OA. Dessuten bidro høy utlånsvekst og forbedringer i innskudds- og utlånsmarginer til bedriftskunder positivt til netto renteinntekter sammenliknet med tremånedersperioden som ble avsluttet 31. mars 2016. I samme periode bidro utlånsmarginer til personkunder negativt til endringen i netto renteinntekter.

14.6.2.2 Netto provisjons- og andre inntekter

Mill. kroner	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars			
	2017	2016	Δ	% endring
Provisjonsinntekter				
Garantiprovisjon	4	4	0	10,7 %
Verdipapiromsetning	5	2	3	122,6 %
Betalingsformidling	73	41	42	134,4 %
Liv- og forsikringsprodukter	43	22	22	100,0 %
Provisjon fra lån overført til kredittforetak	76	40	36	91,4 %
Provisjon fra eiendomsomsetning	71	20	51	259,4 %
Andre provisjonsinntekter	5	5	0	1,0 %
Sum provisjonsinntekter	277	123	154	125,2 %
Provisjonskostnader				
Betalingsformidling	12	5	7	132,6 %
Andre provisjonskostnader	11	7	3	41,1 %
Sum provisjonskostnader	22	13	10	77,8 %
Andre inntekter				
Driftsinntekter fast eiendom	1	1	0	5,3 %

Inntekt fra regnskapstjenester	46	45	1	1,5 %
Leieinntekter	0	0	0	–
Inntekt lønnskjøring	0	0	0	–
Gevinst anleggsmidler	1	0	1	–
Andre driftsinntekter	5	4	1	29,8 %
Sum andre driftsinntekter	53	50	3	7,0 %
Sum netto provisjons- og andre driftsinntekter	308	160	148	92,2 %

Netto provisjoner utgjorde NOK 255 millioner i første kvartal 2017, sammenliknet med NOK 110 millioner i samme periode i 2016. Økningen i provisjoner skyldtes hovedsakelig integreringen av B1OA, som gjerne har hatt en større andel av samlede inntekter som provisjonsinntekter. Provisjonsinntekter fra eiendomsomsetning steg fra NOK 20 millioner i første kvartal 2016 til NOK 71 millioner i samme kvartal i 2017. Provisjonsinntekter fra forsikring og produkter steg fra NOK 24 millioner til NOK 48 millioner i samme periode. Provisjonsinntekter fra betalingsformidling steg fra NOK 13 millioner i første kvartal 2016 til NOK 36 millioner i første kvartal 2017. I tillegg steg provisjoner fra lån overført til kredittforetak fra NOK 40 millioner til NOK 76 millioner, hvorav integreringen av B1OA bidro til en økning på NOK 38 millioner.

Andre driftsinntekter var NOK 53 millioner i første kvartal 2017, sammenliknet med NOK 50 millioner i samme kvartal i 2016. Sum andre driftsinntekter besto hovedsakelig av inntekter fra regnskapstjenester (88,3 %).

14.6.2.3 Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser

Mill. kroner	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars			
	2017	2016	Δ	% endring
Verdiendring på renteinstrumenter	-6	-78	73	–
Verdiendring på derivater/sikring	-23	13	-36	-281,9 %
Sum netto inntekter fra egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg	11	0	11	–
Netto inntekt fra eierinteresser	6	70	-64	-91,4 %
Netto inntekt fra valutahandel	10	3	7	233,3 %
Sum netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	0	7	-7	–

Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser var NOK 0 millioner i første kvartal 2017, sammenliknet med NOK 7 millioner i samme periode i 2016. Av dette utgjorde resultatet fra eierinteresser, hovedsakelig SpareBank 1 Gruppen AS og andre selskaper i Alliansen, NOK 6 millioner (sammenliknet med NOK 70 millioner i samme periode i 2016). Utbytte på NOK 9 millioner besto hovedsakelig av utbytte fra Totens Sparebank på NOK 9 millioner i første kvartal 2017, sammenliknet med NOK 0 millioner i første kvartal 2016.

Netto investeringsresultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser var NOK -14 millioner i første kvartal 2017, sammenliknet med NOK -63 millioner i samme periode i 2016.

Konsernets verdipapirgjeld, renteplasseringer, derivater og fastrenteprodukter til kunder vurderes for det vesentligste til virkelig verdi over resultatet etter IAS 39 og endringer i markedsverdi resultatføres.

I første kvartal gikk risikopremium for norskesenior verdipapirer ned. For en fem-års senior utstedelse i en norsk regionsparebank ble markedets kredittpåslag redusert fra indikativt 85 basispunkter ved inngangen av året til om lag 66 basispunkter ved utgangen av året. Alt annet like betyr det at relevant diskonteringsrente på allerede utstedte rentepapirer med fastsatte kuponger blir redusert, og dermed at nåverdien (kursen) øker. Kursoppgang på egen gjeld fører til et urealisert tap, mens kursoppgang på kjøpte rentepapirer fører til en urealisert gevinst.

Nettoeffekten for Banken av prisendringer for alle rentepapirer, herunder sikringstransaksjoner, var NOK -34 millioner i første kvartal 2017, hvorav nesten alt er urealiserte tap. Dette kan sammenliknes med NOK -72 millioner i samme periode i 2016. Verdiendringen for utstedte verdipapirer, herunder sikring, var NOK -66 millioner, sammenliknet med NOK -71 millioner i første kvartal 2016.

14.6.2.4 Personalkostnader

Mill. kroner	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		Δ	% endring
	2017	2016		
Personalkostnader				
Lønn	209	116	93	79,9 %
Arbeidsgiveravgift	35	16	19	117,1 %
Pensjonskostnader	-26	8	-34	-426,4 %
Sosiale kostnader	15	8	7	89,5 %
Sum personalkostnader	232	148	84	57,0 %
Antall ansatte				
Gjennomsnittlig antall ansatte	1 176	747	429	57,4 %
Antall årsverk per 31.12	1 134	739	395	53,5 %
Antall ansatte per 31.12	1 179	765	414	54,1 %

Personalkostnadene steg fra NOK 148 millioner i første kvartal 2016 til NOK 232 millioner i første kvartal 2017. Hovedgrunnen til økte personalkostnader var konsolideringen av B10A i regnskapet. Lønningene steg fra NOK 116 millioner i første kvartal 2016 til NOK 209 millioner i første kvartal 2017. Sosiale kostnader steg fra NOK 24 millioner til NOK 50 millioner i samme periode. Pensjonskostnader var minus NOK 26 millioner i første kvartal 2017, sammenliknet med NOK 8 millioner i første kvartal 2016.

B10A avsluttet sin ytelsespensjonsordning 1. januar 2017, og dette medførte en gevinst som reduserte driftskostnadene med NOK 53 millioner i første kvartal 2017. En ny beregning av pensjonskostnadene for 2016 førte til en kostnad på NOK 12 millioner i tidligere Sparebanken Hedmark. Videre påløp det i alt NOK 22 millioner i fusjonskostnader i første kvartal, hvorav NOK 11 millioner var knyttet til sluttvederlag.

14.6.2.5 Avskrivninger

Avskrivningene økte med NOK 10 millioner (81,9 prosent) fra NOK 11 millioner for kvartalet som ble avsluttet 31. mars 2016, til NOK 21 millioner for kvartalet som ble avsluttet 31. mars 2017. NOK 7 millioner av økningen kan tilskrives integreringen av B10A, mens resten skyldtes investering i anleggsmidler. Avskrivningene i 1. kvartal 2017 besto hovedsakelig av avskrivning av bygninger, tomter og annen fast eiendom samt driftsløsøre, inventar og verktøy i tråd med den underliggende avskrivningsplanen.

14.6.2.6 Andre driftskostnader

Andre driftskostnader økte med NOK 90 millioner (96,6 prosent) fra NOK 94 millioner for kvartalet som ble avsluttet 31. mars 2016, til NOK 184 millioner for kvartalet som ble avsluttet 31. mars 2017. NOK 84 millioner kan tilskrives konsolideringen av B10A. Økningen for øvrig skyldtes hovedsakelig kostnader knyttet til fusjonen. Driftskostnadene besto i hovedsak av IT-relaterte kostnader, eksterne tjenester, leie og markedsføring.

14.6.2.7 Tap på utlån og garantier

I første kvartal 2017 bokførte Konsernet netto tilbakeføringer av tap på utlån NOK 26 millioner. Dette kan sammenliknes med kostnader ved tap på utlån på NOK 9 millioner i samme periode i 2016. Tilbakeføringene skyldtes hovedsakelig en reduksjon på NOK 27 millioner i Konsernets nedskrivninger (sammenliknet med ingen endringer i samme kvartal i 2016).

For Tidligere Sparebanken Hedmark isolert sett utgjorde netto avsetninger til tap på utlån NOK -26 millioner, sammenliknet med NOK 4 millioner i første kvartal 2016. Av disse var NOK 1 million av tapene i personmarkedet, sammenliknet med NOK 3 millioner i første kvartal 2016. I bedriftsmarkedet var tapene på utlån negative (NOK -27 millioner), sammenliknet med tapskostnader på NOK 5 millioner i første kvartal 2016. I første kvartal 2016 ble NOK 4 millioner innregnet som inntekt i forbindelse med salg av en utlånsportefølje med bokførte tap. I

B10A var netto avsetninger til tap på utlån også negativ i første kvartal 2017, med netto inngang på tap på NOK 7 millioner.

14.6.2.8 Skattekostnad

Skattekostnaden var NOK 88 millioner for kvartalet som ble avsluttet 31. mars 2017, opp fra NOK 33 millioner for kvartalet som ble avsluttet 31. mars 2016, dvs. en økning på NOK 55 millioner. NOK 41 millioner kan henføres til konsolideringen av B10A. Økningen for øvrig skyldtes hovedsakelig et høyere overskudd før skatt for kvartalet som ble avsluttet 31. mars 2017.

14.6.3 År avsluttet 31. desember 2016 sammenliknet med år avsluttet 31. desember 2015

Mill. kroner	År avsluttet 31. desember		Δ (urevidert)	% endring (urevidert)
	2016 (revidert)	2015 (revidert)		
Renteinntekter	2 494	1 972	522	26,5 %
Rentekostnader	1 004	867	137	15,8 %
Netto renteinntekter	1 490	1 105	385	34,80 %
Provisjonsinntekter	830	514	316	61,5 %
Provisjonskostnader	71	53	18	34,0 %
Andre driftsinntekter	180	190	-10	-5,3 %
Netto provisjons- og andre inntekter	939	651	288	44,2 %
Utbytte	46	9	37	411,1 %
Netto resultat fra eierinteresser	236	301	-65	-21,6 %
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	-62	205	-267	-130,2 %
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	220	514	-294	-57,2 %
Sum netto inntekter	2 649	2 270	379	16,7 %
Personalkostnader	573	590	-17	-2,9 %
Avskrivninger	65	46	19	41,3 %
Andre driftskostnader	565	416	149	35,8 %
Sum driftskostnader før tap på utlån og garantier	1 203	1 052	151	14,4 %
Resultat før tap på utlån og garantier	1 446	1 220	226	18,5 %
Tap på utlån og garantier	75	56	19	33,9 %
Resultat før skatt	1 371	1 164	207	17,8 %
Skattekostnad	271	234	37	15,8 %
Resultat for regnskapsperioden	1 100	930	170	18,3 %

Tabellen nedenfor viser bidraget fra datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet til Konsernets resultat etter skatt per, og for årene avsluttet, 31. desember 2016 og 2015:

Mill. kroner	År avsluttet 31. desember		Δ (urevidert)	% endring (urevidert)
	2016 (revidert)	2015 (revidert)		
Resultat etter skatt i morbanken	964	796	168	21,1 %
Mottatt utbytte fra datterselskaper/ tilknyttede selskaper	-389	-259	-130	-
<i>Resultatandeler fra:</i>				
SpareBank 1 Gruppen AS	192	142	50	35,2 %
Bank 1 Oslo Akershus AS	250	100	150	150,0 %
SpareBank 1 Boligkreditt og Næringskreditt AS	-23	46	-69	-150,0 %
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	14	5	9	180,0 %

SpareBank1 Finans Østlandet AS	86	74	12	16,2 %
Sparebank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	2	11	-9	-81,8 %
SpareBank 1 Kredittkort AS	17	10	7	70,0 %
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	-25	0	-25	–
Øvrige TS/FKV	12	5	7	140,0 %
Resultat etter skatt for Konsernet	1 100	930	170	18,3 %

14.6.3.1 Netto renteinntekter

Mill. kroner	År avsluttet		Δ	% endring
	2016	2015		
31. desember				
Renteinntekter				
Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	65	68	-3	-4,4 %
Renter av utlån til og fordringer på kunder	2 287	1 796	491	27,3 %
Renter av sertifikater og obligasjoner	124	88	36	40,9 %
Inntektsførte renter på nedskrevne utlån	18	20	-2	-10,0 %
Renteinntekter	2 494	1 972	522	26,5 %
Rentekostnader				
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	43	31	12	38,7 %
Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	526	564	-38	-6,7 %
Renter på utstedte verdipapirer	379	232	147	63,4 %
Renter på ansvarlig lånekapital	25	15	10	66,7 %
Avgifter til bankenes sikringsfond	31	25	6	24,0 %
Andre rentekostnader og liknende kostnader	0	0	0	–
Sum rentekostnader	1 004	867	137	15,8 %
Sum netto renteinntekter	1 490	1 105	385	34,8 %

Netto renteinntekter utgjorde NOK 1 490 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2016, noe som tilsvarer en økning på 34,8 post. sammenliknet med året som ble avsluttet 31. desember 2015. Den store økningen i netto renteinntekter for året som ble avsluttet 31. desember 2016, skyldtes hovedsakelig et høyere utlånsvolum. Sistnevnte ble blant annet vesentlig påvirket av integreringen av B1OAs utestående lånemasse.

Det er også verdt å merke seg at Bankens netto renteinntekter som prosentandel av gjennomsnittlig forvaltningskapital var 1,8 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2016, sammenliknet med 2,1 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2015. Nedgangen skyldtes lavere utlånsmarginer tross noe høyere innskuddsmarginer. Den fallende utlånsmarginen skyldtes hovedsakelig integreringen av B1=A, som driver med lavere renter både fordi den utestående lånemassen heller mot privatkunder med boliglån, og fordi markedet i Oslo og Akershus kjennetegnes av høy konkurranse.

14.6.3.2 Netto provisjons- og andre inntekter

Mill. kroner	År avsluttet 31. desember			
	2016	2015	Δ	% endring
Provisjonsinntekter				
Garantiprovisjon	18	16	2	12,5 %
Verdipapiromsetning	11	7	4	57,1 %
Betalingsformidling	238	132	106	80,3 %
Liv- og forsikringsprodukter	129	81	48	59,3 %
Provisjon fra lån overført til kredittforetak	225	188	37	19,7 %
Provisjon fra eiendomsomsetning	198	80	118	147,5 %
Andre provisjonsinntekter	12	10	2	20,0 %
Sum provisjonsinntekter	830	514	316	61,5 %
Provisjonskostnader				
Betalingsformidling	36	21	15	71,4 %

Andre provisjonskostnader	34	32	2	6,3 %
Sum provisjonskostnader	71	53	18	34,0 %
Netto provisjonsinntekter	759	461	298	64,6 %
Andre inntekter				
Driftsinntekter fast eiendom	6	5	1	20,0 %
Inntekt fra regnskapstjenester	159	164	-5	-3,0 %
Leieinntekter	0	1	-1	–
Inntekt lønnskjøring	4	7	-3	-42,9 %
Gevinst anleggsmidler	0	10	-10	–
Andre driftsinntekter	10	5	5	100,0 %
Sum andre driftsinntekter	180	190	-10	-5,3 %
Sum netto provisjons- og andre driftsinntekter	939	651	288	44,2 %

Netto provisjoner utgjorde NOK 759 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2016, en økning på 64,6 prosent sammenliknet med året som ble avsluttet 31. desember 2015. Økningen kommer hovedsakelig som følge av integreringen av B1OA. Netto provisjoner skrev seg fra betalingsformidling, forsikringstjenester, provisjon fra lån overført til kredittforetak og provisjon fra eiendomsomsetning. Det er verdt å merke seg at provisjon fra lån overført til kredittforetak utgjorde 27,1 prosent av samlede provisjonsinntekter for året som ble avsluttet 31. desember.

Andre driftsinntekter var NOK 180 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2016, noe som representerte en nedgang med NOK 10 millioner sammenliknet med året som ble avsluttet 31. desember 2015. Sum andre driftsinntekter besto hovedsakelig av inntekter fra regnskapstjenester (88,3 %).

14.6.3.3 Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser

Mill. kroner	År avsluttet 31. desember		Δ	% endring
	2016	2015		
Verdiendring på renteinstrumenter	57	234	-177	-75,6 %
Verdiendring på derivater/sikring	-171	-41	-130	–
Sum netto inntekter fra egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg	75	8	67	837,5 %
Netto inntekt fra eierinteresser	236	301	-65	-21,6 %
Netto inntekt fra valutahandel	24	12	12	100,0 %
Sum netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	220	514	-294	-57,2 %

Bankens samlede netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser falt med NOK 294 millioner, eller -75,6 prosent, fra NOK 514 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2015, til NOK 220 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2016. Nedgangen kan tilskrives svingninger i forskjellige markedskrefter som obligasjonsmarginer, kredittmarginer, swaprenter og fastrenter, til svingninger i resultatandelen fra eierinteresser, til en engangsbetaling fra VISA Norge FLI, til et foreløpig etter oppgjør fra salget av Nets Holding ASA i forbindelse med dette selskapets salg av aksjer i VISA Europe Ltd. samt oppkjøpet av B1OA.

14.6.3.4 Personalkostnader

Mill. kroner	År avsluttet 31. desember		Δ	% endring
	2016	2015		
Personalkostnader				
Lønn	646	440	206	46,8 %
Arbeidsgiveravgift	110	67	43	64,2 %
Pensjonskostnader	-215	54	-269	–
Sosiale kostnader	32	30	2	6,7 %
Sum personalkostnader	573	590	-17	-2,9 %
Antall ansatte				

Gjennomsnittlig antall ansatte	986	735	251	34,1 %
Antall årsverk per 31.12	1 173	728	445	61,1 %
Antall ansatte per 31.12	1 209	762	447	58,7 %

Personalkostnader for året avsluttet 31. desember 2016 beløp seg til NOK 573 millioner. Hovedforklaring til reduksjonen i personalkostnader var avviklingen av Bankens ytelsespensjonsordning med virkning fra 1. juli 2016 som medførte en engangs inntektsføring på NOK 271 millioner.

Økningen i lønnskostnader kommer som følge av integreringen av B1OA. Ved utgangen av 2016, etter konsolideringen, var det 1 173 årsverk i Banken, en økning på 445 sammenliknet med nivået på 728 i 2015.

14.6.3.5 Avskrivninger

Avskrivningene økte med NOK 19 millioner (41,3 prosent) fra NOK 46 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2015, til NOK 65 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2016. Økningen kommer hovedsakelig som følge av integreringen av B1OA. Avskrivningene i 2016 besto hovedsakelig av avskrivning av bygninger, tomter og annen fast eiendom samt driftsløsøre, inventar og verktøy i tråd med den underliggende avskrivningsplanen.

14.6.3.6 Andre driftskostnader

Andre driftskostnader økte med 36 prosent og utgjorde NOK 565 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2016. Økningen kommer hovedsakelig som følge av konsolideringen av B1OA. Driftskostnadene besto i hovedsak av IT-relaterte kostnader, eksterne tjenester, leie og markedsføring.

14.6.3.7 Tap på utlån og garantier

Tapene var fortsatt lave for året som ble avsluttet 31. desember 2016 og utgjorde et komfortabelt nivå på NOK 75 millioner. Sammenliknet med året som ble avsluttet 31. desember 2015, økte det med NOK 19 millioner, men økningen representerer en naturlig konsekvens av det høyere utlånsvolumet i 2016 på grunn av integreringen av B1OAs utestående lånemasse.

For året som ble avsluttet 31. desember 2016 besto tapene av NOK 29 millioner i nye nedskrivninger, NOK 78 millioner i konstaterte tap og NOK 33 millioner i inngang på tidligere nedskrevne lån.

14.6.3.8 Skattekostnad

Banken betalte NOK 271 millioner i skatt i året som ble avsluttet 31. desember 2016, opp fra NOK 234 millioner i året som ble avsluttet 31. desember 2015, dvs. en endring på NOK 37 millioner. Denne økningen skyldtes primært et forhøyet resultat før skatt for året som ble avsluttet 31. desember 2016 (17,8 prosent), noe som kan henføres til integreringen av B1OA.

Bankens anvendte skattesats har vært 25 prosent siden 2015, men den effektive skattesatsen har vært rundt 20 prosent i samme periode. Den effektive skattesatsen har vært lavere enn den anvendte skattesatsen hovedsakelig fordi enkelte regnskapslinjer behandles med vesentlig lavere skattesats. Eksempelvis brukes det en skatteprosent på 0,75 % på utbytte og gevinster som mottas ved aksjesalg.

14.6.4 År avsluttet 31. desember 2015 sammenliknet med år avsluttet 31. desember 2014

Mill. kroner	År avsluttet 31. desember		Δ (urevidert)	% endring (urevidert)
	2015 (revidert)	2014 (revidert)		
Renteinntekter	1 972	2 101	-129	-6,1 %
Rentekostnader	867	1 058	-191	-18,1 %
Netto renteinntekter	1 105	1 043	62	5,9 %
Provisjonsinntekter	514	575	-61	-10,6 %
Provisjonskostnader	53	50	3	6,0 %

Andre driftsinntekter	190	138	52	37,7 %
Netto provisjons- og andre inntekter	651	663	-12	-1,8 %
Utbytte	9	13	-4	-30,8 %
Netto resultat fra eierinteresser	301	394	-93	-23,6 %
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	205	166	39	23,5 %
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	514	572	-58	-10,1 %
Sum netto inntekter	2 270	2 279	-9	-0,4 %
Personalkostnader	590	543	47	8,7 %
Avskrivninger	46	41	5	12,2 %
Andre driftskostnader	416	397	19	4,8 %
Sum driftskostnader før tap på utlån og garantier	1 052	981	71	7,2 %
Resultat før tap på utlån og garantier	1 218	1 298	-80	-6,2 %
Tap på utlån og garantier	56	66	-10	-15,2 %
Resultat før skatt	1 162	1 232	-70	-5,7 %
Skattekostnad	233	192	41	21,4 %
Resultat for regnskapsperioden	930	1 040	-110	-10,6 %

Tabellen nedenfor viser bidraget fra datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet til Konsernets resultat etter skatt per, og for årene avsluttet, 31. desember 2015 og 2014:

Mill. kroner	År avsluttet 31. desember			
	2015 (revidert)	2014 (revidert)	Δ (urevidert)	% endring (urevidert)
Resultat etter skatt i morbanken	796	676	120	17,8 %
Mottatt utbytte fra datterselskaper/ tilknyttede selskaper	-259	-135	-124	91,9 %
<i>Resultatandeler fra:</i>				
SpareBank 1 Gruppen AS	142	202	-60	-29,7 %
Bank 1 Oslo Akershus AS	100	183	-83	-45,4 %
SpareBank 1 Boligkreditt og Næringskreditt AS	46	24	22	91,7 %
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	5	8	-3	-37,5 %
SpareBank1 Finans Østlandet AS	74	73	1	1,4 %
Sparebank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	11	4	7	175,0 %
SpareBank 1 Kredittkort AS	10	0	10	–
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	0	0	0	–
Øvrige TS/FKV	5	5	0	0,0 %
Resultat etter skatt for Konsernet	930	1 040	-110	-10,6 %

14.6.4.1 Netto renteinntekter

Mill. kroner	År avsluttet 31. desember			
	2015	2014	Δ	% endring
Renteinntekter				
Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	68	70	-2	-2,9 %
Renter av utlån til og fordringer på kunder	1 796	1 902	-106	-5,6 %
Renter av sertifikater og obligasjoner	88	104	-16	-15,4 %
Inntektsførte renter på nedskrevne utlån	20	25	-5	-20,0 %
Renteinntekter	1 972	2 101	-129	-6,1 %
Rentekostnader				
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	31	36	-5	-13,9 %
Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	564	759	-195	-25,7 %

Renter på utstedte verdipapirer	232	220	12	5,5 %
Renter på ansvarlig lånekapital	15	18	-3	-16,7 %
Avgifter til bankenes sikringsfond	25	21	4	19,0 %
Andre rentekostnader og liknende kostnader	0	5	-5	–
Sum rentekostnader	867	1 058	-191	-18,1 %
Sum netto renteinntekter	1 105	1 043	62	5,9 %

Totale netto renteinntekter var NOK 1 105 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2015. Dette representerer en økning på 5,9 % sammenliknet med året avsluttet 31. desember 2014. Bevegelsen skyldtes hovedsakelig en økt utestående lånemasse sammen med reduserte netto renteinntekter som prosentandel av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Bankens gjennomsnittlige utlån til kunder steg med 9,2 prosent i året som ble avsluttet 31. desember 2015, og netto renteinntekter som prosentandel av gjennomsnittlig forvaltningskapital var 2,08 prosent sammenliknet med 2,14 prosent i året som ble avsluttet 31. desember 2014. Banken opplevde marginpress i sin utlånsvirksomhet, men dette ble delvis utliknet av høyere marginer i innskuddsvirksomheten.

14.6.4.2 Netto provisjons- og andre inntekter

Mill. kroner	År avsluttet 31. desember		Δ	% endring
	2015	2014		
Provisjonsinntekter				
Garantiprovisjon	16	13	3	23,1 %
Verdipapiromsetning	7	6	1	16,7 %
Betalingsformidling	132	163	-31	-19,0 %
Liv- og forsikringsprodukter	81	75	6	8,0 %
Provisjon fra lån overført til kredittforetak	188	228	-40	-17,5 %
Provisjon fra eiendomsomsetning	80	79	1	1,3 %
Andre provisjonsinntekter	10	11	-1	-9,1 %
Sum provisjonsinntekter	514	575	-61	-10,6 %
Provisjonskostnader				
Betalingsformidling	21	23	-2	-8,7 %
Andre provisjonskostnader	32	27	5	18,5 %
Sum provisjonskostnader	53	50	3	6,0 %
Netto provisjonsinntekter	461	525	-64	-12,2 %
Andre inntekter				
Driftsinntekter fast eiendom	5	2	3	150,0 %
Inntekt fra regnskapstjenester	164	127	37	29,1 %
Leieinntekter	1	1	0	0,0 %
Inntekt lønnskjøring	7	5	2	40,0 %
Gevinst anleggsmidler	10	0	10	–
Andre driftsinntekter	5	3	2	66,7 %
Sum andre driftsinntekter	190	138	52	37,7 %
Sum netto provisjons- og andre driftsinntekter	651	663	-12	-1,8 %

Netto provisjoner gikk ned med NOK 64 millioner, fra NOK 525 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2014, til NOK 461 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2015. Dette skyldtes hovedsakelig et fall på NOK 40 millioner i provisjoner fra lån overført til kredittforetak på grunn av reduserte marginer samt et fall på NOK 31 millioner i betalingsformidling på grunn av innretningen av ekstraordinære inntektsposter i SpareBank 1 Kredittkort AS.

Andre driftsinntekter økte med NOK 52 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2015, med en utgående saldo på NOK 190 millioner. Dette skyldtes hovedsakelig en 29,1 prosent økning i inntekter fra regnskapstjenester, noe som kan tilskrives høyere turnover i SpareBank 1 Regnskapshuset AS.

14.6.4.3 Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser

Mill. kroner	År avsluttet 31. desember		Δ	% endring
	2015	2014		
Verdiendring på renteinstrumenter	234	-132	366	–
Verdiendring på derivater/sikring	-41	130	-171	-131,5 %
Sum netto inntekter fra egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg	8	170	-162	-95,3 %
Netto inntekt fra eierinteresser	301	394	-93	-23,6 %
Netto inntekt fra valutahandel	12	10	2	20,0 %
Sum netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	514	572	-58	-10,1 %

Bankens samlede netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser falt med NOK 58 millioner, eller -10,1 prosent, fra NOK 572 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2014, til NOK 514 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2015. Nedgangen kan tilskrives svingninger i forskjellige markedskrefter som obligasjonsmarginer, kredittmarginer, swaprenter og fastrenter, til svingninger i resultatandelen fra eierinteresser, til en tilbakeføring av tidligere innregnede, urealiserte endringer samt et engangssalg av aksjer i betalingssystemsselskapet Nets Holding ASA.

14.6.4.4 Personalkostnader

Mill. kroner	År avsluttet 31. desember		Δ	% endring
	2015	2014		
Personalkostnader				
Lønn	440	397	43	10,8 %
Arbeidsgiveravgift	67	58	9	15,5 %
Pensjonskostnader (note 24)	54	54	0	0,0 %
Sosiale kostnader	30	34	-4	-11,8 %
Sum personalkostnader	590	543	47	8,7 %
Antall ansatte				
Gjennomsnittlig antall ansatte	735	715	20	2,8 %
Antall årsverk per 31.12	728	673	55	8,2 %
Antall ansatte per 31.12	762	707	55	7,8 %

Konsernets samlede personalkostnader var NOK 590 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2015, en økning på 8,7 prosent sammenliknet med året som ble avsluttet 31. desember 2014. Dette kommer hovedsakelig som følge av økte bemanningsnivåer i datterselskapene og ordinær lønnsvekst. Antall årsverk i Konsernet økte med 55, fra 673 årsverk per 31. desember 2014 til 728 årsverk per 31. desember 2015.

14.6.4.5 Avskrivninger

Avskrivningene utgjorde NOK 41 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2014, og NOK 46 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2015, en økning på 12,2 prosent. Avskrivningene for året som ble avsluttet 31. desember 2015, besto hovedsakelig av avskrivning av bygninger, tomter og annen fast eiendom samt driftsløsøre, inventar og verktøy i tråd med den underliggende avskrivningsplanen.

14.6.4.6 Andre driftskostnader

Andre driftskostnader økte med 4.8 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2016, og utgjorde NOK 416 millioner ved utgangen av året. Driftskostnadene besto i hovedsak av IT-relaterte kostnader, eksterne tjenester, leie og markedsføring.

14.6.4.7 Tap på utlån og garantier

Samlede tap på utlån utgjorde NOK 56 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2015, en nedgang på NOK 10 millioner sammenliknet med året som ble avsluttet 31. desember 2014. Reduksjonen kan forklares med lavere nye nedskrivninger sammen med lavere konstaterte tap.

For året som ble avsluttet 31. desember 2015, besto tapene av NOK 9 millioner i nye nedskrivninger, NOK 57 millioner i konstaterte tap og NOK 9 millioner i inngang på tidligere nedskrevne lån.

14.6.4.8 Skattekostnad

Banken betalte NOK 233 millioner i skatt for året som ble avsluttet 31. desember 2015, opp fra NOK 192 millioner for året som ble avsluttet 31. desember 2014, dvs. en endring på NOK 41 millioner. Endringen skyldtes hovedsakelig at Banken hadde forskjellige effektive skattesatser for de to sammenliknede periodene.

Banken anvendte selskapsskattesats var 27 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2014, og 25 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2015. Den effektive skattesatsen var imidlertid 16 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2014, og 20 prosent for året som ble avsluttet 31. desember 2015. Den effektive skattesatsen for året som ble avsluttet 31. desember 2014, var i vesentlig grad påvirket av en gevinst på salget av aksjer i Nets Holding ASA på NOK 158 millioner, som skatlegges til en sats på bare ca. 0,75 prosent.

14.7 Likviditet og kapitalressurser

14.7.1 Finansiering

Konsernet er opptatt av å opprettholde en diversifisert og stabil finansiering, og har tre hovedkilder til finansiering foruten egenkapital.

1. Den største og viktigste finansieringskilden er innskudd.
2. En annen viktig finansieringskilde er markedsfinansiering holdt på Konsernets egen balanse, som hovedsakelig har bestått av senior finansiering utstedt i det norske markedet, men Konsernet opprettet også et EMTN-program i 2016 som muliggjør finansiering i fremmed valuta.
3. Dessuten har Konsernet eierinteresser i SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. Disse selskapene muliggjør rimelig finansiering ved å benytte markedet for obligasjoner med fortrinnsrett gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF).

14.7.1.1 Innskuddsfinansiering

Følgende tabell viser Konsernets innskudd (herunder inndeling etter forfallstype, rentetype og størrelse), innskuddsprosent og gjennomsnittlig innskuddsparing:

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Innskudd fra og gjeld til kunder	62 782	33 675	63 070	33 458	31 070
Vekst (%)	86,4 %	8,4 %	88,5 %	7,7 %	3,2 %
Forfallstype					
På forespørsel	53 123	30 975	53 396	31 570	31 021
Avtalte forfallsdatoer	9 659	2 700	9 674	1 888	49
På forespørsel (%)	84,6 %	92,0 %	84,7 %	94,4 %	99,8 %
Avtalte forfallsdatoer (%)	15,4 %	8,0 %	15,3 %	5,6 %	0,2 %
Rentetype					
Flytende rente	59	33 445	59 785	33 316	31 033
Faste rente	3 389	230	3 285	142	37
Flytende rente (%)	94,6 %	99,3 %	94,8 %	99,6 %	99,9 %
Fast rente (%)	5,4 %	0,68 %	5,21 %	0,42 %	0,12 %
Størrelse					
NOK 0–2 m	4 189	24 169	39 669	24 091	22 388
NOK 2–8 m	4 367	2 284	4 075	2 263	1 962
> NOK 8 m	18 227	7 221	19 325	7 104	6 720

NOK 0–2 m (%)	64,0 %	71,8 %	62,9 %	72,0 %	72,1 %
NOK 2–8 m (%)	7,0 %	6,8 %	6,5 %	6,8 %	6,3 %
> NOK 8 m (%)	29,0 %	21,4 %	30,6 %	21,2 %	21,6 %
Innskuddsprosent					
Ekskl. lån overført til kredittforetak (%)	73,9 %	76,0 %	76,0 %	76,4 %	77,8 %
Inkl. lån overført til kredittforetak (%)	51,6 %	54,2 %	52,8 %	54,7 %	57,5 %
Gjennomsnittlige renter					
Gjennomsnittlig styringsrente (%)	0,50 %	0,72 %	0,55 %	1,05 %	1,49 %
Gjennomsnittlig nominell 3-måneders NIBOR (%)	1,02 %	1,09 %	1,07 %	1,29 %	1,70 %
Margin på innskudd fra kunder (basispunkter)	10	17	16	-24	-54

Innskudd er Konsernets viktigste finansieringskilde, siden de regnes som stabil og langsiktig finansiering. Små innskudd fra privatpersoner og SMB-er har historisk sett vært de mest stabile innskuddene, og Konsernet har hatt en ambisjon om at disse innskuddene skal utgjøre brorparten av de totale innskuddene. Andelen små innskudd av samlede innskudd har holdt seg på rundt 80 prosent de siste årene. Gjennom oppkjøpet av B10A har Konsernet fått adgang til innskudd fra LO. Disse innskuddene er relativt store, men en høy andel av dem har avtalte forfallsdatoer og representerer således stabile innskudd for Konsernet. Inngangen av disse innskuddene har ført til en situasjon der andelen små innskudd har falt til ca. 70 prosent av samlede innskudd.

Totalt sett har Konsernet som mål å holde brutto innskuddsprosent over 70 prosent, mens netto innskuddsprosent (herunder lån overført til kredittforetak) bør være over 50 prosent. Konsernets innskuddsprosent har falt noe de siste årene og ligger nå nærmere ovennevnte målnivåer.

14.7.1.2 Markedsfinansiering og ansvarlig lånekapital

Konsernets markedsfinansiering holdt på egen balanse har i hovedsak bestått av senior obligasjoner utstedt i det norske markedet. I dette markedet har Konsernet som mål å bruke forskjellige investorgrupper til å skaffe seg en diversifisert og stabil finansieringskilde. Forskjellige investorgrupper har forskjellige behov for løpetidsprofiler, og Konsernet kan derfor utnytte hele rentekurven.

Gjennom opprettelsen av EMTM (euro medium term note) i 2016 har Konsernet fått adgang til det europeiske obligasjonsmarkedet for utstedelse av lån for privat plassering. Konsernet utstedte sine første lån i dette markedet i november 2016, og målet er at ca. 20 prosent av Konsernets finansiering overtid vil være i fremmed valuta. Hovedgrunnen til dette er å skape ytterligere diversifisering i utlånsporteføljen.

For å oppnå stabilitet og opprettholde et langsiktig perspektiv for markedsfinansieringen har Konsernet etablert visse grenser om understøtter strategien. I henhold til denne har Konsernet satt en lavere grense på tre år for gjennomsnittlig restløpetid på alle lån. Konsernet har også satt begrensninger på andel samlet utestående gjeld som forfaller innenfor en 12-månedersperiode,

Følgende tabell viser Konsernets totale markedsfinansiering, herunder inndeling etter type, gjennomsnittlig løpetid og gjennomsnittssatser.

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet		År avsluttet		
	31. mars		31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Sum markedsfinansiering	25 104	13 093	24 017	12 429	9 524
Vekst (%)	91,7 %	25,1 %	93,2 %	30,5 %	4,3 %
Fordelt på type					
Lån fra finansinstitusjoner	1 150	1 215	1 215	615	615
Låneopptak EUR	458	0	458	0	0
Låneopptak NOK	21 897	11 378	20 747	11 314	8 410
Ansvarlig lånekapital	1 200	500	1 200	500	500
Hybridkapital	400	0	400	0	0
Lån fra finansinstitusjoner (%)	4,6 %	9,3 %	5,1 %	4,9 %	6,5 %

Låneopptak EUR (%)	1,8 %	0,0 %	1,9 %	0,0 %	0,0 %
Låneopptak NOK (%)	87,2 %	86,9 %	86,4 %	91,0 %	88,3 %
Ansvarlig lånekapital (%)	4,8 %	3,8 %	5,0 %	4,0 %	5,2 %
Hybridkapital (%)	1,6 %	0,0 %	1,7 %	0,0 %	0,0 %
Gjennomsnittlig løpetid	3,2	3,3	3,1	3,3	3,6
Gjennomsnittlige renter					
Gjennomsnittlig styringsrente (%)	0,50 %	0,72 %	0,55 %	1,05 %	1,49 %
Gjennomsnittlig nominell 3-måneders NIBOR (%)	1,02 %	1,09 %	1,07 %	1,29 %	1,70 %
Spread på lån fra finansinstitusjoner (basispunkter)	62	53	60	24	24
Spread på låneopptak EUR (basispunkter)	92	–	92	–	–
Spread på låneopptak NOK (basispunkter)	91	80	92	80	80
Spread på ansvarlig lånekapital (basispunkter)	195	175	195	175	175
Spread på hybridkapital (basispunkter)	328	–	328	–	–

Tabellen nedenfor viser forfallsprofilen for Konsernets markedsfinansiering:

Mill. kroner		Obligasjons-	Obligasjons-	Ansvarlig	Hybrid-	
Sum markeds-	Lån fra	utstedelser	utstedelser	lånekapital	kapital	Totalt
finansiering per 31.03.2017	banker	NOK	EUR			
2017		1 812				1 812
2018		4 103		1 000		5 103
2019		3 962		200	400	4 562
2020		4 450				4 450
2021	600	4 000	458			5 058
2022		2 400				2 400
2023		900				900
2024						
2025						
2026	550	270				820
Totalt	1 150	21 897	458	1 200	400	25 104

Følgende gir en oversikt over Konsernets markedsfinansiering, herunder beløp ved utstedelse, beløp egenbeholdning, beløp utestående og forfallsdato.

ISIN	Beløp ved utstedelse	Beløp egenbeholdning	Beløp utestående	Forfalls- dato
Lån fra finansinstitusjoner per 31.03.2017				
Lånefasilitet fra Nordic Investment Bank (NIB)	600	0	600	10/09/2021
Lån fra ikke offentliggjort finansinstitusjon	550	0	550	30.08.2026
Totalt	1 150	0	1 150	
Låneopptak NOK per 31.03.2017				
NO0010626005	520	80	600	18.04.2017
NO0010709363	339	161	500	15.06.2017
NO0010746811	101	0	101	29.09.2017
NO0010642135	286	214	500	16.10.2017
NO0010561574	566	0	566	18.12.2017
NO0010636582	408	92	500	20.02.2018
NO0010669765	750	0	750	05.03.2018
NO0010712854	500	0	500	11.04.2018
NO0010441553	204	96	300	20.06.2018
NO0010741614	500	0	500	02.07.2018
NO0010656598	650	0	650	29.08.2018
NO0010584725	550	0	550	07.09.2018

NO0010703572	541	110	650	04.12.2018
NO0010678642	262	188	450	04.02.2019
NO0010670136	750	0	750	13.02.2019
NO0010692957	400	0	400	05.04.2019
NO0010743073	750	0	750	14.06.2019
NO0010722598	650	0	650	30.10.2019
NO0010679723	750	0	750	22.11.2019
NO0010698046	400	0	400	13.12.2019
NO0010755606	350	0	350	14.02.2020
NO0010255730	300	0	300	02.03.2020
NO0010732274	900	0	900	16.04.2020
NO0010575897	750	0	750	11.06.2020
NO0010741937	600	0	600	05.08.2020
NO0010735723	200	0	200	01.09.2020
NO0010716194	600	0	600	01.10.2020
NO0010747611	750	0	750	21.10.2020
NO0010730427	500	0	500	05.02.2021
NO0010731136	1 000	0	1 000	19.02.2021
NO0010767833	750	0	750	16.04.2021
NO0010737000	750	0	750	28.06.2021
NO0010740004	1 000	0	1 000	17.08.2021
NO0010674450	350	0	350	04.04.2022
NO0010782063	1 200	0	1 200	16.06.2022
NO0010778913	600	0	600	03.11.2022
NO0010694466	250	0	250	18.11.2022
NO0010790298	500	0	500	04.04.2023
NO0010695067	400	0	400	25.10.2023
NO0010758105	270	0	270	26.02.2026
Totalt	21 897	941	22 837	
Låneopptak EUR per 31.03.2017				
XS1511807015	458	0	458	03.11.2021
Totalt	458	0	458	
Ansvarlig lånekapital per 31.03.2017				
NO0010673957	200	0	200	22.03.2018
NO0010682230	500	0	500	13.06.2018
NO0010687445	300	0	300	12.09.2018
Totalt	1 000	0	1 000	
Hybridkapital per 31.03.2017				
NO0010705585	200	0	200	18.03.2019
NO0010724826	400	0	400	10.12.2019
Totalt	600	0	600	
Sum	25 104	941	26 045	

Per 31. mars 2017 var Konsernets markedsfinansiering på i alt NOK 25,1 milliarder (nominelle beløp). Gjennomsnittlig tid til forfall per 31. mars 2017 var 3,1 år. Alle utestående lån og obligasjoner skal betales tilbake ved avtalt forfallsdato i bytte mot betaling av et beløp til pålydende verdi.

Konsernet er en av de regionsparebankene som får den meste konkurransedyktige prisingen (dvs. de laveste rentene) på sin finansiering i det norske markedet på grunn av sin lange historie med sterk soliditet og lave tap på utlån. Konsernets volum av utestående gjeld i det norske markedet har også, frem til oppkjøpet av B10A, vært relativt lavt. Etter oppkjøpet er Konsernet nå blant de største utstederne i det norske markedet.

Representantskapet vedtok 31. mars 2017 å gi styret i Banken fullmakt til å øke Bankens ansvarlige kapital med inntil 1 000 000 000 kroner. Fullmakten gjelder i ett år fram til 30.03.2018.

14.7.1.3 Obligasjoner med fortrinnsrett

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Lån overført til kredittforetak	36 800	17 849	36 505	17 360	15 994
Andel brutto utestående utlånsmasse overført (%)	30,2%	28,7%	30,6%	28,4%	28,6%

Foruten senior finansiering bruker Konsernet SpareBank 1 Boligkreditt AS («**SPABOL**») og SpareBank 1 Næringskreditt AS («**SPACOM**») for å få adgang til markedet for obligasjoner med fortrinnsrett. Per 31. mars 2017 hadde Konsernet overført NOK 36,8 milliarder til kredittforetakene. Bruk av obligasjoner med fortrinnsrett sikrer bedre diversifisering og tilgang til billigere finansiering for Konsernet.

Konsernet, sammen med de andre bankene i Alliansen, er medeier i SPABOL. SPABOL utsteder obligasjoner med fortrinnsrett hovedsakelig i NOK, EUR og USD. Obligasjonene med fortrinnsrett er sikret av en sikkerhetsmasse som består av boliglån av høy kvalitet til enkeltfamilier samt likvide eiendeler. Per 31. desember 2016 var Konsernets eierinteresse i SPABOL 20,25 %. Konsernet er også medeier i SPACOM, som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett sikret av en sikkerhetsmasse som består av lån på næringseiendom (kontorer, hoteller, logistikknett og butikker) samt visse typer boliglån. Per 31. desember var Konsernets eierinteresse i SPACOM 5,05 %.

Alle boliglån med en belåningsgrad under 75 % kan brukes som sikkerhet for utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Samme regel gjelder for lån til bedrifter (lån på næringseiendommer som kontorer, hoteller, logistikknett og butikker), men med en øvre belåningsgradsgrense på 60 %. Lån som oppfyller kriteriene for overføring, legges til i en såkalt webklient der Konsernets økonomi- og finansavdeling kan velge lån for overføring til kredittinstitusjonene. Når kvalifiserte lån overføres til kredittforetakene, overføres oppgjøret for lånene deretter tilbake til Konsernet neste virkedag. Kredittforetakene betaler lånenes pålydende verdi.

Straks lånet er overført, eier kredittforetaket risikoen for lånet, men eierskapet til kunden ligger fortsatt hos Konsernet. Kredittforetaket mottar renter fra kunden, som deretter motregnes mot finansieringskostnaden. Konsernet mottar månedlig provisjon fra kredittforetaket.

Konsernets saldo av lån overført til kredittforetak skal begrenses under hensyn både til Konsernets egen kredittvurdering og generelle risikovurderinger. Generelt følger Konsernet en konservativ politikk og skal ikke skille seg vesentlig fra andre bankers bruk av kredittforetak som finansieringskilde. Når det gjelder andelen boliglån som kan overføres til SPABOL, har Konsernet satt en øvre grense på 45 prosent. Per 31. desember 2016 var andelen boliglån overført til kredittforetak 40,0 prosent. Volumet lån på næringseiendom som overføres til SPACOM, er så lite at det ikke er satt noen øvre grense.

Et fall i boligprisene vil føre til en økning i belåningsgraden på boliglån. Det betyr at Konsernets beholdning av boliglån på balansen som oppfyller kravene til overføring til SPABOL, vil minke. Dessuten er det mulig at visse lån som brukes som sikkerhet i utestående obligasjoner med fortrinnsrett, ikke lenger oppfyller kravene. For å sikre at kredittforetaket alltid har tilgang til ytterligere sikkerhet i form av boliglån selv i et marked med fallende boligpriser, har Konsernet fastsatt en nedre grense for beholdningen av boliglån som oppfyller kravene til overføring til SPABOL. Beholdningsreserven bør alltid være stor nok til at Konsernet tåler 30 prosent fall i boligprisene uten SPABOL.

14.7.1.4 Egenkapital

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Egenkapital	12 370	8 995	12 107	8 718	7 624
Vekst (%)	37,5 %	14,0 %	38,9 %	14,3 %	13,5 %
Egenkapitalbevisprosent (%)	67,3 %	59,8 %	67,3 %	59,8 %	–

Foruten innskudd og gjeld finansieres Konsernets eiendeler også av egenkapital. Frem til omdanningen av 60 prosent av Konsernets grunnfondskapital til eierandelskapital hadde egenkapitalfinansieringen av Konsernets eiendeler i teorien vært begrenset av Konsernets evne til å øke sin inntjening.

Omdanningen av en del av Konsernets egenkapital betydde at Konsernet kunne få adgang til egenkapital fra eksterne kilder. Ved behov kan tilbudet gi Konsernet adgang til egenkapital fra en større gruppe egenkapitalinvestorer. I praksis har Konsernet alltid vært og er fortsatt vel kapitalisert (mer om Konsernets kapitalgrunnlag i punkt 14.9).

I punkt 14.5.2.3 beskrives nylige endringer i Konsernets egenkapital.

14.7.2 Likviditet

Konsernets mål er å ha en lav likviditetsrisiko. Konsernet har en portefølje av likvide verdipapirer for å sikre at likviditetsrisikoen til enhver tid ligger innenfor de styrevedtatte grensene og målsettingene. Dessuten arbeider Konsernet konstant med saldoen for å påse at likviditetsrisikoen reduseres. Likviditetsrisiko oppstår hvis kunder ønsker å ta ut sine innskudd og/eller ubrukt kreditt tas opp, og kan også oppstå på grunn av refinansieringsrisiko som følge av Konsernets innlån.

Grensene for likviditetsstyring har vært relativt stabile de senere årene, og de aktuelle grenser i Tidligere Sparebanken Hedmark og B10A har også vært nokså like. Oppkjøpet av B10A har derfor ikke påvirket Konsernets likviditetsstyring i vesentlig grad.

14.7.2.1 Likviditetsstyring

Styret har godkjent en strategi og politikk for likviditetsstyring som gir administrerende direktør nødvendige innskrenkninger, begrensninger og fullmakter vedrørende styring av likviditetsrisiko. Administrerende direktør delegerer disse på grunnlag av ansvarsområder. For å sikre tilfredsstillende ansvarsfordeling mellom avdelingene og personene som tar posisjoner på Konsernets vegne, og avdelingene og personene som er ansvarlig for oppgjør, kontroll og rapportering, har Konsernet etablert følgende ansvarsfordeling:

- Økonomi- og finansdirektøren har det overordnede ansvaret for Konsernets likviditetsstyring.
- Det operasjonelle ansvaret for likviditetsstyring er delegert til økonomi- og finansdirektøren.

For å styre likviditetsrisiko på en tilfredsstillende måte, slik at det er tatt hensyn til alle balanseførte og ikke balanseførte poster som forårsaker Konsernets likviditetsrisiko, har Konsernet satt begrensninger som:

- sikrer at Konsernet alltid har tilstrekkelige likvide reserver
- sikrer at Konsernet alltid har en finansiering som er både diversifisert og langsiktig.

Konsernet analyserer sin likviditetssituasjon i forskjellige scenarier ved hjelp av prognoser og stresstester. Scenariene som er definert, beskriver selskapsspesifikke og markedsrelaterte hendelser, og en kombinasjon av disse.

14.7.2.2 Likviditetspolitikk

Konsernet tar mål av seg å holde både kort- og langsiktig likviditetsrisiko på et lavt nivå. For å sikre lav likviditetsrisiko har Konsernet satt mål for størrelsen på likviditetsporteføljen og mål for diversifisering og stabilitet på forpliktelsessiden.

Mål for diversifisering og stabilitet i Konsernets finansiering:

Stabil finansiering (NSFR):

Stabil finansiering (NSFR) er en av Baselkomiteens (Basel III) viktigste reformer for å fremme en mer motstandsdyktig banksektor. Stabil finansiering forsøker å beregne andelen lite likvide eiendeler som finansieres med langsiktig, stabil finansiering. Forholdstallet rapporteres kvartalsvis til Finanstilsynet, og det forventes at det innføres et minstekrav til stabil finansiering i 2018.

For å sikre at Konsernets virksomhet er langsiktig finansiert, skal den stabile finansieringen være over 105 %. Per 31. desember 2016 hadde Konsernet en netto stabil finansiering på 118,9 %.

Likviditetsdekning (LCR):

Likviditetsdekning (LCR) er en av Baselkomiteens (Basel III) viktigste reformer for å fremme en mer motstandsdyktig banksektor. Likviditetsdekning er en generisk stresstest som skal forutse sjokk i markedet, og som krever at banker har likvide eiendeler av høy kvalitet (HQLA) i tilstrekkelig mengde til å dekke potensielle netto kontantutbetalinger i 30 dager. Konsernet måler daglig likviditetsdekning og rapporterer tallene månedlig til Finanstilsynet. Tabellen nedenfor viser Finanstilsynets krav:

Konsernets likviditetsdekningsmål er minst 10 prosentpoeng over myndighetskravet som angis i tabellen nedenfor:

	Krav til likviditetsdekning
Fra 31.12.16	80 %
Fra 31.12.17	100 %

Konsernet skal ifølge sitt interne mål til enhver tid ha en minste likviditetsdekning på 10 prosentpoeng over lovkravet angitt i tabellen ovenfor. Per 31. desember 2016 hadde Konsernet en likviditetsdekning på 116,6 %.

Interne finansieringsgrenser:

Konsernet hadde også interne finansieringsgrenser som vil sikre tilstrekkelig diversifisert finansiering:

- Konsernets markedsfinansiering skal i snitt ha igjen mer enn tre år til forfall.
- Av samlet markedsfinansiering skal høyst 20 % forfalle de 12 neste månedene.
- For de påfølgende 12-månedersperiodene skal høyst 30 % av total markedsfinansiering forfalle.
- Forholdet mellom netto innskudd og utlån (omfatter lån overført til kredittforetakene) skal være over 50 prosent.
- Forholdet mellom netto innskudd og utlån skal være over 70 prosent.
- Brutto innskuddsprosent skal være over 50 prosent.
- Finansieringsandel fra markedet som andel av forvaltningskapitalen skal ikke overskride 25 prosent.
- Andel av boliglån i kredittforetaket skal ikke overskride 45 prosent av samlede boliglån i Banken og kredittforetaket.

Strategisk målbilde

Målbilde for overlevelsperiode:

For å sikre lav likviditetsrisiko har Konsernet satt mål for overlevelsperioder i en ordinær driftssituasjon og et egendefinert stressscenario, foruten likviditetsreserve, stabil finansiering og interne finansieringsgrenser.

Ordinær driftssituasjon:

I et scenario definert som en «ordinær driftssituasjon» skal Konsernet kunne fortsette ordinær drift i 12 måneder uten å være avhengig av ekstern markedsfinansiering. Per 31. desember 2016 hadde Konsernet en estimert overlevelsperiode på 14 måneder i en «ordinær driftssituasjon».

Stressscenario:

I et stressscenario definert som «krise i banken og i markedet» skal Banken kunne fortsette ordinær drift i tre måneder uten å være avhengig av ekstern markedsfinansiering.

I det egendefinerte scenariet forutsetter Konsernet at markedet for senior finansiering vil være stengt, og netto vekst vil fortsette i henhold til prognosen. I stressscenarioet vil en vesentlig mengde innskudd bli tatt ut, og kundene vil begynne å bruke trekkrettighetene sine. Dessuten vil verdien av likviditetsporteføljen synke. Per 31. desember 2016 hadde Konsernet en estimert overlevelsperiode på åtte måneder i et «stressscenario».

Mål for likviditetsreservene:

Størrelsen på likviditetsreservene skal til enhver tid være tilstrekkelig til å sikre at estimerte overlevelssmål er oppfylt. Likviditetsreserven skal bestå av likvide eiendeler av høy kvalitet og fri for heftelser.

Likviditetsreservene kan bestå av:

- innskudd i sentralbanken
- eiendeler som oppfyller likviditetsreserven
- eiendeler som godtas som sikkerhet i sentralbanken
- kortsiktige obligasjoner med mindre enn seks måneder til forfall
- Boliglån klargjort for verdipapirisering

14.7.2.3 Likviditetsportefølje

Konsernets likviditetsportefølje består av kontanter og obligasjoner, hovedsakelig utstedt i det norske markedet.

Sertifikater og obligasjoner

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)	Tremånedersperiode avsluttet 31. mars		År avsluttet 31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Sum sertifikater og obligasjoner, pålydende verdi	8 394	6 223	10 060	6 094	3 911
Verdijusteringer og opptjent rente	31	38	284	39	106
Total sertifikater og obligasjoner	8 425	6 261	9 776	6 133	4 017
Vekst (%)	34,6 %	32,5 %	59,4 %	52,7 %	-18,5 %
Fordelt på eksponering, basert på pålydende verdi					
Obligasjoner med fortrinnsrett, svært likvide > NOK 4 milliarder	4 323	2 873	4 466	2 549	1 930
Obligasjoner med fortrinnsrett, ratede utstedere > NOK 2 milliarder	925	496	1 000	746	550
Kommuner 0 % risikovekt	653	453	653	453	0
Kommuner 20 % risikovekt	151	843	1 144	629	251
Stat og statsgarantert	1 418	1 038	1 416	1 081	404
Andre	924	521	1 381	636	776
Obligasjoner med fortrinnsrett, svært likvide > NOK 4 milliarder (%)	51,5 %	46,2 %	44,4 %	41,8 %	49,3 %
Obligasjoner med fortrinnsrett, ratede utstedere > NOK 2 milliarder (%)	11,0 %	8,0 %	9,9 %	12,2 %	14,1 %
Kommuner 0 % risikovekt (%)	7,8 %	7,3 %	6,5 %	7,4 %	0,0 %
Kommuner 20 % risikovekt (%)	1,8 %	13,5 %	11,4 %	10,3 %	6,4 %
Stat og statsgarantert (%)	16,9 %	16,7 %	14,1 %	17,7 %	10,3 %
Øvrig (%)	11,0 %	8,4 %	13,7 %	10,4 %	19,8 %

Andre likvide eiendeler

Foruten obligasjonsporteføljen har Konsernet kontanter og innskudd i sentralbanken, innskudd i andre kredittinstitusjoner og aksjer og andre egenkapitalinteresser.

Tremånedersperiode
avsluttet

År avsluttet

Mill. kroner (hvis annet ikke angis)

	31. mars		31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Sum andre likvide eiendeler	2 311	1 735	2 841	1 422	1 662
Vekst (%)	33,2 %	22,8 %	75,2 %	-14,4 %	2,1 %
Fordelt på type					
Konter og fordringer på sentralbanker	430	544	759	264	748
Lån til kredittinstitusjoner	1 462	888	1 335	864	675
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	419	303	747	294	239
Konter og fordringer på sentralbanker (%)	18,6 %	31,4 %	26,7 %	18,6 %	45,0 %
Lån til kredittinstitusjoner (%)	63,3 %	51,2 %	47,0 %	60,8 %	40,6 %
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser (%)	18,1 %	17,5 %	26,3 %	20,7 %	14,4 %

Konsernets kontantbeholdning er i NOK.

Konsernet regner boliglån som gis for salg til kredittforetak, som likvide reserver. Per 31. desember 2016 var Konsernets portefølje av boliglån klargjort for salg NOK 13 500 millioner, etter å ha tatt hensyn til at boligprisene kunne falle med 30 prosent.

14.7.3 Sikring

Konsernet brukte sikringsinstrumenter på finansiering og likviditetsporteføljen i tillegg til forvaltning av Konsernets renterisiko generelt (for eksempel som følge av kundeaktiviteter, typisk lån med faste renter). Sikringsinstrumentene brukes hovedsakelig til å sikre fra finansiering med fast rente i NOK til flytende rente i NOK (3-måneders NIBOR) samt kryssvalutaswaper for å sikre både valutakurs og fastrentekurs (igjen sikring tilbake til 3-måneders NIBOR), enten på finansiering i EUR eller obligasjonsinvesteringer i EUR.

14.7.4 Investeringer

Per prospektdatoen har ikke Konsernet noen nye store investeringer og har ikke forpliktet seg til å foreta noen nye store investeringer. Skulle det komme investeringer, vil Konsernet dessuten utføre hensiktsmessige evalueringer av hvordan de vil bli innregnet i regnskapet.

14.7.5 Kontantstrøm

Mill. kroner	Tremånedersperiode avsluttet		År avsluttet		
	31. mars		31. desember		
	2017 (urevidert)	2016 (urevidert)	2016 (revidert)	2015 (revidert)	2014 (revidert)
Kontantstrømmer					
Kontantstrøm fra driften	-1 243	-400	-762	-3 062	-46
Kontantstrøm fra finansiering	431	621	644	2 651	211
Kontantstrøm fra investeringer	323	26	280	-35	61
Likviditetseffekt av kjøp av gjenværende aksjer i B1OA	0	0	-225	0	0
Likviditetsbeholdning overtatt fra B1OA	0	0	843	0	0
Likviditetseffekt av kjøp og salg av datterselskaper	0	0	-13	-28	-43
Utbetalt ved emisjon i datterselskap	1	0	5	0	0
Likviditetsbeholdning					
Likviditetsbeholdning ved periodens start	1 082	309	309	783	599
Endring i likviditetsbeholdning	-488	246	772	-474	184
Likviditetsbeholdning ved periodens slutt	594	555	1 082	309	783

1) En oppdatert versjon av årsrapporten for 2016 ble publisert på Bankens nettside den 8. mai 2017 med noen ubetydelige endringer i oppstillingen over kontantstrømmer. De to linjene "Kjøp av langsiktige verdipapirer" og "Salg av langsiktige verdipapirer" ble slått sammen og endret til "Netto kontantstrøm fra kjøp og salg av egenkapitalinstrumenter". I tillegg ble kjøp av obligasjoner for NOK 566 millioner reklassifisert fra "Kontantstrøm fra investeringer" til "Kontantstrøm fra driften". En oppdatert årsrapport for 2016 forventes å bli publisert separat på Newsweb i uken som starter 29. mai 2017.

2) Kontantstrømeffekten fra likviditetsbeholdning overtatt fra B10A er i årsrapporten håndtert ved å korrigere likviditetsbeholdningen per 1. januar 2017. I oppstillingen over kontantstrømmer over er dette korrigert i henhold til IAS 7 og presentert på en separat linje. Videre er likviditetseffekten fra kjøpet av gjenværende aksjer i B10A skilt ut fra "Likviditetseffekt av kjøp og salg av datterselskaper" og presentert på en separat linje.

14.7.5.1 Driftsaktiviteter

Kontantstrøm fra driftsaktiviteter omfatter hovedsakelig kontantstrømmer fra utlånsvirksomhet, innskuddsvirksomhet, verdipapirinvesteringer og innskudd i kredittinstitusjoner. Den måler med andre ord den kontantmengden som genereres av Konsernets ordinære forretningsdrift.

Kontantstrømmene fra driften for året som ble avsluttet 31. desember 2017, utgjorde en utgående kontantstrøm på NOK 1 243 millioner. Det var en utgående kontantstrøm på NOK 1 235 millioner fra utlånsoperasjoner i første kvartal 2017, mens lavere innskuddsvolumer bidro til en utgående kontantstrøm fra innskuddsoperasjoner på NOK 503 millioner. Kontantstrømmen fra investering i verdipapirer var positiv (NOK 1 362 millioner) på grunn av høye innløsninger på eksisterende obligasjoner.

Kontantstrøm fra driftsaktiviteter for året som ble avsluttet 31. desember 2016, utgjorde en utgående kontantstrøm på NOK 400 millioner. Det var en utgående kontantstrøm på NOK 100 millioner fra utlånsoperasjoner, mens innskuddsoperasjoner bidro til en inngående kontantstrøm på NOK 106 millioner. Kjøp av verdipapirer bidro til en utgående kontantstrøm fra investering i verdipapirer på NOK 148 millioner.

Kontantstrømmene fra driften for året som ble avsluttet 31. desember 2016, utgjorde en utbetalingsstrøm på NOK 762 millioner. Det er verdt å merke seg at kontantstrømmen fra verdipapirinvesteringer ble påvirket av Konsernets handlinger i 2015. Konsernet forventet et revidert krav til likviditetsreserve på 100 prosent og foretok justeringer i samsvar med dette ved blant annet å erverve obligasjoner, men kravet ble til slutt satt til 80 prosent, og Konsernet hadde følgelig overjustert. Konsernet trengte derfor ikke å øke porteføljen parallelt med veksten i balansen i 2016, og dette medførte en innbetalingsstrøm på NOK 532 millioner. Det er også verdt å merke seg at Konsernets oppkjøp av B10A påvirket kontantstrømmen fra driftsaktiviteter. Det påvirket hovedsakelig kontantstrømmen fra utlånsvirksomheten og innskuddsvirksomheten, men netto var den relative påvirkningen moderat. Kontantstrømmen fra andre investeringer var positiv (NOK 280 millioner). En vesentlig del av inngående kontantstrømmer skyldtes relativt store utbyttebetalinger, særlig fra SpareBank 1 Gruppen.

Kontantstrømmene fra driften for året som ble avsluttet 31. desember 2015, utgjorde en netto utbetalingsstrøm på NOK 3 062 millioner. Hovedårsaken var kontantstrømmen fra verdipapirinvesteringer som hadde en utbetalingsstrøm på NOK 2 053 millioner fordi Konsernet hadde ervervet obligasjoner for å tilpasse seg en likviditetsreserve på 100 prosent i påvente av nye reguleringer. Kontantstrømmen fra andre investeringer var negativ (NOK 35 millioner). Av dette skyldes en utbetalingsstrøm på NOK 174 millioner hovedsakelig kapitalforhøyelser i SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Kredittkort og SpareBank 1 Mobilbetaling. Det kom inn en utbyttestrøm på NOK 187 millioner, i hovedsak fra Sparebank 1 Gruppen, B10A og SpareBank 1 Boligkreditt.

Kontantstrømmene fra driften for året som ble avsluttet 31. desember 2014, utgjorde en utbetalingsstrøm på NOK 46 millioner. Alle underliggende bevegelser har vært nokså moderate, og de skriver seg fra Konsernets ordinære drift.

14.7.5.2 Investeringsaktiviteter

Kontantstrømmen fra investeringsaktiviteter omfatter investering i og salg av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler samt kjøp og salg av samt utbytte på egenkapitalinstrumenter.

Kontantstrømmen fra investeringsaktiviteter for kvartalet som ble avsluttet 31. mars 2017, var NOK 323 millioner. Årsaken var hovedsakelig salg av pengemarkedsfond holdt som likviditetsreserve.

Kontantstrømmen fra investeringsaktiviteter for kvartalet som ble avsluttet 31. mars 2016, var NOK 26 millioner. Årsaken var hovedsakelig en inngående kontantstrøm fra salget av 5 prosent av Bankens andel i SpareBank 1 Finans Østlandet (på NOK 38 millioner).

Kontantstrømmen fra investeringsaktiviteter for året som ble avsluttet 31. desember 2016, var positiv (NOK 280 millioner). En vesentlig del av inngående kontantstrømmer skyldtes relativt store utbyttebetalinger, særlig fra SpareBank 1 Gruppen.

Kontantstrømmen fra investeringsaktiviteter for året som ble avsluttet 31. desember 2015, var negativ (NOK 35 millioner). Av dette skyldes en utbetalingsstrøm på NOK 174 millioner hovedsakelig kapitalforhøyelser i SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Kredittkort og SpareBank 1 Mobilbetaling. Det kom inn en utbyttestrøm på NOK 187 millioner, i hovedsak fra Sparebank 1 Gruppen, B1OA og SpareBank 1 Boligkreditt.

Konsernets kontantstrøm fra investeringsaktiviteter for 2014 var NOK 61 millioner. Det var en utgående kontantstrøm på NOK 83 millioner knyttet til investering i anleggsmidler og inngående kontantstrømmer på NOK 85 millioner som følge av utbyttebetalinger. Det var også en netto inngående kontantstrøm på NOK 58 millioner som følge av kjøp og salg av langsiktige verdipapirer.

14.7.5.3 Finansieringsaktiviteter

Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter omfatter endringer i innskudd fra kredittinstitusjoner og utstedelse av verdipapirer (nedbetalinger, nye utstedelser, tilbakekjøp og renteutbetalinger)

Kontantstrømmen fra finansieringsaktiviteter avhenger i høy grad av Konsernets finansieringsbehov.

Kontantstrømmen fra finansieringsaktiviteter var NOK 431 millioner for kvartalet som ble avsluttet 31. mars 2017. Årsaken var netto utstedelse av gjeldspapirer.

Kontantstrømmen fra finansieringsaktiviteter for kvartalet som ble avsluttet 31. mars 2016, var NOK 621 millioner. Årsaken var hovedsakelig en økning i innskudd fra kredittinstitusjoner, nærmere bestemt et innvilget lån fra Nordic Investment Bank på NOK 600 millioner.

For året som ble avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014 hadde Konsernet en netto innbetalingsstrøm på henholdsvis NOK 644, 2 651 og 211 millioner. Den usedvanlig høye kontantstrømmen fra finansieringsaktiviteter i 2015 var hovedsakelig knyttet til relativt store innbetalingstrømmer fra nye utstedelser av verdipapirer og lavere utbetalingsstrøm fra nedbetalinger på allerede utstedte verdipapirer. Den høye innbetalingsstrømmen ble brukt til å finansiere likviditetsjusteringen i 2015 beskrevet i punkt 14.7.5.1.

14.8 Kapitalgrunnlag og kapitaldekning

Konsernets kapitaldekning beregnes ved at aktuelt kapitalgrunnlag deles på totalt beregningsgrunnlag.

Etter loven har Konsernet tre kapitalgrunnlag:

1. ren kjernekapital, som består av Konsernets egenkapital
2. kjernekapital, som består av ren kjernekapital tillagt kvalifisert, utstedt hybridkapital,
3. ansvarlig kapital, som består av kjernekapital tillagt kvalifisert, utstedt ansvarlig lånekapital.

Risikoen i Konsernets eiendeler måles ved å vurdere underliggende (i) kredittrisiko, (ii) markedsrisiko og (iii) operasjonell risiko i samsvar med gjeldende lovkrav. Konsernets risikoveide eiendeler består av både balanseførte og ikke balanseførte poster. Den største av disse komponentene er lån og annen kreditt på konsernbalansen. Alle komponenter er risikoveid i henhold til myndighetspålagte standarder. Banken bruker IRB-metoden.

Etter gjeldende lovgivning og i henhold til Bankens bankkonsesjon er Banken per 31. mars 2017 pålagt å ha en kapitaldekning på 16,7 prosent, kjernekapitaldekning på 14,7 prosent og ren kjernekapitaldekning på 13,2 prosent medregnet bufferkrav og pilar II-krav. Merk at Bankens pilar 2-krav ble satt til 1,7 % 31. desember 2016.

I %

Kapitalkrav

Ren kjernekapital

Kjernekapital

Totalt

kapital

Uvektet kjernekapital-

<i>per 31. mars 2017</i>	dekning	dekning	dekning	andel*
Minstekrav	4,5 %	6,0 %	8,0 %	3,0 %
Pilar II-krav	1,7 %	1,7 %	1,7 %	0,0 %
Bevaringsbuffer	2,5 %	2,5 %	2,5 %	0,0 %
Systemrisikobuffer	3,0 %	3,0 %	3,0 %	0,0 %
Motsyklisk kapitalbuffer	1,5 %	1,5 %	1,5 %	0,0 %
Uvektet kjernekapitalbuffer	0,0 %	0,0 %	0,0 %	2,0 %
Totalt	13,2 %	14,7 %	16,7 %	5,0 %

* Kravet til uvektet kjernekapitaldekning gjelder fra 30. juni 2017.

<i>Mill. kroner (hvis annet ikke angis)</i>	Tremånedersperiode avsluttet		År avsluttet		
	31. mars		31. desember		
	2017	2016	2016	2015	2014
Ansvarlig kapital *					
Ren kjernekapital	10 960	6 514	10 530	6 467	5 434
Annen kjernekapital	563	130	619	130	160
Kjernekapital	11 523	6 644	11 149	6 597	5 594
Tilleggskapital	1 126	585	1 507	581	679
Ansvarlig kapital	12 649	7 229	12 656	7 178	6 273
Totalt beregningsgrunnlag	65 554	38 443	62 201	37 677	36 705
Sum engasjement	153 292	69 306	149 804	69 256	67 955
Kapitaldekning					
Ren kjernekapitaldekning (%)	16,7 %	16,9 %	16,9 %	17,2 %	14,8 %
Kjernekapitaldekning (%)	17,6 %	17,3 %	17,9 %	17,5 %	15,2 %
Kapitaldekning (%)	19,3 %	18,8 %	20,3 %	19,1 %	17,1 %
Uvektet kjernekapitalandel (%)	7,5 %	9,2 %	7,4 %	9,2 %	8,2 %

* Mer informasjon finnes i punkt 11.8.

Per 31. mars 2017 hadde Konsernet et sterkt kapitalgrunnlag, med en kapitaldekning på 19,3 prosent, kjernekapitaldekning på 17,6 prosent og ren kjernekapitaldekning på 16,7 prosent. Dette er godt over alle myndighetskrav. Per 1. januar 2017 var Konsernet pålagt å konsolidere Sparebank 1 Kredittkort AS forholdsmessig i sine kapitaldekningsberegninger. Dette er sammen med økt utlånsvolum hovedårsakene til den reduserte rene kjernekapitaldekningen fra fjerde kvartal 2016 til første kvartal 2017.

Konsernet har satt et langsiktig mål for ren kjernekapitaldekning på 16 prosent og fortsetter å være den best kapitaliserte regionsparebanken i Norge. Sparebank 1 Hedmark var den eneste banken av en viss størrelse som ikke trengte bistand under bankkrisen i Norge først på 1990-tallet, og den konservative holdningen har gjort det mulig å bygge opp et sterkt kapitalgrunnlag som sikrer utbyttefleksibilitet, vekstkapasitet og valgfrihet med hensyn til innhenting av ytterligere egenkapital.

14.9 Finansiell risikostyring

Banken eksponeres for forskjellige finansielle risikoer, for eksempel kredittrisiko, markedsrisiko, konsentrasjonsrisiko og likviditetsrisiko. Målet med Bankens risikostyring er å begrense potensielle negative effekter på den økonomiske utviklingen på grunn av disse risikoene som skyldes uberegnelige endringer i kapitalmarkedene. De finansielle risikoene nevnt ovenfor og Bankens arbeid med å redusere dem forklares nærmere nedenfor.

14.9.1 Kredittrisiko

Den største finansielle risikoeksponeringen i Banken er kredittrisiko i utlånsporteføljen. Kredittrisiko er risikoen for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke har evne og/eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor Banken. Styret gjennomgår årlig Bankens styringsdokumenter og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres Bankens kredittpolicy og det fastsettes

overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til administrerende direktør innenfor visse rammer. Administrerende direktør kan videredelegere fullmakter. De delegerte fullmaktene er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risiko.

Banken bruker statistiske modeller som grunnlag for beregning av risiko og kategorisering av kredittporteføljen. Banken etterstreber å prise kredittrisiko og har etablert prismatriser basert på risikoklassifiseringssystemet. Bankens interne modeller for kredittgivings- og porteføljeforvaltningsformål er de samme modellene som Finanstilsynet har godkjent brukt i kapitalkravberegninger. SpareBank 1 Østlandet har IRB-godkjenning for både person- og bedriftsmarkedsporteføljer (A-IRB).

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også Banken kredittrisiko. Styret gjennomgår årlig Bankens finansstrategi der det fastsettes rammer for eksponering mot rentebærende papirer.

14.9.2 Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som skyldes endringer i renter, aksje-/verdipapirkurser og valutakurser. Markedsrisiko oppstår i hovedsak som følge av aktiviteter som understøtter den øvrige driften i Konsernet – som innlån, forvaltning av likviditet og rente- og valutahandel. Styring av markedsrisiko skjer gjennom styrevedtatte rammer. Disse fastsettes av styret årlig gjennom revisjon av finansstrategien. Bankens posisjoner i forhold til rammer rapporteres periodisk til styret og ledelsen.

Styret har vedtatt rammer for den totale renterisiko både med hensyn til basisrisiko og rentekurverisiko. Banken styrer renterisikoen mot ønsket nivå gjennom rentebindingen på plasseringer og innlån, samt ved bruk av rentederivater.

For aksjerisiko er det etablert maksimalrammer mot aksjemarkedet, og for valutarisiko er det etablert rammer for maksimal eksponering totalt og per valuta.

14.9.3 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjoner av risiko oppstår når finansielle instrumenter med tilsvarende kjennetegn påvirkes på samme måte ved endringer i økonomiske eller andre forhold. Identifiseringen av konsentrasjonsrisiko innebærer utøvelse av skjønn. Banken søker å kontrollere konsentrasjon av risiko gjennom rammesetting på ulike områder. For kredittrisiko begrenses større risikokonsentrasjoner gjennom rammer for store engasjementer, høyrisikoengasjementer og bransjeeksponering. For markedsrisiko begrenses konsentrasjonsrisikoen gjennom rammer for maksimal renterisiko, valutarisiko og aksjeeksponering.

14.9.4 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at Banken ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler uten vesentlige ekstrakostnader. Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i finansstrategien som årlig vedtas av styret. Strategien setter rammer for likviditetsrisiko gjennom rammer for netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller og krav til langsiktig finansiering. I tillegg setter strategien rammer for størrelsen på likviditetsreserver og lengden på den tidsperioden som Banken skal være uavhengig av ny markedsfinansiering. Størrelsen på likviditetsreserven skal til enhver tid være slik at Banken i en ordinær driftssituasjon er uavhengig av ekstern finansiering i 12 måneder. I tillegg skal Banken i et stressscenario definert som «stor krise i markedet og i egen bank» kunne opprettholde sin drift i minimum tre måneder.

Likviditetsreserven består av innskudd i Norges Bank, deponerbare obligasjoner, ikke benyttede kommiterte trekkrettigheter og børssnoterte aksjer.

Økonomi- og finansavdelingen har ansvaret for likviditetsstyringen, mens avdeling for risikostyring overvåker og rapporterer utnyttelse av rammer i henhold til finansstrategien.

14.10 Kritiske estimater og skjønnsmessige vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper

Note 2 til årsregnskapet i vedlegg B til dette prospektet inneholder en redegjørelse for vesentlige regnskapsprinsipper og -metoder som er brukt til å utarbeide regnskapet. Note 3 til årsregnskapet i vedlegg B til dette prospektet inneholder en redegjørelse av kritiske estimater og skjønnsmessige vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper. Forutsetningene, estimatene og vurderingene er basert på historisk erfaring, aktuelle tendenser og andre faktorer som etter ledelsens oppfatning er relevante på det tidspunktet årsregnskapet utarbeides. Kritiske estimater og skjønnsmessige vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper er de som har en betydelig risiko for å forårsake vesentlige endringer. Estimaterne og vurderingene er anvendt konsekvent på alle årene som presenteres i årsregnskapet.

Nedenfor redegjøres det for kritiske estimater og skjønnsmessige vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper som kan ha en vesentlig effekt på Konsernets årsregnskap hvis de endres i senere perioder.

14.10.1 Finansielle eiendeler og forpliktelser

Visse finansielle eiendeler og forpliktelser er utpekt til virkelig verdi over resultatet etter Fair Value Option (FVO) i IAS 39, paragraf 9. Dette gjelder for obligasjoner og sertifikater, fastrentelån til kunder samt deler av porteføljen av verdipapirer og fastrenteinnskudd fra kunder. FVO anvendes i den hensikt å oppnå en konsekvent måling av eiendeler og forpliktelser som vurderes samlet. Måling til virkelig verdi reduserer dessuten det regnskapsmessige misforholdet som ellers ville oppstått hvis eiendeler og forpliktelser ble innregnet på annet grunnlag enn tilhørende derivater.

Egenkapitalinstrumenter er klassifisert som tilgjengelig for salg (TFS). Endringer i virkelig verdi for eiendeler klassifisert som TFS, innregnes over utvidet resultat. Ved objektiv dokumentasjon av en vesentlig eller lengre nedgang i den virkelige verdien av en TFS-eiendel – målt som forskjellen mellom anskaffelseskostnad og aktuell virkelig verdi minus eventuelt nedskrivningstap på eiendelen som tidligere er innregnet i resultatet –, fjernes det kumulative tapet som er innregnet over utvidet resultat og innregnes i resultatet. Hva som skal forstås med vesentlig eller langvarig verdifall, er et spørsmål om skjønn. Sparebank 1 Østlandet følger retningslinjer fra IFRIC, anbefalinger fra revisjonsmiljøene og bransjenorm for å vurdere dette spørsmålet. Vurderingen foretas på instrumentnivå og er operasjonalisert til å gjelde et verdifall som verdsetter eiendelen til under 80 prosent av kostpris på balansedatoen eller at en markedspris lavere enn kostpris vedvarer mer enn tolv måneder. Ytterligere verdifall på tidligere nedskrevne TFS-eiendeler kostnadsføres fortløpende ved senere regnskapsavregninger.

14.10.2 Tap på utlån/kreditt

Banken gjennomgår både personmarkedsporteføljen og bedriftsmarkedsporteføljen for identifisering av kredittrisiko og behovet for tapsavsetninger. Vesentlige og spesielt utsatte engasjementer er gjenstand for minst halvårlig oppfølging. Både bedriftsmarkeds- og personmarkedsporteføljen er gjenstand for vurdering ved mislighold eldre enn 62 dager som grunnlag for oversendelse til inkasso.

Individuell nedskrivning for tap på enkeltengasjementer foretas når objektive hendelser utløser et verdifall for Banken. Individuell nedskrivning utgjør forskjellen mellom engasjementets bokførte verdi og nåverdien av neddiskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på tidspunktet for første gangs beregning av individuell nedskrivning. Dette innebærer at engasjementet gis høyeste risikoklasse. Samme metode brukes uavhengig av om lånet er bokført til amortisert kost eller virkelig verdi (fastrentelån). Estimering av verdifall kan være komplisert da prediksjonen av fremtidige hendelser i stor grad er forbundet med usikkerhet. Det legges vekt på konkret tiltaksorientering i verdiestimering som grunnlag for realisasjon av pantesikkerheter. Det foretas periodisk oppdatering av kontantstrømmen ordinært en gang årlig.

Gruppenedskrivning omfatter Bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Her inngår også utlån vurdert for individuell nedskrivning, men hvor objektive bevis for verdifall ikke er påvist. Følgelig vurderes alle utlån med unntak for de som har vært gjenstand for individuell nedskrivning. Modellen for beregning av gruppevis nedskrivninger baserer seg på Bankens risikoklassifiseringssystem, der verdifallet er basert på det historiske tapet på engasjementer med liknende kredittrisiko.

14.10.3 *Finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til virkelig verdi*

For finansielle instrumenter som omsettes i et regulert marked, benyttes kurs på balansedagen. Virkelig verdi på finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked fastsettes basert på verdianslag fra Nordic Bond Pricing, Reuters' prissettingstjeneste, indikerte priser fra meklerhus eller andre eksterne kilder samt anerkjente teoretiske beregningsteknikker basert på observerte rente- og kursforhold på balansedagen. Banken vurderer og velger metoder og forutsetninger som i størst mulig grad reflekterer tilgjengelig informasjon og markedsforholdene på balansedagen.

14.10.4 *Pensjoner*

Netto pensjonsforpliktelser og -kostnader er basert på en rekke forutsetninger. Avkastning på pensjonsmidlene, fremtidig rente- og inflasjonsnivå, lønnsutvikling, turnover, utvikling i folketrygdens grunnbeløp og den generelle utviklingen i antall uføretrygdete og levealder er av stor betydning. Resultateffekt av estimatavvik og endrede estimer og forutsetninger regnskapsføres i den perioden endringen oppstår. Tabellen under viser effekten på netto pensjonsforpliktelse ved endring i noen av forutsetningene (gitt de øvrige parameterne uendret).

14.11 Nylig utvikling og endring

Siden 31. mars 2017 har det ikke vært noen vesentlige endringer i Konsernets finansielle eller kommersielle stilling.

15 TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER

15.1 Generelt

Nedenfor følger et sammendrag av Bankens transaksjoner med nærstående parter i periodene omfattet av årsregnskapene og de ureviderte kvartalsregnskapene og frem til Prospektdato. Disse regnskapene er inntatt i henholdsvis vedlegg B og C til dette Prospektet. Mer informasjon om Konsernets transaksjoner med nærstående parter finnes i note 41, 23 og 8 til årsregnskapet for 2016, inntatt som vedlegg B til dette Prospektet. Det er ikke gjennomført transaksjoner med nærstående parter utover Konsernets alminnelige forretningsvirksomhet i perioden 31. mars 2017 og frem til Prospektdato.

15.2 Transaksjoner med nærstående parter mellom Banken og dens datterselskaper

Tabellene nedenfor viser transaksjoner med nærstående parter mellom Banken og dens datterselskaper i periodene omfattet av års- og kvartalsregnskapene inntatt i dette Prospektet. Informasjonen er hentet fra Bankens reviderte konsoliderte årsregnskap for årene avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014 og Bankens ureviderte konsoliderte kvartalsregnskap for tremånedersperiodene avsluttet 31. mars 2017 og 2016. Alle nedenstående transaksjoner med nærstående parter er inngått på armlengdes avstand.

Tall i mill. kroner	Lån	Obligasjon er og ansvarlige lån	Innskudd	Rente- inntekter	Rente- kostnader	Provisjons- inntekter	Andre drifts- inntekter	Drifts- kostnader	Garantier
Tre måneder avsluttet 31. mars 2017									
Bank 1 Oslo Akershus AS	400	385	100		1				
SpareBank1 Finans Østlandet AS	5,538		1	25					120
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	5		1						
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	20		8						
Andre datterselskaper	4		4						
2016									
Bank 1 Oslo Akershus AS	750	409	400	9					120
SpareBank1 Finans Østlandet AS	5 458		2	121			2		
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	6		4		2				
Sparebank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	21		10	1					
Andre datterselskaper	4		3	0				3	
2015									
SpareBank1 Finans Østlandet AS	4 837		2	98		1	3		120
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS			8	3			1		
Andre datterselskaper	37		24	0	2		3		1
2014									

SpareBank1 Finans Østlandet AS	4 180	2	84	1	2	120
EiendomsMegler 1 Hedmark						
Eiendom AS		4	4		2	
Andre datterselskaper	39	15	3			

15.3 Transaksjoner med nærstående parter mellom Banken og tilknyttede selskaper og joint ventures

Tabellene nedenfor viser transaksjoner med nærstående parter mellom Banken og tilknyttede selskaper og joint ventures i periodene omfattet av års- og kvartalsregnskapene inntatt i dette Prospektet. Informasjonen er hentet fra Bankens reviderte konsoliderte årsregnskap for årene avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014 og Bankens ureviderte konsoliderte kvartalsregnskap for tremånedersperiodene avsluttet 31. mars 2017 og 2016. Alle nedenstående transaksjoner med nærstående parter er inngått på armlengdes avstand.

Tall i mill. kroner	Lån	Obligasjon er og ansvarlige lån	Innskud d	Rente- inntekte r	Rente- kostnade r	Provisjons - inntekter	Andre drifts- inntekte r	Driftskostnade r	Garantie r
<u>Tre måneder avsluttet 31. mars 2017</u>									
SpareBank 1 Boligkreditt AS		161		4					
SpareBank 1 Næringskreditt AS		21							
SpareBank 1 Gruppen AS	59 7			3					
SpareBank 1 Kredittkort AS	47 5	8		3					
Andre tilknyttede selskaper og felleskontroller t virksomhet									
<u>2016</u>									
SpareBank 1 Boligkreditt AS		476		16					
Sparebank 1 Næringskreditt AS		21		1					
SpareBank 1 Gruppen AS	57 8	8		21					
SpareBank 1 Kredittkort AS	39 0			11					
Andre tilknyttede selskaper og felleskontroller t virksomhet									
<u>2015</u>									
Bank 1 Oslo Akershus AS									
SpareBank 1 Boligkreditt AS		544		17		183			
SpareBank 1 Næringskreditt AS		150		3		5			
SpareBank 1 Gruppen AS	44 6			9		81			

SpareBank 1	37			
Kredittkort AS	0	8	12	26
Andre tilknyttede selskaper og felleskontroller t virksomhet				

2014

Bank 1 Oslo Akershus AS				
SpareBank 1 Boligkreditt AS		502	12	221
SpareBank 1 Næringskreditt AS		150	4	7
SpareBank 1 Gruppen AS	31		10	75
SpareBank 1 Kredittkort AS	32	8	7	60
	5			

15.4 Transaksjoner med nærstående parter mellom Banken og ansatte og valgte tillitsmenn

Tabellene nedenfor viser transaksjoner med nærstående parter mellom Banken og dens ansatte og valgte tillitsmenn i periodene omfattet av års- og kvartalsregnskapene inntatt i dette Prospektet. Informasjonen er hentet fra Bankens reviderte konsoliderte årsregnskap for årene avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014 og Bankens ureviderte konsoliderte kvartalsregnskap for tremånedersperiodene avsluttet 31. mars 2017 og 2016.

Nedbetalingslån innvilges ansatte med opp til 30 års nedbetalingstid og månedlige avdrag. Renten på nedbetalingslån for ansatte er 75 prosent av den laveste alminnelige renten for personmarkedslån. Per 31. desember 2016 er samlet lånebeløp på disse vilkårene begrenset til NOK 2,5 millioner per ansatt. Med unntak av dette er alle nedenstående transaksjoner med nærstående parter inngått på armlengdes avstand.

Tall i tusen kroner	Tre måneder avsluttet 31. mars 2017		2016		2015		2014	
	Lån	Garanti	Lån	Garanti	Lån	Garanti	Lån	Garanti
<u>Ledelse</u>								
Richard Heiberg	3,252		150		800		2 700	
Geir-Egil Bolstad								
Kari Elise Gisnås	4,651		4 787		3 397		1 999	
Eldar Kjendlie	708		789					
Siv Stenseth	2,780		5 179		5 242		3 355	
Dag-Arne Hoberg	1,809		1 979		1 865		2 036	
Vegard Sæten					1 135		1 184	
Vidar Nordheim	3,189		3 212		3 239		1 724	
Tor Morten Nygård	3,346		3 459		3 593		3 349	
Magnus Aasen	1,534		1 622		1 832		1 949	
Hans Olav Wedvik	20,416		20,117		18,692		15,936	
Nils Arne Nordheim							1 992	
<u>Styre</u>								
Siri J. Strømmevold	2,251		2,274		1,955		2 041	
Nina C. Lier	1,989		1,989		2,049		2 292	

Erik Garaas				
Guro Nina Vestvik				
Morten Herud				
Hans-Christian Gabrielsen				
Espen Bjørklund Larsen	4,388	4,392	4,408	4 422
Vibeke Hanvold Larsen	2,470	2,487		
Ola Reidar Guli	1,091		1 448	1 779
Bjørnar Håkensmoen	2,350		10 000	
Sverre Andreas Lang-Ree			4 861	
<u>Andre ansatte*</u>	1,093	812	731	597
<u>(tall i MNOK)</u>				

Kontrollkomité**

Vidar Brobakken
Mikael Løken
Bodil Helene Andersen
Ingunn Gråbergsveen
Jan Erik Myrvold

* Bare ansatte i Banken (dvs. ikke i Konsernet) er tatt med.

* Kontrollkomiteen ble avviklet 1. april 2016.

16 EIERANDELSKAPITAL OG EIERE AV EGENKAPITALBEVIS

I dette punktet sammenfattes visse opplysninger om Banken og vesentlige opplysninger om Bankens egenkapitalbevis og eierandelskapital samt visse andre forhold som gjelder eierne av egenkapitalbevis. Det redegjøres også for enkelte vedtektsbestemmelser som gjelder per Prospektdatoen. Informasjonen må ikke anses som uttømmende, og ved eventuelle avvik mellom teksten nedenfor og vedlagt vedtekter for Banken, skal vedtektene gå foran.

16.1 Utstedt eierandelskapital

Bankens utstedte eierandelskapital er 5 310 127 000 kroner fordelt på 106 202 540 egenkapitalbevis à NOK 50 fullt innbetalt og utstedt i samsvar med norsk lovgivning. Egenkapitalbevisene er registrert i VPS med ISIN-nr. 0010751910.

Egenkapitalbevisene er har like rettigheter på alle måter, og det foreligger ingen ulike stemmerettigheter eller klasser av egenkapitalbevis. Hvert egenkapitalbevis gir én stemme på valgmøtet for egenkapitalbeviserne. I punkt 16.8 «Vedtektene» redegjøres det nærmere for visse rettigheter knyttet til Egenkapitalbevisene.

De Eksisterende Egenkapitalbevisene er fritt omsettelige etter norsk lovgivning. De Nye Egenkapitalbevisene allokeret til Kvalifiserte Ansatte i Ansattetilbudet til en rabatterte Tilbudspris vil imidlertid være underlagt en bindingstid på to år, vennligst se kapittel 5.5.8. Etter lokal verdipapirlovgivning kan det foreligge begrensninger på egenkapitalbevisenes omsettelighet. Vennligst se kapittel 20 hvor det gis eksempler på noen slike begrensninger samt kapittel 17.1.7 om eierbegrensninger.

16.2 Eierandelskapitalens historiske utvikling

Tabellen nedenfor sammenfatter utviklingen i Bankens eierandelskapital i periodene omfattet av den historiske finansielle informasjonen i vedlegg B og C til dette Prospektet og frem til Prospektdatoen.

Registreringsdato	Type endring	Endring i utstedt eierandelskapital (NOK)	Tegningskurs per EK-bevis (NOK)	Pålydende per EK-bevis (NOK)	Antall utstedte EK-bevis etter endring	Total utstedt eierandelskapital etter endring (NOK)
26. november 2015	Konvertering av grunnfondskapital	3 987 000 000	50	50	79 740 000	3 987 000 000
1. januar 2016	–	–		50	79 740 000	3 987 000 000
28. juni 2016	Kapitalforhøyelse	1 323 127 000	63	50	106 202 540	5 310 127 000
31. desember 2016	–	–		50	106 202 540	5 310 127 000

16.3 Eiere av egenkapitalbevis

På Prospektdataen har Banken følgende egenkapitalbevisiere, som samlet eier 100 prosent av de utstedte og utestående Egenkapitalbevisene.

Eiere av egenkapitalbevis	Antall egenkapitalbevis	Prosent
SPAREBANKEN HEDMARK SPAREBANKSTIFTELSE	79 740 000	75,08 %
LANDSORGANISASJONEN I NORGE ¹	10 322 584	9,72 %
FELLESFORBUNDET	1 950 901	1,84 %
SPAREBANK 1 SMN	1 713 942	1,61 %
SPAREBANK 1 SR-BANK	1 713 942	1,61 %
SPAREBANK 1 NORD-NORGE	1,713,942	1,61 %
NORSK NÆRINGS- OG NYTELSESMIDDELARBEIDERFORENING	1 219 526	1,15 %
SPAREBANK 1 BV	839 930	0,79 %
SPAREBANK 1 ØSTFOLD AKERSHUS	839 930	0,79 %
SPAREBANK 1 RINGERIKE HADELAND	835 085	0,79 %
INDUSTRI ENERGI	445 123	0,42 %
SPAREBANK 1 TELEMAR	419,968	0,40 %
SPAREBANK 1 HALLINGDAL VALDRES	419 962	0,40 %
SPAREBANK 1 NORDVEST	419 962	0,40 %
SPAREBANK 1 SØRE SUNNMØRE	419 962	0,40 %
SPAREBANK 1 MODUM	419 962	0,40 %
SPAREBANK 1 LOM OG SKJÅK	419 023	0,39 %
SPAREBANK 1 GUDBRANDSDAL	404 965	0,38 %
FAGFORBUNDET	326 297	0,31 %
NORSK TJENESTEMANNSLAG	292 775	0,28 %
ANDRE ²	1 324 759	1,25 %
Sum	106 202 540	100,0 %

¹ LO og tilsluttede fagforbund eier i alt 15 881 956 egenkapitalbevis tilsvarende 14,95 %.

² Alle «øvrige» egenkapitalbevisiere er tilsluttede fagforbund.

Det foreligger ingen forskjeller i stemmerettigheter mellom eierne av egenkapitalbevis. Hvert egenkapitalbevis gir én stemme.

Egenkapitalbevisiere som eier 5 prosent eller mer av Egenkapitalbevisene, har en interesse i Bankens eierandelskapital som er meldepliktig etter verdipapirhandelloven. Tabellen ovenfor viser eierandelen for disse meldepliktige egenkapitalbevisierne. En beskrivelse av flaggeplikten etter verdipapirhandelloven er inntatt i punkt 18.7 «Flaggeplikt».

Banken er ikke kjent med ordninger som på et senere tidspunkt kan medføre en endring av eierskapet i Banken.

Vedtektene inneholder ikke bestemmelser som kan tenkes å forsinke, utsette eller hindre en endring av eierskapet i Banken. Det har ikke vært fremmet offentlige oppkjøpstilbud av Banken i løpet av innværende eller foregående regnskapsår.

16.4 Styrefullmakter

I møte 30. mars 2017 ga Representantskapet styret fullmakt til å øke eierandelskapitalen med opp til NOK 531 012 700, tilsvarende 10 prosent av Bankens utstedte eierandelskapital. Fullmakten kan benyttes til å styrke Bankens egenkapital og til å utstede vederlagsaksjer i forbindelse med erverv av foretak innenfor Bankens formål og/eller utstede egenkapitalbevis til ansatte og/eller tillitsvalgte. Fullmakten gjelder til årsmøtet i

Representantskapet i Banken i 2018, men ikke lenger enn til 30. juni 2018. Egenkapitalbeveiseieres fortrinnsrett til å tegne de Nye Egenkapitalbevisene etter Finansforetaksloven § 10-10 kan settes til side.

I møte 30. mars 2017 ga Representantskapet styret fullmakt til å erverve og/eller etablere pant i Bankens egne egenkapitalbevis for samlet pålydende NOK 531 012 700 tilsvarende inntil 10 620 254 egenkapitalbevis à NOK 50. Minimumsbeløpet som kan betales for hvert egenkapitalbevis, er NOK 50, og maksimumsbeløpet er NOK 150. Fullmakten må være godkjent av Finanstilsynet og registrert i Foretaksregisteret før den kan tas i bruk. Søknad om tillatelse til å benytte styrefullmakten er sendt til Finanstilsynet, men er ikke ferdigbehandlet. Fullmakten gjelder til årsmøtet i Representantskapet i Banken i 2018, men ikke lenger enn til 30. juni 2018.

16.5 Egne egenkapitalbevis

Verken Banken eller noen av dens datterselskaper eier direkte eller indirekte egenkapitalbevis på Prospektdatoen.

16.6 Andre rettigheter til å få utstedt egenkapitalbevis

Verken Banken eller noen av dens datterselskaper har utstedt opsjoner, tegningsretter, konvertible lån eller andre instrumenter som gir innehaveren av slikt instrument rett til å tegne egenkapitalbevis i Banken eller dens datterselskaper.

16.7 Egenkapitalbeveiseiernes rettigheter

Banken har utstedt én klasse av egenkapitalbevis, og etter Finansforetaksloven gir alle egenkapitalbevis i samme klasse like rettigheter i Banken. Hvert egenkapitalbevis gir én stemme på valgmøtet for egenkapitalbeveiseierne. Enkelte rettigheter knyttet til Egenkapitalbevisene er beskrevet i punkt 16.8 «Vedtektene».

16.8 Avtaler mellom eierne av egenkapitalbevis

I forbindelse med oppkjøp av de gjenværende aksjene i B1IA inngikk stiftelsen og LO en avtale om visse aspekter ved deres eierskap i Banken som, forutsatt at LO eier minst 10 prosent av Egenkapitalbevisene, angir at

- (i) Stiftelsen skal stemme slik at to medlemmer og to varamedlemmer blant egenkapitalbeveiseiernes valgte representanter i Representantskapet er representanter valgt av LO,
- (ii) Stiftelsen skal bidra til at ett medlem og ett varamedlem i valgkomiteen for egenkapitalbeveiseierne er representanter valgt av LO,
- (iii) LO skal bidra til at ett medlem og ett varamedlem i styret representerer Stiftelsen, og
- (iv) Stiftelsen skal bidra til at ett medlem og ett varamedlem i styret representerer LO.

Videre skal Stiftelsen og LO påse at flertallet av egenkapitalbeveiseiernes valgte representanter i Representantskapet representerer stiftelsen og/eller LO. Foruten å stemme for LO-representantene har LO forpliktet seg til å stemme det samme som Stiftelsen. Siden Banken ikke er part i denne avtalen, kan avtalen i fremtiden bli, eller kan allerede ha blitt, endret eller sagt opp uten at Banken er klar over det.

16.9 Vedtektene

Vedtektene per datoen for dette Prospektet er inntatt i vedlegg A. I det følgende gis det et sammendrag av enkelte bestemmelser i vedtektene.

Bankens formål

Banken har til formål å fremme sparing ved å ta imot innskudd fra en ubestemt krets av innskytere, levere finansielle tjenester til publikum, næringsliv og offentlig sektor, og å forvalte på trygg måte de midler den rår over i samsvar med de lovregler som til enhver tid gjelder for sparebanker.

Kontorkommune

Banken har sitt sete i Hamar kommune.

Grunnfond og eierandelskapital

De opprinnelige grunnfond i de sammensluttete sparebanker er enten tilbakebetalt eller pliktes ikke tilbakebetalt. Med Kongen/Finansdepartementets samtykke kan Representantskapet vedta å utstede omsettelige og utbytteberettigede egenkapitalbevis med representasjonsrett i Representantskapet i henhold til den enhver tid gjeldende lovgivning.

Bankens utstedte eierandelskapital utgjør NOK 5 310 127 000 fordelt på 106 202 540 egenkapitalbevis à NOK 50. Bankens egenkapitalbevis skal være registrert i Verdipapirsentralen.

Representantskapet

Representantskapet er det øverste beslutningsorganet i Banken. Representantskapet skal ha 40 medlemmer med 40 varamedlemmer:

- 14 medlemmer og 14 varamedlemmer velges av innskyterne.
- 4 medlemmer og 4 varamedlemmer velges av Hedmark fylkesting.
- 12 medlemmer og 12 varamedlemmer velges av egenkapitalbeviserne.
- 10 medlemmer og 10 varamedlemmer velges av de ansatte.

Medlemmene og varamedlemmene i Representantskapet velges for 4 år. Minst tre firedeler av medlemmenes i representantskapet skal være personer som ikke er ansatt i Banken. Representantskapets leder og nestleder velges for 1 år.

Representantskapets medlemmer og varamedlemmer møter personlig. Det er ikke anledning til å møte ved fullmektig eller ved rådgiver. Møter i Representantskapet åpnes og ledes av representantskapets leder. Hvert medlem av Representantskapet har én stemme. En beslutning krever flertall av de avgitte stemmer med mindre annet følger av de til enhver tid gjeldende regler og disse vedtekter. Står stemmetallet likt, gjelder det som møtelederen slutter seg til.

Representantskapet skal se til at Banken virker etter sitt formål i samsvar med lov, vedtekter og Representantskapets vedtak. Representantskapet godkjenner årsregnskapet og årsberetningen, herunder disponering av overskudd og utdeling av utbytte.

Egenkapitaleiernes valg til representantskapet

Egenkapitalbeviserne skal på et valg møte velge 12 medlemmer og 12 varamedlemmer.

Styret

Styret skal bestå av 7–9 medlemmer og 6 varamedlemmer. Styret velges av Representantskapet. Styrets leder og nestleder velges av Representantskapet ved særskilte valg. 2 medlemmer og 2 varamedlemmer velges blant de ansatte. Samtlige valgte medlemmer velges for 2 år og varamedlemmene for 1 år. Av de valgte medlemmer uttrer halvparten hvert år, etter tjenestetid eller loddrekning.

Styrets lederen kaller styret sammen til møte minst én gang i måneden og ellers så ofte Bankens virksomhet tilsier det, eller når et styremedlem krever det. Gyldig vedtak treffes ved alminnelig flertallsbeslutning. I de tilfeller styret ikke er fulltallig, kreves at minst halvparten av de møtende styremedlemmer stemmer for vedtaket. Ved stemmelikhet gjør styrelederens eller møtelederens stemme utslaget.

Styret leder Bankens virksomhet. Styret er ansvarlig for at de midler Banken rår over forvaltes på en trygg og hensiktsmessig måte. Styret skal sørge for en tilfredsstillende organisering av Bankens virksomhet og har plikt til å påse at bokføring og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Styret fastsetter instruks for administrerende direktør med særlig vekt på oppgaver og ansvar.

Administrerende direktør

Administrerende direktør har den daglige ledelse av Banken og skal følge den instruks og de pålegg styret har gitt. Den daglige ledelse omfatter ikke avgjørelser i saker som etter Bankens forhold er av uvanlig art eller stor betydning. Administrerende direktør skal sørge for at Bankens bokføring er i samsvar med lov og forskrifter og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

Valgkomité

Representantskapet velger en valgkomité blant Representantskapets medlemmer. Komiteen skal ha 5 medlemmer og 5 varamedlemmer, hvorav 2 medlemmer og 2 varamedlemmer velges blant de innskytervalgte representanter, og 1 medlem og 1 varamedlem velges blant de egenkapitalbeveiseiervalgte representanter. 1 medlem og 1 varamedlem velges blant de offentligvalgte representanter og 1 medlem og 1 varamedlem velges blant de ansattes representanter. Valgresultatene forblir gyldige i to år om gangen. Hvert år skal to eller tre medlemmer eller to eller tre varamedlemmer tre tilbake ved første anledning etter loddtrekningen.

Valgkomité for egenkapitalbeveiseiernes valg

De egenkapitalbeveiseiervalgte medlemmene av representantskapet velger en valgkomité med 4–6 medlemmer og tilsvarende antall varamedlemmer. Egenkapitalbeveiseiere med en eierandel på 10 prosent eller mer har rett til 1 medlem og 1 varamedlem i valgkomiteen for egenkapitalbeveiseiernes valg. Valgresultatene forblir gyldige i to år om gangen. Hvert år skal to eller tre medlemmer eller to eller tre varamedlemmer tre tilbake ved første anledning etter loddtrekningen.

Valgkomiteen skal forberede valg av medlemmer og varamedlemmer i Representantskapet og medlemmer og varamedlemmer av valgkomiteen for egenkapitalbeveiseiernes valg.

Overskudd og underskudd

Overskudd av Bankens virksomhet tilordnes eiere av egenkapitalbevis og Banken etter forholdet mellom eierandelskapitalen med tillegg av overkursfondet og grunnfondskapitalen med tillegg av kompensasjonsfondet, og for øvrig i samsvar med de regler som følger av den til enhver tid gjeldende lovgivning.

Overskudd som tilordnes Banken kan tillegges grunnfondskapitalen, benyttes til gaver til allmennyttige formål, overføres til gavefond, overføres til stiftelse med allmennyttig formål eller benyttes til utbytte med kunder. Utbytte til kunder baseres på gjennomsnittlig utlån og gjennomsnittlig innskudd gjennom regnskapsåret fordelt på antall måneder gjennom året som kunden har hatt innskudd og/eller lån. Innskudd og/eller utlån opp til maksimum NOK 2 millioner for privat- og bedriftskunder gir rett til utbytte på like vilkår.

Ved disponering av overskudd og utbyttmidler skal det legges vekt på at forholdet mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen ikke endres vesentlig.

17 RAMMEBETINGELSER

17.1 Beskrivelse av egenkapitalbevis

17.1.1 Generelt

Sparebankene i Norge har tradisjonelt vært organisert som selveiende stiftelser, der egenkapitalen i all hovedsak har bestått av tidligere års tilbakeholdte overskudd, tillagt sparebankens fond. Sparebankloven ble imidlertid i 1987 endret slik at sparebanker kan hente egenkapital i markedet ved å utstede egenkapitalbevis.

Ordningen med egenkapitalbevis ble etablert for å gi sparebankene mulighet til å innhente egenkapital i markedet og dermed forhindre en konkurransevridding mellom sparebanker og forretningsbanker som følge av sparebankenes manglende mulighet til å innhente egenkapital.

Sparebankenes egenkapitalbevis har klare likhetstrekk med aksjer, blant annet behandles de to instrumenter skattemessig tilnærmet likt. Eierandelskapitalen inngår i sparebankens risikokapital og kan være tapsutsatt hvis banken får økonomiske problemer. Finansieringsforetakslovens regler om eierkontroll knyttet til aksjer gjelder tilsvarende for egenkapitalbevis. Den viktigste forskjellen mellom aksjer og egenkapitalbevis er at egenkapitalbevisene ikke har disposisjonsrett til hele egenkapitalen, bare til den vedtektsfestede eierandelskapitalen, overkursfondet og utjevningsfondet. Den øvrige egenkapitalen i en sparebank er såkalt selveid kapital som består av grunnfondet, gavefondet og kompensasjonsfondet. Årsresultatet disponeres til de to kapitalklassene etter deres relative størrelse.

Vedtektsfestet eierandelskapital og overkursfondet har prioritet foran bankens øvrige egenkapital ved underskudd i banken. Eierandelskapital som overstiger vedtektsfestet eierandelskapital, herunder utjevningsfondet, har lik prioritet som sparebankens fond (grunnfondet) og gavefondet. Følgelig kan egenkapitalbevis være mindre risikable enn aksjer. En annen viktig forskjell mellom aksjer og egenkapitalbevis er knyttet til eiernes representasjon i de styrende organer.

Generalforsamlingen (også benevnt «representantskapet») er det øverste organ i en sparebank. Sammendraget nedenfor viser den hierarkiske strukturen i en sparebank i henhold til gjeldende lovgivning:

Organ	Beskrivelse
Representantskapet	• Øverste myndighet i en sparebank • Skal ha så mange medlemmer som vedtektene bestemmer • Ser til at sparebanken virker etter sitt formål i samsvar med lov, vedtekter og representantskapets vedtak • Velger styre og revisor • Fastsetter godtgjørelse til medlemmer av styret, medlemmer av representantskapet, medlemmer av komiteene og revisor • Egenkapitalbevisene velger mellom en femdel og to femdeler av representantskapets medlemmer, mens innskyterne velger minst en firedel av medlemmene av representantskapet. De ansatte velger blant sine egne en firedel av medlemmene av representantskapet og en firedel av varamedlemmene.
Styret	• Skal etter finansforetaksloven bestå av minst 5 medlemmer • Styret leder sparebankens virksomhet i samsvar med lov, vedtekter og nærmere forskrifter gitt av representantskapet

I sparebanker sammensettes representantskapet etter nærmere bestemmelser i vedtektene. Etter Finansforetaksloven skal de valgte medlemmene samlet avspeile sparebankens kundestruktur og andre interessegrupper samt samfunnsfunksjon.

I sparebanker som har utstedt egenkapitalbevis, velger eierne av egenkapitalbevis minst en femdel og ikke mer enn to femdel av medlemmene i representantskapet.

Ifølge Finansforetaksforskriften § 8-1 første ledd, som trådte i kraft 1. januar 2017, skal minst en firedel av medlemmene og varamedlemmene i representantskapet velges av og blant innskyterne i banken. Bare innskytere som har og i de siste seks måneder har hatt et innskudd i banken på minst NOK 2 500, er valgbare og har stemmerett, jf. § 8-2 annet ledd.

Etter Finansforetaksforskriften § 8-1 tredje ledd skal en firedel av medlemmene og varamedlemmene til representantskapet videre velges av og blant de ansatte i banken. Er antall medlemmer av representantskapet ikke delelig med fire, skal minst en firedel av medlemmene og av varamedlemmene velges av de ansatte. Dette må dog ikke føre til at mer enn en firedel av de ansatte i banken blir medlemmer av representantskapet.

Vedtektsendringer omfattet av Finansforetaksforskriften § 7-2 krever godkjenning fra Finanstilsynet før de trer i kraft.

Avkastningen på eierandelskapital består av summen av utbytte og kursendringer. Representantskapet fastsetter hvert år hvor stor andel av årets overskudd som skal utdeles som utbytte etter forslag fra styret. Utbyttemidler tilordnet eierandelskapitalen utbetales som utbytte til eierne av egenkapitalbevis. Representantskapet kan i tillegg til utbyttet avsette deler av det tilbakeholdte overskuddet til et utjevningsfond. Summen av utbytte og avsetning til utjevningsfond for det enkelte år skal ikke overstige egenkapitalbeviserens forholdsmessige andel av (korrigert) årsresultat. Utjevningsfondet er øremerket egenkapitalbeviserens og kan benyttes til å opprettholde utbyttet i år med dårlig resultat. Utdeling av utbytte fra utjevningsfondet kan bare foretas når dette er forsvarlig ut fra egenkapitalsituasjonen i foretaket.

Ved avvikling av en sparebank skal den del av eierandelskapitalen og overkursfondet som er tilbake etter at alle kreditorer har fått fullt oppgjør, fordeles forholdsmessig mellom eierne av egenkapitalbevis. Utjevningsfondet har samme prioritet som den eierløse kapitalen og gavefondet.

17.1.2 *Lover og forskrifter vedrørende egenkapitalbevis*

Sparebankenes adgang til å utstede omsettelige egenkapitalbevis med representasjonsrett i representantskapet er regulert i Finansforetaksloven kapittel 10. Sentrale deler av Allmennaksjeloven gjelder dessuten for eierandelskapitalen gjennom henvisninger i Finansforetaksloven, for eksempel regler om forhøyelse av aksjekapitalen, utstedelse av finansielle instrumenter (lån med rett til å kreve utstedt aksjer og frittstående tegningsretter) samt nedsettelse av aksjekapitalen.

17.1.3 *Vedtak om utstedelse av egenkapitalbevis*

Vedtak om utstedelse av egenkapitalbevis treffes av representantskapet og krever vedtektsendringer. Representantskapet kan imidlertid med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til å forhøye eierandelskapitalen ved utstedelse av egenkapitalbevis. Vedtak om utstedelse av egenkapitalbevis kan ikke gjennomføres før det er godkjent av Finanstilsynet. I særlige tilfeller kan Finanstilsynet nekte å godkjenne slike vedtak hvis Egenkapitalbevisene vil bli utstedt til en tegningskurs som avviker fra virkelig verdi. Ifølge Bankens vedtekter § 10-1 er et vedtak om endring av vedtektene gyldig når minst to tredjedeler av de som er til stede og minst halvparten av alle representanter stemmer for det. Flertallskravet etter Bankens vedtekter er følgelig strengere enn kravet etter Finansforetaksloven, som bare krever tilslutning fra minst to tredeler av de avgitte stemmene.

Når eierandelskapitalen forhøyes ved tegning av egenkapitalbevis mot kontant betaling, har eierne av egenkapitalbevis fortrinnsrett til å tegne de nye Egenkapitalbevisene i samme forhold som de fra før eier egenkapitalbevis utstedt av foretaket, jf. Finansforetaksloven § 10-10.

Offentlig emisjon av egenkapitalbevis er underlagt verdipapirhandeloven med forskrifter. Allmennaksjeloven §§ 10-1 til 10-3 og §§ 10-6 til 10-13 gjelder tilsvarende.

17.1.4 Egenkapital

Innbetalt egenkapital utgjør del av en sparebanks rene kjernekapital, jf. § 14 nr. 2 i forskrift 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for banker, kredittforetak, finansieringsforetak, pensjonsforetak, oppgjørssentraler og verdipapirforetak. Eierandelskapitalen kan imidlertid nedsettes med utdeling til eierne av egenkapitalbevis etter Finansforetaksloven § 10-21. Ved avvikling av en sparebank skal den del av eierandelskapitalen og overkursfondet som er tilbake etter at alle kreditorer har fått fullt oppgjør, fordeles forholdsmessig mellom eierne av egenkapitalbevis.

Ansvarlig kapital i sparebanker har følgende prioritet, jf. Finansforetaksloven § 10-19:

- ansvarlig lånekapital
- annen hybridkapital (fondsobligasjoner)
- vedtektsfestet eierandelskapital
- overkursfondet og kompensasjonsfondet
- grunnfondskapitalen, herunder gavefondet, og den eierandelskapitalen som overstiger vedtektsfestet eierandelskapital, herunder utjevningsfondet

Midler i utjevningsfondet kan benyttes for å opprettholde utbytte på eierandelskapitalen. Grunnfondskapitalen er et beløp som må betales inn ved stiftelse av en sparebank, jf. Finansforetaksloven § 7-7, jf. § 3-4. Gavefondet er avsetninger til allmennyttige formål, jf. Finansforetaksloven § 10-17 fjerde ledd.

17.1.5 Fordeling av overkurs ved tegning mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet

Det følger av Finansforetaksloven § 10-14 at overkurs ved tegning av egenkapitalbevis skal etter fradrag for kostnader i forbindelse med tegningen fordeles mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet. Den del av overkursen som skal tilføres overkursfondet, beregnes ut fra forholdet mellom bokført eierandelskapital etter nytegningen og summen av bokført grunnfondskapital og eierandelskapital etter nytegningen, med mindre annet er fastsatt i vedtaket om utstedelse av nye egenkapitalbevis. Overkursfondet anses for å tilhøre eierandelskapitalen, mens kompensasjonsfondet tilhører grunnfondskapitalen.

17.1.6 Utbytte og avsetning til utjevningsfondet

Årets overskudd etter at det er korrigert for overføringer til eller fra fond for vurderingsforskjeller, samt for avsetninger til fond for urealiserte gevinster og overføringer fra fond for urealiserte gevinster som tidligere er resultatført, tilordnes eierne av egenkapitalbevis og sparebanken etter forholdet mellom eierandelskapitalen med tillegg av overkursfondet og grunnfondskapitalen med tillegg av kompensasjonsfondet. Dersom det har skjedd egenkapitalendringer i løpet av inntektsåret, skal den nye egenkapitalen, ved beregning av brøken angitt ovenfor, vektes basert på gjenværende del av inntektsåret regnet fra innbetalingstidspunktet.

Årlig utbytte på egenkapitalbevis kan bare utdeles fra årsoverskuddet i henhold til det fastsatte resultatregnskapet for siste regnskapsår. Det er representantskapet som, etter forslag fra styret, beslutter hvor stor del av årets overskudd som skal disponeres som utbyttmidler for året. Utbytte skal ikke settes høyere enn det som er forsvarlig og forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må påregnes å ville inntreffe. Årets overskudd tilordnes eierne av egenkapitalbevis og sparebanken etter forholdet mellom eierandelskapitalen med tillegg av overkursfondet og grunnfondskapitalen med tillegg av kompensasjonsfondet. Årets utbyttmidler skal fordeles mellom eierandelskapitalen og sparebanken etter samme forhold. Resten av årets overskudd tilordnet eierandelskapitalen skal tilføres utjevningsfondet eller utgjøre annen eierandelskapital. Den del av årets overskudd som er tilordnet grunnfondskapitalen, legges til denne. Det kan likevel i vedtektene fastsettes at utbyttmidler kan benyttes til utbytte på innskutt grunnfondskapital, til gaver til allmennyttige formål eller

overføres til et fond for slike gaver (gavefondet), overføres til en stiftelse med allmennyttig formål eller benyttes til utbytte til kunder. Ved disponeringen av utbyttemidler bør en sparebank legge vekt på at forholdet mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen ikke endres vesentlig. Bakgrunnen for dette er å redusere den såkalte utvanningseffekten av eierandelskapitalen.

Når hensynet til sparebankens soliditet tilsier det, kan Finanstilsynet gi pålegg om ikke å dele ut utbytte eller å dele ut mindre utbytte enn det som er foreslått av styret eller vedtatt av representantskapet. Dersom styret beslutter å fremme forslag om utdeling som innebærer at det samlede utbyttet i et enkelt år vil overstige halvparten av resultatet etter det godkjente resultatregnskapet for siste regnskapsår, skal styret gi melding om forslaget til Finanstilsynet.

Midler i utjevningsfondet kan benyttes for å opprettholde utbytte på eierandelskapitalen, jf. Finansforetaksloven § 10-18. Utdeling av utbytte fra utjevningsfondet kan bare foretas når dette er forsvarlig ut fra egenkapitalsituasjonen i sparebanken. Utjevningsfondet kan også brukes til fondsemissjon. Resten av årets overskudd som tilordnes eierandelskapitalen, og som ikke utdeles som utbytte til eierne av egenkapitalbevis, skal tilføres utjevningsfondet eller utgjøre annen eierandelskapital. Utjevningsfondet teller som kjernekapital i relasjon til bestemmelsene om minste kapitaldekning.

Verken Finansforetaksloven eller Bankens vedtekter inneholder frist for når en rett til utbytte løper ut. Etter foreldelsesloven gjelder imidlertid en alminnelig foreldelsesfrist på 3 år.

Ethvert fremtidig utbytte på Egenkapitalbevisene vil være i NOK og vil bli utbetalt til egenkapitalbeviserne gjennom VPS.

17.1.7 Eierbegrensninger for egenkapitalbevis

Ved erverv av kvalifiserte eierandeler kreves tillatelse fra Finanstilsynet, jf. Finansforetaksloven kapittel 6. Det samme gjelder erverv som vil medføre at en kvalifisert eierandel økes slik at den vil utgjøre eller overstige henholdsvis 20, 30 eller 50 prosent av kapitalen eller stemmene i finansforetaket, eller slik at eierandelen gir bestemmende innflytelse som nevnt i allmennaksjeloven § 1-3 i finansforetaket. Som kvalifisert eierandel regnes en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i en sparebank, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av sparebanken og dens virksomhet. Ved beregning av kvalifisert eierandel i en sparebank som har utstedt egenkapitalbevis, regnes eierandel som andel av summen av grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen eller av stemmene i representantskapet.

Ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis, skal Finanstilsynet ut fra behovet for å sikre forsvarlig og betryggende ledelse av sparebanken og dens virksomhet, og i betraktning av den grad av innflytelse som erververen som eier vil kunne utøve i foretaket etter ervervet, vurdere erververens egnethet som innehaver av vedkommendes samlede eierandel etter ervervet, og om ervervet av eierandelen er finansielt betryggende. Ytterligere vurderingskriterier finnes i Finansforetaksloven § 6-4. Det kan settes vilkår for tillatelsen.

Spørsmålet om det skal gis tillatelse, skal avgjøres innen en periode på 60 arbeidsdager, regnet fra det tidspunkt Finanstilsynet har bekreftet å ha mottatt meldingen. Har Finanstilsynet før det er gått 50 arbeidsdager fremsatt skriftlig krav om ytterligere opplysninger, avbrytes fristen inntil svaret fra erververen er mottatt, men ikke i mer enn 20 arbeidsdager hvis erververen er undergitt tilsyn i eller er hjemmehørende i en EØS-stat.

Enhver som vil avhende en kvalifisert eierandel, eller redusere den slik at eierandelen blir mindre enn en av grensene som nevnt ovenfor, skal gi melding om dette til Finanstilsynet.

17.1.8 Omsettelighet av egenkapitalbevis

Egenkapitalbevis er omsettelige verdipapirer i henhold til Verdipapirhandelloven. Kjøp og salg, pantsettelse m.v. reguleres i det vesentlige av samme privatretslige lovbestemmelser som for aksjer. Det kan vedtektsfestes at erverv av egenkapitalbevis krever godkjenning fra styret, jf. Allmennaksjeloven § 14-5 annet ledd.

17.2 Lovregulering av sparebanker

17.2.1 Generelt

Sparebanker er hovedsakelig regulert i Finansforetaksloven og Allmennaksjeloven med forskrifter. Videre har Finanstilsynet myndighet til å føre tilsyn med sparebankenes virksomhet, jf. finanstilsynsloven. Med hjemmel i disse lovene er det gitt en rekke forskrifter som regulerer sparebankenes virksomhet.

Den tidligere direkte styringen av kredittmarkedet er nå i stor grad erstattet med indirekte styring gjennom likviditets- og rentepolitikk. Mange av de lover og forskrifter som gjelder finansforetak i Norge, har de senere årene blitt tilpasset EUs direktiver og forordninger, noe som i høy grad har harmonisert den norske finanslovgivningen i tråd med EUs regelverk.

17.2.2 Årsregnskap

Årsregnskap er regulert i regnskapsloven 17. juli 1998 nr. 56 og forskrift om årsregnskap for banker mv. 16. desember 1998 nr. 1240, som inneholder krav til styrets vedtakelse av årsregnskap senest tre måneder etter regnskapsårets slutt og regler for årsregnskapets innhold.

17.2.3 Interne kontrollrutiner

Sparebankenes interne kontrollrutiner er regulert i forskrift 22. august 2014 nr. 1097 om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV gitt av Finansdepartementet.

17.2.4 Implementering av CRD IV

I juni 2013 vedtok EU et kapitaldekningsdirektiv, CRD IV, med krav til kredittinstitusjoner og verdipapirforetak. Samtidig ble det vedtatt flere detaljerte bestemmelser i en forordning, CRR. Sammenlignet med tidligere soliditetsregelverk settes det i CRR/CRD IV strengere krav til kvaliteten på kapitalinstrumenter, nye bufferkrav, strengere kapitalkrav for motpartsrisiko og utvidede krav til tilsynsmyndigheters vurdering av finansforetaks risiko og kapitalbehov, såkalte pilar 2-vurderinger. Minstekrav til likviditetsreserve (Liquidity Coverage Ratio - LCR) ble gjennomført fra 2015, og kravene til stabil finansiering (Net Stable Funding Ratio – NSFR) vil bli gjennomført fra 2018. Kravet til uvektet kjernekapitaldekning følger av CRR/CRD IV-forskriften 22. august 2014 nr. 1097 og er 3 prosent for sparebanker. Banker skal i tillegg ha en uvektet kjernekapitaldekningsbuffer som utgjør minst 2 prosent.

Kapital- og bufferkravene i CRD IV og CRR er gjennomført i norsk lovgivning gjennom Finansforetaksloven. I august 2013 ble mange av kapitalkravsforskriftene endret, og det samme ble forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, som gjennomfører de mer detaljerte bestemmelsene i CRR.

Endringene av forskrift 14. desember 2006 nr. 1506 om kapitalkrav for banker mv (kapitalkravsforskriften) trådte i kraft 30. september 2014, mens endringene av forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner mv. trådte i kraft 1. januar 2015 og er nå gjennomført i Finansforetaksforskriften kapittel 15.

17.2.5 Kapitalkrav

Etter Finansforetaksloven § 14-1 skal en bank til enhver tid ha en ren kjernekapital som utgjør minst fire og en halv prosent av et risikovektet beregningsgrunnlag etter § 14-2 og kapitalkravsforskriften. Bankens kjernekapital og ansvarlige kapital skal dessuten til enhver tid utgjøre minst henholdsvis seks og åtte prosent av det samme beregningsgrunnlaget.

Den ansvarlige kapitalen består av kjernekapital og tilleggskapital. Kjernekapital består av egenkapital og annen godkjent kjernekapital. Den ansvarlige kapitalen beregnes i samsvar med forskrift 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for banker, kredittforetak, finansieringsforetak, pensjonsforetak, oppgjørssentraler og verdipapirforetak. De postene i balansen som skal regnes som henholdsvis egenkapital, annen godkjent kjernekapital og tilleggskapital, fremgår av §§ 14, 15 og 16.

Kapitalkravsforskriften inneholder regler om standardmetoder og IRB-metoder for beregning av kravet til ansvarlig kapital. Andre metoder enn standardmetoden krever samtykke fra Finanstilsynet.

Banker som benytter IRB-metode, skal oppfylle et minstekrav til ansvarlig kapital etter forskrift 22. oktober 1990 nr. 875 om minstekrav til kapitaldekning i banker, kredittforetak, finansieringsforetak, holding-foretak i finanskonsern og verdipapirforetak som benytter IRB- eller AMA-metode, og forskrift 22. juni 2000 nr. 632 om minstekrav til kapitaldekning for markedsrisiko mv. som benytter IRB- eller AMA-metode.

Foruten de nye minstekravene til ansvarlig kapital gjelder dessuten en rekke bufferkrav basert på CRD/CRR.

Bevaringsbuffer

Et finansforetak skal ha en bevaringsbuffer bestående av ren kjernekapital som skal utgjøre to og et halvt prosentpoeng i tillegg til minstekravet til ren kjernekapital, jf. Finansforetaksloven § 14-3 (1).

Systemrisikobuffer

Et finansforetak skal ha en systemrisikobuffer bestående av ren kjernekapital som skal utgjøre tre prosentpoeng i tillegg til minstekravet til ren kjernekapital og bevaringsbuffer, jf. Finansforetaksloven § 14-3 (2). Finansdepartementet kan i forskrift fastsette at kravet skal være høyere eller lavere enn tre prosentpoeng.

Systemviktige foretak

Et finansforetak som er systemviktig, skal ha en buffer bestående av ren kjernekapital som skal utgjøre to prosentpoeng i tillegg til minstekravet til ren kjernekapital, bevaringsbuffer og systemrisikobuffer, jf. Finansforetaksloven § 14-3 (3). Finansdepartementet fastsatt forskrift om fremgangsmåte og kriterier for å identifisere og fastsatte hvilke foretak som skal regnes som systemviktige i Norge., Finansdepartementet har bestemt at DNB ASA og Kommunalbanken AS skal regnes som systemviktige i Norge.

Motsyklisk buffer

Et finansforetak skal ha en motsyklisk kapitalbuffer bestående av ren kjernekapital som skal utgjøre mellom 0 og 2,5 prosentpoeng i tillegg til minstekravet til ren kjernekapital, bevaringsbuffer, systemrisikobuffer og buffer for systemviktige foretak, jf. Finansforetaksloven § 14-3 (4). Finansdepartementet fastsetter kravet til den motsykliske kapitalbufferen, som vil øke fra 1,5 prosentpoeng til 2 prosentpoeng fra og med 31. desember 2017. Kravet kan i særlige tilfeller settes høyere enn 2,5 prosentpoeng.

Alle kapitalbuffer må bestå av ren kjernekapital. Hvis et finansforetak ikke oppfyller bufferkravene, skal foretaket utarbeide en plan for økning av ren kjernekapitaldekning, og foretaket kan ikke uten samtykke fra Finanstilsynet utbetale utbytte til egenkapitalbeveiere, bonus til ansatte eller rente på annen godkjent kjernekapital.

Pilar 2

I tillegg til ovennevnte kapitalkrav (pilar 1-krav), kan Finanstilsynet pålegge såkalte pilar 2-krav.

Pilar 2-systemet har sin bakgrunn i EUs kapitaldekningsdirektiv og -forordning (CRD IV/CRR) og åpner for at nasjonale tilsynsmyndigheter kan pålegge ytterligere kapitalkrav utover standardfastsatte pilar 1-krav (minstekrav til kapitaldekning, kapitalsammensetning og kombinerte kapitalbufferkrav som angitt ovenfor).

Pilar 2-prosessen er en sentral del av Finanstilsynets tilsyn med de enkelte finansforetakene, og inngår som en del av Finanstilsynets SREP-vurderinger (supervisory review and evaluation process).

Pilar 2-krav fastsatt av tilsynsmyndighetene er aktuelle i tilfeller hvor enkeltinstitusjoner, evt. grupper av institusjoner, eksponeres for eller eksponerer markedet for, høyere eller mer spesielle risikoer enn de som ligger til grunn for gjeldende pilar 1-krav. Pilar 2-kravene omfatter risikoer som ikke dekkes eller kun delvis dekkes av pilar 1. Hvilke risikoer som kommer i tillegg, vil være forskjellig fra foretak til foretak, og kan eksempelvis være

konsentrasjonsrisiko, ulike typer markedsrisiko (herunder renterisiko), likviditetsrisiko, finansieringsrisiko, svakheter i styring og kontroll, modellrisiko, systemrisiko og risiko for uforsvarlig gjeldsoppbygging.

17.2.6 Beregningsgrunnlaget for kapitalkravene

Finansforetaksloven gir nærmere regler om beregningsgrunnlaget for den ansvarlige kapitalen. Beregningsgrunnlaget for minstekravet til ansvarlig kapital skal tilsvare summen av beregningsgrunnlagene for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko.

Beregningsgrunnlaget for kredittrisiko skal fastsettes med utgangspunkt i risikovekter etter en standardmetode, eller på bakgrunn av interne målemetoder.

Beregningsgrunnlaget for markedsrisiko skal fastsettes med utgangspunkt i regler etter standardmetoden fastsatt i forskrift, eller med utgangspunkt i interne målemetoder.

Beregningsgrunnlaget for operasjonell risiko skal fastsettes som en andel av gjennomsnittlig inntekt (basis metode), en andel av inntekten innenfor de ulike forretningsområder multiplisert med en indikator på tapserfaring fastsatt i forskrift (sjablongmetode), eller på bakgrunn av interne målemetoder for operasjonell risiko (avansert metode).

Sparebanken kan ikke uten tillatelse fra Finanstilsynet bruke interne målemetoder for kredittrisiko, markedsrisiko eller operasjonell risiko for beregning av kravet til ansvarlig kapital.

17.2.7 Andre reguleringer

Det er også fastsatt andre regler for og krav til sparebankers virksomhet, herunder forbud mot å drive annen virksomhet, begrensninger på adgangen til utkontraktering av kjernevirksomhet, forsvarlig virksomhet og god forretningsskikk, regler for eksponering mot utenlandsk valuta, engasjement overfor enkeltkunder, forsvarlig kapitalforvaltning, eierinteresser i holdingselskap og interesser i andre selskaper. I tillegg er det regler om tiltak mot hvitvasking, likviditet, avviking og offentlig administrasjon av banker med økonomiske vanskeligheter mv.

Sparebanker kan ikke gå konkurs, men sparebanker som ikke kan dekke sine forpliktelser, kan settes under offentlig administrasjon av Finansdepartementet etter Finansforetaksloven kapittel 21. Eierandelskapitalen kan i slike tilfeller gå tapt i sin helhet.

17.2.8 Strukturendringer i sparebanker

Sammenslåing og deling

Finansforetaksloven §§ 12-1 til 12-7 inneholder bestemmelser som legger til rette for omstruktureringer i henhold til ulike modeller for sammenslåing og deling. Dette innebærer blant annet at det åpnes for strukturendringer i henhold til følgende modeller:

- «Hallingdal-modellen» innebærer at grunnfondsbanker (tradisjonelle sparebanker) konverterer deler av grunnfondskapitalen til eierandelskapital. Egenkapitalbevisene tilføres vederlagsfritt en sparebankstiftelse. Flere sparebanker kan ved å benytte samme modell slå seg sammen.
- «Terra/Eika-modellen» innebærer at flere tradisjonelle sparebanker slås sammen uten at det utstedes egenkapitalbevis og uten at det etableres en finansstiftelse. I stedet fastsettes det i vedtektene en nærmere fordeling av grunnfondet eller overskuddet i forhold til sparebankenes kapital på sammenslåingstidspunktet.
- «Tingvoll-modellen» innebærer at en sparebanks samlede virksomhet overføres til en annen sparebank mot vederlag i egenkapitalbevis som legges inn i en sparebankstiftelse som opprettes i forbindelse med avviklingen av den overdragende sparebank.
- «Telemark-modellen» innebærer at to eller flere sparebanker omdannes til aksjeselskaper og deretter fusjoneres til ett aksjeselskap. Omdanningen gjennomføres ved at det etableres stiftelser som eier aksjene i de sammenslåtte sparebankene.

Det følger av Finansforetaksloven § 12-1 at sammenslåing og deling av sparebanker bare kan gjennomføres etter tillatelse gitt av Finansdepartementet. Vedtak om slik sammenslåing eller deling treffes av representantskapet med flertall som for vedtektsendring. Det kan fastsettes i vedtektene at slike vedtak krever at flertallet i representantskapet omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis.

Avvikling

Finansforetaksloven §§ 12-8 til 12-12 regulerer avvikling av sparebanker. Vedtak om avvikling treffes av representantskapet med flertall som for vedtektsendring. Styret skal forelegge representantskapet en avviklingsplan. Vedtaket kan bare gjennomføres etter tillatelse fra Finansdepartementet. Overskytende midler skal deles forholdsmessig mellom eierne av egenkapitalbevis og én eller flere sparebankstiftelser.

Omdanning til aksjeselskap

Finansforetaksloven §§ 12-13 til 12-18 regulerer sparebankenes adgang til å omdannes til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Vedtak om omdanning treffes av representantskapet med flertall som for vedtektsendring. Det kan fastsettes i vedtektene at slike vedtak krever at flertallet i representantskapet omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis. En sparebank kan omdanne seg til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap i henhold til en finansstiftelsesmodell og krever tillatelse fra Finansdepartementet. De viktigste punktene i loven kan i korte trekk oppsummeres i følgende punkter:

- Aksjene for den andel som tilsvare grunnfondskapitalen, skal overføres til en sparebankstiftelse.
- Stiftelsen skal være uavhengig av banken.
- Stiftelsen skal ha langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap.
- Salg av stiftelsens aksjer i banken krever 2/3 flertall på generalforsamlingen i stiftelsen.
- Stiftelsen kan benytte deler av årets overskudd til gaver til allmennyttige formål.

Under forutsetning av at eierandelen i stiftelsen overstiger 10 prosent, kan aksjeselskapet benytte ordet «sparebank» i sitt foretaksnavn.

Adgangen til å omdanne til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap vil i praksis være begrenset da det ved vurderingen av om det skal gis tillatelse blant annet skal legges vekt på at sparebanker som hovedregel bør være organisert som vanlig sparebank eller sparebank med eierandelskapital. Det skal også legges vekt på den virksomheten sparebanken har drevet i den aktuelle kommunen, og om eller hvordan denne virksomheten vil bli videreført.

Konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital

Finansforetaksloven § 10-9 åpner for at sparebanker kan konvertere grunnfondskapital til eierandelskapital. Egenkapitalbevisene skal vederlagsfritt overføres til en sparebankstiftelse opprettet i forbindelse med konverteringen. Sparebankstiftelsen skal eie egenkapitalbevis og videreføre sparebanktradisjonene.

17.2.9 Finansstiftelser og sparebankstiftelser

Finansforetaksloven §§ 12-19 til 12-26 oppstiller regler om finans- og sparebankstiftelser som kommer til anvendelse på stiftelser som etableres i forbindelse med strukturendringer. Stiftelsens virksomhet skal i all hovedsak være begrenset til forvaltning av egenkapitalbevis eller aksjer som ble tilført stiftelsen i forbindelse med opprettelsen, og midler som mottas som utbetaling på egenkapitalbevis eller aksjer, herunder eierandeler ervervet ved ombytting av slike eierandeler. En stiftelse kan med samme flertall som for vedtektsendringer og etter samtykke fra Finanstilsynet vedta å utstede egenkapitalbevis.

17.2.10 Tilsyn, soliditetsvern og likviditetsvern for norske banker

Det er flere offentlige myndigheter som har ansvaret for å ha tilsyn med regelverket som gjelder for finansforetak (banker, forsikringsselskaper og finansieringsforetak).

Finansdepartementet

En av Finansdepartementets hovedoppgaver er regulering av finansmarkedene. Finansdepartementet har i betydelig grad fått delegert myndighet til å fastsette forskrifter og fatte vedtak i medhold av Finansforetaksloven og andre lover som regulerer finansforetak. Finansforetaksloven regulerer viktige spørsmål om en sparebanks drift, blant annet krav til kapitaldekning. Finansdepartementet har myndighet til å tilbakekalle konsesjon til å drive bankvirksomhet ved alvorlige brudd på gjeldende lover og forskrifter. Det kreves tillatelse fra Finansdepartementet eller Finanstilsynet for at en bank skal kunne gjennomføre endringer av en viss betydning, for eksempel utstedelse av egenkapitalbevis eller nedsettelse av grunnfondskapitalen eller eierandelskapitalen, overføring av virksomhet til annen institusjon, nedlegging av virksomheten, omdanning til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap eller oppkjøp av annen bank.

Hovedformålene med regulering av finansforetak er å bidra til finansiell stabilitet og sikre at finansforetak driver sin virksomhet på en forsvarlig og tilfredsstillende måte.

Finanstilsynet

Finanstilsynet gir konsesjon til å drive bankvirksomhet og har primæransvaret for å overvåke og føre tilsyn med banker, forsikringsselskaper, finansieringsforetak, verdipapirforetak, forvaltningsforetak for verdipapirfond, eiendomsめklere, inkassoforetak, revisorer, regnskapsførere, forsikringsめklere og morselskap i finanskonsern. Hovedoppgaven til Finanstilsynet er å bidra til at de institusjoner det skal føre tilsyn med, opererer på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med gjeldende regelverk. Gjennom tilsynet med institusjoner og markeder streber Finanstilsynet etter å fremme finansiell stabilitet og ordnede markedsforhold. Foruten sitt forebyggende arbeid er Finanstilsynet beredt til å takle konkrete problemer som kan oppstå.

Tilsynet skjer blant annet ved at Finanstilsynet vurderer de styrings og kontrollfunksjonene selskapene etablerer, og går igjennom regnskaper og annen dokumentasjon som rapporteres. Enkelte endringer i vedtektene til finansforetak som Finanstilsynet har tilsyn med, skal godkjennes av Finanstilsynet. Slike vedtak fattet av Finanstilsynet kan påklages til Finansdepartementet. Når Finansdepartementet behandler saker som gjelder finansmarkedet, er det vanlig å be om uttalelse fra Finanstilsynet før avgjørelse blir tatt. Finanstilsynet avgir hvert år en årsmelding til Finansdepartementet om sin virksomhet. Meldingen legges frem for Stortinget ved den årlige kredittmeldingen.

Norges Bank

Norges Bank er landets sentralbank og skal være utøvende og rådgivende organ for penge-, kreditt- og valutapolitikken. Den skal utstede pengesedler og mynter, fremme et effektivt betalingssystem innenlands og overfor utlandet samt overvåke penge-, kreditt- og valutamarkedene. Sentralbanken ivaretar dermed viktige oppgaver overfor bankvesenet og skal bidra til stabile og effektive finansmarkeder og betalingssystemer. Som et virkemiddel kan Norges Bank yte likviditetslån, gjøre innskudd i bankene og gi annen kreditt til banker. Når særlige forhold tilsier det, kan sentralbanken også gi kreditt til andre på spesielle vilkår. Norges Bank utfører dessuten markedsoperasjoner i pengemarkedet.

Bankenes sikringsfond

I henhold til Finansforetaksloven kapittel 19 skal enhver bank med hovedkontor i Norge være medlem av Bankenes sikringsfond. Bankenes sikringsfond er regulert gjennom Finansforetaksloven. Sikringsfondets formål er gjennom en lovbestemt innskuddsgarantiordning å sikre innskuddsforpliktelsene til sine medlemmer. Fondet kan også yte støtte til et medlem av fondet på bestemte vilkår. Fondet er ment å dekke tap som innskytere har på sine innskudd i en medlemsinstitusjon etter nærmere regler i loven.

18 VERDIPAPIRHANDEL I NORGE

I dette kapittel 18 beskrives visse forhold vedrørende handel med verdipapirer i en norskregistrert sparebank i Norge, men beskrivelsen må ikke anses som uttømmende. Informasjonen må ikke anses som en uttømmende beskrivelse av alle de juridiske forhold som kan være relevante for en beslutning om å kjøpe, eie eller selge egenkapitalbevis. Investorer anbefales å rådføre seg med sine egne juridiske rådgivere om de juridiske følgene av å eie egenkapitalbevis. Før dette tilbudet har ikke egenkapitalbevisene vært notert eller omsatt på en børs eller et regulert marked.

18.1 Innledning

Oslo Børs ble etablert i 1819 og er den ledende markedsplassen i Norge for handel med egenkapitalbevis, aksjer, obligasjoner og andre finansielle instrumenter. Oslo Børs drives av Oslo Børs ASA, som også driver det regulerte markedet Oslo Axess og den multilaterale handelsfasiliteten Merkur Market.

Oslo Børs har inngått en strategisk samarbeidsavtale med London Stock Exchange Group vedrørende blant annet handelsplattformer for egenkapitalinstrumenter, gjeldsinstrumenter og derivater.

18.2 Handel og oppgjør

Handel med egenkapitalinstrumenter på Oslo Børs gjøres gjennom den elektroniske handelsplattformen Millennium Exchange. Denne handelsplattformen benyttes av alle markedsplasser som driftes av London Stock Exchange i tillegg til Borsa Italiana og Johannesburg Stock Exchange.

Handelsperioden på Oslo Børs er mellom kl. 09.00 og kl. 16.20 hver handelsdag, med førbørsperiode mellom kl. 08.15 og kl. 09.00, sluttauksjon mellom kl. 16.20 og kl. 16.25 og en etterbørsperiode mellom kl. 16.25 og kl. 17.30. Etterbørshandler kan rapporteres til kl. 17.30.

Opgjørperioden på Oslo Børs er for tiden to handelsdager (T+2). Dette betyr at verdipapirer gjøres opp på investorens konto i VPS to dager etter transaksjonen, og at selgeres mottar betaling etter to dager.

SIX x-clear Ltd har tillatelse fra Finansdepartementet til å drive virksomhet som oppgjørssentral og har siden 2010 (til 2014 gjennom datterselskapet Oslo Clearing ASA) tilbudt oppgjørs- og motpartstjenester for handel med egenkapitalinstrumenter på Oslo Børs.

Investerings tjenester i Norge kan bare ytes av norske verdipapirforetak med tillatelse etter verdipapirhandelloven, filialer av verdipapirforetak med en EØS-stat som hjemstat eller verdipapirforetak utenfor EØS med tillatelse til å drive i Norge. Verdipapirforetak i EØS-stater kan også yte grenseoverskridende investerings tjenester i Norge.

Norske verdipapirforetak kan drive såkalt prisstillingsvirksomhet i egenkapitalbevis notert i Norge hvis de har tillatelse til dette etter verdipapirhandelloven. Verdipapirforetak i EØS-stater har også rett til å drive prisstillingsvirksomhet hvis foretaket har tillatelse til dette i sin hjemstat. Slik prisstillingsvirksomhet vil bli regulert av verdipapirlovens regler om verdipapirforetakenes egenhandel. Slik prisstillingsvirksomhet krever imidlertid ikke melding til Finanstilsynet eller Oslo Børs utover verdipapirforetakenes generelle plikt som medlem av Oslo Børs til å melde handler i noterte verdipapirer.

18.3 Informasjon, kontroll og overvåking

Etter norsk lovgivning er Oslo Børs pålagt å utføre en rekke kontroll- og overvåkingsfunksjoner. Enheten for markedsovervåking ved Oslo Børs overvåker all aktivitet i markedet kontinuerlig. Markedsovervåkings systemene er i hovedsak automatisert og vil straks varsle personalet ved enheten ved unormal utvikling i markedet.

Finanstilsynet kontrollerer utstedelsen av verdipapirer i både egenkapital- og gjeldsmarkedet i Norge og vurderer hvorvidt dokumentasjonen knyttet til utstedelser inneholder tilstrekkelig informasjon, og hvorvidt det på andre måter vil være ulovlig å gjennomføre utstedelsen.

Etter norsk lovgivning må en sparebank som er notert, eller som har søkt om notering, på et norsk regulert marked umiddelbart offentliggjøre innsideinformasjon (dvs. presis informasjon om finansielle instrumenter, utstederen av slik informasjon eller andre forhold som er egnet til å påvirke kursen på de finansielle instrumentene eller tilknyttede finansielle instrumenter merkbart, og som ikke er offentlig tilgjengelig eller allment kjent i markedet). En sparebank kan likevel utsette offentliggjøringen av innsideinformasjon for ikke å skade sine legitime interesser, forutsatt at opplysningene behandles konfidensielt, og at allmennheten ikke vil bli villedet av utsettelsen. Oslo Børs kan ilegge gebyrer til selskaper som ikke overholder informasjonsplikten.

18.4 VPS og overdragelse av egenkapitalbevis

Bankens sentrale egenkapitalbevisregister driftes gjennom VPS. VPS er det norske, immaterielle verdipapirregisteret. VPS er et elektronisk bokføringssystem der eierskap til, og transaksjoner knyttet til, norske noterte egenkapitalbevis skal registreres. VPS og Oslo Børs eies begge i sin helhet av Oslo Børs VPS Holding ASA.

Alle transaksjoner knyttet til verdipapirer registrert i VPS gjøres som elektroniske registreringer. Det er verken utstedt eller kan utstedes fysiske egenkapitalbevis. VPS bekrefter hver registrering ved å sende gjenpart til den registrerte eieren av egenkapitalbevis, uavhengig av reelt eierskap. For å effektivere slike registreringer må hver eier av egenkapitalbevis opprette en egenkapitalbeviskonto hos en norsk kontofører. Norske banker, Norges Bank (sentralbanken), verdipapirforetak med tillatelse til å drive i Norge og norske filialer av kredittinstitusjoner hjemmehørende i annen EØS-stat kan opptre som kontoførere.

Registrering av en transaksjon i VPS gir rettsvern når det gjelder fastsettelse av partenes rettigheter hvis utstedende sparebank eller tredjepart påberoper seg interesse i et verdipapir. En erverver av egenkapitalbevis kan ikke utøve rettigheter som eier av egenkapitalbevis med mindre (i) ervervet av egenkapitalbevis er registrert eller meldt og godtgjort, og ervervet ikke hindres av lov, vedtekter eller på annen måte.

VPS er ansvarlig for økonomisk tap noen påføres som følge av feil som er oppstått i tilknytning til registreringsvirksomheten, eller endring eller sletting av rettigheter til registrerte verdipapirer. Dette gjelder ikke dersom VPS godtgjør at feilen skyldes forhold utenfor registerets kontroll som registeret ikke med rimelighet kunne ventes å unngå eller overvinne følgene av. En eventuell erstatning kan likevel bli nedsatt eller bortfalle dersom skadelidte selv forsettlig eller uaktsomt har medvirket til skaden.

VPS må gi informasjon til Finanstilsynet på kontinuerlig basis, samt enhver informasjon som Finanstilsynet måtte kreve. Videre kan norske skattemyndigheter kreve visse typer informasjon fra VPS vedrørende noens innehav av verdipapirer, herunder informasjon om utbytte og rentebetalinger.

18.5 Register over egenkapitalbevisiere

Etter norsk rett skal egenkapitalbevis registreres i egenkapitalbevisierens navn. Som hovedregel foreligger det ingen ordninger for forvalterregistrering, og norske eiere av egenkapitalbevis kan ikke registrere sine egenkapitalbevis i VPS gjennom en forvalter. Utenlandske eiere av egenkapitalbevis kan likevel registreres i VPS av en forvalter (bank eller annen forvalter) som er godkjent av Finanstilsynet. En godkjent og registrert forvalter har plikt til å gi informasjon på forespørsel fra norske myndigheter om reelt eierskap. Ved forvalterregistrering må registreringen i VPS vise at den registrerte eieren er en forvalter. En registrert forvalter har rett til å motta utbytte og andre utdelinger, men kan ikke stemme i generalforsamling på vegne av den reelle eieren.

18.6 Utenlandske investorer

Utenlandske investorer kan handle i egenkapitalbevis notert på Oslo Børs gjennom enhver mekler som er medlem hos Oslo Børs, både norske og utenlandske.

18.7 Flaggeplikt

Hvis en egenkapitalbevisieiers eller annen persons andel av egenkapitalbevis eller rettigheter til egenkapitalbevis notert på et regulert marked i Norge (hjemmehørende i Norge, noe som er tilfelle for Banken) når opp til, overstiger eller faller under 5 prosent, 10 prosent, 15 prosent, 20 prosent, 25 prosent, 1/3, 50 prosent, 2/3 eller 90 prosent av eierandelskapitalen eller en tilsvarende andel av stemmene til utstederen eller annen person, skal

vedkommende etter verdipapirhandelloven gi melding til Oslo Børs og utstederen umiddelbart. Det samme gjelder hvis disse andelene passerer av andre årsaker, for eksempel endringer i Bankens eierandelskapital.

18.8 Insidehandel

Etter norsk rett må tegning, kjøp, salg eller bytte av finansielle instrumenter eller tilskyndelse til slike disposisjoner ikke direkte eller indirekte foretas for egen eller fremmed regning av noen som har innsideinformasjon, jf. definisjon i verdipapirhandelloven § 3-2. Det samme gjelder også ved inngåelse, kjøp, salg eller bytte av opsjons- eller terminkontrakter eller tilsvarende rettigheter knyttet til finansielle instrumenter samt tilskyndelse til slike disposisjoner.

18.9 Valutakontroller

Det er på nåværende tidspunkt ingen valutakontroll i Norge som kan begrense adgangen til å betale utbytte til en eier av egenkapitalbevis i utlandet, og det er heller ingenting som begrenser utenlandsk bosatte egenkapitalbeviseres rett til å disponere over sine egenkapitalbevis og motta eventuelt proveny fra slike disposisjoner utenfor Norge. Det foreligger ingen regler som begrenser største beløp som kan overføres til eller fra Norge, likevel slik at overførende banker kan være underlagt plikt til å melde fra om transaksjoner med fremmed valuta i et sentralt dataregister driftet av norske tollmyndigheter. Norske politi-, skatte- og tollmyndigheter samt Rikstrygdeverket og Finanstilsynet har tilgang til dette registeret.

19 SKATTEMESSIGE FORHOLD

19.1 Innledning

Nedenfor følger et sammendrag for enkelte norske skattemessige forhold som er relevante i forbindelse med en investering i Konsernet. Sammendraget er basert på gjeldende norsk lovgivning på prospektdatoen, og det kan skje lovendringer etter denne datoen. Slike endringer kan i noen tilfeller gis med tilbakevirkende kraft.

Sammendraget er generelt og tar ikke sikte på å være en uttømmende beskrivelse av alle skattemessige forhold som kan være relevante for en beslutning om å kjøpe, eie eller selge egenkapitalbevis i Banken. Egenkapitalbevisiere som ønsker å klarlegge sin egen skattesituasjon, bør rådføre seg med og ta råd fra sine egne skatterådgivere. Egenkapitalbevisiere som er skattemessig hjemmehørende i andre land enn Norge, og egenkapitalbevisiere som opphører å være skattemessig hjemmehørende i Norge (på grunn av nasjonale skatteregler eller skatteavtale), bør også rådføre seg med og ta råd fra sine egne skatterådgivere når det gjelder skatteforhold i bostedslandet og skattemessige konsekvenser knyttet til opphør av skattemessig bosted i Norge.

Vennligst vær klar over at henvisningen i sammendraget nedenfor til en norsk eller ikke-norsk egenkapitalbevisier knytter seg til vedkommendes skattemessige bosted og ikke statsborgerskap.

19.2 Skattlegging av utbytte

Norske personlige egenkapitalbevisiere

Utbytte som deles ut til personlige egenkapitalbevisiere som er skattemessig bosatt i Norge («**Norske Personlige Egenkapitalbevisiere**»), skattes med en effektiv rente på i dag 29,76 % i den utstrekning utbyttet overstiger skjermingsfradraget; Dvs. mottatt utbytte, fratrasket skjermingsfradrag, skal multipliseres med 1,24 og summen skal inngå i grunnlaget som alminnelig inntekt og skattes med en fast sats på 24 %. Dette innebærer at den effektive skattesatsen på utbytte mottatt av Norske Personlige Egenkapitalbevisiere er 29,76 %..

Skjermingsfradraget beregnes årlig for det enkelte egenkapitalbevis og tilordnes eieren av egenkapitalbeviset ved utgangen av inntektsåret. Skjermingsfradraget for hvert egenkapitalbevis er lik egenkapitalbevisets kostpris multiplisert med en risikofri rente basert på effektiv rente på statskasseveksler med 3 måneders løpetid, 0,5 % etter skatt.

Norske Personlige Egenkapitalbevisiere som overfører egenkapitalbevis, vil dermed ikke være berettiget til å trekke fra beregnet skjermingsfradrag for det året overføringen skjedde.

Den delen av det beregnede skjermingsfradraget som i et år overstiger utbyttet på egenkapitalbevisene («ubenyttet skjermingsfradrag»), kan fremføres til fradrag i senere års utbytte eller gevinst på samme egenkapitalbevis, eller tillegges grunnlaget for beregning av skjermingsfradraget.

Norske selskapseiere av egenkapitalbevis

Utbytte utdelt fra Konsernet til egenkapitalbevisiere som er aksjeselskap (og tilsvarende sammenslutninger) som er skattemessig bosatt i Norge («**Norske Selskapseiere Av Egenkapitalbevis**»), skattlegges med en effektiv sats på 0,72 % (3 % av utbytteinntekten fra egenkapitalbevisene inngår i beregningen av alminnelig inntekt for Norske Selskapseiere Av Egenkapitalbevis og skattlegges med en flat sats på 24 %)..

Ikke-norske personlige egenkapitalbevisiere

Utbytte utdelt til personlige egenkapitalbevisiere som ikke er skattemessig bosatt i Norge (**«Ikke-Norske Personlige Egenkapitalbevisiere»**), skattlegges som hovedregel med 25 prosent kildeskatt. Kildeskattesatsen på 25 prosent reduseres normalt gjennom skatteavtalen mellom Norge og landet der egenkapitalbevisieren er skattemessig bosatt. Ansvar for å trekke kildeskatt påligger sparebanken som deler ut utbyttet og Konsernet påtar seg denne forpliktelsen.

Ikke-Norske Personlige Egenkapitalbevisiere som er skattemessig bosatt i EØS, kan søke norske skattemyndigheter om refusjon av et beløp som tilsvarer det beregnede skjermingsfradraget for hvert egenkapitalbevis (se punkt 19.2 «*Skatt på utbytte – Norske personlige egenkapitalbevisiere*»). Fradraget for skjermingsfradrag gjelder imidlertid ikke hvis kildeskatten etter en gjeldende skatteavtale fører til lavere utbytteskatt enn kildeskatten på 25 prosent fratrasket skjermingsfradraget.

Hvis en ikke-norsk personlig egenkapitalbevisier driver virksomhet i Norge, og egenkapitalbevisene er tilknyttet virksomheten, skal utbyttet skattlegges etter samme regler som for norske personlige egenkapitalbevisiere, jf. ovenfor.

Ikke-Norske Personlige Egenkapitalbevisiere som har betalt mer kildeskatt enn det som følger av en gjeldende skatteavtale, kan søke norske skattemyndigheter om refusjon av det overskytende kildeskattebeløp.

Ikke-norske selskapseiere av egenkapitalbevis

Utbytte utdelt til egenkapitalbevisiere som er aksjeselskaper (og visse andre foretak) som er skattemessig hjemmehørende i utlandet (**«ikke-norske selskapseiere av egenkapitalbevis»**), skattlegges i utgangspunktet med 25 prosent kildeskatt. Kildeskattesatsen på 25 prosent reduseres normalt gjennom skatteavtalen mellom Norge og landet der egenkapitalbevisieren er skattemessig hjemmehørende, forutsatt at egenkapitalbevisieren er den virkelige eieren av egenkapitalbevisene.

Utbytte utdelt til Ikke-Norske Selskapseiere Av Egenkapitalbevis som er skattemessig hjemmehørende i EØS, er utbytte fritatt for norsk kildeskatt, forutsatt at egenkapitalbevisieren er reelt etablert og driver virksomhet i innenfor EØS.

Hvis en ikke-norsk selskapseier av egenkapitalbevis driver virksomhet i Norge og egenkapitalbevisene er tilknyttet denne virksomheten, skal utbyttet skattlegges etter samme regler som for norske selskapseiere av egenkapitalbevis, jf. ovenfor.

Ikke-Norske Selskapseiere Av Egenkapitalbevis som er fritatt for kildeskatt eller har betalt mer kildeskatt enn det som følger av en gjeldende skatteavtale, kan søke norske skattemyndigheter om refusjon av det overskytende kildeskattebeløp.

Forvalterregistrerte egenkapitalbevis er underlagt kildeskatt med en sats på 25 prosent med mindre forvalteren har fått godkjenning fra Skattedirektoratet til å anvende en lavere kildeskattesats. For å få slik godkjenning må forvalteren gi Skattedirektoratet opplysninger om alle virkelige rettighetshavere som er underlagt kildeskatt til redusert sats.

Ansvar for å trekke kildeskatt på utbytte som deles ut til Ikke-Norske Selskapseiere Av Egenkapitalbevis, og på forvalterregistrerte egenkapitalbevis, påligger sparebanken som deler ut utbyttet, og Konsernet påtar seg denne forpliktelsen.

19.3 Skattlegging av kapitalgevinst ved realisasjon av egenkapitalbevis

Norske Personlige Eiere Av Egenkapitalbevis

Salg, innløsning eller annen avhending av egenkapitalbevis anses som en realisasjon for norske skatteformål. Gevinst eller tap som genereres av Norske Personlige Eiere Av Egenkapitalbevis gjennom realisasjon av egenkapitalbevis er skattepliktig eller fradragsberettiget i Norge. Den effektive skattesatsen på gevinst eller tap relatert til aksjer realisert av norske personlige egenkapitalbevisiere er for tiden 29,76 prosent; eks. gevinst (fratrullet skjermingsfradrag) og tap skal multipliseres med 1,24 som deretter inkluderes i eller trekkes fra i den norske personlige egenkapitalbevisierens alminnelige inntekt i realisasjonsåret. Alminnelig inntekt er skattepliktig med 24 prosent. Faktoren på 1,24 øker den effektive skattesatsen på gevinster / tap realisert av personlige egenkapitalbevisiere til 29,76 prosent.

Gevinsten er skattepliktig og tap er fradragsberettiget uavhengig av varigheten av eierskapet og egenkapitalbevisierens eierinteresse i Konsernet før avhendingen.

Skattepliktig gevinst / fradragsberettiget tap beregnes per egenkapitalbevis, tilsvarende forskjellen mellom vederlaget for egenkapitalbeviset og den norske personlige egenkapitalbevisierens kostpris på egenkapitalbeviset, herunder eventuelle kostnader som påløper i forbindelse med kjøp eller realisasjon av egenkapitalbeviset. Norske Personlige Eiere Av Egenkapitalbevis har rett til å trekke fra skjermingsfradrag ved gevinst, forutsatt at skjermingsfradraget ikke allerede er benyttet til å redusere skattepliktig utbytteinntekt. En beskrivelse av beregningen av skjermingsfradraget finnes i punkt 19.2 «*Skattlegging av utbytte – Norske Personlige Eiere Av Egenkapitalbevis*». Skjermingsfradrag kan bare benyttes til å redusere skattepliktig gevinst, og kan ikke øke eller skape et fradragsberettiget tap, dvs. den delen av skjermingsfradraget som overstiger gevinsten ved realisasjon av et egenkapitalbevis, vil bortfalle.

Hvis den norske personlige egenkapitalbevisieren eier egenkapitalbevis som er ervervet på forskjellige tidspunkter, vil egenkapitalbevisene som ble ervervet først anses som først avhendet («først inn først ut»-prinsippet).

Norske Selskapseiere Av Egenkapitalbevis

Norske Selskapseiere Av Egenkapitalbevis er fritatt på skatt på gevinst ved realisasjon av egenkapitalbevis som kvalifiserer for den norske fritaksmetoden, inkludert egenkapitalbevis i Konsernet. Tap ved realisasjon og kostnader pådratt i forbindelse med kjøp og realisasjon av slike egenkapitalbevis er ikke fradragsberettiget.

Ikke-Norske Personlige Egenkapitalbevisiere

Gevinst ved salg eller annen realisasjon av egenkapitalbevis er for Ikke-Norske Personlige Egenkapitalbevisiere fritatt for skatt i Norge, med mindre de Ikke-Norske Personlige Egenkapitalbevisierne eier egenkapitalbevis i forbindelse med virksomhet som drives eller styres fra Norge, eller på særlige vilkår når egenkapitalbevisene eies av en Ikke-Norsk Personlig Egenkapitalbevisier som har vært skattemessig bosatt i Norge med uoppgjort/utsatt utvandringsskatt beregnet på egenkapitalbevisene på tidspunktet for opphør av skattemessig bosted i Norge.

Ikke-Norske Selskapseiere Av Egenkapitalbevis

Gevinst ved salg av eller annen realisasjon av egenkapitalbevis er fritatt for skatt for Ikke-Norske Selskapseiere Av Egenkapitalbevis med mindre den Ikke-Norske Selskapseieren Av Egenkapitalbevis eier egenkapitalbevisene i forbindelse med virksomhet som drives eller styres fra Norge.

19.4 Formueskatt

Verdien av egenkapitalbevis inngår i beregningsgrunnlaget for formuesskatt for Norske Personlige Eiere Av Egenkapitalbevis. Marginalskattesatsen på nettoformue er for øyeblikket 0,85 prosent av verdiene som inngår i beregningsgrunnlaget. Formuesverdien er settes til 90 prosent av verdien på noterte egenkapitalbevis børskurs

per 1. januar i likningsåret (dvs. i året etter det relevante inntektsåret). Formuesverdien av gjeld tilordnet egenkapitalbevisene for formuesskatteformål reduseres tilsvarende (eks. til 90 prosent)

Norske Selskapseiere Av Egenkapitalbevis er fritatt for formuesskatt.

Egenkapitalbevisiere som ikke er skattemessig hjemmehørende i Norge, er fritatt for formuesskatt. Ikke-norske personlige egenkapitalbevisiere kan imidlertid være skattepliktige hvis de eier egenkapitalbevis i forbindelse med næring eller virksomhet i Norge.

19.5 Merverdiavgift, dokumentavgift mv.

Det er ikke merverdiavgift, dokumentavgift eller liknende på omsetning eller utstedelse av egenkapitalbevis.

19.6 Arveavgift

En overføring av egenkapitalbevis ved arv eller som gave medfører ikke arveavgift eller gaveavgift i Norge. Arvingen overtar imidlertid giverens skattemessige verdi basert på kontinuitetsprinsippet. Dermed vil arvingen bli skattepliktig for enhver verdiøkning i arvingens eiertid på tidspunktet for realisering av egenkapitalbeviset..

19.7 Skattlegging av ansatte

Særlige skatteregler kan gjelde for de ansattes tegning eller kjøp av egenkapitalbevis i et konsernselskap.

Generelt vil enhver økonomisk fordel for en ansatt ved tegning eller kjøp av egenkapitalbevis, f.eks. tegning eller kjøp ved en lavere pris enn virkelig markedspris, utgjøre en skattepliktig fordel for den ansatte. Den skattepliktige fordel beregnes til forskjellen mellom egenkapitalbevisets markedsverdi på tegnings- eller ervervstidspunktet og prisen som betales for egenkapitalbeviset.

For generelle aksjekjøpsordninger som tilbys alle ansatte, er en fordel opp til 20 prosent og inntil NOK 3 000 per ansatt per år skattefri. Slik del av rabatten som tilbys etter Ansattetilbudet, utløser således ikke skattlegging av de ansatte.

En fordel som overstiger det skattefrie beløpet på 20 prosent eller NOK 3 000, og overstiger rabatten basert på en bindingstid, skattlegges som om den ansatte mottok lønn. Gevinsten skattlegges i inntektsåret der egenkapitalbeviset mottas.

Inngangsverdien på egenkapitalbevis som de Kvalifiserte Ansatte tegner eller kjøper etter Ansattetilbudet, er lik de ansattes kostpris, men tillagt rabatten på høyst NOK 3 000. Hvis de ansatte har fått en ekstra rabatt (dvs. underpris) som er skattepliktig, tillegges rabatten til kostprisen.

20 SELLING AND TRANSFER RESTRICTIONS

As a consequence of the following restrictions, prospective investors are advised to consult legal counsel prior to making any offer, resale, pledge or other transfer of the ECCs offered hereby.

Other than in Norway, the Bank is not taking any action to permit a public offering of the Offer ECCs in any jurisdiction. Receipt of this Prospectus will not constitute an offer in those jurisdictions in which it would be illegal to make an offer and, in those circumstances, this Prospectus is for information only and should not be copied or redistributed. Except as otherwise disclosed in this Prospectus, if an investor receives a copy of this Prospectus in any jurisdiction other than Norway, the investor may not treat this Prospectus as constituting an invitation or offer to it, nor should the investor in any event deal in the ECCs, unless, in the relevant jurisdiction, such an invitation or offer could lawfully be made to that investor, or the ECCs could lawfully be dealt in without contravention of any unfulfilled registration or other legal requirements. Accordingly, if an investor receives a copy of this Prospectus, the investor should not distribute or send the same, or transfer ECCs, to any person or in or into any jurisdiction where to do so would or might contravene local securities laws or regulations.

None of the Bank or the Managers, or any of their respective representatives or advisers, is making any representation to any offeree or purchaser of the Offer ECCs regarding the legality of an investment in the Offer ECCs by such offeree or purchaser under the laws applicable to such offeree or purchaser. Each investor should consult with his or her own advisors as to the legal, tax, business, financial and related aspects of a purchase of the Offer ECCs.

20.1 Selling restrictions

20.1.1 United States

The Offer ECCs have not been and will not be registered under the U.S. Securities Act, and may not be offered or sold except: (i) within the United States to QIBs as defined by Rule 144A in a transaction meeting the requirements of Rule 144A under the US Securities Act or otherwise exempt from, or not subject to, the registration requirements under the U.S. Securities Act; or (ii) outside the United States to certain persons in offshore transactions in compliance with Regulation S under the U.S. Securities Act, and in accordance with any applicable securities laws of any state or territory of the United States or any other jurisdiction. Transfer of the Offer ECCs will be restricted and each purchaser of the Offer ECCs in the United States will be required to make certain acknowledgements, representations and agreements, as described under Section 20.2 "Transfer restrictions."

Any offer or sale of the Offer ECCs in the United States will be made by affiliates of the Managers who are broker-dealers registered under the U.S. Exchange Act or otherwise in accordance with SEC Rule 15a-6. In addition, until 40 days after the commencement of the Offering, any offer or sale of Offer ECCs within the United States by a dealer, whether or not participating in the Offering, may violate the registration requirements of the U.S. Securities Act if such offer or sale is made otherwise than in accordance with Rule 144A of the U.S. Securities Act or another exemption from the registration requirements of the U.S. Securities Act and in connection with any applicable state securities laws.

20.1.2 United Kingdom

Each Manager has represented, warranted and agreed that:

- (a) it has only communicated or caused to be communicated and will only communicate or cause to be communicated any invitation or inducement to engage in investment activity (within the meaning of section 21 of the Financial Services and Markets Act 2000 (as amended) (the "FSMA")) received by it in connection with the issue or sale of any Offer ECCs in circumstances in which section 21(1) of the FSMA does not apply to the Bank; and
- (b) it has complied and will comply with all applicable provisions of the FSMA with respect to everything done by it in relation to the Offer ECCs in, from or otherwise involving the United Kingdom.

20.1.3 European Economic Area

In relation to each Relevant Member State, with effect from and including the relevant implementation date, an offer to the public of any Offer ECCs which are the subject of the offering contemplated by this Prospectus may not be made in that Relevant Member State, other than the offering in Norway as described in this Prospectus, once the Prospectus has been approved by the competent authority in Norway and published in accordance with the EU Prospectus Directive as implemented in Norway, except that an offer to the public in that Relevant Member State of any Offer ECCs may be made at any time with effect from and including the relevant implementation date under the following exemptions under the EU Prospectus Directive, if they have been implemented in that Relevant Member State:

- (a) to legal entities which are qualified investors as defined in the EU Prospectus Directive,
- (b) to fewer than 100, or, if the Relevant Member State has implemented the relevant provisions of the 2010 PD Amending Directive, 150, natural or legal persons (other than qualified investors as defined in the EU Prospectus Directive), as permitted under the EU Prospectus Directive, subject to obtaining the prior consent of the Managers for any such offer, or
- (c) in any other circumstances falling within Article 3(2) of the EU Prospectus Directive;

provided that no such offer of Offer ECCs shall require the Bank the Selling ECC Holders or any Managers to publish a Prospectus pursuant to Article 3 of the EU Prospectus Directive or supplement a Prospectus pursuant to Article 16 of the EU Prospectus Directive.

For the purposes of this provision, the expression an "offer to the public" in relation to any Offer ECCs in any Relevant Member State means the communication in any form and by any means of sufficient information on the terms of the offer and any securities to be offered so as to enable an investor to decide to purchase any Offer ECCs, as the same may be varied in that Member State by any measure implementing the EU Prospectus Directive in that Member State the expression "EU Prospectus Directive" means Directive 2003/71/EC (and amendments thereto, including the 2010 PD Amending Directive, to the extent implemented in the Relevant Member State), and includes any relevant implementing measure in each Relevant Member State and the expression "2010 PD Amending Directive" means Directive 2010/73/EU.

This EEA selling restriction is in addition to any other selling restrictions set out in this Prospectus.

20.1.4 Additional jurisdictions

20.1.4.1 Australia

This Prospectus has not been lodged with the Australian Securities and Investments Commission as a disclosure document under Chapter 6D of the Corporations Act 2001 (Cwth) of Australia (the "**Corporations Act**") and is only directed to certain categories of exempt persons. Accordingly, if you receive this Prospectus in Australia:

- (a) *you confirm and warrant that you are either:*
 - (i) *a "sophisticated investor" under section 708(8)(a) or (b) of the Corporations Act*
 - (ii) *a "sophisticated investor" under section 708(8)(c) or (d) of the Corporations Act and that you have provided an accountant's certificate pursuant to the section 708(8)(c)(i) or (ii) of the Corporations Act and related regulations before the offer has been made*
 - (iii) *a person associated with the Bank under section 708(12) of the Corporations Act, or*
 - (iv) *a "professional investor" within the meaning of section 708(11)(a) or (b) of the Corporations Act,*
 - (v) *and, to the extent that you are unable to confirm or warrant that you are an exempt sophisticated investor, associated person or professional investor under the Corporations Act, any offer made to you under this document is void and incapable of acceptance; and*

- (b) *you warrant and agree that you will not offer any of the Offer ECCs sold to you pursuant to this Prospectus for resale in Australia within 12 months of those Offer ECCs being sold unless any such resale offer is exempt from the requirement to issue a disclosure document under section 708 of the Corporations Act.*

20.1.4.2 Canada

This Prospectus is not, and under no circumstance is to be construed as, a Prospectus, an advertisement or a public offering of the Offer ECCs in Canada or any province or territory thereof. Any offer or sale of the Offer ECCs in Canada will be made only pursuant to an exemption from the requirements to file a Prospectus with the relevant Canadian securities regulators and only by a dealer properly registered under applicable provincial securities laws or, alternatively, pursuant to an exemption from the dealer registration requirement in the relevant province or territory of Canada in which such offer or sale is made.

20.1.4.3 Hong Kong

No Offer ECCs have been offered or sold, or will be offered or sold, in Hong Kong by means of any document, other than (a) to "professional investors" as defined in the Securities and Futures Ordinance (Cap. 571) of Hong Kong and any rules made under that Ordinance; or (b) in other circumstances which do not result in the document being a "prospectus" as defined in the Companies Ordinance (Cap. 32) of Hong Kong or which do not constitute an offer to the public within the meaning of that Ordinance. In addition, no advertisement, invitation or document relating to the Offer ECCs has been issued or has been in the possession of any person for the purposes of issue, nor will any such advertisement, invitation or document be issued or be in the possession of any person for the purpose of issue, whether in Hong Kong or elsewhere, which is directed at, or the contents of which are likely to be accessed or read by, the public of Hong Kong (except if permitted to do so under the securities laws of Hong Kong) other than with respect to the Offer ECCs that are, or are intended to be, disposed of only to persons outside Hong Kong or only to "professional investors" as defined in the Securities and Futures Ordinance and any rules made under that Ordinance.

20.1.4.4 Japan

The Offer ECCs have not been and will not be registered under the Financial Instruments and Exchange Law, as amended (the "**FIEL**"). This Prospectus is not an offer of securities for sale, directly or indirectly, in Japan or to, or for the benefit of, any resident of Japan (which term as used herein means any person resident in Japan, including any corporation or entity organised under the laws of Japan) or to others for reoffer or resale, directly or indirectly, in Japan or to, or for the benefit of, any resident of Japan, except pursuant to an exemption from the registration requirements under the FIEL and otherwise.

20.1.4.5 Singapore

This Prospectus has not been registered as a prospectus with the Monetary Authority of Singapore. Accordingly, this Prospectus and any other document or material in connection with the offer or sale, or invitation for subscription or purchase, of the Offer ECCs may not be circulated or distributed, nor may they be offered or sold, or be made the subject of an invitation for subscription or purchase, whether directly or indirectly, to persons in Singapore other than (i) to an institutional investor under Section 274 of the Securities and Futures Act, Chapter 289 of Singapore (the "**SFA**"), (ii) to a relevant person, or any person pursuant to Section 275(1A), and in accordance with the conditions, specified in Section 275 of the SFA or (iii) otherwise pursuant to, and in accordance with the conditions of, any other applicable provision of the SFA.

20.1.4.6 DIFC

This Prospectus relates to an Exempt Offer in accordance with the Offered Securities Rules of the Dubai Financial Services Authority ("**DFSA**"). This Prospectus is intended for distribution only to persons of a type specified in the Offered Securities Rules of the DFSA. It must not be delivered to, or relied on by, any other person. The DFSA has no responsibility for reviewing or verifying any documents in connection with Exempt Offers. The DFSA has not approved this Prospectus nor taken steps to verify the information set forth herein and has no responsibility for the Prospectus. The Offer ECCs to which this Prospectus relates may be illiquid and/or subject to restrictions on their resale. Prospective purchasers of the Offer ECCs offered should conduct their own due diligence on the

equity capital certificates. If you do not understand the contents of this Prospectus you should consult an authorised financial advisor.

20.1.4.7 *Switzerland*

The Offer ECCs may not be publicly offered in Switzerland and will not be listed on the SIX Swiss Exchange ("**SIX**") or on any other stock exchange or regulated trading facility in Switzerland. This document has been prepared without regard to the disclosure standards for issuance prospectuses under art. 652a or art. 1156 of the Swiss Code of Obligations or the disclosure standards for listing prospectuses under art. 27 ff. of the SIX listing Rules or the listing rules of any other stock exchange or regulated trading facility in Switzerland. Neither this document nor any other offering or marketing material relating to the Offer ECCs or the Offering may be publicly distributed or otherwise made publicly available in Switzerland.

Neither this document nor any other offering or marketing material relating to the offering, the Group, the Offer ECCs have been or will be filed with or approved by any Swiss regulatory authority. In particular, this document will not be filed with, and the Offering will not be supervised by, the Swiss Financial Market Supervisory Authority FINMA ("**FINMA**"), and the Offering has not been and will not be authorised under the Swiss Federal Act on Collective Investment Schemes ("**CISA**"). The investor protection afforded to acquirers of interests in collective investment schemes under the CISA does not extend to acquirers of Offer ECCs.

20.1.4.8 *Other jurisdictions*

The Offer ECCs may not be offered, sold, resold, transferred or delivered, directly or indirectly, in or into any other jurisdiction in which it would not be permissible to offer the Offer ECCs.

In jurisdictions outside the United States and the EEA where the Offering would be permissible, the Offer ECCs will only be offered pursuant to applicable exceptions from prospectus requirements in such jurisdictions.

20.2 Transfer restrictions

20.2.1 United States

The Offer ECCs have not been and will not be registered under the U.S. Securities Act and may not be offered or sold within the United States except pursuant to an exemption from, or in a transaction not subject to, the registration requirements of the U.S. Securities Act and applicable state securities laws. Terms defined in Rule 144A or Regulation S shall have the same meaning when used in this Section.

Each purchaser of the Offer ECCs outside the United States in accordance with Regulation S will be deemed to have acknowledged, represented and agreed that it has received a copy of this Prospectus and such other information as it deems necessary to make an informed decision and that:

- The purchaser is authorised to consummate the purchase of the Offer ECCs in compliance with all applicable laws and regulations.
- The purchaser acknowledges that the Offer ECCs have not been and will not be registered under the U.S. Securities Act, or with any securities regulatory authority or any state of the United States, and are subject to significant restrictions on transfer.
- The purchaser is, and the person, if any, for whose account or benefit the purchaser is acquiring the Offer ECCs was located outside the United States at the time the buy order for the Offer ECCs was originated and continues to be located outside the United States and has not purchased the Offer ECCs for the benefit of any person in the United States or entered into any arrangement for the transfer of the Offer ECCs to any person in the United States.
- The purchaser is not an affiliate of the Bank or a person acting on behalf of such affiliate, and is not in the business of buying and selling securities or, if it is in such business, it did not acquire the Offer ECC from the Bank or an affiliate thereof in the initial distribution of such ECCs.
- The purchaser is aware of the restrictions on the offer and sale of the Offer ECCs pursuant to Regulation S described in this Prospectus.

- The Offer ECCs have not been offered to it by means of any "directed selling efforts" as defined in Regulation S.
- The Bank shall not recognise any offer, sale, pledge or other transfer of the Offer ECCs made other than in compliance with the above restrictions.
- The purchaser acknowledges that the Bank, the Selling ECC Holders, the Managers and their respective advisers will rely upon the truth and accuracy of the foregoing acknowledgements, representations and agreements.

Each purchaser of the Offer ECCs within the United States will be deemed to have acknowledged, represented and agreed that it has received a copy of this Prospectus and such other information as it deems necessary to make an informed investment decision and that:

- The purchaser is authorised to consummate the purchase of the Offer ECCs in compliance with all applicable laws and regulations.
- The purchaser acknowledges that the Offer ECCs have not been and will not be registered under the U.S. Securities Act or with any securities regulatory authority of any state of the United States and are subject to significant restrictions to transfer.
- The purchaser (i) is a QIB (as defined in Rule 144A), and (ii) is acquiring such Offer ECCs for its own account or for the account of a QIB.
- The purchaser is aware that the Offer ECCs are being offered and sold in the United States in accordance with the exemption from registration provided for in Rule 144A or in a transaction otherwise exempt from, or not subject to, the registration requirements of the US Securities Act and that the transaction does not involve a public offering of the Offer ECCs in the United States within the meaning of the U.S. Securities Act.
- If, in the future, the purchaser decides to offer, resell, pledge or otherwise transfer such Offer ECCs, as the case may be, such ECCs may be offered, sold, pledged or otherwise transferred only (i) to a person whom the beneficial owner and / or any person acting on its behalf reasonably believes is a QIB in a transaction meeting the requirements of Rule 144A, (ii) in accordance with Regulation S, (iii) in accordance with Rule 144 (if available), (iv) pursuant to any other exemption from the registration requirements of the U.S. Securities Act, subject to the receipt by the Bank of an opinion of counsel or such other evidence that the Bank may reasonably require, confirming that transfer is in compliance with the U.S. Securities Act or (v) pursuant to an effective registration statement under the U.S. Securities Act, in each case in accordance with any applicable securities laws of any state or territory of the United States or any other jurisdiction.
- The purchaser is not an affiliate of the Bank or a person acting on behalf of such affiliate, and is not in the business of buying and selling securities or, if it is in such business, it did not acquire the Offer ECCs from the Bank or an affiliate thereof in the initial distribution of such ECCs.
- The Offer ECCs are "restricted securities" within the meaning of Rule 144(a)(3) and no representation is made as to the availability of the exemption provided by Rule 144 for resale of any Offer ECCs
- The Bank shall not recognise any offer, sale pledge or other transfer of the Offer ECCs made other than in compliance with the above-stated restrictions.
- The purchaser acknowledges that the Bank, the Selling ECC Holders, the Managers and their respective advisers will rely upon the truth and accuracy of the foregoing acknowledgements, representations and agreements.

20.2.2 *European Economic Area*

Each person in a Relevant Member State (other than, in the case of paragraph (a), persons receiving offers contemplated in this Prospectus in Norway) who receives any communication in respect of, or who acquires any Offer ECCs under, the offers contemplated in this Prospectus will be deemed to have represented, warranted and agreed to and with the Managers and the Bank that:

- a) it is a qualified investor as defined in the EU Prospectus Directive; and

- b) in the case of any Offer ECCs acquired by it as a financial intermediary, as that term is used in Article 3(2) of the EU Prospectus Directive, (i) the Offer ECCs acquired by it in the offer have not been acquired on behalf of, nor have they been acquired with a view to their offer or resale to, persons in any Relevant Member State other than qualified investors, as that term is defined in the EU Prospectus Directive, or in circumstances in which the prior consent of the Managers has been given to the offer or resale; or (ii) where Offer ECCs have been acquired by it on behalf of persons in any Relevant Member State other than qualified investors, the offer of those ECCs to it is not treated under the EU Prospectus Directive as having been made to such persons.

For the purposes of this representation, the expression an "offer" in relation to any Offer ECCs in any Relevant Member State means the communication in any form and by any means of sufficient information on the terms of the offer and any Offer ECCs to be offered so as to enable an investor to decide to purchase or subscribe for the Offer ECCs, as the same may be varied in that Relevant Member State by any measure implementing the EU Prospectus Directive in that Relevant Member State and the expression "EU Prospectus Directive" means Directive 2003/71/EC (and amendments thereto, including the 2010 PD Amending Directive, to the extent implemented in the Relevant Member State), and includes any relevant implementing measure in each Relevant Member State and the expression "2010 PD Amending Directive" means Directive 2010/73/EU.

21 TILLEGGSINFORMASJON

21.1 Bankens revisor og rådgivere

Bankens revisor er PricewaterhouseCoopers AS med organisasjonsnummer 987 009 713 og forretningsadresse Dronning Eufemias gate 8, 0191 Oslo, Norge. Partnerne i PwC er medlemmer av Den norske Revisorforening.

SpareBank 1 Markets AS (Olav V's gate 5, 0161 Oslo, Norge) opptrer som Global Koordinator, Tilrettelegger og Joint Bookrunner, og Pareto Securities AS (Dronning Mauds gate 3, 0260 Oslo) og Swedbank Norge, en filial av Swedbank AB (publ) (Filipstad brygge 1, 0252 Oslo) som Joint Bookrunners for tilbudet. Tilretteleggerne vil fungere som betalingsagenter i Tilbudet i henhold til beskrivelsen i punkt 5.2.

Advokatfirmaet Selmer DA (Tjuvholmen allé 1, N-0112 Oslo, Norge) opptrer som juridisk rådgiver for Banken.

21.2 Dokumenter til gjennomsyn

Kopier av følgende dokumenter vil være tilgjengelige for gjennomsyn ved Bankens kontorer i Strandgata 15, 2317 Hamar, Norge, innenfor vanlig kontortid fra mandag til fredag (unntatt helligdager) i en periode på tolv måneder fra prospektdatoen:

- Vedtektene og stiftelsesdokumentet
- Konsernets reviderte årsregnskap for årene avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014 og årsregnskap for Bankens datterselskaper for 2016 og 2015
- Konsernets ureviderte kvartalsregnskap for tremånedersperiodene avsluttet 31. mars 2017 og 2016
- Dette Prospektet

22 DEFINISJONER OG ORDLISTE

Følgende definisjoner og ordliste gjelder i dette prospektet hvis annet ikke fremgår av sammenhengen, herunder de foregående sidene i dette prospektet.

2010 PD Amending Directive	Directive 2010/73/EU
Alliansen	SpareBank 1-alliansen.
Allmennaksjeloven	Lov av 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper.
Anbefaling Om Eierstyring Og Selskapsledelse	Norske anbefalingen om eierstyring og selskapsledelse av 30. oktober 2014.
Ansattetilbud	Et Ansattetilbud, der Nye Egenkapitalbevis blir tilbudt til Kvalifiserte Ansatte i Konsernet, med en nedre grense per bestilling på NOK 10 500 og en øvre grense per bestilling på NOK 2 500 000. Flere bestillinger er ikke tillatt. Hver Kvalifisert Ansatt som tildeles Nye Egenkapitalbevis, vil motta en rabatt på 20 prosent av samlet beløp som slike investorer må betale, begrenset til kr 25 000 per Kvalifisert Ansatt (dvs. det vil ikke være ekstra rabatt for bestillinger som overstiger kr 125 000 per Kvalifisert Ansatt). De Kvalifiserte Ansatte garanteres tildeling av Nye Egenkapitalbevis med en total tilbudspris på NOK 125 000 (før rabatt) i Ansattetilbudet.
APM	Alternativt resultatmål som definert i ESMAs retningslinjer for alternative resultatmål datert 5. oktober 2015.
B10A	Bank 1 Oslo Akershus AS.
Banken	SpareBank 1 Østlandet.
Betalingsdato for Ansattetilbudet	14. juni 2017.
Betalingsdato for det Offentlige Tilbudet	14. juni 2017.
Bestilling	En bestilling av Egenkapitalbevis i Tilbudet.
Bestillingsperiode	Bestillingsperioden for det Offentlige Tilbudet og Ansattetilbudet som vil begynne kl. 09:00 norsk tid den 29. mai 2017 og avsluttes kl. 12:00 norsk tid den 9. juni 2107, forutsatt at perioden ikke forkortes eller forlenges.
Bestillingsskjema for Ansattetilbudet	Bestillingsskjemaet som skal brukes til å bestille Tilbudsegenkapitalbevis i Ansattetilbudet vedlagt som vedlegg F til Prospektet.
Bestillingsskjema for det Offentlige Tilbudet	Bestillingsskjemaet som skal brukes til å bestille Tilbudsegenkapitalbevis i det Offentlige Tilbudet vedlagt som vedlegg E til Prospektet.
Bookbuildingperiode	Bookbuildingperioden for det Institusjonelle Tilbudet som begynner kl. 09:00 norsk tid den 29. mai 2017 og avsluttes kl. 16:30 norsk tid den 9. juni 2017, forutsatt at perioden ikke forkortes eller forlenges.
BM	Bedriftsmarkedsavdelingen.
BRRD	EUs krisehåndteringsdirektiv .
CISA	Swiss Federal Act on Collective Investment Schemes
Corporations Act	Corporations Act 2001 (Cwth) of Australia
DFSA	The Dubai Financial Services Authority
Egenkapitalbevis	Egenkapitalbevis i Banken, hver pålydene NOK 50.
Eksisterende Egenkapitalbevis	De opp til 26 845 638 eksisterende egenkapitalbevisene som skal selges i det Institusjonelle Tilbudet og det Offentlige Tilbudet.

EU	Den europeiske union.
EU Prospectus Directive	Directive 2003/71/EC (and amendments thereto, including the 2010 PD Amending Directive, to the extent implemented in the Relevant Member State) and includes any relevant implementing measure in each Relevant Member State.
EØS	Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet.
FIEL	The Japanese Financial Instruments and Exchange Law, as amended
FINMA	The Swiss Financial Market Supervisory Authority FINMA.
Finansforetaksforskriften	Forskrift 9. desember 2016 nr. 1502 om finansforetak og finanskonsern
Finansforetaksloven	Lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern
Finanstilsynet	Det norske finanstilsynet.
Fremtidsrettede Uttalelser	Uttalelser som ikke er historiske og derfor prognostiske som definert i punkt 4.3.
FSMA	Financial Services and Markets Act 2000
FTE	Årsverk
Greenshoe-opsjon	Opsjonen gitt til Stabiliseringsagenten av Stiftelsen til å kjøpe et antall Egenkapitalbevis som tilsvarer antall Tilleggs egenkapitalbevis til en pris per Egenkapitalbevis lik endelig Tilbudspris
Hvitvaskingslovgivning	Hvitvaskingsloven av 6. mars 2009 nr. 11 og hvitvaskingsforskriften av 13. mars 2009 nr. 302.
IAS	International Accounting Standard
IFRS	International Financial Reporting Standards som vedtatt av EU.
Ikke-Norske Egenkapitalbevis Personlige	personlige egenkapitalbevisiere som ikke er skattemessig bosatt i Norge
Ikke-Norske Selskapseiere av Egenkapitalbevis	Egenkapitalbevisiere som er aksjeselskaper (og visse andre foretak) som er skattemessig hjemmehørende i utlandet
Indikativt prisintervall	Det indikative prisintervallet i Tilbudet fra NOK74.50 til NOK 82.00 per Tilbudt egenkapitalbevis.
Innlandet	Hedmark og Oppland fylke.
Institusjonelt Tilbud	Et Institusjonelt Tilbud, der Eksisterende Egenkapitalbevis blir tilbudt (i) til institusjonelle og profesjonelle investorer i Norge, (ii) til investorer utenfor Norge og USA, i henhold til gjeldende unntak fra lokale prospektkrav og andre registreringskrav, og (iii) i USA til QIBs i henhold til regel 144A i US Securities Act, med en nedre grense per bestilling på NOK 2 500 000.
ISIN	Verdipapirnummer i Verdipapirsentralen (VPS).
Joint bookrunners	SpareBank 1 Markets AS, Pareto Securities AS og Swedbank.
Konsern	Banken og Bankens datterselskaper.
Kvalifiserte Ansatte	Alle fast ansatte i SpareBank 1 Østlandet per 9. juni 2017.
Kvartalsregnskap	Konsernets kvartalsregnskap for tremånedersperiodene avsluttet 31. mars 2016, 2015 og 2014.
LCR	Liquidity Coverage Ratio .

LO	Landsorganisasjonen i Norge med tilknyttede forbund.
MAR	Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 596/2014 av 16. april 2014 om markedsmisbruk.
NFSR	Stabil finansiering (net stable funding ratio).
NIBOR	Norwegian Interbank Offer Rate.
NOK	Norske kroner, den lovlige pengeenheten i Norge.
Norske Personlige Egenkapitalbevisiere	personlige egenkapitalbevisiere som er skattemessig bosatt i Norge .
Norske Selskapseiere av Egenkapitalbevis	Egenkapitalbevisiere som er aksjeselskaper, og visse liknende foretak som er skattemessig bosatt i Norge.
Notering	Noteringen av Egenkapitalbevisene på Oslo Børs.
Nye egenkapitalbevis	Egenkapitalbevisene som skal utstedes i Ansattetilbudet.
Offentlig Tilbud	Et Offentlige Tilbudet, der Eksisterende Egenkapitalbevis blir tilbudt til allmennheten i Norge, med en nedre grense per bestilling på NOK 10 500 og en øvre grense per bestilling på NOK 2 500 000 for hver investor. Banken vil tilstrebe å sikre at alle bestillere tildeles Tilbudsegenkapitalbevis for opp til NOK 100 000 hver, i det omfang som er bestilt. Flere bestillinger er ikke tillatt. Investorer som ønsker å legge inn en bestilling som overstiger NOK 2 500 000, må gjøre det i det Institusjonelle Tilbudet.
OM	Organisasjons- og kapitalmarkedsavdelingen.
Oppkjøp	Bankens oppkjøp av de gjenværende aksjene i B1OA som førte til at B1OA ble et heleid datterselskap.
Oslo Børs	Oslo Børs ASA eller, eller dersom sammenhenger tilsier det, Oslo Børs, en norsk regulert børs som drives av Oslo Børs ASA.
Overtidelingsopsjon	Stabiliseringsagentens mulighet til å overtildele et antall Tilleggsegenkapitalbevis tilsvarende opp til 10 prosent av antall Tilbudsegenkapitalbevis
PM	Divisjonen personmarked
Prospekt	Denne uoffisielle norske oversettelsen av Bankens prospekt datert 26. mai 2017.
PwC	PricewaterhouseCoopers AS.
QIBs	Kvalifiserte institusjonelle kjøpere i henhold til definisjonen i regel 144A i den amerikanske verdipapirloven,
Relevant Member State	Each Member State of the EEA which has implemented the EU Prospectus Directive.
Representantskapet	Bankens representantskap.
SEC	Det amerikanske finanstillstynet.
SEC-forskrift S-X	SECs regler for presentasjon av proforma finansiell informasjon
Selgende Egenkapitalbevisiere	Selgerne av Eksisterende Egenkapitalbevis som skal bli solgt i Tilbudet angitt i punkt 5.13
SFA	The Singaporean Securities and Futures Act.
SIX	The SIX Swiss Exchange.
SPABOL	SpareBank 1 Boligkreditt AS.

SPACOM	SpareBank 1 Næringskreditt AS.
Stabiliseringsagent	SpareBank 1 Markets AS
Stiftelsen	Sporebanken Hedmark Sparebankstiftelse.
Styret	Styret i Banken.
Styremedlem eller Styremedlemmer	Et medlem eller medlemmer av Styret.
Swedbank	Swedbank Norge, en filial av Swedbank AB (publ).
Tegningskontor For Ansatte	SpareBank 1 Markets.
Tidligere Sparebanken Hedmark	Sparebanken Hedmark før sammenslåingen med B10A.
Tilbudet	Tilbudet som er beskrevet i Prospektet i henhold til de fastsatte vilkårene.
Tilbudsegenkapitalbevis	Egenkapitalbevisene som tilbys i henhold til Tilbudet.
Tilbudspris	Den endelige tilbudsprisen for de Tilbudsegenkapitalbevisene i Tilbudet.
Tilknyttede Forbund	Fellesforbundet, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforening, Industri Energi, Fagforbundet, Norsk Tjenestemannslag, Norsk Sjømannsforbund, Norsk Transportarbeiderforbund, Forbundet for Ledelse og Teknikk, Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund, Handel og Kontor I Norge, Norsk Arbeidsmandsforbund, Norsk Jernbaneforbund, Norges Offisersforbund, Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund, Musikernes fellesorganisasjon, Skolenes landsforbund og Arbeiderbevegelsens Presseforbund.
Tilleggsegenkapitalbevis	Opp til 2 676 638 tilleggsegenkapitalbevis som selges i henhold til Overtildelingsopsjonen av Stabiliseringsagenten, og som utgjør opp til 10 prosent av antall tilbudte Eksisterende Egenkapitalbevis som skal selges i Tilbudet.
Tilretteleggere	SpareBank 1 Markets AS, Pareto Securities AS og Swedbank.
U.S. Exchange Act	The U.S. Securities Exchange Act of 1934.
Vedtekter	Bankens vedtekter.
Verdipapirhandelloven	Lov av 29. juni 2007 nr. 75. om verdipapirhandel
VPS	Verdipapirsentralen .
U.S. Securities Act	The United States Securities Act of 1933, med tilhørende endringer
Årsregnskap	Konsernets årsregnskap for årene avsluttet 31. desember 2016, 2015 og 2014.

VEDLEGG

Som det fremgår av forsiden vil det engelskspråklige offisielle prospektet være tilgjengelig elektronisk på www.sparebank1.no/en/hedmark/about-us/investor.html, www.sb1markets.no, www.paretosec.com and www.swedbank.no. Fysiske versjoner av det offisielle engelskspråklige prospektet kan innhentes gratis ved å kontakte banken eller en av Tilretteleggerne. Samtlige vedlegg vil også følge med det engelskspråklige offisielle prospektet, **herunder bestillingsblanketter på både norsk og engelsk.**

Bankens årsregnskap for regnskapsårene 2016, 2015 og 2014, samt delårsregnskap for førstekvartal 2017 og 2016, kan innhentes elektronisk på norsk på <https://www.sparebank1.no/nb/hedmark/om-oss/investor/rapporter.html>.

Bank 1 Oslo Akershus' årsregnskap for regnskapsåret 2016 kan innhentes elektronisk på norsk på <https://www.sparebank1.no/nb/oslo-akershus/om-oss/investor/rapporter-og-presentasjoner.html>.

SpareBank 1 Østlandet
Strandgata 15
2317 Hamar
Norge
T: 02999

www.sparebank1.no/nb/hedmark

Joint bookrunners

SpareBank 1 Markets AS
P.O. Postboks 1398 Vika
N-0114 Oslo
Norge
T: +47 24 14 74 00
Faks: + 47 24 14 74 01
www.sb1markets.no

Pareto Securities AS
P.O. 1411 Vika
N-0115 Oslo
Norge
T: +47 22 87 87 00
Faks: + 47 22 87 87 15
www.paretosec.com

Swedbank
P.O. Postboks 1441 Vika
N-0115 Oslo
Norge
T: +47 23 11 62 00
F: +47 23 23 80 11
www.swedbank.com

Juridisk rådgiver

Advokatfirmaet Selmer DA
Tjuvholmen allé 1
P.O. Postboks 1324 Vika
N-0112 Oslo, Norge
T: +47 23 11 65 00
www.selmer.no